

ละคร สร้างนักอ่าน

READERS THEATRE

โครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนิสัยการอ่าน (ปสอ.)
สาขาสื่อสารมวลชน ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารมวลชน
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ละครสร้างนักอ่าน

Readers Theatre

ศิลปะการละครเพื่อส่งเสริมการอ่าน

เรียบเรียงโดย

ทิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์

พิรุณ อนวัชศิริวงศ์

ISBN 978-616-551-037-0

พิมพ์ครั้งที่ 2 ตุลาคม 2552

จำนวน 3,000 เล่ม

ออกแบบปก/รูปเล่ม สำนักพิมพ์ ปิ่นโต พับลิชชิ่ง

ดำเนินงานโดย

โครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนักสื่อสารรักการอ่าน (ปสอ.)

สาขาวิชาสื่อสารการแสดง ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุงเทพฯ 10330 โทร/โทรสาร 02-2182182

Email : tiranan__a@yahoo.com, kayales@yahoo.com

สนับสนุนโดย

แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.)

www.childmedia.net

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

คำนำ

แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) เป็นหนึ่งในแผนงานภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) บริหารแผนงานโดยมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก เป็นองค์กรที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์สื่อ การเผยแพร่สื่อที่มีคุณภาพต่อเด็ก เยาวชน ครอบครัว และสังคม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ซึ่งดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับสื่อนานาชนิด ที่จะก่อเกิดประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

หนังสือเป็นสื่อที่มีนัยสำคัญมาช้านาน การพัฒนาหนังสือและการเข้าถึงหนังสือของเด็กเป็นภารกิจที่ สสย. ได้ดำเนินการอย่างจริงจังร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการอ่านหนังสือซึ่งเป็น “สิทธิของเด็กทุกคน” และเป็น “หน้าที่ของผู้ใหญ่” ที่จะต้องมอบหนังสือดีๆ แก่เด็กและเยาวชน อันเป็นสิ่งที่น่าสนใจประเทศตระหนักร่วมกัน ดังปรากฏเป็นหลักการสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ขององค์การสหประชาชาติ ที่กล่าวถึงบทบาทของรัฐภาคีไว้ว่า ต้องส่งเสริมการผลิตและเผยแพร่หนังสือสำหรับเด็ก

โดยธรรมชาติแล้ว เด็กทุกคนล้วนตื่นเต้นและอยากสัมผัสกับหนังสือที่มีภาพสวยๆ มีเรื่องราวน่าสนุก ด้วยความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น อยากผจญภัยท่องไปในโลกหนังสือ เพียงแต่ต้องปลูกฝังและให้โอกาสเด็กได้อ่านหนังสือ ได้สัมผัสตัวอักษรที่สามารถย่อยเป็นอาหารสมอง อาหารใจ หล่อหลอมการเติบโตของเด็ก

หากเราซึ่งเป็นผู้ใหญ่ได้ทำหน้าที่ปลูกฝังความรักในการอ่านแก่เด็ก ก็เท่ากับว่าเราได้ทำหน้าที่อันน่าภาคภูมิใจของผู้ใหญ่ นั่นคือการเปิดโลกกว้างแห่งการเรียนรู้ สานความทรงจำอันแสนสุขที่จะติดตัวพวกเขาไปไม่รู้ลืม

แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) ได้สนับสนุนโครงการต่างๆ ตลอดจน

พัฒนาเครือข่ายส่งเสริมการอ่านของเด็กและเยาวชนในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งโครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์ฯ ซึ่งเป็นที่มาของ “ละครสร้างนักอ่าน” เล่มนี้

โครงการนี้มุ่งพัฒนานักสื่อสารรักการอ่าน (นสอ.) ด้วยเทคนิคการละครเพื่อส่งเสริมการอ่าน ที่เรียกว่า Readers Theatre หรือ RT โดยผลจากการวิจัยพบว่า บุคลากรจากทุกองค์กรสามารถนำเทคนิคดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ได้ ดังจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ที่บ่งบอกถึงความสุขใจและความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่ **“นักสื่อสารรักการอ่าน (ด้วยศิลปะการละครอย่างง่ายๆ)”** ซึ่งได้ประมวลมาไว้ในหนังสือเล่มนั้น

Readers Theatre ที่พัฒนาขึ้นโดยคณะวิทยากรของโครงการฯ นับเป็นอีกนวัตกรรมหนึ่งในการส่งเสริมการอ่าน เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพของผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชน ด้วยศิลปะวิธีที่มีชีวิตชีวา ดึงดูดความสนใจของเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี ทั้งยังสามารถถ่ายทอดเพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชนกลายเป็นนักสื่อสารรักการอ่านต่อไปอย่างเป็นลูกโซ่ได้อีกด้วย

เรามาชช่วยกันนำเด็กให้ได้พบกับความมหัศจรรย์ของการอ่านหนังสือดีๆ กันเถอะ ด้วยยุทธศิลป์หนึ่งในการส่งเสริมการอ่าน นั่นคือศิลปะการละครอย่างง่ายๆ แล้วเราจะได้พบว่า **“ละคร (สามารถ) สร้างนักอ่าน”** ได้อย่างมีสีสันและน่าอัศจรรย์ยิ่ง

เข็มพร วิรุณราพันธ์

ผู้จัดการแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.)

เกริ่นบทก่อนก่อนเบีกไวเอ

ภารกิจของเราเกิดขึ้นจากความรักหนังสือ และศิลปะการละครของสมาชิกที่มารวมตัวกัน โดยมีคณาจารย์และนิสิตสาขาสื่อสารการแสดง (กลุ่มหนุ่มสาวสื่อสันติภาพ) ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นแกนนำร่วมกับภาคีหลัก ได้แก่ คณาจารย์จากสาขาศิลปะการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เครือข่ายสร้างเสริมผู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์ และเครือข่ายนักวิชาการศิลปะการแสดงแห่งประเทศไทย โดยได้พัฒนาเป็นโครงการวิจัยที่มีชื่อว่า โครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Action Research) เรื่อง การสร้างเสริมนักสื่อสารรักการอ่านเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์รณรงค์สร้าง “พฤติกรรมกรอ่าน” ซึ่งในการลงมือปฏิบัติการจริงๆ เราตั้งชื่อเพื่อให้สื่อสารได้ง่ายขึ้นว่า **โครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนักสื่อสารรักการอ่าน (ปสอ.)**

คณะผู้รับผิดชอบโครงการได้ร่วมกันประมวลความรู้ที่เรียกว่า เทคนิค “Readers Theatre : การละครของนักอ่าน” อันเป็นศิลปะวิธีการละครเพื่อส่งเสริมการอ่านมาสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการส่วนบุคคลที่มีโอกาสเป็น “นักสื่อสารรักการอ่าน” ด้วยความหวังว่าจะเป็นกุศโลบายที่ดึงดูดใจและก่อให้เกิดความอึดอุมใจจากการเชื่อมโยงหนังสือกับเด็กและเยาวชนด้วยศิลปะการละครอย่างง่าย ๆ

โครงการฯ ดำเนินไปด้วยความร่วมมือร่วมใจจากองค์กรและบุคคลเป็นจำนวนมาก ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวถึงต่อไป คณะวิทยากร และผู้ดำเนินงานในโครงการต่างรู้สึกขอบคุณผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านที่สะท้อนเสียงแห่งความสุข ความพึงพอใจ ทั้งยังให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการสร้างสรรค์พันธกิจส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชนร่วมกันให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งมี

ขอเสนอให้จัดพิมพ์หนังสือ “คู่มือ คูใจ” สำหรับการสร้างสรรค์กิจกรรม Readers Theatre หรือเรียกย่อๆ ว่า RT อันเป็นข้อเสนอที่สอดคล้องกับความประสงค์ของแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) ผู้ให้การสนับสนุนโครงการนี้

การประมวลเนื้อหาสาระ เรียบเรียงให้น่าสนใจ จึงได้เกิดขึ้นด้วยความพากเพียรของฝ่ายวิชาการและบรรณาธิการ เพื่อให้หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่สมบูรณ์ที่สุดใน การเสนอแนะการสร้างสรรค์กิจสำคัญ คือการนำหนังสือไปให้ถึงมือและ “ถึงใจ” เด็กๆ ด้วยศิลปะการละคร - ศิลปะแห่งการสื่อสารที่มีพลังที่สุดวิธีหนึ่ง

การส่งเสริมการอ่านด้วยศิลปะการละคร ที่เรียกว่า “RT - Readers Theatre” เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการตั้งโจทย์แห่งการวิจัย ก็ด้วยการสนับสนุนจากแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) ภายใต้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โครงการฯ ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง ฐานที่ช่วยเกื้อหนุนให้การดำเนินงานของเราสำเร็จผล และก่อให้เกิดความรอบรู้ใหม่ๆ ที่จะนำพาประโยชน์ในการสร้างความรักการอ่าน (ของเด็กและเยาวชน) ให้เข้มข้นยิ่งขึ้นในสังคมไทย

รศ.กิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์

ผู้อำนวยการการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

เทคนิค “RT - Readers Theatre”

สารบัญ

หนังสือคือชีวิต ความคิดและความฝันจากโลกของการอ่าน.....	11
คนเราอ่านเพื่ออะไร.....	13
อ่านให้ฟังสำคัญไฉน.....	16
นักสื่อสารรักการอ่าน.....	20
รู้หนังสือ-รักการอ่าน เริ่มได้จากในบ้าน	
สานต่อในโรงเรียนและชุมชน.....	22
ใช้ละครเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้.....	24
รีดเดอร์ส เรียเตอร์ : การละครของนักอ่าน.....	27
RT คืออะไร.....	29
RT “ให้” อะไรกับนักอ่าน.....	31
RT ต่างจากละครอย่างไร.....	33
ลองนึกภาพฉากนี้ดู.....	35
สร้างลีลา เพิ่มสีสัน ก่อนจะก้าวขึ้นเวที.....	37
สู่การแสดงการอ่านบนเวที.....	39
รู้เลือกหนังสือ.....	41
สร้างสรรค์เสียงสู่การอ่าน.....	46
เพิ่มสีสันให้บทกวี.....	59
ใช้ดนตรีสร้างบรรยากาศ.....	65
ผ่อนคลายกาย-จิต มุ่งสร้างอารมณ์.....	68
เตรียมร่างกายให้พร้อม.....	74
ลีลาและท่าเต้น.....	79
ตาโบล โซว์ความนิ่ง.....	83
เพิ่มเทคนิคละครใบ้.....	85
สร้างสรรค์ “หุ่น” ประกอบการแสดง.....	86

หลากหลายวิธี “เวที” ของนักอ่าน.....	95
การอ่านในระดับฝึกอ่านเบื้องต้น (Primary Reading).....	100
การอ่านแบบรอบวง (Circle Reading).....	102
การอ่านแบบพร้อมใช้ในวันเดียว (Instant Reading).....	103
การอ่านแบบร่วมกันคิด (Cooperative Reading).....	104
นักอ่านบนเวที.....	107
เล่นกับสคริปต์.....	111
การจัดเวที.....	112
การเปลี่ยนฉาก.....	113
การมองของนักแสดง.....	114
การเปิดและปิดการแสดง.....	116
ปรับนิด-ปรับหน่อย.....	118
คำแนะนำสำหรับผู้กำกับ.....	123
คำแนะนำสำหรับนักแสดง.....	127
การประเมินผล.....	129
เรื่องเล่าของครูคนหนึ่ง.....	133
บทการแสดง “ละครบรรเลง บทเพลงหนังสือ”.....	140
บทละครฉบับกระชับ เรื่อง “ปี่ตึก”.....	151
พลังของบทกวี.....	168
ปลูกการอ่าน-ผ่านลีลาละคร : สร้างเสริมนักสื่อสารรักการอ่าน.....	175
ผู้เข้าสัมมนาจากไหน.....	179
ทัศนคติต่อหนังสือและการอ่าน.....	181
พฤติกรรมกรรมการอ่านของเยาวชน.....	181

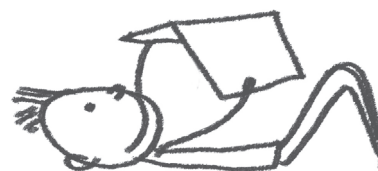

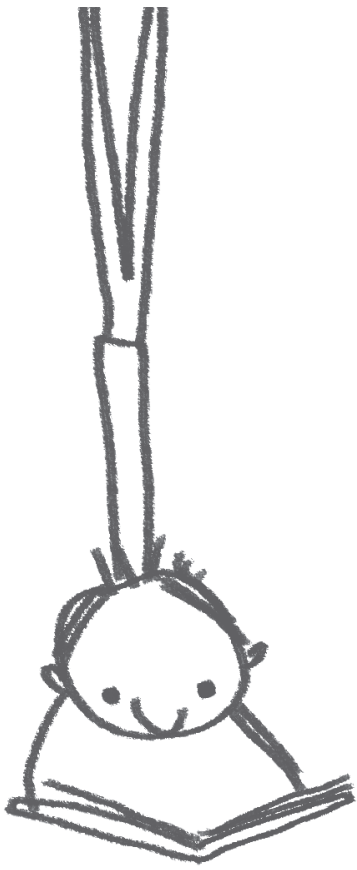

ปัญหาในการส่งเสริมการอ่าน	184
สัมมนาเชิงปฏิบัติการเทคนิค “รีดเดอร์ส เรียเตอร์”	186
ประสบการณ์สร้างชิ้นได้.....	189
นักชีวโอบยบิน.....	196
นักสื่อสารรักการอ่าน : ปฏิบัติการ “ปลูก”	198
ครูที่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่การศึกษา อบต.	199
ครูประถม-มัธยม.....	202
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ กทม.....	206
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในต่างจังหวัด	209
เทคนิค RT ที่ประยุกต์ใช้.....	212
เสียงบ่งบอกความพึงใจ.....	216
ปัญหาคืออะไร.....	218
แล้วเราจะพบกันอีกไหม.....	220
ความส่งท้าย.....	222

แหล่งอ้างอิง.....224

ภาคผนวก 229

หนังสือ คือชีวิต
ความคิดและความฝัน
จากโลกของการ์ตูน

ควรเราอ่านเพื่ออะไร

มีเหตุผลมากมายในการเลือกอ่านหนังสือของคนแต่ละคน และหนึ่งในจำนวนนั้นคือ เพื่อ “**ความเพลิดเพลิน**” คนอ่านหนังสือด้วยความเพลิดเพลินจะเป็นบ่อเกิดสร้างนิสัยรักการอ่านได้ดี

หนังสือทำให้เราหัวเราะ ร้องไห้ สุข หรือทุกข์ได้ในช่วงเวลาที่เราอ่าน หนังสือคืออาหารหล่อเลี้ยงชีวิต เป็นอาหารเพื่อการเจริญเติบโตทางจิต หนังสือคือถ้อยคำของความคิด เมื่อเราเปิดหนังสืออ่าน เราจะรู้จักชีวิต รู้จักความฝันและจินตนาการ คุณค่าของการอ่านที่เราต้องได้มาด้วยการอ่านอย่างเอาจริงเอาจัง การปล่อยให้หนังสือก้าวเข้ามาในชีวิตคือการเพิ่มพูนความคิดและภูมิปัญญาของผู้อ่าน

หนังสือแต่ละเล่มจะมีโลกของตัวเอง เป็นประสบการณ์ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมาจากจินตนาการและประสบการณ์ตรง การอ่านหนังสืออาจทำให้เราลึกลับไปไกลโพ้นสุดดินแดนมหัศจรรย์อีกแห่ง แต่บางครั้งเราก็อาจรู้สึกว่าคุณคิดเห็นของเราช่างพ้องพานกับเรื่องราวในหนังสือ ก่อเกิดแนวทางในการ “สะกดรอย” หรือ “แยกตนเองออกมา” จากสิ่งเหล่านั้นได้

หนังสือมอบสำนึกแก่โลกที่เป็นส่วนตัวให้กับผู้อ่าน “การอ่านเหมือนกับการเข้ามานที่อยู่ระหว่างการหลับและการตื่น ผมจำไม่ได้ว่าผมเคยรู้สึกเหงาบ้างไหม... (เมื่อยามเด็ก) นานๆ ครั้งที่ผมจะมีโอกาสคุยกับเด็กคนอื่นๆ ผมพบว่าการเล่นและการพูดคุยของพวกเขาเหล่านั้น ช่างน่าสนใจน้อยกว่าการผจญภัยและบทสนทนาที่ผมอ่านจากหนังสือเสียทีไร... หนังสือทำให้ผมมีบ้านถาวร เป็นบ้านที่ทำให้ผมอยู่ได้อย่างแท้จริงตามความรู้สึก ไม่ว่าจะเป็นเวลาใด...” (Alberto Manguel)

พ่อแม่และพี่เลี้ยงควรส่งเสริมเด็กๆ นำเด็กสู่โลกของการอ่าน ชูคอมลินสกี นักการศึกษาผู้มีชื่อเสียงชาวรัสเซียเคยบอกไว้ว่า “การอ่านในวัยเด็กนั้นเป็นเรื่องของการศึกษาด้วยหัวใจ ทำให้เด็กได้สัมผัสความสูงส่งที่มีอยู่ในส่วนลึกของวิญญาณ ถ้อยคำที่เผยถึงความคิดและความฝันจะอยู่ในหัวใจของเด็กเสมอ เสมือนว่าเมล็ดพืชแห่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้เพาะหวานลงที่ตรงนั้น”

ผลการวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่า พ่อแม่ พี่เลี้ยง มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็ก การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้มีใช้สิ่งที่เกิดขึ้นเองได้ตามอายุ หากขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่พบเห็นเป็นสำคัญด้วย ผลการศึกษาพบว่า ในระยะขวบปีแรกของชีวิตนั้น การดูแลเอาใจใส่ ความรัก ความกระตือรือร้น และความสม่ำเสมอในการพูดคุยกับเด็ก รวมถึงสิ่งต่างๆ ที่เด็กได้พบเห็นนั้นมีผลต่อปฏิกริยาโต้ตอบของเด็กอย่างมากมาย ยิ่งเด็กได้พบเห็นมากเท่าใด ระดับความสามารถของสมองของเด็กจะสูงมากขึ้นไปด้วย ตราบจนถึงวัยสามขวบครึ่ง ตามมาตรฐานการวัดสติปัญญาของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด หลักใหญ่สุดของความสามารถในการอ่าน มักเกิดขึ้นก่อนที่เด็กจะเข้าสู่ระบบของโรงเรียนเสียอีก

ประเด็นสำคัญที่ได้พบเพิ่มเติมก็คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการอ่านของพ่อแม่และพี่เลี้ยง พ่อแม่ พี่เลี้ยงเด็กมีค่านิยมเกี่ยวกับการอ่านอย่างไร เท่ากับเป็นการแนะนำให้เด็กได้รู้จักหนังสือเช่นนั้น ในช่วงวัยก่อนไปโรงเรียน ถ้าพ่อแม่และพี่เลี้ยงนิยมการอ่าน ส่อให้เด็กเห็นถึงความเพลิดเพลินต่างๆ ที่ได้รับจากหนังสือ อ่านด้วยจุดประสงค์นานาประการ เด็กย่อมซึมซาบการรู้จักหนังสือในทางที่ดี ได้สัมผัสหนังสือตั้งแต่เล็กพอถึงช่วงวัยไปโรงเรียน การสานต่อพื้นฐานที่ดีย่อมไปได้รวดเร็ว

นักการศึกษาท่านหนึ่งบอกว่า นิทานเป็นสิ่งที่แยกไม่ได้จากความงาม ช่วยพัฒนาความรู้สึกที่สุนทรี ซึ่งหากไม่มีเครื่องช่วยพัฒนานี้แล้ว ความละเอียดอ่อนต่อความสุข ความทุกข์ และความเศร้าโศกก็จะขาดหายไป เพราะนิทานเด็กๆ จึงได้รู้จักโลก

ทักษะที่มีต่อความดีและความชั่ว เรียนรู้และหล่อหลอมได้จากนิทาน

นักจิตวิทยา เจมส์ ฮิลล์แมน (James Hillman) กล่าวถึงเรื่องเดียวกันนี้ไว้ว่า “คนที่ชอบอ่านนิทานหรือถูกนิทานกล่อมมาตั้งแต่วัยเด็กนั้น จะจัดระเบียบชีวิตได้ดี และมีแนวโน้มที่จะคาดการณ์ได้แม่นยำกว่าผู้ที่ต้องถูกบังคับให้อ่านนิทาน... การอ่านในช่วงแรกของชีวิต จะกลายเป็นสิ่งที่อยู่ และคงอยู่ตลอดไป เป็นเหมือนเส้นทางให้จิตวิญญาณค้นพบตัวเองในการมีชีวิต” การรู้จักชีวิตตั้งแต่เล็กก็คือการมีมุมมองรับรู้ต่อชีวิตจริงแล้ว

เด็กสามารถฟังนิทานเรื่องเดิมได้เป็นสิบๆ เทียวด้วยความพึงพอใจ เพราะพวกเขาสนุกกับมัน และพบสิ่งใหม่ๆ ในนิทานเรื่องเดิมทุกครั้งไป เด็กสามารถพัฒนาความคิดจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เนื่องจากนิทานนำทางพวกเขา

ครูผู้หนึ่งเสริมความคิดนี้ว่า “ลูกศิษย์ของผมคงจะคิดแบบเป็นนามธรรมไม่ได้ หากไม่มีช่วงเวลาสำหรับซึมซับนิทานสักช่วงหนึ่งเต็มๆ ในชีวิตของพวกเขา”

นิทานเป็นสิ่งเร้าของจินตนาการ ทำให้เด็กพบกับสิ่งที่ไม่เคยได้พบ ไปยังดินแดนที่ไม่รู้จัก ได้ผจญภัย ได้ประสบการณ์พิเศษพิสดาร เหล่านี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจโลกและชีวิตโดยปริยาย

โลกของหนังสือมีอะไรมากมายให้ค้นหา การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแต่วัยเยาว์จึงเป็นการเปิดบานประตูสู่โลกกว้าง โลกของนักอ่านจึงเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ โลกแห่งการแสวงหา แม้มันบึงอารมณ์ ความคิดของตนเองก็อาจพบได้จากหนังสือ

การอ่านหนังสือจึงเป็นกระบวนการสะสมความคิด การอ่านสิ่งใหม่ๆ แต่ครั้ง ก็คือการต่อยอดของสิ่งที่เคยอ่านไปแล้วให้เพิ่มพูนขึ้น อุปมาเหมือนลำดับขั้นทางเรขาคณิตที่จะสะสมทวีคูณขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

คุณครูอ่านให้นักเรียนของคุณฟังไหม? มีกำหนดเวลาตัวงหรือว่าถึงเวลา
แล้วที่นักเรียนโตเกินกว่าที่จะอ่านให้ฟัง? ครุจำนวนมาจ้งจัดมีหน้ในการอ่าน
ออกเสียงให้นักเรียนฟัง แม้ว่านักเรียนจะเรียนในระดับชั้นสูงๆ แล้วก็ตาม!

อ่านให้ฟังสำคัญไฉน

“ผม...ไม่ทำอะไรเลยนอกจากฟัง ผมอยากบักหลักอยู่อย่างนั้น...และเอาหมอน
มาหนุนให้สูงขึ้น ฟังพยาบาลอ่านเทพนิยายสยองขวัญของกริมส์ บางครั้งเสียงของเธอก็ทำให้
ผมเคลิ้มหลับ แต่บางครั้งก็ทำให้ผมร้อนรุ่มไปด้วยความตื่นเต้นและกระชั้นกระຍอให้เธออ่านต่อ
เพื่อหาคำตอบว่าเกิดอะไรขึ้นในเรื่อง อยากรู้เร็วกว่าที่ผู้เขียนตั้งใจไว้เสียอีก แต่ส่วนใหญ่แล้ว
ผมสนุกกับความรู้สึกอันหลากหลายจากการพาไปของถ้อยคำ และรู้สึกด้วยประสาทสัมผัสผิดว่า
ผมได้เดินทางไปในสถานที่ไกลโพ้นที่สวยงาม ที่ซึ่งผมแทบไม่กล้ากลับมาดูการไขความลับที่หน้า
สุดท้ายของหนังสือเลย หลังจากนั้นเมื่อผมอายุ 9-10 ขวบ ครูใหญ่ประจำโรงเรียนบอกผมว่า
การอ่านให้ฟังนั้นเหมาะกับเด็กเล็กๆ เท่านั้น ผมเชื่อครูใหญ่ก็เลยเลิกปฏิบัติ...” (จาก *A History
of Reading* : 1996, โดย Alberto Manguel, หน้า 109-110)

การอ่านออกเสียงให้ผู้อื่นฟังมีนัยยะถึงการแบ่งปันกันอ่าน ร่วมกันรับรู้ เป็นการ
เชื่อเชิญให้ผู้ฟังรับอรรถรสแห่งความเพลิดเพลินที่ปรากฏอยู่ในหนังสือชิ้นนั้น และมีพลังที่จะ
ส่งเสริมให้ผู้ฟังเกิดความต้องการที่จะเป็นผู้อ่านเองได้

ครูอ่านหนังสือให้เด็กๆ ฟังมีมาเป็นศตวรรษแล้ว เรารู้ดีว่าเวลาที่ใช้ไปกับการอ่าน
ให้ฟังนั้นมีค่าต่อพวกเขามาก การฟังนิทานของเด็กๆ ก็เหมือนกับการฟังเพลง
พวกเขาจะเคลิ้มไปกับเรื่องราว ถ้อยคำ น้ำเสียงที่ได้ยินได้ฟัง ดังเป็นเสียงดนตรีสำหรับ
หูของพวกเขา

ผู้เริ่มหัดอ่านฟังเรื่องราวแล้วหยิบหนังสือเล่มนั้นขึ้นมาดูแล้วดูอีก อยากจะเป็น
ผู้เล่าบ้าง บางครั้งพวกเขาก็จดจำเนื้อเรื่องได้แล้วเล่าสู่กันฟังกับเพื่อนๆ และบางครั้งาก็
ทำท่าทางเหมือนกับเรื่องที่ได้ยินได้ฟัง ครูคนหนึ่งเล่าว่า

“บางครั้งผมก็นำหนังสือภาพเข้าไปในชั้นเรียนอนุบาล เล่าให้พวกเขาฟัง

ฟังโดยไม่ได้ให้ดูภาพประกอบเลย เด็กๆ ให้ความสนใจอย่างมาก ฟังอย่างตั้งอกตั้งใจแม้ จะไม่มีภาพมาประกอบการเล่าเรื่องก็ตาม หลังจากอ่านเรื่องจบแล้วผมจะให้เด็กๆ วาดภาพสถานที่ ตัวละครหลัก หรือส่วนที่เขาสอบในเรื่อง เมื่อนำภาพมาแบ่งกันดู เด็กๆ มักประหลาดใจที่พวกเขาตีความหมายจากเรื่องแตกต่างกัน แน่ใจว่าช่วงที่พวกเขาชอบ มากที่สุดคือตอนที่มียุทธศาสตร์เห็นภาพประกอบจากหนังสือเล่มนั้น”

แต่การอ่านออกเสียงให้ฟังในโรงเรียนโดยครูเป็น ผู้อ่าน (หรือโดยนักเรียนก็ตาม) มักจะหยุดไปหรือระงับไป ทันทีที่เด็กเรียนรู้ที่จะอ่านด้วยตนเองได้

“ทำไม?” จิม เทรลีส (Jim Trelease) ผู้เขียน The Reading Aloud Handbook ตั้งข้อสงสัยในหนังสือ ของเขา

“การอ่านออกเสียงให้ผู้อื่นฟังเป็นการโฆษณาเพื่อ การอ่าน... ลองคิดแบบนี้ดูว่า แม็คโดนัลด์ไม่เคยหยุดการ โฆษณาเพียงเพราะคนอเมริกันส่วนใหญ่รู้จักร้านอาหาร ของเขาแล้ว แต่ละปีแม็คโดนัลด์ทุ่มเงินจำนวนมากเพื่อ

โฆษณาเตือนผู้คนว่ารสชาติสินค้าของเขาดีอย่างไร อย่าตั้งงบประมาณโฆษณาการอ่าน ของคุณเพราะเด็กโตขึ้นเลย”

การอ่านออกเสียงให้เด็กฟัง ช่วยให้พวกเขาพัฒนาและปรับปรุงทักษะด้าน การอ่าน เขียน พูด และฟังให้ดีขึ้น เทรลีสเสริมว่า เมื่อเด็กฟังในระดับสูงกว่าที่เขาอ่านได้ การฟังคนอื่นอ่านจะกระตุ้นการเพิ่มพูนและความเข้าใจในคำศัพท์และรูปแบบของ ภาษา

“ครูที่สอนด้านภาษายืนยันว่าการอ่านออกเสียงให้ฟัง สอนเด็กๆ ในด้านวรรณกรรม ได้ในแบบที่การอ่านในใจหรือการแยกตัวไปอ่านด้วยตนเองไม่สามารถทำได้” จูดี ฟรีแมน (Judy Freeman) กล่าวไว้ในบทความ Read Aloud Books : The Best Of The Bunch ใน Teacher Magazine ปี 1992

โครงการทำทายการอ่านของกระทรวงศึกษาธิการของอเมริกาได้สนับสนุนให้สถาบันต่างๆ มีการจัดโปรแกรมสอนเสริมเพื่อช่วยเพิ่มระดับการอ่านของนักเรียนในโรงเรียน และเพื่อเพิ่มความตระหนักของผู้ปกครองเกี่ยวกับผลที่เด็กจะได้รับจากการอ่าน การอ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นส่วนสำคัญของโปรแกรมเหล่านั้น

โรงเรียนชุมชนเบลมอนต์ในเวอร์จิเนีย แมสซาชูเซตส์ พบว่าผลการสอบของเด็กอนุบาลดีขึ้น “เราขายสินค้าของเรา และสินค้านั้นก็คือการอ่าน” ครูใหญ่จอห์น มอนเฟรโดบอก โครงการของโรงเรียนที่ชื่อ หนังสือและเหนือกว่านั้น จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ “สร้างเสริมทักษะและความต้องการในการอ่านของเด็ก” ส่วนสำคัญของโครงการคือการแนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองให้ทราบถึงความสำคัญและ “วิธี” อ่านให้เด็กๆ ฟัง

โครงการ “หยิบหนังสือขึ้นมาอ่าน” ของศูนย์การแพทย์บอสตัน จัดให้หนังสือและเด็กๆ มาอยู่ร่วมกันในคลินิก “ในห้องรอพบแพทย์ อาสาสมัครชุมชนจะอ่านหนังสือให้เด็กๆ ฟังเพื่อดึงความสนใจของพวกเขาไว้ ขณะที่หนังสือเกี่ยวกับพวกนายแบบนางแบบมีผลต่อความสนใจของผู้ปกครอง” เมื่อหมอได้พบกับเด็กๆ พวกเขาใช้หนังสือเป็นเกณฑ์ชี้วัดความก้าวหน้าด้านพัฒนาการ และเด็กๆ ก็จะได้รับหนังสือเล่มใหม่นำกลับบ้าน

และเกิดอะไรขึ้นกับอัลเบิร์ต แมนเกล (เด็กที่ครูใหญ่บอกว่าเขาโตเกินกว่าที่ต้องให้อ่านหนังสือให้ฟังแล้ว) เขาเลิกปฏิบัติด้วยวิธีนี้จริงๆ หรือ?

"...(ผม) เลิกปฏิบัติด้วยวิธีนี้ (การให้คนอื่นอ่านหนังสือให้ฟัง) - แต่ส่วนหนึ่ง
เพราะว่าการฟังคนอื่นอ่านทำให้ผมมีความสุขขนาดตก และหลังจากนั้นผม
ค่อนข้างจะเชื่อว่าอะไรก็ตามที่ทำให้ผมมีความสุขก็มิได้เสื่อมเสียอะไร
หลังจากนั้นไม่นาน...ความสุขจากการฟังคนอื่นอ่านหนังสือให้ฟัง
ซึ่งห่างหายไปนาน ก็กลับมาหาผมอีกครั้ง"

(จาก A History of Reading : 1996, (โดย Alberto Manguel, หน้า 109-110)

“ผมพบว่าตนเองสามารถอ่านหนังสือออกครั้งแรกตอนอายุสี่ขวบ เมื่อได้เห็นอักษรที่
ผมรู้จักซ้ำแล้วซ้ำเล่า (เพราะมีคนบอกมา) ว่าเป็นสิ่งของรูปภาพที่อยู่ใต้ตัวอักษรเหล่านั้น...
เมื่อผมได้โรงเรียนวิธีอ่านตัวอักษรแล้ว ผมก็อ่านทุกอย่างที่ขวางหน้า ไม่เพียงในหนังสือเท่านั้น
แต่ยังอ่านแผ่นป้ายประกาศโฆษณา ตัวพิมพ์เล็กๆ บนตัวรถราง จุดหมายที่ถูกฉีกทิ้ง
ลงในถังขยะ รายงานสภาพอากาศที่ปลิวมาติดใช้มันั่งตัวที่ผมนั่งในสวนสาธารณะ
ข้อความที่พ่นบนกำแพง ปกหนังสือขงสารที่คนถืออ่านอยู่บนรถเมล์...”

(Alberto Manquell)

๙๖ ชั่วโมงอ่านหนังสือทุกวัน

ผลการศึกษาการอ่านหนังสือในประเทศอังกฤษ (The Reading Agency and BML Survey Book Reading and Library Use, 2005) พบว่า ชาวอังกฤษอ่านหนังสือ สัปดาห์ละ 4.6 ชั่วโมง หรือ 39 นาทีต่อวัน และอ่านเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากการอ่าน ของเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิด

- 1 ใน 5 อ่านหนังสือเพราะมีผู้แนะนำ
- 1 ใน 6 จะแนะนำหนังสือให้กับผู้อื่นต่อ
- 1 ใน 7 จะพูดคุยถึงเรื่องหนังสือที่พวกเขาอ่าน

จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าจำนวนผู้อ่านจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

นักสื่อสารรักการอ่าน คือ ทุกคนที่แนะนำให้ผู้อื่นรักที่จะอ่านหนังสือ การอ่านหนังสือให้เด็กเล็กๆ ฟังก็เป็นการแนะนำให้เด็กๆ รักที่จะอ่านหนังสือได้เช่นกัน ดังนั้น พ่อแม่ ครู พี่เลี้ยงเด็ก เจ้าหน้าที่ห้องสมุด หรือใครก็ตามยอมเป็นนักสื่อสารรักการอ่านได้ทั้งสิ้น แต่นักสื่อสารรักการอ่านต้องมีเทคนิค คือ รู้จักหนังสือ รักการอ่านหนังสือ รู้วิธีสื่อสารสู่ผู้อ่าน และรักคนอ่านหนังสือ

- **รู้จักหนังสือ** คือรู้จักแบ่งประเภทของหนังสือและคุณสมบัติของหนังสือที่ดี รู้จักเลือกประเภทของหนังสือที่จะนำมาสื่อสารให้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กๆ หรือกลุ่มเป้าหมายได้
- **รักการอ่านหนังสือ** เพราะการที่จะแนะนำให้ผู้อื่นรักหรือชอบสิ่งใดย่อมเกิดจากสำนึกที่เรามีอยู่ เด็กๆ มักมีพฤติกรรมเลียนแบบ ผู้ที่รักการอ่านหนังสือนอกจากจะเป็นต้นแบบที่สำคัญให้กับเด็กๆ แล้วยังเป็นการเพิ่มพูนขยายฐานความรู้ความคิดของตนเองด้วย
- **รู้วิธีสื่อสารสู่ผู้อ่าน** รู้บทบาทของตนเองและรู้ว่าควรใช้เทคนิควิธีใดจึงจะเหมาะสม ด้วยเหตุที่การสื่อสารรักการอ่านไม่ใช่กิจกรรมส่วนตัวที่ทำเพียงคนเดียว จึงต้องรู้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม เช่น พ่อแม่ที่เลี้ยงเด็กอาจใช้วิธีเล่านิทาน-อ่านให้เด็กฟัง ครูอาจใช้การอ่าน-เล่าประกอบเสียงที่แสดงอารมณ์และท่าทาง หรือมอบหมายให้นักเรียนเป็นผู้อ่าน/ผู้เล่า อ่านแบบคนเดียวหรืออ่านหมู่ประกอบการแสดง เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและนักจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อาจใช้เทคนิคการละคร เทคนิคครีดีเตอร์ส เธิยเตอร์ มาช่วยส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น
- **รักคนอ่านหนังสือ** คือต้องรู้จักธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย รู้จักวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และพร้อมที่จะ “ให้” เพื่อพัฒนาการด้านการอ่านของเด็กๆ

“การอ่านเพื่อความเพลิดเพลินนั้น สำคัญที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กๆ มากกว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคม” (Reading for change, OECD, 2002) ผลการวิจัยเรื่องการอ่านสรุปไว้เช่นนี้ และการใช้เวลาเพียงวันละ 20 นาทีร่วมกับเด็กๆ ในการอ่าน จะช่วยให้การอ่านของพวกเขาดีขึ้นได้

20 นาที **ทุกวัน** กับ 20 นาทีครั้งหรือสองครั้งต่อสัปดาห์ จะมีผลแตกต่างกัน และเราย่อมรู้ถึงผลที่แตกต่างกันนี้ได้ดี

รู้จักข้อเสีย-วิธีการอ่าน เริ่มได้จากในวัย สามขวบในโรงเรียนและชุมชน

การอ่านหนังสือให้ลูกฟังสร้างความรู้สึกของการเป็นพ่อแม่ที่ดีได้อย่างหนึ่ง เมื่อคุณพาลูกน้อยท่องไปกับตัวอักษรบนหนังสือ จะเป็นการสร้างประสบการณ์อันงดงามที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นได้ การรู้หนังสือเริ่มได้จากในบ้าน ต่อไปนี้เป็นคำแนะนำบางอย่างที่เราอยากฝากคุณ

- อย่าคิดว่าต้องคอยจนลูก “โตพอ” ที่จะอ่านหนังสือให้ฟังได้ ทั้งคุณและลูกสามารถสนุกร่วมกันได้เร็วกว่าที่คุณคิดไว้เสียอีก คือตั้งแต่ก่อนที่ลูกจะครบขวบปีแรกเลยก็ได้
- ทำให้เป็นกิจวัตรประจำวัน! อย่างน้อยวันละ 20 นาที การอ่านให้ลูกฟังเป็นงานประจำที่พิเศษที่จะช่วยให้ลูกพร้อมเข้านอนด้วยความสบาย ก็เหมือนกับนิสัยอื่นๆ ที่ต้องใช้เวลาช่วงหนึ่งในการสร้างความคุ้นเคย แต่ถ้าทำต่อเนื่องไปสักระยะก็จะกลายเป็นอุปนิสัยประจำวัน (หรือประจำคืน) ขึ้นมาได้
- พยายามหาหนังสือสนุกๆ มาให้ลูกเลือก ดูว่าหนังสือมีภาพสีสันสดใสประกอบหรือไม่? ภาษาที่ใช้สั้นไหลลื่นสนุกสนานเวลาอ่านหรือเปล่า หรือว่าตะกุกตะกักไม่ค่อยเป็นธรรมชาติ? เนื้อเรื่องเป็นเรื่องที่ลูกสนใจอยู่หรือเปล่า?
- ฟังระลึกไว้เสมอว่าการอ่านเป็นเรื่องสนุก! พยายามให้ลูกเป็นคนเลือกหนังสือด้วยตัวเอง จริงอยู่ มันเป็นเรื่องยากที่ต้องอ่านหนังสือเรื่องเดิมซ้ำแล้วซ้ำอีกหลายครั้ง (เพราะเราต้องอยู่ที่นั่นด้วยกัน) แต่ลูกของคุณจะได้รับประโยชน์อย่างมากมาจากการอ่านหนังสือซ้ำนี้ ทั้งพัฒนาการทางอารมณ์และในการเตรียมความพร้อมสำหรับการอ่านด้วยตัวเอง
- ชวนลูกดูเนื้อหาคร่าวๆ ในหนังสือก็เพิ่มความสนุกได้ ดูภาพและพูดเกี่ยวกับภาพนั้น ขณะที่คุณพูดคุ้ยให้ลูกฟังเกี่ยวกับภาพ คุณได้เตรียมให้เขาเริ่มรู้สึกสนุกกับหนังสือแล้ว และคุณก็สามารถอธิบายคำบางคำหรือชื่อบางชื่อที่ลูกจะได้ยินตอนที่ลูกเริ่มอ่านได้

- ทำเสียงให้กลมกลืนแบบ “เข้าถึง” จริงๆ คำรามแบบสิงโต ส่งเสียงแหลมเล็ก เหมือนหนู และอ่านแบบถ่ายทอดความรู้สึกตามเนื้อหา
- คุณจะต้องอยู่ใกล้กับลูกให้มากที่สุดขณะที่อ่านให้ลูกฟัง วิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งคือให้ลูกนั่งบนตัก หรือนั่งชิดกันในท่าที่สบายที่สุด
- อีกทางเลือกหนึ่งคือ เล่าเรื่องที่คุณแต่งเอง เด็กๆ จะสนุกกับเรื่องที่คุณแต่งขึ้น หรืออาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวที่คุณจำได้ แต่จำไว้ว่า ต้องอ่านหนังสือหรือเล่าเรื่องให้ลูกฟัง **ทุกวัน!**
- เด็กๆ อาจต้องการให้คุณอ่านให้ฟังต่อเนื่องไปอีกนานแม้เขาจะสามารถอ่านเองได้แล้ว เพราะการอ่านให้ลูกฟังไม่ใช่เป็นเพียงแค่การอ่าน มันเป็นการส่งผ่านความอบอุ่นและความรัก ซึ่งเราหวังว่าคุณจะยังคงทำต่อไปตราบเท่าที่ลูกยังต้องการ

สำหรับในโรงเรียนจะเป็นแหล่งที่สานต่อเรื่องการอ่านและการเรียนรู้ของเด็กๆ ครูมีบทบาทสำคัญ การพูดกับนักเรียนถึงเรื่องหนังสือที่ครูและนักเรียนอ่านร่วมกัน ทั้งก่อนระหว่าง และหลังการอ่าน มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของพวกเขา

ขณะที่คุณกับนักเรียนพูดคุยกันเกี่ยวกับหนังสือนั้น คุณ...

- แนะนำให้พวกเขาโยงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาบางอย่างในชีวิตของเขา สร้างการเชื่อมโยงแบบนี้เป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้
- จัดบรรยากาศที่จะทำให้การอ่านเป็นกิจกรรมที่มีการพบปะพูดคุยกันเพลินๆ ตามธรรมชาติ อย่าประเมินความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพของคุณต่ำเกินไปที่จะส่งเสริมและเพิ่มระดับการเรียนรู้ของนักเรียน งานวิจัยแนะนำว่าเราจะเรียนได้ดีที่สุดเมื่อเราชอบคนที่สอนเรา
- ช่วยทำให้ความเข้าใจในหนังสือของพวกเขาง่ายขึ้นด้วยวิธีที่สนุกและเป็นธรรมชาติ ใช้ภาพประกอบในการอธิบาย หรือใช้การแสดงท่าทางประกอบ เพื่อความเข้าใจและตีความหมายได้ชัดเจนขึ้น

- ฟังระลึกว่าเรากำลังพูดกับนักเรียนไม่ใช่แค่พูดให้พวกเขาฟัง ในการเรียนเราต้องการให้นักเรียนแสดงออกไม่ใช่มาร่วมรับฟังเฉยๆ

ส่วนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและนักจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านของชุมชน การจัดกิจกรรมประเภทละคร ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ

ใช้ละครเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้

ละครเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของผู้คนมานานเป็นพันๆ ปีในทุกๆ วัฒนธรรม ละครเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในชีวิตของมนุษย์จำนวนมาก เพราะนำมาซึ่งความเพลิดเพลิน บันเทิงใจ ละครมีรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม เช่น การเชิดหุ่นเงา (shadow puppets) ของชาวอินโดนีเซีย อุปรากรของจีน การตีกลองเล่านิทานของชาวแอฟริกัน และการแสดงละครสไตล์บรอดเวย์แบบเต็มรูปแบบ ไม่ว่าจะรูปแบบใดๆ ของละคร การแสดงก็มีศักยภาพที่พิเศษและทำให้ผู้ชม “ลืมไม่ลง”

คำว่า “ละครเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้” หมายถึงละครที่มีจุดมุ่งหมาย นอกเหนือไปจากการให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมเพียงอย่างเดียว จุดมุ่งหมายนี้โดยทั่วไปก็เพื่อที่จะให้ความรู้ เปลี่ยนทัศนคติ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (หรือบางทีก็ทั้ง 3 อย่าง) ของผู้ชม

การใช้ละครเพื่อให้การศึกษาแก่ผู้ชมมีชื่อเรียกได้หลายอย่าง เช่น edutainment, infotainment และ entertainment-education เป็นต้น

ละครมักจะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างการศึกษาและความบันเทิง จากอดีตในยุคต้นๆ

ละครถูกใช้เพื่อแพร่กระจายข่าว เล่าสู่กันฟังถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และเพื่อให้ความศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับเหตุการณ์ภายนอกชุมชนของพวกเขา

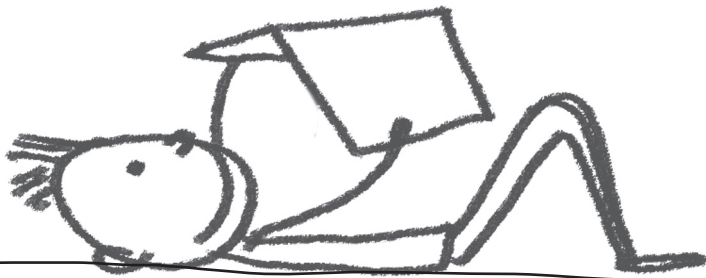
เมื่อเร็วๆ นี้ การใช้ละครและศิลปะการแสดงเพื่อจุดประสงค์ทางการศึกษาได้ลุกฮือขึ้นมาอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแพร่ระบาดของ HIV หรือโรคเอดส์ ทำให้เป็นจุดสนใจที่มีการนำเสนอในแบบของการละครอย่างนับไม่ถ้วน ทั้งละครโทรทัศน์ ละครวิทยุ โครงการรณรงค์ของสื่อมวลชน และองค์กรการกุศลต่างๆ

มีเอกสารที่ศึกษาถึงประโยชน์ของละครเพื่อการศึกษาเพิ่มจำนวนขึ้น ละครถูกมองว่าเป็นเครื่องมือที่มีพลังเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม ละครช่วยทำให้ภาวะทางอารมณ์และจิตแก่่งขึ้นได้ และเป็นวิธีที่ส่งผลต่อความเชื่อความสนใจให้เพิ่มขึ้นได้ โดยเฉพาะกับเยาวชน การดูละครที่ออกแบบมาอย่างรอบคอบเพื่อการศึกษา นั้น สามารถเปลี่ยนวิถีคิดของคน และการกระทำที่เขาหรือเธอที่อาจจะทำได้ การใช้ละครในฐานะเครื่องมือทางการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ เป็นโอกาสที่จะช่วยไขความลึกลับของเทพนิยาย และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ชมได้ ละครทำให้ผู้ชมรับสารที่ต้องการสื่อได้ในแบบที่เพลิดเพลินและน่าตื่นเต้น

เพราะละครดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ดีและสร้างชีวิตชีวาให้กับวรรณกรรม แม้แต่เด็กและเยาวชนก็ถูกกระตุ้นให้เข้าร่วมได้อย่างกระตือรือร้น การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นหมายความว่าอารมณ์ของผู้ชมจะถูกกระทบด้วย ความสามารถในการที่จะไปสัมผัสกับอารมณ์นี้จึงทำให้ละครมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ในแบบที่การสอนหรือคำแนะนำแบบเดิมๆ ไม่สามารถทำได้ ดังนั้นละครจึงเป็นสื่อที่ดีและมีประสิทธิภาพในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน

และ **รีดเดอร์ส เรียบเตอร์ (Readers Theatre)** ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของละครเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อส่งเสริม “การอ่าน” ของเด็กและเยาวชน

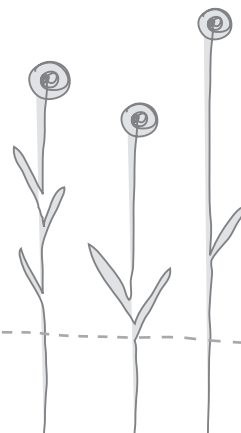

รีดเดอร์ส ดีเฟเตอร์ :
การละครของนักอ่าน

“องค์ประกอบของการละครสามารถทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักได้ว่า การอ่าน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้น้ำมาทดลองได้ โดยพวกเขาสามารถลองอ่านคำพูดด้วยวิธีที่ ต่างกันเพื่อให้เห็นความหมายที่ต่างกันได้ การใช้ความดังของเสียง ระดับเสียงสูง-ต่ำ การเน้นเสียงและจังหวะในการออกเสียงที่สลับไปมาหนังสือ นีรอบที่กำลังอ่านในการแสดง ไรเดอร์ส เรียงเตอร์ เป็นการทำให้ตัวอักษรที่ถูกพิมพ์ไว้มีชีวิตชีวาและใช้ชีวิตกับตัวละคร เหล่านั้น...”

(Lila carrick)

RT คืออะไร

รีดเดอร์ส เธียเตอร์ (Readers Theatre : RT เขียนเป็น Reader's Theatre หรือ Readers' Theatre ได้เช่นกัน) เป็นรูปแบบของการแสดงละครแบบหนึ่งที่รวมผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้เข้ามาอ่านหนังสือหรือบท (script) ด้วยการอ่านออกเสียง RT ไม่จำเป็นต้องมีฉากหรือเครื่องแต่งกาย ไม่ต้องใช้การแสดงเต็มรูปแบบ และไม่ต้องท่องจำบท ผู้อ่านเพียงแต่ใช้ความรู้สึก น้ำเสียงและอารมณ์ และนำเสนอตัวละครด้วยการใช้เสียง การแสดงสีหน้าและท่าทางง่ายๆ ตลอดช่วงที่ใช้ RT ผู้อ่านจะอยู่กลางเวทีและมุ่งความสนใจทั้งหมดไปที่การอ่าน ผู้อ่านคือดารานักแสดง

RT นำองค์ประกอบของการละครเข้ามาในการอ่านและการเรียนรู้หนังสือ และเปลี่ยนสถานที่จัดกิจกรรมให้เป็นเวทีการแสดงที่น่าหลงใหล RT ต่างจากการละครโดยทั่วไป เพราะไม่ต้องจัดหาหรือจัดสร้างภาพของเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นบนเวที แต่เป็นการนำเสนอเรื่องราวอย่างง่ายๆ มากกว่าการแสดงออกมาจริง เหตุการณ์ต่างๆ นั้นไม่ใช้การแสดงออกมาให้เห็นจริงๆ แต่เป็นการทำให้เกิดภาพขึ้นในความคิด RT **เป็นละครแห่งการจินตนาการ** เพราะผู้ชมจะร่วมจินตนาการกับนักแสดงในการสร้างเรื่องราวให้มีชีวิตขึ้นในโรงละครแห่งจินตนาการ

สาระสำคัญที่มีอยู่ในคำว่า “นักอ่าน” ซึ่งให้เราเห็นชัดว่าเป็นการเน้นที่ตัวหนังสือ ตัวหนังสือคือแนวคิดที่สำคัญที่สุดใน RT มันเป็นเหตุผลและหน้าที่สำหรับการแสดงแบบนี้ จุดมุ่งหมายของ RT ก็คือเพื่อแสดงงานเขียนในรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้พุ่งตรงไปทำงานของผู้แต่ง ตัวหนังสือหรือตัวอักษรที่ถูกเลือกสำหรับการแสดงในเบื้องต้น เป็นงานวรรณกรรมที่ไม่ใช่เป็นการละคร

เลสลี่ ไอรีน โคเกอร์ และเมลวิน อาร์. ไวท์ (Leslie Irene Coger and Melvin R. White) ให้ความหมายของรีดเดอร์ส เธียเตอร์ (RT) ว่าเป็น “สื่อ (medium) ที่มีผู้แปลความหมายโดยการอ่าน 2 คนหรือมากกว่า โดยผ่านการอ่านออกเสียง เพื่อให้ผู้ฟังได้รับรู้ประสบการณ์จากงานวรรณกรรม”

การแสดงใน RT แตกต่างจากการละครแบบทั่วไปในหลายๆ ด้านและหนึ่งในจำนวนนั้นคือ ไม่ต้องพยายามสร้างสิ่งเสมือนจริงบนเวที ในลักษณะนี้คือเป็น **การนำเสนอ (presentational)** มากกว่าเป็นการแสดงแบบจำลองภาพจริง (representational) ภาพและรูปทรงใดๆ ไม่มีอยู่บนเวที แต่จะมีอยู่ในใจของผู้ชม และในใจของตัวผู้อ่านเอง ซึ่งนั่นก็คือ ไม่ว่าจะการแสดงจะเกิดขึ้นที่ไหน เสียงของผู้ที่ตีความจากตัวหนังสือก็จะส่งผลไปกระตุ้นให้กับผู้ฟัง ดังนั้นผู้ฟังก็จะเข้าร่วมในการแสดงไปพร้อมกันกับผู้อ่านด้วย

RT มีองค์ประกอบหลายอย่างที่ช่วยสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับตัวมันเอง องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดก็คือ การนำเสนอตัวหนังสือบนเวทีอย่างเห็นได้เป็นรูปร่าง บทหรือสคริปต์เป็นสิ่งที่เห็นได้จากผู้ชมไม่ว่าผู้แสดงจะอ่านจากมันจริงๆ หรือไม่ก็ตาม คนดูจะนึกถึงตัวหนังสือหรือถ้อยคำในหนังสือเป็นสิ่งแรกอยู่เสมอ

การตกแต่งเวทีไม่จำเป็นต้องมี หรือมีก็ทำเพียงเล็กน้อย เนื่องจากฉากนั้นตั้งอยู่ในจินตนาการของผู้มีส่วนร่วมอยู่แล้ว (ผู้ชมและผู้อ่าน) จึงทำให้องค์ประกอบทางกายภาพไม่สำคัญเท่ากับการฟัง โดยปกติผู้อ่านมักจะนั่งบนเก้าอี้ไม้หลังที่วางโน้ตดนตรี หรือยื่นถือหนังสือหรือบทที่จะอ่าน เครื่องแต่งกายก็ไม่จำเป็นต้องลงทุนอะไร นักแสดงมักจะแต่งกายด้วยชุดเรียบๆ (ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ)

ผู้อ่านแต่ละคนจะให้ภาพของตัวละครตัวใดตัวหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งตัวก็ได้ อย่างไรก็ตาม ไม่ต้องพยายามทำให้การเปลี่ยนตัวละครเป็นเรื่องยุ่งยาก อาจใช้ “การเปลี่ยนเสียง” มาช่วยให้รู้ว่าผู้อ่านคนเดียวกันได้เปลี่ยนจากตัวละครหนึ่งไปเป็นอีกตัวหนึ่งแล้ว ผู้แสดง RT จะพยายามเชื่อมต่อไปที่ผู้ฟัง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับผู้ฟังนี้ จะช่วยให้ผู้ฟังมุ่งความสนใจไปที่ตัวหนังสือที่อยู่ในบทประพันธ์นั้น

“รีดเดอร์ส เธิงเตอร์ เป็นเครื่องมือเสริมสร้างการอ่าน เครื่องมือช่วยในการสอน แหนทางสู่การแสดง และโอกาสที่จะเล่นกับภาษา... รีดเดอร์ส เธิงเตอร์ เป็นการอ่านออกเสียงเพื่อสื่อสารเรื่องราว(ตรงผ่านการตีความหมายของภาษามากกว่าการแสดง... ประสบการณ์พื้นฐานนั้นไม่จำเป็น ไม่ต้องมีอะไรเลย นอกจากเรื่องที่มีเนื้อหาดีๆ และตัวผู้อ่าน!... เด็กๆ ชอบ “การแสดงออก” หรือ “การเล่าเรื่อง” ซึ่งสามารถนำมาใช้กระตุ้นการอ่านได้... สำหรับผู้ที่คิดจะลองใช้รีดเดอร์ส เธิงเตอร์เป็นครั้งแรก ฉันรู้สึกชื่นเช่นดีใจแทนคุณเชิงว”

(Lois Walker)

RT “ไหว” อะไรกับศัพท์อ่าน

รีดเดอร์ส เธิงเตอร์ (RT) เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจได้อย่างสูง โดยจะเชื่อมการอ่านออกเสียง วรรณกรรม และการละคร ไม่เหมือนกับละครแบบทั่วไปที่ต้องมีเครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า อุปกรณ์การแสดง การจัดเวที หรือการท่องจำบท RT ต้องการเพียงแค่เรื่องที่มีเนื้อหาเหมาะสมที่จะให้ผู้อ่านใช้สำหรับการอ่านออกเสียง การใช้เพียงเสียง การแสดงสีหน้า และท่าทางของพวกเขา พวกเขาก็จะแสดงอารมณ์ ความเชื่อ ทศนคติ และการเคลื่อนไหวของตัวละครออกมา ผู้บรรยายจะทำให้ทราบถึงฉากของเรื่องและการกระทำ และให้คำบรรยายที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนฉาก

นักการศึกษาได้บรรยายเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้ RT และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง มาช้านานแล้วว่า RT ช่วยเพิ่มการอ่านให้คล่องขึ้นและเพิ่มการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่านให้ดีขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ได้ตีความบทสนทนาและความหมายในการสื่อสาร และช่วยเพิ่มความตระหนัก รับรู้ และเห็นคุณค่าของบทละครในฐานะรูปแบบหนึ่งทางวรรณกรรม ตัวอย่างเช่น แฮริสและซิเพ (1990) อธิบายว่า การอ่านบทเพื่อการแสดงเป็นกิจกรรมการอ่านออกเสียงที่สนุกสนานมากที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับเด็กๆ และคูดี้ (1992) กล่าวว่า การอ่านแบบ RT เป็นบริบทอย่างหนึ่งสำหรับการอ่านอย่างมีเป้าหมาย “โดยกิจกรรมการโต้ตอบระหว่างกันนี้ เด็กๆ จะเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังที่จะสนองตอบต่อการแปลความหมายของวรรณกรรม” (ซีเบสตา, 1997)

RT ช่วยเสริมพลังลักษณะทางสังคมของการอ่านให้แกร่งขึ้น (บุชชิง, 1981) และเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้ใช้ความสามารถอันหลากหลายในการทำงานเป็นกลุ่มในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ร่วมกัน (ฟลัด, แลปป์, ฟลัดและนาเกล, 1992; เทราล์เดลและแฮร์ริส, 1993) เพราะการนำไปปฏิบัติประกอบด้วยการอ่านบทพูดจำนวนมาก RT จึงช่วยส่งเสริมความคล่องในการอ่านด้วยปากเปล่า (คาร์ลิก, 2000; มิลลิน, 1996) และเพิ่มความสามารถของเด็กๆ ให้เข้าใจและรู้จักคัดแปลงเนื้อหา (สเตเตอร์และอัลลิ่งตัน, 1991)

วัตถุประสงค์ของ RT มีดังนี้

- เพื่อให้ตระหนักว่าการอ่านออกเสียงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้สื่อสารด้านวรรณกรรม พร้อมๆ กับการตีความและความเข้าใจในตัวละคร
- เพื่อช่วยให้มีประสบการณ์ในการเลือกหนังสือหรือเรื่องสำหรับการอ่าน หรือช่วยให้รู้จักการตัดแปลงเพื่อนำมาใช้ในการแสดง
- เพื่อฝึกฝนการใช้เสียงเพื่อตีความหมายของบทพูด และให้ความรู้ความหมายของการสื่อสารแบบนั้นๆ
- เพื่อเพิ่มความสนุกสนานของการอ่านและการฟัง
- เพื่อเพิ่มความซาบซึ้งในอรรถรสของวรรณกรรม

ถึงแม้ว่า RT ตั้งใจจะให้คนดูร่วมสนุกด้วย แต่ RT ก็ยังคงเป็นเรื่องที่เน้นกระบวนการอยู่มาก กระบวนการในการเตรียมจัดแสดง RT นั้นมีความสำคัญไม่น้อยกว่าผลลัพธ์ที่สนุกสนาน เนื่องจากแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเตรียมความพร้อม แท้จริงแล้วก็คือขั้นตอนที่เอื้อให้เกิดกระบวนการศึกษา ตีความ และพิจารณาวิจารณ์โดยปริยายนั่นเอง RT ให้โอกาสแก่เด็กๆ เพื่อฝึกทั้งทักษะการอ่านและการพูดไปพร้อมๆ กัน และเป็นเทคนิคที่ได้ผลในการช่วยให้เด็กๆ เกิดความมั่นใจในความสามารถทางการอ่านของตัวเอง เพื่อพวกเขาจะได้นำไปใช้ในการอ่านเดี่ยวแบบออกเสียงด้วยตนเอง และเช่นกัน ถ้าผู้อ่านที่อ่านไม่คล่องถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มผู้อ่านที่คล่อง มันก็จะช่วยให้เขาอ่านได้คล่องตามไปด้วย

โดยทั่วไปแล้ว การคัดเลือกเรื่องสำหรับการแสดง RT จะรวมผู้อ่าน 5-6 คนต่องานแต่ละชิ้น การคัดเลือกควรจะต้องจัดตามความสนใจของผู้อ่านและผู้ฟังโดยการสอบถามเด็กๆ โดยอาจจะนำมาจากเรื่องสั้นหรือคัดมาจากบางตอนของนวนิยายอัตชีวประวัติ หรือบันทึกทางประวัติศาสตร์ ร้อยกรองหรือบทกวีที่เน้นการพรรณนาบทละครสั้นๆ หรือบางตอนจากบทละครจริงๆ ก็น่าสนใจที่จะนำมาแสดง กระทั่งอาจจะลองเขียนเรื่องขึ้นมาเอง

RT ช่วยให้เกิดประโยชน์หลายด้าน เช่น

ช่วยให้มีการฝึกอ่านซ้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความคล่องในการอ่าน การได้อ่านซ้ำยังช่วยเพิ่มความมั่นใจและความกระตือรือร้นในการอ่านของเด็กๆ ด้วย RT เป็นการเปลี่ยนแปลงจากที่เคยฝึกแบบเดิมๆ ให้สนุกขึ้น และเป็นโอกาสอันพิเศษสำหรับเด็กที่เคยรู้สึกว่ายากตัวเองไม่ถนัดในการให้ความบันเทิงแบบมีอาชีพแก่ผู้อื่น

RT ต่างจากละครอย่างไร

รีดเดอร์ส เธียเตอร์ (Readers Theatre) มีจุดมุ่งหมายต่างจากละครโดยทั่วไป ขณะที่ละคร (Theatre) มีเป้าหมายเพื่อให้ความบันเทิงและให้สาระกับผู้ชมโดยการจำลองภาพ “โลกสมมุติ” ให้เกิดความเชื่อถือมากที่สุด แต่รีดเดอร์ส เธียเตอร์สามารถให้ทั้งความบันเทิงและใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้เกิดความเข้าใจในวรรณกรรมได้ลึกซึ้งมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการอ่านเพียงอย่างเดียว

ความแตกต่างระหว่างการแสดง “ละคร” กับการแสดง “รีดเดอร์ส เธียเตอร์”

ละคร	รีดเดอร์ส เธียเตอร์
1. เน้นที่การแสดง	1. เน้นที่เนื้อหาวรรณกรรม
2. นักแสดงจะมีจุดมองหลักๆ อยู่บนเวที คือมองหน้ากัน ระหว่างนักแสดง (on-stage focus)	2. นักแสดงจะสร้างจินตนาการให้กับคนดูเกี่ยวกับตัวละครที่ปรากฏในบท โดยมองไปนอกเวที ซึ่งมักจะมองไปทางด้านหลังกลุ่มคนดู (off-stage focus) และมีผู้บรรยายร่วมแสดงด้วย
3. นักแสดงจะต้องจำบท และต้องไม่ถือบทขณะแสดง	3. นักแสดงต้องมีบท (ถือ/วาง) ให้เห็นบนเวที ไม่จำเป็นต้องจำเพราะใช้การอ่าน แต่ต้องซ้อม
4. นักแสดงจะต้องแต่งหน้าและแต่งตัวเพื่อแสดงบุคลิกลักษณะของตัวละคร	4. นักแสดงไม่จำเป็นต้องแต่งตัว แต่ใช้ความสามารถในการสร้างจินตนาการให้ผู้ฟังเห็นภาพ
5. คนดูกับนักแสดงจะแยกออกจากกัน และมักจะมีพื้นที่หรือเวทีให้รู้ว่าเป็นการแสดง	5. คนดูจะใกล้ชิดกับนักแสดงและใช้พื้นที่ใดเป็นเวทีก็ได้ เพราะไม่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์/ฉาก
6. นักแสดงจะใช้การเคลื่อนไหวมาก และเคลื่อนไหวไปบนพื้นที่เวที และใช้อุปกรณ์ประกอบฉากเป็นประโยชน์ในการแสดง	6. นักแสดงไม่เคลื่อนที่มากนัก แต่ใช้น้ำเสียง สายตา และท่าทางเพียงเล็กน้อยประกอบ

ถ้อยพิภพภพภพภพ

กลุ่มนักเรียนชั้นประถมตอนปลายกลุ่มหนึ่งกำลังเรียนเกี่ยวกับเทพนิยายและนิทานพื้นบ้าน พวกเขาพร้อมตัวกันเพื่อที่จะอ่านเรื่องที่ได้ดัดแปลงมาจากนิทานเก่าๆ เรื่อง “หม้อวิเศษ เต็งเต็งได้” เด็กๆ ฝึกซ้อมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ และตอนนี้ก็พร้อมที่จะอ่านให้เพื่อนๆ ที่เหลือในชั้นเรียนฟังแล้ว

บ้างก็นั่ง บ้างก็ยืนอยู่หน้าชั้นเรียน โดยทั้งหมดหันหน้ามาทางผู้ชม ผู้บรรยายยืนอยู่หลังที่วางโน้ตดนตรีและเปิดแฟ้มสีที่วางอยู่บนนั้น แล้วก็เริ่มอ่าน

“กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เมื่อพวกหนูสามารถผิวปากและหม้อสามารถพูดได้ มีสามีภรรยาที่ยากจนอยู่คู่หนึ่งอาศัยอยู่ในบ้านอันทรุดโทรม ทั้งคู่เป็นเจ้าของหม้อที่ผอมโซอยู่ตัวหนึ่ง”

สามีพูดกับคนดูด้วยท่าทางที่หิวโหยและตัวสั่นเทา “ผมคือสามี” เขาพูด “และฉันเป็นภรรยา” ภรรยาส่งเสียงตะโกนมา “อู๊ต!” ตามด้วยเสียงของหนูแล้วเรื่องก็ดำเนินต่อ

ชายผู้หิวโหยกับภรรยาตัดสินใจจะขายหม้อที่ผอมโซของพวกเขาจึงได้นำไปขายที่ตลาด “ไม่มีใครซื้อหม้อที่ผอมโซอย่างนี้หรอก” เขาคร่ำครวญ แต่แล้วในที่สุดหม้อก็ถูกขายให้กับคนแคะคนหนึ่งด้วยการแลกกับหม้อต้มซूपส์ดำเก่าๆ ใบบึง คนแคะหวังว่าหม้อตัวใหม่ของเขาจะเรียนรู้ที่จะผิวปากเพลง “ดวงดาววาววับจรัสแสง” ได้

ขณะที่การอ่านดำเนินต่อไป ผู้อ่านอ่านบทบรรยายหรือบทของตัวละครของพวกเขาได้อย่างคล่องแคล่ว พวกเขาอ่านด้วยความกระตือรือร้นจากบทที่อยู่เบื้องหน้าของพวกเขากลับไปที่บ้านนั้นอีกครั้ง ภรรยาเตรียมที่จะต้มมันฝรั่งที่เหลืออยู่ชิ้นสุดท้ายของพวกเขาในหม้อสีดำเก่าๆ ใบบึง แต่ทันทีที่เธอวางหม้อบนเตาไฟหม้อก็เริ่มส่งเสียงแปลกๆ เสียงนั้นยิ่งดังขึ้นๆ จนกระทั่งหม้อนั้นร้องตะโกนเสียงดังออกมา

“ข้าเป็นหม้อวิเศษแต่งตั้งได้

นี่เห็นข้าเป็นอะไร

ข้าต้องกระโดดฉับไว

ปล่อยข้าไป!”

ผู้อ่านทั้งหมดร่วมกันตะโกนด้วยเสียงอันดัง **ปล่อยข้าไป! ปล่อยข้าไป! ปล่อยข้าไป!** ถ้อยคำปล่อยข้าไปถูกพูดซ้ำแล้วซ้ำอีกตลอดทั้งเรื่อง ทั้งผู้อ่านและผู้ฟังเข้าร่วมกันในโอกาสนี้

เรื่องยังดำเนินต่อไป แล้วหม้อวิเศษแต่งตั้งได้ก็กระโดดเข้าไปในถ้ำของสัตว์ประหลาด กระเด็นเข้าไปในยุ้งข้าวของเจ้ายักษ์ และกระดอนเข้าไปในกระท่อมของแม่มด จากนั้นก็นำรางวัลมาให้แก่เจ้าของของมันด้วยหม้อที่จุไปด้วยขนม หม้ออีกใบเต็มไปด้วยเมล็ดข้าว และอีกใบหนึ่งก็เต็มไปด้วยเงินทอง แต่สัตว์ประหลาด เจ้ายักษ์ และแม่มดก็ยังคงไล่ล่าหม้อใบนี้ แล้วในที่สุดหม้อสีดำก็ “กระโดด กระเด็น กระดอน” เข้าไปในหม้อใบใหญ่ที่ใช้สำหรับต้มซุปของแม่มด แม่มดกรี๊ดร้อง

“เจ้าหม้อชุ่มชุ่ม! ถึงเจ้าจะกระโดด กระเด็น กระดอนไปได้ไกลถึงอลาสก้าพวกข้าก็ไม่สน! แค่หลบไปไกลๆ ให้พวกข้าได้ตักซุบน้ำกินก็พอแล้ว!”

แต่แน่นอนว่าหม้อใบนี้ก็ยังคงกระโดดกระเด็นต่อไป มันกระโดดผ่านไปที่บ้านคนแคระ ที่ที่หมูกำลังผิวปากเพลง “ดวงดาววาววับจรัสแสง” อยู่ข้างถนน และจากนั้นมาก็ไม่มีใครเห็นหม้อวิเศษแต่งตั้งได้นั้นอีกเลย ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องน่าประหลาดใจ พวกนักอ่านบอกเราว่า เพราะ

“อลาสก้านั้นอยู่แสนไกล แม้จะเป็นหม้อวิเศษแต่งตั้งได้ ก็ไม่สามารถ **กระโดด-กระเด็น-กระดอน** กลับมา!”

นักอ่านทุกคนยืนขึ้นและโค้งคำนับ ผู้ชมปรบมือ ทุกคนยิ้ม

สร้างสื่อฯ เพิ่มสีสัน
ก่อนจะก้าวขึ้นเวที

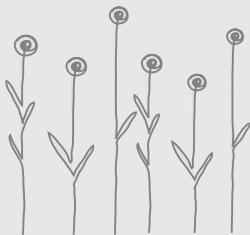

“ไม่กี่ปีก่อนหน้านี้ ฉันเปิดเมกและพบจดหมายเชิงเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ‘รีดเดอร์ส เจ็ชเชอร์’ ฉันเกือบจะลบทิ้ง ไม่เคยได้จินตนาการว่ารีดเดอร์ส เจ็ชเชอร์ คืออะไร-ใครจะสนใจ ฉันคิด

ฉันรู้สึกดีมากอยู่แล้วในตอนนั้น ฉันสอนศิลปะการละครทั้งในระดับมัธยมและมหาวิทยาลัย กำกับการแสดงมาแล้วนับไม่ถ้วน และอุทิศตนสนับสนุนด้านการละคร ฉันจัดสัมมนา ‘การละครแบบสร้างสรรค์’ สำหรับครูในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ฉันสอนครูและนักเรียนมาเป็นพันๆ คนแล้ว และเดินทางเข้า-ออกแคนาดามากกว่า 10 ปี มาแล้ว จะมีเหตุผลอะไรที่จะทำให้ฉันสนใจรีดเดอร์ส เจ็ชเชอร์ซึ่งเป็นแค่ลูกแห่งเกิดใหม่บนเวทีนี้ นอกจากนี้ ฉันยังคิดว่าการละครจะไปทำให้เกิดการอ่านได้อย่างไร **หนังสือมีไว้เพื่อการอ่าน และ ละครก็มีไว้เพื่อการแสดง** ทุกคนก็ทราบดี แต่ขณะนี้เพียงแต่ต้องการจะบอกว่า ฉันไม่รู้อะไรเลยจริงๆ...

มองย้อนกลับ ฉันแทบจะไม่เชื่อว่าฉันเกือบจะพลาดโอกาสเชิงแล้ว เมื่อฉันเข้าร่วมการสัมมนานั้น ฉันรู้ว่าฉันคิดใจแต่ใจหนึ่ง ฉันได้ประโยชน์อย่างมากมายมหาศาล! และเมื่อเสร็จสิ้นจากการสัมมนา ฉันก็ตระหนักว่า ฉันได้พลังที่จะใช้วิธีการที่สมบูรณ์นี้มานาน... และที่ขอดึงเต็มที่ที่สุดก็คือ นี่ไม่ใช่เป็นการทำให้สำเร็จได้โดยผู้สอนการละครเท่านั้น **การใช้หรือจัดให้รีดเดอร์ส เจ็ชเชอร์ก็ทำได้โดยทุกๆ คน...**”

(Lois Walker)

ลีทอเรอแลตองการอ่าขบขบเวท

รีดเตอร์ส เรียเตอร์ (Readers Theatre : RT) เป็นของใหม่ ดั้งนั้นรูปแบบการนำไปปฏิบัติจึงยังคงเกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ ผู้ที่มองหาวิธีการเพิ่มความสนุกสนาน ความตื่นเต้น และตั้งใจใช้เป็นกิจกรรมการอ่านจึงได้ทดลองและสร้างสรรค์ยุทธวิธีต่างๆ ด้วยตัวพวกเขาเอง ครูที่มุ่งหวังที่จะให้ข้อมูลหรือสอนเกี่ยวกับภาษาและแนวคิดต่างๆ ก็พบว่า RT เป็นสิ่งที่เราใจในห้องเรียนได้ ในอีกด้านหนึ่ง นักกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ต้องการให้เด็กๆ สนุกสนานก็จะฝึกซ้อม “เรื่องของนักอ่าน” สำหรับการแสดงต่อหน้าผู้ชม (และ/หรือการแข่งขันด้านการพูดต่างๆ) โดยใช้วิธีการของ RT จากมุมมองของนักการละคร

การแสดง RT มีได้หลายรูปแบบ การจัดเวทีส่วนใหญ่ผู้อ่านมักจะถูกจัดให้นั่งอยู่บนม้านั่งหรือเก้าอี้เป็นแถวเรียงหน้ากระดานอย่างเป็นทางการ หรือยืนอยู่หลังแท่นที่วางโน้ตดนตรี และผู้อ่านก็จะถูกจัดให้อยู่ในที่ที่มีความสัมพันธ์กับนักแสดงคนอื่นด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ผู้บรรยายของตัวละครหลักจะอยู่ข้างๆ ตัวละครหลัก และตัวละครหลักก็จะอยู่ตรงกลางเวที ในแบบที่ทั่วไปที่สุดนั้น ประกอบด้วย

- นักอ่านถูกจัดให้เป็นแถวหรือครึ่งวงกลม นั่งบนเก้าอี้ไม้ทรงสูงหรือยืน
- บทหรือหนังสือที่จะอ่านมักถูกจัดไว้บนที่วางโน้ตดนตรี (music stands) หรือถือหนังสือไว้ในมือ
- นักอ่านมองตรงไปทางคนดูหรือมองไปที่มุมใดมุมหนึ่งมากกว่าที่จะมองกันและกัน

กลุ่มแชมเบอร์ รีดเตอร์ส (Chamber Readers) จะใช้รูปแบบที่ค่อนข้างแตกต่าง แต่ก็ออกแบบชวนให้คนดูที่เป็นเด็กๆ สนใจได้มาก แชมเบอร์ รีดเตอร์สเป็น กลุ่ม RT ที่ไม่หวังผลกำไร อยู่ในเขตฮัมบอลด์ต์ แคลิฟอร์เนีย ได้ส่งเสริมการอ่านและวรรณกรรมมาตั้งแต่ปี 1975 กลุ่มนักแสดงแบ่งออกเป็น 2 ทีม แต่ละทีมประกอบด้วยผู้อ่าน 4 คน

อำนวยการโดย Jean Wagner หนึ่งในสมาชิกผู้ก่อตั้ง ในแต่ละปีแชมเบอร์ รีดเดอร์ส แสดงในเกือบจะทุกโรงเรียนในเขตพื้นที่ของรัฐ และเป็นที่ยกย่องว่าเป็นสถาบันเพื่อสาธารณประโยชน์ของท้องถิ่น

รูปแบบของแชมเบอร์ รีดเดอร์สก็คล้ายกับ RT แบบทั่วไป คือใช้การอ่านและพลังของการใช้ภาษาที่พูดออกมาเป็นหลัก แต่ก็เพิ่มการแสดงท่าทางและการเคลื่อนไหวเข้าไปเป็นจำนวนมากด้วย นั่นเป็นการทำงานที่หนักเพิ่มเข้าไปหน่อย แต่ก็ทำให้สนุกมากขึ้นไปด้วย

โดยสรุปแล้ว ลักษณะพิเศษของวิธีการที่แชมเบอร์ รีดเดอร์สใช้ คือ

- ตัวละครเคลื่อนไหวไปรอบๆ เวทีมากเช่นเดียวกับในละคร มีการแสดงออกมาหรือเสนอการเคลื่อนไหวตามที่อธิบายไว้ในเรื่อง แต่มักจะใช้วิธีการแสดงท่าทางแบบง่ายๆ เช่น การเดินอยู่กับที่
- ถึงแม้ว่าผู้บรรยายจะมองไปที่คนดู แต่ตัวละครมักจะมองไปที่กันและกันเป็นส่วนใหญ่
- บทที่อ่านจัดไว้ในแฟ้มแข็งและถูกถือด้วยมือเดียว ปลอยให้มืออีกข้างว่างเพื่อแสดงท่าทาง
- มีชุดเก้าอี้ไม้ทรงเตี้ย 1 ชุด และเก้าอี้ไม้เดี่ยวทรงสูงแบบไม่มีพนัก 1 ตัว นำมาใช้เป็นฉาก/อุปกรณ์การแสดงแบบอนเนกประสงค์ เช่น เก้าอี้สูงที่มีเก้าอี้เตี้ยวางติดกันเป็นต้นไม้เพื่อให้ไต่ขึ้นหรือเป็นภูเขา เป็นต้น

คำว่า **เวที** ในที่นี้หมายถึง “พื้นที่ที่ใช้เป็นเวที” ซึ่งอาจจะเป็นหน้าห้องเรียนหรือพื้นที่จัดกิจกรรมในห้องสมุด เวทีจริงๆ นั้นไม่จำเป็น และรูปแบบการแสดงก็ไม่มีความสำคัญตายตัว คุณจะใช้หรือทำรูปแบบไหนก็ได้ที่จะสามารถให้ความบันเทิงใจได้มากที่สุดแก่ผู้ชมและนักอ่านของคุณ

"การเลือกหนังสือหรือเรื่องที่เหมาะสมนั้นสำคัญต่อการใช้ดีเดอเรส เรียงเตอร์ (RT) ในน้ำได้ผล
 เนื้อหาต้องมีความน่าสนใจ และเหมาะสมกับอายุ ระดับชั้น และระดับความสามารถในการอ่านของ
 เด็กๆ ผู้ซึ่งจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการละคร... เนื้อหาเรื่องควรประกอบด้วยบทสนทนาที่มีชีวิตชีวา
 บทของตัวละครก็สำคัญเพราะมันเป็นการอธิบายการกระทำของตัวละครในเรื่อง สร้างฉากและให้
 สัมผัสภาพโตงการในหัวมุกที่จำเป็น... เพิ่มชีวิตชีวาในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของคุณ! ทำให้สนุกสนาน
 ขึ้นซะนะ! แม้แต่ผู้อ่านที่จ้งอ่านไม่คล่องก็ตาม! เปิดอ่าน! เริ่ม RT กันเถอะ!"

(Lila Carrick)

รู้เลือกกาหหนังสือ

สิ่งที่สำคัญที่สุดของ RT คือ ต้องมีหนังสือหรือเรื่องที่จะอ่าน แม้ว่าเรื่องต่างๆ
 เกือบทุกเรื่องสามารถนำมาจัดแสดง RT ได้ แต่การเลือกหนังสือก็ต้องเลือกเนื้อหาที่
 เหมาะสมกับวัยและระดับการอ่านของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย คำว่า “หนังสือ”
 ในที่นี้หากเป็นหนังสือเล่มหนา อาจตัดมาเพียงบางส่วนให้เหมาะสมกับเวลาในการจัด
 กิจกรรม และหากคุณสามารถนำมาดัดแปลงเป็นบทสำหรับการแสดงได้ก็น่าลองทำดู

ในที่นี่จะยกตัวอย่างคำแนะนำหนังสือที่เหมาะสมกับวัยต่างๆ จากหนังสือ
 “เชี่ยวชาญชีวิต ฉลาดคิดสร้างสรรค์” ของสำนักพัฒนาสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
 (2548) ดังนี้

วัย	หนังสือที่เหมาะสม
2-5 ปี	<ul style="list-style-type: none"> • หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวหรือสิ่งใกล้ตัว เช่น ของใช้ ต้นไม้ หรือสัตว์ต่างๆ • หนังสือที่สอนเกี่ยวกับการนับเลขอย่างง่าย พยัญชนะ และสระ พื้นฐาน รวมทั้งเรื่องของขนาดและรูปร่างพื้นฐานต่างๆ • หนังสือที่ใช้ประกอบการเล่นต่างๆ ของเด็ก

วัย	หนังสือที่เหมาะสม
5-6 ปี	<ul style="list-style-type: none"> • นิทาน ตำนาน และเรื่องราวชวนฝัน • เพลงร้องเล่น บทร้องที่มีสัมผัสและการร้องรำไปพร้อมๆ กับทักษะด้านการอ่าน
7-8 ปี	<ul style="list-style-type: none"> • เรื่องเกี่ยวกับเพื่อน ครู โรงเรียน บ้าน และสัตว์เลี้ยงต่างๆ • เรื่องราวการผจญภัยและความเป็นไปในที่ต่างๆ • นิทานและตำนานที่มีความยาวปานกลาง นิทานสอนใจต่างๆ
9-10 ปี	<ul style="list-style-type: none"> • นิทานวรรณกรรมหรือวรรณคดีที่มีความยาวปานกลาง นิยายเป็นตอนๆ บทกลอน หรือกลอนเปล่า เป็นต้น • หนังสือแนวสารคดีชีวิตพืช และสัตว์ เกม การกีฬาและงานอดิเรกต่างๆ หนังสือประวัติบุคคลสำคัญต่างๆ เป็นต้น

เด็กวัย 2-5 ปี จะเริ่มจับความหมายของคำที่แทนที่ถึงที่ไกลตัวออกไปมากขึ้น ซึ่งนับเป็นการพัฒนาความคิดและจิตใจที่สำคัญยิ่ง ภาษาที่เรียนรู้มากขึ้นจะทำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็นและอยากเข้าใจ ซึ่งนำไปสู่ความสงสัยอยากรู้ ในวัยนี้การร้องเพลง เล่นประกอบท่าทาง หรือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยงอ่านให้เด็กฟังโดยใช้น้ำเสียงประกอบท่าทาง (หรืออ่านแล้วให้เด็กแสดงท่าทางประกอบ) จะทำให้เด็กเรียนรู้เสียงของคำควบคู่ไปกับความหมายและวิธีใช้คำเหล่านั้น พร้อมๆ กันไปด้วย

เด็กที่อยู่ในช่วงจบอนุบาลและเข้าสู่ประถม หรือวัย 5-6 ปี เป็นวัยแห่งการเริ่มต้นอ่านออกเขียนได้อย่างจริงจัง เด็กจะเริ่มสนใจอ่านเรื่องราวกระตุ้นเร้าจินตนาการ จินตนาการเป็นวิธีเรียนรู้ที่จะทำให้พวกเขาผูกโยงคำศัพท์ใหม่ๆ สัญลักษณ์

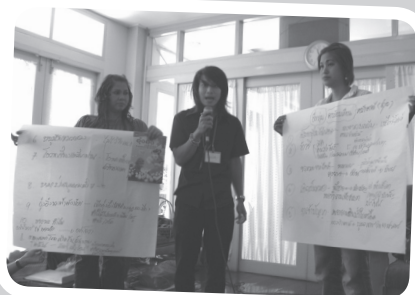

และข้อมูลใหม่ๆ เข้าไว้ด้วยกันโดยไม่ต้องมีประสบการณ์จริงมารองรับ ในวัยนี้เด็กจะเริ่มหัดเขียนคำและจดเรื่องราวต่างๆ การลองเขียนเป็นการทดลองที่สำคัญของเด็ก ซึ่งเกิดจากการผสมผสานจินตนาการเข้ากับการเลียนแบบประสบการณ์ที่ได้รับอย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมกรรมการอ่านของเด็กวัย 7-8 ปี เด็กจะเริ่มสนุกสนานกับเนื้อเรื่องที่มีเนื้อหากระตุ้นเร้าจินตนาการ เรื่องราวแปลกๆ ที่น่าพิศวงเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว ขณะเดียวกันก็จะเริ่มสนใจอ่านเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เริ่มสนใจอ่านหนังสือที่มีหลายบทหลายตอนต่อเนื่องกันไป เด็กบางคนสามารถพัฒนาการอ่านไปได้อย่างรวดเร็ว จนถึงขั้นสามารถ “อ่านในใจ” ผู้ใหญ่ (พ่อแม่ พี่เลี้ยง ครู) ควรสนับสนุนด้วยการหาหนังสืออ่านง่ายในแนวที่เด็กชอบมาให้อ่าน โดยเปลี่ยนเรื่องใหม่ๆ อยู่เสมอ

วัย 9-10 ปี สามารถอ่านหนังสือแนวเนื้อหาที่ยากขึ้น มีความยาวและซับซ้อนมากขึ้น เป็นการอ่านเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งจะต่างจากการเรียนรู้ที่จะอ่านโดยอาศัยเพียงประสบการณ์หรือจินตนาการเหมือนในช่วงวัยที่ผ่านมา มีการฝึกฝนการใช้สติปัญญา

อย่างจริงจัง เริ่มตั้งข้อสงสัยและมีความคิดเห็นต่อสิ่งที่ตัวเองอ่าน และสามารถตั้งจุดประสงค์หรือสาระที่ตนเองต้องการจากการอ่านได้ มีความต้องการหาคำตอบเพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจที่มีอยู่เดิมจากการอ่าน พ่อแม่ พี่เลี้ยง และครูควรส่งเสริมให้เด็กอ่านเรื่องที่ยากขึ้น โดยเริ่มจากเรื่องที่เด็กชอบรวมทั้งแนะนำให้เด็กอ่านในสิ่งที่หลากหลายขึ้น ผู้ใหญ่ควรตอบสนองพฤติกรรมกรรมการอ่านของเด็กอย่างถูกต้อง เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การเป็นนักอ่านค้นคว้าในที่สุด

ส่วนวัยที่สูงขึ้น ในที่นี้จะอ้างอิงจากข้อมูลในรายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ การอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ดังนี้

วัย	ความสนใจในการอ่าน
8-12 ปี	<ul style="list-style-type: none"> • ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงจะชอบเหมือนกัน เช่น วรรณคดี นิทาน นิยายสำหรับเด็กง่ายๆ เกี่ยวกับเทพบุตร ซาดก สุภาพดี คำพังเพย นิทานพื้นบ้าน เรื่องตลก การ์ตูนซ้ำชั้น • เด็กวัยนี้จะชอบหนังสือที่มีเรื่องและรูปเท่าๆ กัน หรือรูปลดน้อยลงได้ เนื้อเรื่องยาวขึ้น • คนที่อ่านหนังสือเก่งมักจะหันไปอ่านหนังสือในวัยถัดไปได้เป็นอย่างดี
13-14 ปี	<ul style="list-style-type: none"> • เด็กชายจะสนใจวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เกมคอมพิวเตอร์ ส่วนเด็กหญิงจะสนใจในเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เริ่มสนใจอ่าน นวนิยายรัก • ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงชอบเรื่องสัตว์ • เด็กวัยนี้จะชอบหนังสือที่เป็นเรื่องมากกว่ารูป ส่วนมากจะชอบหนังสือพ็อกเก็ตบุ๊ก ชอบอ่านการ์ตูน และชอบอ่านนิตยสารมาก โดยเฉพาะนิตยสารที่มีเรื่องที่น่าสนใจเป็นพิเศษ
15 ปีขึ้นไป	<ul style="list-style-type: none"> • ชอบอ่านเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงบุคลิกภาพ การรักษาสุขภาพอนามัย วรรณคดี โคลง กลอน นวนิยายรัก เรื่องที่เป็นความรู้ การท่องเที่ยว ฯลฯ • ความสนใจในการอ่านจะหลากหลายแบบผู้ใหญ่

การเลือกหนังสือสำหรับ RT โดยทั่วไปแล้วจะเลือกเรื่องที่ย่ายและสนุกสนาน มีบทสนทนาและการแสดงมาก และมีฉากหรือตัวละครไม่มากจนเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรประกอบด้วยบทสนทนาที่มีชีวิตชีวา บทของผู้บรรยายก็สำคัญ เพราะจะอธิบายการกระทำของตัวละครในเรื่อง สร้างฉากและให้สีสันภาพโดยการให้ข้อมูลที่จำเป็น ทั้งนี้ คุณควรอ่านหนังสือทั้งเล่มโดยละเอียดก่อนที่จะนำมาแจกให้แก่เด็กๆ เพื่อสร้างสรรค์ กิจกรรม RT ต่อไป

สร้างสมรรถนะเสียงสู่การอ่าน

อ้อมอ้อมอ้อมอ้อม เสียงในคอ
อ่านหยุดอ่านหยุด ตะกุกตะกัก

ถ้าข้อความข้างบนนี้เฟื่อนกับความพยายามในการทำ RT ของคุณ
ลองให้คำแนะนำข้างล่างนี้แก่นักอ่านของคุณ

เสียงเกิดจากการทำงานโดยอาศัยอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย การออกเสียงที่ถูกต้อง และชัดเจนจะต้องเริ่มตั้งแต่กระบวนการหายใจ การวางท่าของศีรษะ (posture) การเปล่งเสียง และการแปรเสียงออกมาเป็นคำพูด

ในการแสดงนั้น จะต้องแสดงน้ำเสียงในรูปแบบต่างๆ ตามแต่สถานการณ์ การออกเสียงที่ถูกต้องและเข้าใจความหมายหรือเจตจำนงของเนื้อหาที่ต้องการพูด หรืออ่านผ่าน “เสียง” จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะเป็นกระบวนการสุดท้ายที่จะถ่ายทอดความคิดของเนื้อหาวรรณกรรมหรือสารที่อ่านสู่ผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เสียง มีความสำคัญ เพราะ

- เสียงช่วยเสริมความหมายให้คำและข้อความของเนื้อหา
- เสียงแสดงอารมณ์ ทัศนคติ และความรู้สึกได้ โดยผ่านโทนของเสียง อัตราช้า-เร็วในการเปล่งเสียง และด้วยระดับเสียง สูง ต่ำ ดัง เบา
- เสียงแสดงถึงบุคลิกภาพและลักษณะของเพศ วัย

ลักษณะของเสียงที่เปล่งออกมาจะทำให้ความหมายหรือความรู้สึกที่ผู้ฟังได้รับแตกต่างกัน เช่น

- การปลุกกระตมโน้มน้าวใจ อาจต้องใช้เสียงดัง
- การสร้างความน่าเชื่อถือ อาจต้องใช้เสียงทุ้ม เป็นกังวาน
- การปลอบประโลม ก็อาจต้องใช้เสียงเบา นุ่ม เป็นต้น

ลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน สร้างความรู้สึกที่แตกต่างกันแม้จะมาจากเนื้อหาเดียวกัน และความรู้สึกเหล่านี้ มักเป็นความหมายที่แท้จริงของการสื่อสารด้วยเสียง

เสียงยังทำให้เรารู้ว่าบุคคลนั้นเป็นเพศใด วัยใด (ในกรณีที่ไม่เห็นหน้า) เช่น เพศหญิงเสียงจะเล็กแหลมกว่าเพศชายในกรณีที่เจริญเติบโตแล้ว แต่หากเป็นเด็กเล็กมากๆ เสียงของเด็กหญิงกับเด็กชายจะไม่ค่อยต่างกัน เสียงของผู้ใหญ่จะค่อนข้างพร่ากว่าเสียงของเด็ก เป็นต้น

เสียงที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร ควรมีลักษณะดังนี้

- เสียงดังฟังชัด (audibility) คือ เสียงที่ดังพอที่จะทำให้ผู้ฟังฟังรู้เรื่องและจับใจความได้อย่างสบายหู ไม่เบาหรือค่อยจนต้องตั้งใจฟังเป็นพิเศษ หรือออกเสียงดังมากเกินไปจนผู้ฟังรู้สึกอึดอัด รำคาญ
- น้ำเสียงชวนฟัง (vocal pleasantness) คือ ไม่แปร่ง พร่า แหบ หรือบาดหู
- มีความสลิไหลและต่อเนื่อง (fluency) คือ เสียงที่พูดออกมาราบรื่น ไม่ตะกุกตะกัก หรือมีคำว่า เอ้อ อ้า ให้น้อย
- มีความยืดหยุ่นและปรับได้หลายลักษณะ (exible/responsiveness) คือ น้ำเสียงจะไม่ใช้โทน/ระดับเดียวกันตลอด จนผู้ฟังรู้สึกง่วง มีการเน้นคำในจุดที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือได้ด้วย

การอ่านแบบไม่เว้นวรรค หรือเว้นวรรคแบบผิดๆ ญุกๆ ที่เรียกว่าการพูดไม่มีจังหวะ จะโคน จะทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจและขาดความสนใจได้ การระับความตื้นเต้นจะช่วยให้จังหวะในการอ่านหรือการพูดดีขึ้น

เสียงที่เบาและอยู่ในระดับเดียวกันตลอด (monotone) ที่เรียกว่า การพูดยานคาง มักเกิดจากความไม่มั่นใจ หรือใช้เวลาคิดก่อนพูดค่อนข้างมาก ทำให้จังหวะในการพูดช้า และผู้ฟังรู้สึกเบื่อและง่วงได้ ถ้าแก้ไขจังหวะในการพูดหรืออ่านให้กระชับได้จะทำให้ น่าสนใจยิ่งขึ้น แต่ถ้าเกิดจากปัญหาทางสรีระ การเน้นจังหวะและใส่สีสันทันเสียงให้กับ คำพูด จะทำให้จังหวะที่ช้านั้นน่าฟังยิ่งขึ้น

การฝึกหายใจคือจุดเริ่มต้นของเสียงที่มีคุณภาพ เราเปล่งเสียงพูดและพูดเมื่อตอนที่เรายใจออก ขณะที่ปอดดันอากาศออกจากร่างกายผ่านทางหลอดลม จมูก และปาก สมอังก์จะสั่งการให้ลมหายใจมากระทบที่เส้นเสียงภายในกล่องเสียง ทำให้เกิดเป็นเสียงขึ้น ดังนั้นถ้าเราต้องการเปล่งเสียงให้ดังและนาน เราต้องหายใจเข้าให้ได้ปริมาณอากาศที่ มากหรือหายใจลึกๆ การหายใจลึกแล้วผ่อนลมออกมา นอกจากจะทำให้ได้เสียงที่มีคุณภาพ แล้วยังช่วยเสริมบุคลิกภาพให้ลำตัวของเรที่ตั้งตรงและสงบนิ่งได้อย่างสง่างาม

การหายใจเข้าเน้นที่ปริมาณอากาศที่เราสูดเข้าไป ส่วนการหายใจออกเป็นการ ควบคุมปริมาณอากาศให้ออกมาถูกจังหวะและพอเพียงต่อการสร้างเสียง การควบคุม การหายใจที่ดีจะเกิดขึ้นได้เมื่อเราอยู่ในท่าที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะนั่งหรือยืนต้องตั้งลำตัวตรง (ไม่งอหลังและไม่แอ่นอกจนเกินไป) แต่ให้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อซึ่งจะทำให้หายใจได้อย่างสบาย

คนที่ตัวอหรือค้อมหลังตัวเอง เวลาเปล่ง เสียงจะเกิดการเกร็งที่บริเวณอกและคอ ทำให้หายใจ ออกไม่สะดวกจึงต้องตะเบ็งเพื่อให้เสียงดัง เมื่อ เรายใจเข้า กระบังลมก็จะลดตัวต่ำลง กล้ามเนื้อ หน้าท้องขยายออก กล้ามเนื้อซี่โครงขยายออกทาง ด้านข้าง ทำให้เกิดช่องว่างในช่องอก อากาศก็จะ เข้าไปสู่ถุงเล็กๆ ภายในปอด เมื่อเรายใจออก กระบังลมจะกลับคืนสู่รูปเดิม และกล้ามเนื้อ

ซีโครงกลับเข้าสู่สภาพเดิม กล้ามเนื้อหน้าท้องค่อยๆ หดตัวเข้า นั่นคือ **“หายใจเข้าพุ่งป๊อง
หายใจออกพุ่งยุบ”**

เมื่อเราหายใจได้อย่างถูกต้อง การทำงานของกล้ามเนื้อเหล่านี้จะสัมพันธ์กัน ทำให้เราไม่เหนื่อยง่ายเวลาพูดหรือพูดขาดเป็นท้วงๆ การหายใจสั้นๆ แล้วหยุดเพียงบริเวณ ช่วงไหล่และหน้าอกส่วนบน จะทำให้หายใจได้ตื้น ปริมาณอากาศเข้าไปน้อย ทำให้มีแรงดัน ในการเปล่งเสียงน้อย เสียงที่ออกมาจึงเบาเหมือนขลุ่ยผิวและทำให้เหนื่อยง่าย

สิ่งที่สำคัญในการหายใจเพื่อผลิตเสียงที่มีคุณภาพนั้น ร่างกายต้องผ่อนคลายที่สุด เมื่อใดก็ตามที่ร่างกายตึงเครียดหรืออยู่ในภาวะที่ไม่พร้อม กล้ามเนื้อบริเวณชายโครงก็ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้อย่างสะดวก พื้นที่ช่องว่างในช่องอกก็มีน้อย ทำให้ปอดได้รับออกซิเจน ไม่เต็มที่ จึงส่งผลให้เราหายใจได้ไม่ลึกและไม่นาน

การหายใจเข้าปอดอย่างเต็มที่ นอกจากจะทำให้เสียงที่เปล่งออกมามีคุณภาพแล้ว ยังช่วยให้ระบบโลหิตไหลเวียนดีขึ้นด้วย

ปัญหาในการออกเสียง

คนที่พูดเสียงขึ้นจมูกเวลาพูดจะเหมือนคนเป็นหวัด เสียงไม่ใสและไม่นำฟัง ซึ่งแตกต่างจากเสียงนาสิก (ม ณ น ง) คนที่เสียงขึ้นจมูกเกิดจากความผิดปกติของโพรงจมูกเมื่อเสียงเดินทางไปยังช่องกะโหลก ซึ่งโดยปกติเสียงจะต้องมารวมตัวกันที่ด้านหลังโพรงจมูกก่อนจะเคลื่อนขึ้นไป การที่เสียงเล็ดลอดออกมาทางช่องจมูกก็จะทำให้พูดออกมาเป็นเสียงขึ้นจมูก อีกกรณีหนึ่ง ในขณะที่เปล่งเสียงออก เพดานอ่อนกลับยกตัว แทนที่จะปิดทางเดินลม ทำให้ลมออกทางโพรงจมูกก่อให้เกิดเสียงอู้อี้ ฟังไม่ชัด ที่เรียกว่าเสียงขึ้นจมูก สามารถแก้ไขได้โดยการฝึกสะท้อนเสียงที่ริมฝีปาก โดยอาจจะฮัมเสียงให้เกิดแรงสั่นสะเทือนบริเวณดังกล่าว หรือเปล่งเสียง “มู” ยาวๆ ซึ่งจะช่วยให้ร่างกายปรับตัวและทำงานได้อย่างถูกต้อง

เสียงแหบที่เกิดจากการเปล่งเสียงผิด คือชอบพูดแล้วเกร็งคอ แคนเสียง ใช้เสียงสูงเกินกว่าเสียงตามธรรมชาติ เช่น ครู นักร้อง หรือผู้ที่ชอบตะโกนหรือพูดดังมากๆ วิธีแก้ไขคือต้องฝึกวิธีการหายใจ ผ่อนลมหายใจออกขณะพูด ผ่อนคลายกล้ามเนื้อบริเวณหัวไหล่ หนอก และลำคอขณะพูด เพราะผู้ที่มีเสียงแหบจากการใช้เสียงไม่ถูกต้องนั้น มักจะหายใจไม่ถูกวิธี ส่วนใหญ่จะหายใจโดยใช้หัวไหล่และลำคอ เพราะคิดว่าการยกไหล่จะช่วยให้ออกเสียงได้ยาว แต่แท้จริงแล้วจะทำให้หายใจได้ช่วงสั้นๆ และการเกร็งหัวไหล่ ลำคอ ก็เป็นการเกร็งสายเสียงและกล่องเสียงด้วย

นอกจากนี้ คนที่ลมหายใจออกไม่สัมพันธ์กับการพูด เช่น พูดยาวขณะที่หายใจสั้น ลมหายใจหมดก่อนพูดจบประโยค ผู้พูดต้องแค่นเสียงต่อไปจนพูดจบ เมื่อทำอย่างนี้นานๆ เสียงก็จะแหบได้

การพูดเสียงเบาจนกระซิบนั้น ก็เป็นสาเหตุให้เสียงแหบพว้าได้เช่นเดียวกับการตะโกนและตะเบ็งเสียง เพราะการเปล่งเสียงนั้นจะปิดไม่ให้ลมออกมา แต่การกระซิบจะมี

ลมออกมาด้วย ทำให้มีเสียงลมแทรกและเสียดสีกับเส้นเสียง เมื่อพูดจึงฟังดูแหบพร่า

คอนสแตนติน สแตนนิสลาฟสกี (Constantine Stanislavski) ผู้ก่อตั้งสำนักการแสดง ที่มีชื่อเสียงเคยกล่าวไว้ว่า “สระที่เปล่งออกมาคือสายน้ำ และพยัญชนะก็คือชายฝั่ง” เสียงคือสิ่งที่มนุษย์ทำกับอากาศ สระและพยัญชนะเป็นสิ่งที่คู่กันและมีความสำคัญในระดับเท่าเทียมกัน ในการออกเสียง หากเราเน้นที่พยัญชนะมากเกินไป อาจทำให้คำพูดออกมาเกิดความกระด้าง เสียงขึ้นจมูกหรือลงคอ อาทิ ‘ม’ ‘ณ’ ‘น’ ‘ง’ เป็นพยัญชนะเสียงนาสิก ไม่ควรออกเสียงที่พยัญชนะนั้นเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้เสียงที่ออกมาเป็นเสียงขึ้นจมูก

เสียงกระดกลิ้น ‘ร’ และคำควบกล้ำในภาษาไทยก็เป็นปัญหาสำหรับบางคน นอกจากนี้ คนรุ่นใหม่ยังมีปัญหากับเสียง ‘ส’ ‘ซ’ ‘ท’ อีกด้วย ดังนั้นการอ่านหรือพูดอย่างมีประสิทธิภาพจึงควรออกเสียงให้ถูกต้อง

เสียง ‘ร’ เกิดจากฐานเสียงกระทบกันระหว่างปลายลิ้นตีรัวกับเพดานในช่องปาก คนที่มีปัญหาในการกระดกลิ้นอาจเริ่มจากการหายใจเข้า แล้วปล่อยลมหายใจออกพร้อม กับเปล่งเสียง ‘ร’ ลั่นๆ ก่อน เมื่อทำได้แล้วก็รัวเสียง ‘ร’ ยาวๆ ซ้ำๆ จนกระทั่งลมหมด ส่วนผู้ที่ออกเสียง ‘ร’ เป็นเสียง ‘R’ ในภาษาอังกฤษนั้น เพราะงอลิ้นเอาไว้เฉยๆ โดยไม่ ปล่อยให้ปลายลิ้นสัมผัสด้วยการตีรัวกับเพดานบน การออกเสียงดังกล่าวไม่ได้เนื่องจากลิ้นแข็ง และเกร็ง อาจใช้วิธีรัวลิ้นเหมือนเสียงเครื่องยนต์เรือ (tongue blow) แต่ไม่ควรทำมาก จนผิดธรรมชาติ และไม่ควรพูดสลับเสียง ‘ร’ กับ ‘ล’ เพราะจะทำให้ผิดความหมาย เช่น เรียน เลียน เป็นต้น

ในการออกเสียง ‘ล’ นั้นควรปล่อยลิ้นตามสบาย ใช้ปลายลิ้นแตะเบาๆ ที่เพดานบริเวณปุ่มเหงือก และออกเสียง ‘ละ ละ ละ’ หรือ ‘เลอะ เลอะ เลอะ’ เบาๆ จะกลายเป็นเสียง ‘ล’ ไม่ใช่เสียง ‘L’ ในภาษาอังกฤษที่ต้องม้วนลิ้นในการเปล่งเสียงออกมา

เรารักโรงเรียนเรา	เราเร่งเร้าในการเรียน
รับรู้ว่าครูเพียร	เร่งการเรียนให้กับเรา
จงเร่งรีบศึกษา	รู้ตำราอย่าโดดเขลา
เรียนรู้อย่าดูเบา	รีบรับเอาเรารีบเรียน
รุ่งโรจน์เรื่องความรู้	เร่งรีบดูเรื่องอ่านเขียน
เร่งรัดรักเรื่องเรียน	รีบพากเพียรเรียนเรื่องราว

“ผู้เลิศเลอไม่เหลาะแหละหลุกหลิกและเหลวไหล
ไม่ลุ่มหลงใจลอยเดินเล่นตากลมจนลืมเวลาที่ล่วงเลย”

“นักเรียนในโรงเรียนของเรารีบร้อยรักเรียน
เร่งรีบกระตือรือร้นพากเพียรหาความรู้อย่างรวดเร็ว”

รู้รักรอบขอบอารมณ์ให้สมแรง	อย่าล้าลอบเหล็ลชะแลงทิ้งลงหลุม
ไทนน้ำกรดกลดคันสันกันที่มุ่ม	ดอกประทุมตีปลีค้อยปรีดีเปรม
ย่ำหวัปลีเจื่อน้ำปลารสปล้มปลาบ	มะปรางเปรี้ยวรสชาบสุขเซชม
ใครใคร่ขายไก่ให้ปรีดีเปรม	รสชะเอมหวานต้นเลี่ยนทุเรียนแพง

เสียง ‘ส’ มีฐานเสียงที่เกิดจากการงอปลายลิ้นตะหลังฟันบนแล้วปล่อยให้ลมพุ่งออกมาตรงๆ พร้อมกับปล่อยลิ้นตกลง ปัญหาที่เกิดจากเสียงนี้เพราะบางคนปล่อยลมให้พุ่งออกข้างๆ ลิ้น หรือเกิดจากฐานตำแหน่งเสียงผิด คือปลายลิ้นตะอยู่ระหว่างฟันบนและฟันล่าง (เรียกว่าเสียง interdental) ซึ่งเป็นการออกเสียง ‘th’ ในภาษาอังกฤษ หรือบางคนออกเสียง ‘ส’ โดยใช้ฟันบนกระทบกับริมฝีปากล่าง ก็ทำให้กลายเป็นเสียง ‘ฟ’ ได้

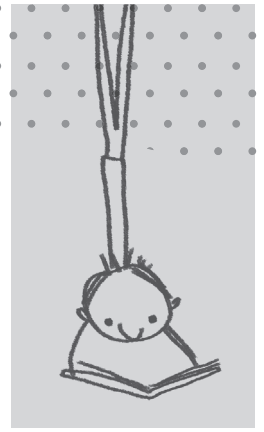
เสลาตลอดสลับสล้าง สลัดได
 สอิกสะอะสมสไอ สอาดสอ้าน
 มแพ่มฟาบมเฟื่องมไฟ มแพ่มฟ้อ ฟ้อเอย
 ตขบตขาบตเคียนตคร้าน ตคร้อตไคร้ตเคราตครอง ฯ
 (โคลงนิราศสุพรรณ)

เสียดแทรก ‘ท’ ‘ซ’ ‘จ’ ที่ใช้ลมและรูปปากมากเกินไปจนกลายเป็นเสียงพยัญชนะ ในภาษาอังกฤษ บางคนถือว่าการออกเสียงที่ฟังแล้วเท่ เหมือนนักร้องนอกหรือ ศิลปินนักร้องหลายคนที่นิยมทำเสียงเหล่านี้ เสียง ‘ท’ ‘ซ’ ‘จ’ เวลาเปล่งเสียงไม่ควร ปล่อยลมอย่างแรง และไม่ใช้ลิ้นมาสกัดกั้นลมหรือห่อปากเป็นวงกลม เพราะจะออกเสียง ได้ไม่ชัด

เสียงไ่ขันรับทอตลอดทุ่ง
 จวนจะรุ่งเวลาอุษาไส
 ตื่นเข้าครัวตั้งหม้อเตรียมก่อไฟ
 เร่งเร็วไวจัดสำหรับเครื่องกับแกง

พระเทศน์จนครบถ้วนกระบวนสอน
ประนมกรกำมราบลงกราบไหว้
ประเคนของถวายเรียงเคียงกันไป
ต่างสดไสแยมยืมอ้อมผลบุญ

ซิง รักแรกว่าลิ้ม รสตาล
สุข บ่สุขฤฯหวาน ฟากลิ้น
ก่อน รักตรีตรองนาน แน่รัก จริงฤฯ
ห้าม เริ่มลองชิมลิ้น ฟาดเปรี้ยวเบาบาง

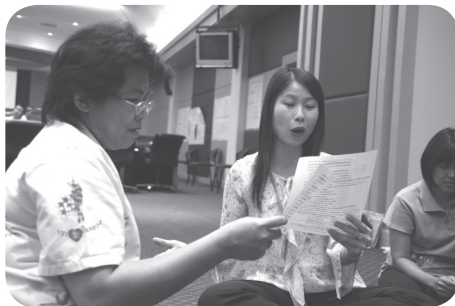

คนที่พูดคำว่า ‘ดีกว่า’ เป็น ‘ดีฝ่า’ ‘ควาย’ เป็น ‘พาย’ และ ‘ขวา’ เป็น ‘ฝ่า’ ผู้พูดต้อง
ระลึกว่า ‘ฟ’ ‘พ’ เป็นพยัญชนะที่ขณะพูดต้องใช้ฟันแตะริมฝีปาก ในขณะที่ตัวควบกล้ำ
เหล่านี้ (‘กว’ ‘คว’ ‘ขว’) จะไม่ใช่ฟันแตะริมฝีปากเลย แต่จะเป็นเสียงที่เกิดจากโคนลิ้น
การออกเสียงจึงต้องหมั่นฝึกฝนและดูความแตกต่างของความหมายด้วย เพื่อจะสามารถ
ออกเสียงได้ถูกต้อง

ควายไล่ชีวิตข้างฟ้า ควายขวางวังวนชวักไขว่ กวัดแกว่งขวานไล่	คว่าขวานมาไล่ชว้างควายไป ควายขวางวังวนชวักไขว่ ล้มคว่าขวางควาย
คว้นไฟในกองฟาง ชวักไขว่คว้นไฟรม ฝืนถึงความควายหาย ทองกวาวขวางมะไฟ ฟันเพื่อนเหมือนเห็นกวาง คว่าไขว่ไปซ้ายขวา	กวาดหาปลางควานขวานดม ขวานชวากคมไขว่ไขว่ไป ให้ชวัญหายกว่าฟันไฟ ขวนชวายไปหาแดงกวาง ความตาฝางไม่เห็นฝา ควายเดินมาคว่ากองฟาง

เสียงที่มีคุณภาพนอกจากต้องฝึกเรื่องการหายใจ และการฝึกอ่านออกเสียงคำต่างๆ (Diction) ให้ถูกต้องแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดในการแสดงการอ่าน จะต้องสอดใส่อารมณ์ให้กับเสียงที่อ่านด้วยเพื่อเพิ่มสีสันและชีวิตชีวาให้กับเรื่องที่อ่าน การฝึกใช้เสียงกับตัวบท (Oral Interpretation) และแสดงอารมณ์ของเสียงตามเนื้อเรื่องจะช่วยให้เป็นอย่างดี

การแสดงอารมณ์จากการอ่าน คือ การตีความตัวอักษรออกมาเป็นเสียงในอารมณ์ต่างๆ ซึ่งต้องใช้จินตนาการควบคู่ไปด้วย หากผู้อ่านเชื่อว่าเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นจริงๆ อารมณ์ของเสียงจะเกิดขึ้นและผู้ชมก็จะคล้อยตามได้

ในการแสดงการอ่าน ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายโดยรวมยอดความหมายย่อยในแต่ละช่วง แต่ละประโยค ตลอดจนจดจำคำทุกคำที่อยู่ในข้อความนั้นให้ตลอดโดยสมบูรณ์เสียก่อน เมื่อเข้าใจแล้ว ขณะที่อ่านก็ต้องรู้จักใช้น้ำเสียง รู้จักทอดจังหวะและแสดงกริยาอาการประกอบด้วย เช่น การแสดงออกทางสีหน้า การเคลื่อนไหวของศีรษะและลำตัวให้พอเหมาะ เพื่อช่วยในการตีความให้ทั้งผู้อ่านและผู้ฟังรับรู้ความหมายได้อย่างเต็มที่

ผู้อ่านจะต้องรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกที่เนื้อหาข้อความนั้นสอดแทรกไว้ให้ได้ และเมื่อรับรู้ไว้ได้แล้ว เวลาที่อ่านก็ต้องใช้น้ำเสียงและกริยาอาการให้สอดคล้องกลมกลืนกับความรู้สึกและอารมณ์ในบทที่อ่านนั้น

ผู้อ่านต้องทำให้ผู้ฟังซึ่งกำลังฟังอยู่รับรู้คุณค่าของบทที่อ่าน นั่นคือ การใช้น้ำเสียง การหยุดระยะ และการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางนั่นเอง

● “ซาตาโกะที่บนบทกระเรียนพันตัว”

ประพันธ์ขึ้นจากชีวิตจริงของเด็กหญิงตัวเล็กๆ คนหนึ่งในประเทศญี่ปุ่น เธออาศัยอยู่ในเมืองอิโรชิมาเมื่อกองทัพอากาศสหรัฐฯ ทิ้งระเบิดปรมาณูลงในเมืองนี้เพื่อยุติสงครามโลกครั้งที่สอง ลิปปีต่อมาเธอก็เสียชีวิตเนื่องจากผลของกัมมันตภาพรังสีจากลูกระเบิดดังกล่าว บทนี้เป็นช่วงหนึ่งที่เธอพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล ลองอ่านแบบใช้น้ำเสียงให้สอดคล้องกับอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครดู

บ่ายวันนั้น ชิสีโกะเป็นคนแรกที่มาเยี่ยมซาตาโกะ เธอยิ้มอย่างมีเลศนัยพร้อมกับถืออะไรบางอย่างไว้ข้างหลัง “ปิดตาซิ ซาตาโกะ”

ขณะที่ซาตาโกะปิดตาลง ชิสีโกะก็วางแผ่นกระดาษและกรรไกรลงบนเตียง “เอาละตอนนี้ดูได้แล้ว” เธอบอกต่อ

“อะไรหรือ” ซาตาโกะถาม ตาจ้องมองที่กระดาษและกรรไกร ชิสีโกะพอกพอใจตัวเอง “ฉันมีทางออกที่ดีสำหรับเธอ จะทำให้เธอหายป่วย” เธอพูดอย่างภาคภูมิใจ “ดูให้ดีนะ” แล้วเธอก็ตัดกระดาษสีทองเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดใหญ่ในช่วงเวลาสั้นๆ นั่นเอง ชิสีโกะพับไปพับมาหลายต่อหลายทบ จนในที่สุดกลายเป็นนกกระเรียนแสนสวย

ซาตาโกะงง “แล้วนกกระดาษนี้จะทำให้ฉันหายป่วยได้อย่างไรละ”

“เธอจำไม่ได้หรือ เรื่องเก่าที่เล่าต่อกันมาเกี่ยวกับนกกระเรียนนะ” ชิสีโกะถาม “เราเชื่อกันว่านกกระเรียนมีอายุถึงพันปี ดังนั้นถ้าคนที่เจ็บไข้ได้ป่วยพับนกกระเรียนได้พันตัว สิ่งศักดิ์สิทธิ์จะประทานความหวังให้ ทำให้คนๆ นั้นมีสุขภาพแข็งแรงขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง” เธอยื่นนกกระเรียนกระดาษให้ซาตาโกะ “นี่เป็นนกกระเรียนตัวแรกของเธอ”

ดวงตาของซาตาโกะเอ่อไปด้วยน้ำตา ชิสีโกะช่างน่ารักเหลือเกิน นำเครื่องราง

แห่งคุณนิมิตมาให้ ซาดาโกะนำนกกระเรียนสีทองมาตั้งไว้และสร้างความหวัง เมื่อเอื้อมมือไปแตะตัวนก เธอรู้สึกอึดอัดใจ

“ขอบใจมากชิสึโกะจัง” เธอพูดเสียงแผ่ว “ฉันจะเก็บนกตัวนี้ไว้ตลอดไป”

เมื่อซาดาโกะเริ่มพับกระดาษ เธอพบว่ามันหาได้พียง่ายอย่างที่เห็นไม่ ด้วยความช่วยเหลือของชิสึโกะ เธอจึงรู้วิธีพับส่วนที่ยากๆ และพับเองได้หลังจากพับได้ถึงสิบตัว ซาดาโกะก็ตั้งเรียงไว้บนโต๊ะต่อจากนกกระเรียนสีทอง บางตัวไม่ค่อยเรียบร้อยนักแต่ไม่เป็นไร นี่คือการเริ่มต้น

“ตอนนี้ฉันต้องพับอีกแค่เก้าร้อยเก้าสิบตัวเท่านั้น” ซาดาโกะพูดขึ้น นกกระเรียนสีทองที่อยู่ใกล้ๆ ทำให้เธอรู้สึกปลอดภัยและมีความหวัง ทำไมนะหรือ อีก 2-3 สัปดาห์เธอย่อมพับได้เสร็จพันตัว แล้วเธอก็แข็งแรงพอที่จะกลับบ้านได้

เย็นวันนั้น มาซาฮิโรเอากรรบ้านของซาดาโกะจากโรงเรียนมาให้ เมื่อเขาเห็นนกกระเรียน เขาพูดขึ้นว่า “โต๊ะเล็กในห้องนี้ไม่พอตั้งโซว์นกระเรียนของเธอหรอก พี่จะแขวนเพดานให้ดีกว่านะ”

ซาดาโกะยิ้มกว้าง “พี่สัญญาไหมล่ะว่าจะแขวนทุกตัวที่ฉันพับ”

มาซาฮิโรสัญญา

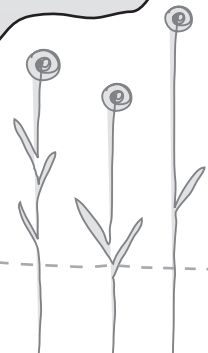
“ดี แล้วพี่จะต้องแขวนให้ฉันทั้งหมดพันตัว” ซาดาโกะร้องด้วยดวงตาเป็นประกายอย่างเป็นต่อ

“พันตัว!” พี่ชายคราง “พูดเป็นเล่นน่า”

ซาดาโกะเล่าเรื่องนกกระเรียนให้มาซาฮิโรฟัง

มาซาฮิโรเกาหัว “เธอหลอกพี่” เขายิ้มเหี้ยๆ “แต่เอาเถอะพี่จะทำให้” แล้วเขาก็ขอยืมด้ายกับเข็มหมุดจากพยาบาลยาสินางะ และแขวนนกสิบตัวแรกของซาดาโกะติดกับเพดาน ส่วนนกกระเรียนสีทองยังอยู่บนโต๊ะอย่างสง่างาม...

• จากหนังสือวรรณกรรมเยาวชน “ซาดาโกะกับนกกระเรียนพันตัว” โดย อิลิเนอร์ เคอร์ แบลโดย ธิรนนท์ อนวัช จัดพิมพ์โดยโครงการสื่อสันติภาพ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529

เพิ่มสีสันให้บทกวี

ทุกคนคงเคยท่องบทอาขยานพร้อมๆ กันในห้องเรียนสมัยเด็กๆ ลองใช้วิธีเดียวกันนี้มาใช้กับการอ่านบทกวี โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนให้มีลักษณะการอ่านประสานเสียงแบบต่างๆ จะช่วยเพิ่มสีสันและความเข้าใจได้มากขึ้น

การอ่านประสานเสียง (Choral Reading) เป็นการอ่านแบบเป็นกลุ่ม และเหมาะกับการอ่านบทกวี เพราะผู้ที่ร่วมอ่านประสานเสียงจะช่วยกันและกันในการเรียนรู้วิธีอ่านได้ดีกว่าการอ่านลำพังเพียงคนเดียว พวกเขาจะเรียนรู้การทำเสียงให้ประสานสอดคล้องกันกับผู้อื่น การหยุดตามจังหวะทำนอง การใช้ระดับเสียงสูงต่ำ และการเน้นคำหรือข้อความ

การอ่านบทกวี (หรือโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน) แม้เป็นการอ่านเดี่ยว (solo) ผู้อ่านต้องแสดงอารมณ์ น้ำเสียง และจังหวะให้คล้อยตามเนื้อความ จึงจะเพิ่มความน่าฟังให้บทกวี แต่การอ่านบทกวีบทเดียวกันหลายๆ คนและเพิ่มจังหวะในการอ่านที่หลากหลาย จะยิ่งเพิ่มความน่าฟังของบทกวีและสร้างภาพให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น

- นักอ่าน 1   ในห้อง
 นักอ่าน 2   (ในห้อง)
 นักอ่าน 1   ที่ปิดมิดชิดกัน
 นักอ่าน 3   พบตนเองโทรมเหงื่อจนเนื้อมัน
 นักอ่าน 4   กำลังฝันถึงใครก็ไม่รู้
 นักอ่าน 1-4 (พร้อมกัน)   (ฝันถึงใครก็ไม่รู้)

(บางตอนจาก “นิพพานในร้านหมี่เปิดศิริวัฒน์” *โลกในดวงตาข้าพเจ้า* : มนตรี ศรียงค์)

Line-around การอ่านเดี่ยวสลับกันคนละบรรทัด เช่น

- นักอ่าน 1   หากเด็กยังยิ้มใส   โลกย่อมได้รอยยิ้มสวย
 นักอ่าน 2   ผู้ใหญ่ก็ยิ้มด้วย   เพราะเด็กช่วยเชื่อมสัมพันธ์
 นักอ่าน 3   ยิ้มเด็กคือยิ้มโลก   บรรเทาโศกด้วยยิ้มฝัน
 นักอ่าน 4   ฝันเด็กตั้งตะวัน   สาดแสงงามยามอรุณ

(บางตอนจาก “เด็กน้อยในเมืองใหญ่” *ม้าก้านกล้วย* : ไพวรินทร์ ขาวงาม)

Melody คือการนำบทกวีมาใส่เป็นทำนอง อ่านให้มีเสียงสูง-ต่ำต่างกัน หรือใส่ทำนองเพลงให้กับบทกวีแล้วร้องเป็นเพลง ที่เราค้นเคยกันดี เช่น

ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร
 ไม่สิ้นสุดความรักสมครสมาน
 แม้นอยู่ในใต้หล้าสุธาธาร
 ขอพบพานพิศวาสมีคลาดคลา

Ostinato (มาจากภาษาอิตาเลียน เทียบกับภาษาอังกฤษในความหมายว่า obstinate) กลุ่มหนึ่งพูดหนึ่งคำหรือประโยคซ้ำๆ ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งอ่านข้อความแตกต่างไป แต่เป็นเรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น

นักอ่าน 1   แล้วชีวิต
 นักอ่าน 2   อ่อน
 นักอ่าน 3   ไส
 นักอ่าน 4   เขียวใบไม้
 นักอ่าน 1   ค่อยพลิกไหวพอบละของของแดดอ่อน
 นักอ่าน 2   (ใบไม้ - ใบไม้ - - แดดอ่อนอ่อน)
 นักอ่าน 3   บทเริ่มต้นตามลีลาความอาทร
 นักอ่าน 4   ผลิบาซอนก่อนใบชบลงทบดิน
 นักอ่าน 2   (ใบไม้ - ใบไม้ - ใบไม้ - - ลงทบดิน)
 (บางตอนจาก “ชีวิตและเงื่อนไข” ใบไม้ที่หายไป : จิระนันท์ พิตรปรีชา)

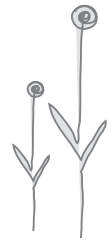
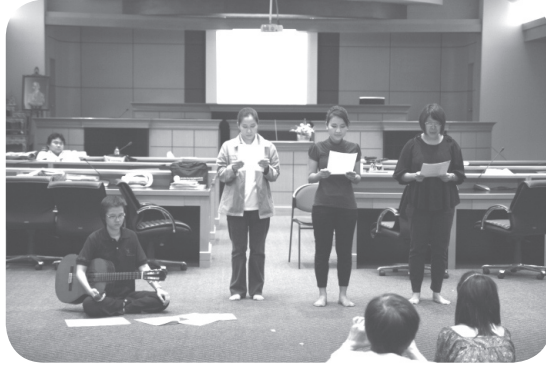

Unison การอ่านออกเสียงพร้อมๆ กันเป็นเสียงเดียว เป็นเทคนิคที่เราคุ้นเคยที่สุดคือการอ่านหรือท่องอาขยานพร้อมกันทั้งชั้นเรียนนั่นเอง

นอกจากนี้ ยังมีการอ่านแบบแยกเสียงตามกลุ่มเสียง เช่นระดับเสียงสูง-ต่ำ หรือเสียงกลุ่มชาย-หญิง ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การอ่านบทกวีไม่ว่าจะเป็นการอ่านเดี่ยวหรืออ่านกลุ่มในแบบต่างๆ จะต้องตีความบทกวีก่อน คือต้องรู้จักอารมณ์และบรรยากาศในบทกวีนั้นๆ เช่น บทกวีกล่าวถึงความเจ็บปวด วังเวง อาจต้องใช้เสียงเรียบ เย็น และแผ่วเบา เมื่อพูดถึงความโหดเหี้ยม อาจต้องใช้เสียงทุ้มต่ำ เป็นต้น

ในการอ่านบทกวีหนึ่งบท ไม่ควรใช้เทคนิคใดเทคนิคหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพราะจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกซ้ำซาก แต่ควรใช้หลากหลายรูปแบบผสมผสานกัน จะช่วยเพิ่ม สีสันและความน่าสนใจในการอ่านและการฟังบทกวีมากยิ่งขึ้น เทคนิคต่างๆ ควรทดลอง ใช้และค้นหาแนวทางใหม่ๆ ตามความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละคน

- นักอ่าน 1 หมู่ม
- นักอ่าน 2 ไม้ใบ
- นักอ่าน 3-4 (พร้อมกัน) งามใบไม้่ม
- นักอ่าน 1-4 (พร้อมกัน) (หมู่มไม้ใบ งามใบไม้่ม)
- นักอ่าน 1 ใบสวย
- นักอ่าน 2 สวย
- นักอ่าน 3 เป็นกลุ่ม
- นักอ่าน 4 กลุ่ม
- นักอ่าน 1 ่มละหลายหลายสี
- นักอ่าน 2-4 (พร้อมกัน) (หลาย-หลายสี)
- (บางตอนจาก “สาวน้อยในสวน” มือนั้นสีขาว : ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ)

ใช้ทัศนวิสัยว่าบรรยายภาค

เสียงดนตรีไม่ว่าจะเป็นจังหวะ ท่วงทำนอง หรือโทนเสียง ย่อมช่วยสร้างอารมณ์ให้ผู้ที่ได้ยินได้ฟังเสมอ เพราะเสียงดนตรีเป็นสิ่งที่รับรู้ได้ผ่านประสาทสัมผัส การนำเสียงดนตรีมาประกอบควบคู่ไปกับการแสดงการอ่านจะช่วยสร้าง “บรรยากาศ” ได้ดี นอกจากนี้จะดึงอารมณ์ของผู้ชมได้แล้วยังช่วยดึงอารมณ์ของนักแสดงที่สร้างไว้ให้คงอยู่บนเวทีด้วยการนำเสียงดนตรีหรือเพลงประกอบเข้ามาใช้ควบคู่ไปกับการแสดง จะช่วยในการเดินเรื่องและเป็นตัวแทนสื่อถึงบุคลิกลักษณะของตัวละครแต่ละตัวได้ อีกทั้งยังช่วยให้สิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสิ่งที่ไม่มีรูปร่าง ไม่มีตัวตน กลายเป็นสิ่งที่รับรู้และสัมผัสได้ เช่น เมื่อต้องการสื่อคำว่า “อำนาจเผด็จการ” การใช้เสียงดนตรีในโทนทุ้มต่ำ (เช่น สาย Bass ของกีตาร์สายที่ 4-6) และเล่นในจังหวะหนักประกอบเสียงของผู้บรรยายชาย จะช่วยให้รู้สึกถึงความรุนแรงได้ ขณะที่ต้องการสื่อถึง “ประชาธิปไตย” ก็ใช้ท่วงทำนองที่อ่อนหวาน ละมุนเข้ามาแทน โทนเสียงที่แตกต่างทำหน้าที่แทนพลังของอำนาจ 2 ขั้วที่ขัดแย้งกัน ผู้ชมจะเกิดภาพในการเปรียบเทียบได้ชัดเจนขึ้น

ถ้าคุณ (หรือในกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม) มีความสามารถทางดนตรี ก็อาจใช้ดนตรีประกอบการอ่าน เช่น เล่นกีตาร์คอร์ดง่ายๆ คลอไปพร้อมกับการอ่าน หากไม่สะดวกที่จะเล่นดนตรีก็อาจเลือกเพลงบรรเลงจากเทปหรือซีดีมาเปิดคลอไปพร้อมกับการอ่านได้เช่นกัน

การเล่นดนตรีสดมีข้อดีคือ สามารถแสดงควบคู่ไปกับการแสดงการอ่านได้เป็นอย่างดี ให้จังหวะและอารมณ์ที่สดกว่า ขณะที่การใช้เพลงสำเร็จรูปแม้จะทำได้ง่ายกว่า แต่ต้องอาศัยจังหวะและคิวการเปิด-ปิดเพลงที่แน่นอน แม่นยำ และไม่สามารถพลิกเพลงให้เข้ากับผู้แสดงได้เหมือนดนตรีสด

การนำเพลงที่คุ้นหูผู้ชมมาประกอบการแสดง สลับกับการอ่านก็ช่วยสร้างสีสันและความน่าสนใจ ให้มากขึ้นได้ แต่การเลือกเพลงต้องเกี่ยวข้องกับเนื้อหา ของเรื่องที่กำลังแสดงการอ่านด้วย

หากเป็นไปได้ก็อาจนำบทกวีหรือ วรรณคดีจากหนังสือหรือเรื่องที่น่าเสนอ มาใส่ทำนอง และถ่ายทอดโดยการร้องเป็น เพลงในแนวต่างๆ ซึ่งอาจจะดูจากเนื้อความ หรือกลุ่มเป้าหมายว่าเหมาะสมกับเพลง ลักษณะใด หากมีข้อจำกัดเรื่องทักษะทาง ดนตรี ก็อาจใช้เสียงของผู้อ่านสร้างจังหวะ หรือทำนองให้กับเนื้อความ การสร้างจังหวะ

การอ่านให้เหมือนทำนองเพลง เสียงที่ถ่ายทอดไปสู่ผู้ชมจะมีมิติและความน่าสนใจมากขึ้น เช่น การแบ่งวรรคและสลับกันอ่านตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือการอ่านพร้อมกันหลายๆ คนในเนื้อความที่ต้องการเน้น เป็นต้น

การใช้เสียงดนตรีประกอบการแสดงการอ่านหรือการอ่านเป็นจังหวะดนตรี ไม่มีแบบแผนตายตัว ขึ้นอยู่กับคุณและนักอ่านของคุณว่าจะสร้างสรรค์ด้วยวิธีใด แล้ว ทดลองใช้เทคนิคหรือวิธีการนั้นๆ เพิ่มเติมเข้าไปตามความเหมาะสม

● การอ่านจดหมายของระพีพันธ์ที่เขียนถึงเพดินใน “สงครามชีวิต”

ระพีพันธ์ “ถ้าฉันเป็นนก ฉันคงจะบินติดตามเธอไปทุกหนแห่ง แม้ว่าเมื่อบินไป ระหว่างทาง ตัวฉันจะต้องลู่ธนู ฉันก็จะอุตส่าห์พุงกายบินไปตกตรง หน้าตักเธอ และเมื่อยอดรักได้เซ็ดเลือดและน้ำตาให้ฉันสักครั้ง ฉันก็จะหลับตาด้วยความสุข”

(เพลงขึ้น : เพลงอาลัยรัก)

ฉันรักเธอ รักเธอ ด้วยความไหวหวั่น
ว่าสักวันฉันคงถูกทอดทิ้ง
มีนานเท่าไร แล้วเธอก็ไปจากฉันจริงๆ
เธอทอดทิ้งให้อาลัยอยู่กับความรัก
แม้มีปีกโฉบบินได้เหมือนนก
อกจะต้องธนูเจ็บปวดนัก
ฉันจะบินมาตายตรงหน้าตัก
ให้ยอดรักเซ็ดเลือดและน้ำตา

ระพีพันธ์ “แต่ฉันบินไม่ได้ อย่างนก ดังนั้นแม่ยอดหญิงอย่าทิ้งฉันไปเลย... ฉันไม่มี คำสาปแช่งจะให้แก่แม่ชาวฟ้า ฉันมีแต่พร มีแต่ความรักที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง ที่งามหนึ่งไม่มีสอง ถ้าเธอไม่ตอบหรือรับคำวิงวอนอันออกจากรั้ว เธอก็จงปรุรงยาพิษส่งมาให้ฉันสักถ้วยหนึ่ง อย่าฆ่าฉันอย่างผู้ร้ายเลือดเย็น จงฆ่าฉันอย่างยอดรัก และให้ฉันตายอย่างยอดรักของเธอเถิด”

ผ่อนคลายกาย-จิต มุ่งสู่วิชาอารมณ์

ก่อนเข้าสู่การแสดงหากผู้แสดงได้รับการฝึกพื้นฐานการแสดงอย่างง่าย ๆ จะช่วยเพิ่มรรถรสและประสิทธิภาพให้กับการแสดงได้ และพื้นฐานการแสดงที่จะกล่าวถึงนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ ได้ด้วย พื้นฐานการแสดงอย่างง่าย ๆ มี 4 ด้าน

1. การสร้างความรู้สึกผ่อนคลาย (Relaxation)
2. การสร้างสมาธิ (Concentration/Attention)
3. การจินตนาการ (Imagination)
4. การแสดงอารมณ์ ความรู้สึก (Emotional Expression)

สร้างความรู้สึกผ่อนคลาย

ภาวะผ่อนคลายเป็นภาวะที่สภาวะร่างกายและจิตใจเป็นอิสระจากภาระทั้งปวง ไม่มีความกังวล ไม่มีเรื่องรบกวนจิตใจ กล้ามเนื้อไม่เกร็ง และพร้อมที่จะใช้ประสาทสัมผัสทั้งหมดในการรับรู้สิ่งรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็นหรือการได้ยิน ฝึกสร้างความรู้สึกนี้ได้โดย

- หาพื้นที่ส่วนตัวที่ห่างไกลจากความวุ่นวาย ไม่มีเสียงดังรบกวน ไม่มีผู้คนขวักไขว่ เพื่อลดการตอบสนองต่อสิ่งเร้ารอบข้าง
- นอนราบกับพื้น ปล่อน้ำหนักทั้งหมดลงบนพื้น ขณะนอนให้รับรู้ลมหายใจของตนเอง
- ค่อยๆ หลับตาลงช้าๆ การหลับตาจะช่วยให้สมองพักจากการตีความภาพที่เห็น ความตึงเครียดของความคิดจะลดลง แต่ยังคงรับรู้ถึงการกำหนดลมหายใจ เข้า-ออก และสัมผัสรอบตัวอยู่
- ค่อยๆ แยกส่วนของร่างกายแต่ละส่วนให้รับรู้ว่ายู่ในภาวะผ่อนคลายเต็มที่ หรือยัง การรับรู้ถึงสภาวะผ่อนคลายทำได้โดยเปรียบเทียบกับภาวะที่กล้ามเนื้อ

ต้องใช้งานหรือออกแรง ภาวะที่ไม่ต้องออกแรงก็คือสภาวะที่ผ่อนคลาย

- “ปลายเท้า” คือบริเวณตั้งแต่ตาตุ่มถึงปลายนิ้วเท้า ให้เกร็งปลายนิ้วเท้าซ้ำๆ เต็มที่ แล้วค่อยๆ คลายการเกร็งนั้นออก เปรียบเทียบภาวะที่ผ่อนคลายกับภาวะที่เกร็ง ทำซ้ำ 2-3 ครั้งเพื่อให้เห็นความแตกต่าง และขยายความรู้สึกผ่อนคลายให้ทั่วปลายเท้า
- ย้ายส่วนขึ้นมาเรื่อยๆ จากปลายเท้าขึ้นมาที่น่อง ต้นขา สะโพก หลัง ไหล่ แขน นิ้วมือ คอ และบริเวณใบหน้า โดยใช้วิธีเดิม ให้เปรียบเทียบภาวะที่เกร็งกับภาวะที่ผ่อนคลาย ทำซ้ำ 2-3 ครั้งในแต่ละส่วน และขยายความรู้สึกผ่อนคลายให้มากขึ้น

- เมื่อทำครบทุกส่วนของร่างกายแล้ว จะรับรู้ถึงภาวะที่เบาสบาย คล้ายกับร่างกายจะลอยอยู่บนเนื้อพื้น
- จดจำความรู้สึกผ่อนคลายนี้ไว้ ก่อนที่จะทำกิจกรรมใดๆ ที่ต้องใช้สมาธิจดจ่อ อย่าเริ่มจากสภาวะที่ร่างกายยังเกร็งและเครียดอยู่
- สมอ่งก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ต้องได้รับการผ่อนคลาย โดยการพยายามตัดเสียงตัดภาพที่เข้ามาในความคิด ตัดเรื่องต่างๆ ที่เข้ามาในสมอ่ง โดยทำให้เป็นช่วงที่นิ่งและว่างที่สุด อาจเริ่มจากการทำแค่ 1 วินาที แล้วค่อยๆ ขยายช่วงเวลาให้ได้ 3 วินาที จะรู้สึกถึงความโล่งของสมอ่งได้

การผ่อนคลายจะเป็นจุดเริ่มต้นของการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องใช้ร่างกาย ภาวะที่ไม่ผ่อนคลายจะทำให้ทำกิจกรรมเหล่านั้นได้ไม่เต็มที่ ส่งผลถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมนั้นด้วย

สร้างสมาธิ

สมาธิเป็นภาวะที่เราสนใจและจดจ่อกับสิ่งที่เราต้องการโดยไม่สนใจกับสิ่งอื่นขณะที่อ่านหนังสืออยู่ เราต้องจดจ่อกับตัวหนังสือและความหมายของคำฝึกสร้างสมาธิโดย

- เริ่มจากการหาสิ่งที่เราจะจดจ่อ เช่น จดจ่อกับลมหายใจให้รู้สึกตลอดเวลาว่าลมหายใจเข้า-ออกเป็นอย่างไร อาจใช้การนับจำนวนการหายใจหรือนับแค่การเข้า-ออก มุ่งความสนใจไปที่การเข้า-ออกหรือการนับ จะทำให้เราลืมสิ่งต่างๆ ได้ชั่วขณะ ถือว่าสมาธิเริ่มเกิดขึ้นแล้ว
- การสร้างสมาธิอาจฝึกได้จากการนับตัวเลขในใจอย่างเป็นระบบ เช่น นับเลข 1-100 เมื่อครบแล้วนับใหม่ หรือนับเพิ่มขึ้นทีละ 2 เช่น 1-2 / 1-2-3-4 / 1-2-3-4-5-6 / ... เป็นต้น
- หากมีมากกว่า 1 คน อาจประยุกต์ใช้เกมต่างๆ เป็นการฝึกเป็นกลุ่ม เช่น ท่องสูตรคูณเป็นวงกลม โดยแต่ละคนพูดคนละ 1 พยางค์ ถ้าพูดผิดต้องเริ่มต้นใหม่ เป็นต้น

สมาธิเป็นสิ่งที่รับรู้ได้เฉพาะบุคคล โดยแต่ละคนรู้ว่าจะต้องจัดการกับสิ่งเร้าต่างๆ ได้อย่างไร

สร้างจินตนาการ

จินตนาการเป็นสถานะเสมือนจริงที่เราสร้างขึ้น เกิดจากการทำงานของความคิด การฝึกฝนจินตนาการเป็นทักษะที่ต้องสั่งสม การที่จะสร้างจินตนาการให้เกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยภาวะที่ร่างกายและสมองผ่อนคลายและมีสมาธิ มิฉะนั้นจินตนาการที่เกิดขึ้น จะอยู่ได้ในระยะเวลาสั้นๆ ไม่ต่อเนื่อง เพราะถูกรบกวนจากสิ่งรอบตัว

- การฝึกจินตนาการควรเริ่มหลังจากร่างกายมีการผ่อนคลาย และมีสมาธิกับสิ่งที่เรากำลังจะสร้างขึ้น เช่น จินตนาการการยกของที่มีน้ำหนัก ให้สมมุติว่าเรายกของที่มีน้ำหนัก 1 กิโลกรัม และของที่เรายกอยู่มีน้ำหนักมากขึ้นๆ เป็น 2 กิโลกรัม 3 กิโลกรัม เราจะพบความแตกต่างของการยก เมื่อของชิ้นนั้นมีน้ำหนักมากจนเราไม่สามารถยกได้ พยายามผลักดันให้เคลื่อนที่ เราจะเริ่มรู้สึกเหนื่อย
- การฝึกจินตนาการจากสิ่งที่มองไม่เห็น ลองนึกภาพว่าตัวเองเห็นเม็ดเล็กๆ กระจายอยู่ในอากาศ แล้วเอาปลายนิ้วเอื้อมไปจับไว้ให้แน่น จากนั้นมองหาเม็ดเล็กๆ นั้นอีก แล้วเอื้อมมืออีกข้างหนึ่งไปจับ เปลี่ยนจุดไปเรื่อยๆ ทั่วบริเวณ โดยเพิ่มรายละเอียดของเม็ดที่เราจะจับ จะเห็นว่ามีสีต่างๆ หรือมีน้ำหนักแตกต่างกัน
- การฝึกจินตนาการเป็นกลุ่ม อาจใช้เกมหรือกีฬาต่างๆ เช่น เกมแย่งลูกบอลโดยที่ไม่มีลูกบอลอยู่ หรือการแข่งขันปิงปองของสองทีม โดยจินตนาการว่ามีโต๊ะและลูกปิงปองอยู่ เป็นต้น การฝึกเป็นกลุ่มต้องอาศัยความเชื่อร่วมกัน ความสำเร็จจะอยู่ที่ความเชื่อที่กลุ่มสร้างขึ้น

การฝึกเข้าไปอยู่ในโลกของจินตนาการบ่อยๆ จะทำให้เราสามารถเชื่อมไปสู่โลกสมมุติได้ การเชื่อมกับสิ่งสมมุติจะทำให้อารมณ์ในการอ่านหรือฟังเพิ่มมากขึ้นด้วย

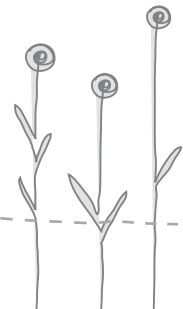

แสดงอารมณ์ ความรู้สึก

อารมณ์และความรู้สึกเป็นภาวะของจิตที่เปลี่ยนจากสภาพสมดุล (ปกติ) ไปสู่อีกสภาวะหนึ่ง สภาวะทางจิต เช่น โกรธ กลัว เศร้า โศก สนุกสนาน ชยะแขยง หรือประหลาดใจ เป็นต้น ซึ่งโดยปกติอารมณ์เหล่านี้จะเกิดจากการตอบสนองกับสิ่งเร้า ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ บุคคล หรือเรื่องราว แต่ในการแสดงที่สื่อสารจากสิ่งที่สมมุติจากเรื่องแต่งบางครั้งก็ต้องอาศัยความเชื่อหรือจินตนาการ ว่าสิ่งเร้านั้นเข้ามากระทบจริง ทำให้เราตอบสนองสิ่งเร้านั้นออกมาเป็นอารมณ์ที่แตกต่างกันได้

การแสดงอารมณ์จากการอ่าน ต้องอาศัยการตีความจากตัวหนังสือออกมาเป็นอารมณ์ คำจะไม่มีคามหมายถ้าไม่ผ่านการตีความ การฝึกจินตนาการให้เชื่อมกับเรื่องราวต่างๆ จะช่วยให้เราแสดงออกทางอารมณ์ได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

- การฝึกแสดงอารมณ์โดยการนับเลข 1-10 แบบออกเสียง ให้นับตัวเลขที่เพิ่มขึ้น แสดงถึงอารมณ์ที่เข้มข้นขึ้น เช่น โกรธ ระดับ 1 / โกรธ ระดับ 2 / ... / โกรธ ระดับ 10 แล้วเปรียบเทียบความรู้สึกในระดับต่างๆ ว่าต่างกันอย่างไร รวมถึงการเปรียบเทียบระหว่างความรู้สึกของคนที่ออกเสียงกับความรู้สึกของผู้ฟังด้วย
- ฝึกพูดโดยการพูดประโยคหรือคำเดิมซ้ำๆ โดยให้ความรู้สึกของคำนั้นแตกต่างกันในแต่ละอารมณ์ เช่น “เสื้อตัวนี้เธอซื้อมาจากที่ไหน” ถ้ารู้สึกชอบเสื้อตัวนี้ เราจะพูดด้วยความรู้สึกอย่างไร ถ้าไม่ชอบจะพูดด้วยความรู้สึกอย่างไร ฝึกพูดด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่โกรธ กลัว เศร้า ชยะแขยง สนใจใคร่รู้ ฯลฯ หรือความรู้สึกในแบบต่างๆ ด้วยการออกเสียง
- ฝึกเป็นคู่ โดยการเลือกคำที่มีความขัดแย้งกันมาโต้ตอบกัน เช่น “ใช่-ไม่ใช่” “ไป-ไม่ไป” “จริง-ไม่จริง” โดยการฝึกลองพูดคำเหล่านั้น ให้ยืนยันว่าสิ่งที่ตัวเองพูดเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด แล้วพิจารณาว่าการทำซ้ำๆ จะทำให้ระดับแบบแสดงออกของอารมณ์เปลี่ยนไปแค่ไหน

การแสดงอารมณ์และความรู้สึกต้องอาศัยการปฏิบัติจริง
แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

เตรียมร่างกายให้พร้อม

ร่างกายคนเราประกอบด้วยอวัยวะต่างๆ ทำหน้าที่ต่างกันแต่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และทำให้ร่างกายสามารถเคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมต่างๆ ได้ การเรียนรู้เรื่องการเคลื่อนไหวของร่างกายจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของร่างกาย เพื่อให้เข้าใจลักษณะและการใช้งานที่ถูกต้อง

โครงสร้างร่างกายของเราประกอบด้วย กระดูก กล้ามเนื้อ และผิวหนัง กระดูกเป็นตัวยึดส่วนต่างๆ ของร่างกาย รับน้ำหนักและควบคุมการเคลื่อนไหว ร่างกายของมนุษย์ประกอบด้วยกระดูกทั้งสิ้น 206 ชิ้น

กระดูกส่วนที่สำคัญคือกระดูกสันหลัง เป็นส่วนที่ช่วยในการเหยียดตรงและการเคลื่อนไหวของลำตัว มีลักษณะพิเศษคือทำหน้าที่เสมือนท่อส่งผ่านเส้นประสาทจากสมองไปสู่ส่วนต่างๆ ของร่างกาย กระดูกสันหลังมีลักษณะเป็นท่อนๆ จำนวน 26 ชิ้น วางซ้อนกันเป็นรูปโค้ง แบ่งได้เป็น 4 ส่วน

- ส่วนคอ (cervical vertebrae) ทำหน้าที่ค้ำจุนศีรษะ
- ส่วนหลัง (thoracic vertebrae) อยู่บริเวณส่วนอกด้านหลัง บริเวณนี้จะมีกระดูกซี่โครงอ้อมจากด้านหน้ามาเชื่อม
- ส่วนเอว (lumbar vertebrae) และ
- สะโพก (sacrum & coccyx)

รอยต่อระหว่างกระดูก 2 ท่อนเรียกว่าข้อต่อ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเอื้ออำนวยให้ร่างกายสามารถเคลื่อนไหวได้ ข้อต่อของกระดูกในร่างกายมีทั้งลักษณะข้อต่อแบบบานพับ (hinge joint) เช่น ข้อศอก เข่า ข้อเท้า เป็นต้น และข้อต่อแบบลูกกลมในเบ้า (ball and socket joint) ได้แก่ หัวไหล่และข้อต่อสะโพก

ข้อต่อระหว่างปลายกระดูกจะเชื่อมต่อกันด้วยเอ็นและพังผืดจึงทำให้เราสามารถพับเหยียดหรือหมุนได้ ขณะที่เราเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อจะหดและยืดตัวตามลักษณะที่เรากระทำ

การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน เช่น การยืน เดิน วิ่ง กระโดด เขย่ง จับ ดึง หรือยกของ ฯลฯ ถ้าปฏิบัติถูกวิธีจะช่วยให้ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงานดีและใช้ได้ยาวนาน หากใช้ไม่ถูกวิธีจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในระยะยาวลดลงด้วย

การยืน เท้าทั้งสองจะต้องรับน้ำหนักตัวทั้งหมด การยืนที่ดีควรยืนตัวตรง แยกเท้ากว้างเท่าช่วงไหล่และลำตัวตั้งตรงจะทำให้ร่างกายรับน้ำหนักได้ดีที่สุด น้ำหนักจะตกลงระหว่างเท้าทั้งสองข้างเท่ากันและยืนได้อย่างมั่นคง

ขั้นตอนแรกคือต้องสำรวจตัวเอง โดยอาจมองตัวเองในกระจก สังเกตดูว่าท่าทางของคุณขณะที่นั่งลงบนเก้าอี้ ยืนหรือลุกจากเก้าอี้ มีลักษณะอย่างไร ปัญหาที่มักพบในผู้ใหญ่ ได้แก่ การยืนศีรษะไปข้างหน้ามากเกินไป ไหล่จุ่มไปข้างหน้า และนั่งทรุดตัวหย่อนลง

เมื่อสำรวจดูในกระจก ท่าทาง (ยืน) ที่ถูกต้องเมื่อดูจากด้านข้าง

- หู ไหล่ สะโพก และข้อเท้าทั้งสองข้างอยู่ในแนวเส้นตรงเดียวกัน
- ไหล่ผ่อนคลายแต่ไม่จุ่มไปข้างหน้า
- กระดูกสันหลังโค้งเล็กน้อยใน 3 แห่ง คือเว้าที่ส่วนคอ
โค้งไปข้างหน้าเล็กน้อยที่หลังตอนบน และเว้าที่ส่วนหลังส่วนล่าง
- เข่าทั้งสองงอเล็กน้อย
- น้ำหนักตัวตกอยู่ที่กลางเท้าไม่ใช่หัวแม่เท้าหรือส้นเท้า

การเคลื่อนไหวของร่างกายในลักษณะที่ไม่ถูกต้องมีส่วนสัมพันธ์ต่ออาการปวดหลัง เช่น การยกของหนักขณะที่หลังงอจะมีแรงกดมากเกินไปต่อหมอนรองกระดูก ทำให้ข้อต่อที่กระดูกสันหลังไปกดทับเส้นประสาท ผลก็คืออาจมีการบาดเจ็บหรือเพิ่มความเจ็บปวดได้

การเรียนรู้กลไกการเคลื่อนไหวของร่างกายและทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม ใช้ท่าทางการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องจะสามารถป้องกันอาการบาดเจ็บหรืออาการปวดที่อาจเกิดขึ้นได้ ก่อนที่จะเริ่มทำกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ชั้นแรกสุดจะต้องคำนึงถึงกล้ามเนื้อหน้าท้อง สะโพก และหลัง กล้ามเนื้อเหล่านี้ดึงหลังของคุณให้อยู่ในท่าทางที่สมดุลและรักษาการเคลื่อนไหวให้อยู่ภายใต้ขอบเขตของความสบาย

เมื่อสำรวจร่างกายทีละส่วน จะพบว่าแต่ละส่วนสามารถใช้งานได้เหมือนและแตกต่างกัน เช่น คอ (ก้ม เหยย เอียง หันซ้าย-ขวา) หัวไหล่ (ยก กด ดันหน้า-หลัง หรือหมุนได้ 360 องศา) ข้อศอก หัวเข่า (พับได้) ข้อมือ ข้อเท้า สะโพก ฯลฯ ทำอะไรได้บ้าง แล้วลองทำ 2 ข้างไม่เหมือนกัน เช่น ไหล่ข้างหนึ่งยกขึ้น อีกข้างกดลง หรือข้างหนึ่งหมุนไปทางซ้าย ข้างหนึ่งหมุนไปทางขวา ทำได้หรือไม่

จะพบว่าส่วนต่างๆ ของร่างกายสามารถทำท่าทางต่างๆ ได้มากมาย

กิจกรรม

- ให้ปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้ยิน เช่น เดินไปข้างหน้า ถอยหลัง เดินออก ด้านข้าง (ซ้าย/ขวา) วิ่งเหาะๆ ไปข้างหน้า วิ่งถอยหลัง วิ่งออก ด้านข้าง (ซ้าย/ขวา) หยุด นั่ง ยืน นอน คูกเข้า ยืน เดินเขย่ง ฯลฯ ออกคำสั่ง เปลี่ยนท่าทางไปเรื่อยๆ จากนั้นให้เพิ่ม ท่าทาง เช่น มือสองข้างเท้าสองข้าง ตัดพื้น เดินต่อ นั่งกันตัดพื้นอย่างเดียว ขาวาตัดพื้นข้างเดียว สะโพกและ ไหล่ขวาตัดพื้น มือสองข้างตัดพื้น อย่างเดียว ฯลฯ จะเห็นความคิด สร้างสรรค์ในการทำท่าทางของแต่ละคน
- แยกกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม เริ่มจาก ตบมือพร้อมกันเป็นจังหวะ 1-2-3-4 จากนั้นเริ่มแยกการตบมือตาม หมายเลขกลุ่ม เช่น จังหวะที่ 1 กลุ่มที่ 1 ตบมือ / จังหวะที่ 2 กลุ่มที่ 2 ตบมือ... เวียนจนครบ 4 กลุ่ม (ควรเปิด เพลงคลอไปด้วย) แล้วกลับมาเริ่ม รอบใหม่ เมื่อทุกกลุ่มเริ่มคุ่นกับจังหวะ ของตัวเอง ให้เปลี่ยนเป็นรอบที่ 1

กลุ่ม 1 และ 3 ตบมือ (กลุ่ม 2 และ 4 ให้ทำท่าอะไรก็ได้ในจังหวะตบมือของตัวเอง) รอบที่ 2 กลุ่ม 2 และ 4 ตบมือ (กลุ่ม 1 และ 3 ทำท่าในจังหวะตบมือของตัวเอง) เวียนเช่นนี้ ลัก 4 รอบติดต่อกัน จะช่วยฝึกสมาธิและจังหวะในการเคลื่อนไหวได้

- ให้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละประมาณ 6-8 คน ให้ทำท่าทางอะไรก็ได้ที่ใช้ร่างกายทุกส่วนและให้ความรู้สึกว่าเป็น “เปิด-ปิด” โดยให้เวลาในการคิด 1 นาที จะพบว่าแต่ละกลุ่มสร้างสรรค์ออกมาเป็นภาพการเปิด-ปิด ในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น ทุกคนเดินล้อมเป็นวงกลม ใช้แขนข้างหนึ่งประสานกันตรงกลาง อีกข้างโบกเข้า-ออก ซ้าย-ขวา จนสุดแขน ภาพที่ออกมาเหมือนดอกไม้กำลังบานคลี่กลีบ เป็นต้น

ลีลาและท่าเต้น

ขอให้พิจารณาการแสดงต่อไปนี้

- บนเวที นักแสดงเคลื่อนออกมาพูดคนละประโยค แล้วโบกผ้าสีขาวพลั่ว
  - นักแสดง 1   สิ่งใดที่เกิดขึ้นแล้ว
  - นักแสดง 2   สิ่งนั้นย่อมเกิดขึ้นแล้ว
  - นักแสดง 3   เหตุการณ์บางเรื่องที่เกิดขึ้นและผ่านไปนั้น
  - นักแสดง 4   บางทีมันก็ได้ทิ้งร่องรอยของมันไว้ข้างหลัง
  - นักแสดง 5   เกินกว่าที่ใครๆ จะคิดเห็น
- การเคลื่อนไหวผ้าสีขาวพลั่วในช่วงนี้เป็นอารมณ์ของกาลเวลาต่างๆ ไป
  - นักแสดง 1   ผู้ที่สร้างประวัติศาสตร์
  - นักแสดง 2   หรืออีกนัยหนึ่งผู้ลิขิตชะตากรรมของมนุษย์
  - นักแสดง 3   ผู้ลิขิตความเปลี่ยนแปลงของมนุษย์
  - นักแสดง 4   หาใช่พระพรหมหรือพระเจ้า
  - นักแสดง 5   หรือผู้ศักดิ์สิทธิ์ที่ไหนไม่
  - นักแสดง 1-5 (พร้อมกัน)   หากเป็นมนุษย์นั่นเอง
- นักแสดงเคลื่อนไหวกลายเป็นภาพร่างของความเป็นมนุษย์ (move แล้วพากันยกใครสักคนให้สูงขึ้น)
- ทันใดผ้าสีแดงผืนใหญ่ก็เคลื่อนเข้าหานักแสดงเป็นมนุษย์ทั้งหมด เหมือนจะสร้างหายนะให้ แต่แล้วก็กลายเป็นประดับประดาให้มนุษย์คนเดิมนั้นสูงส่งดงามยิ่งขึ้น

(เสียงผู้บรรยาย) ...กาลเวลาที่ผ่านไป มิได้ผ่านไปอย่างไร้ความหมาย กาลเวลา มิได้ผ่านไปดูจว่ามันเป็นความว่างเปล่า และมิได้ทิ้งสิ่งหนึ่งสิ่งใดไว้ข้างหลังมัน มัน มิเคยเป็นเช่นนั้น ในอนาคตและอนันตกาล เบื้องหลังกาลเวลาผ่านไปย่อมมีพัฒนาการ ของสรรพสิ่งเหลือไว้เป็นร่องรอยของมันเสมอ...

การใช้ผ้าขาวโปกเป็นสัญลักษณ์ของการมีอิสระ การใช้ผ้าสีแดงสื่อถึงความมีอำนาจ และความรุนแรง เพื่อแสดงถึงการถูกพันธนาการความคิดด้วยกรอบปฏิบัติของสังคมใด สังคมหนึ่ง... นี่คือการสื่อสารด้วยการแสดงลีลารูปแบบหนึ่งในการแสดงคีตกวีการชุด “กุหลาบต้นนั้น 36,500 ดอก” ในช่วงที่นำมาจากท้าวท้าวด้วยประวัติศาสตร์และกาลเวลา ของ ‘ศรีบูรพา’ (กุหลาบ สายประดิษฐ์)

การใช้ท่าทางและลีลาประกอบการแสดง มักมีจุดประสงค์หลักคือการถ่ายทอด เรื่องราวจากเนื้อหา เพื่อสร้างบรรยากาศในการแสดงให้สามารถดึงดูดความสนใจจาก ผู้ชมเพิ่มมากขึ้นจากการฟังเนื้อความเพียงอย่างเดียว และทำให้ผู้ชมได้ใช้ประสาทสัมผัส ทั้งการฟัง การชมไปพร้อมๆ กัน ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการจดจำเรื่องราวจากภาพที่เห็นได้ อย่างชัดเจนขึ้น

ลีลาและท่าทางในการสื่อสารเรื่องราว เช่น การรำ การแสดงบัลเลต์ หรือการแสดง ละครใบ้ เป็นการสื่อสารผ่านท่าทางที่ไม่มีคำพูด แต่ใช้ท่าทางในการแสดงเพื่อสื่อสารกับ ผู้ชมแทนคำพูดและอารมณ์ ซึ่งท่าทางในลักษณะนี้จะเป็นท่าทางที่แสดงสัญลักษณ์ เพื่อ สื่อให้คนดูเข้าใจความหมายได้โดยสากล ตามระเบียบแบบแผนของการแสดงแต่ละประเภท เช่น การให้ความหมายว่า “ฉัน” ในรำไทย คือการจับมือเข้าที่อกตนเอง ในบัลเลต์แสดง โดยการผายมือที่หน้าอกตนเอง และในการแสดงละครใบ้ คือการชี้มือที่ตนเองด้วยนิ้วโป้ง หรือนิ้วชี้ เป็นต้น

การออกแบบการแสดงลีลาเพื่อประกอบการอ่าน มีความแตกต่างจากการออกแบบ ท่าเต้นเพื่อแสดงเพลง เพราะจะต้องอ่านบทหรือเนื้อหาของเรื่องและตีความเพื่อเป็น ท่าทางที่สามารถสื่อสารกับคนดูได้ตรงตามคำในเนื้อความ และไม่ให้เกิดการรบกวนในการชม

โดยไม่ใช้ท่าทางที่ซับซ้อนเกินไป การแสดงการอ่านโดยทั่วไปจะไม่มีดนตรีเป็นองค์ประกอบหลัก แต่จะใช้จังหวะของการอ่านแทน ดังนั้นการอ่านบทและตีความจึงมีความสำคัญเพื่อให้เนื้อหากับท่าทางที่แสดงออกมารวมกันได้อย่างสอดคล้องลงตัว และไม่รบกวนกันและกัน

การตีความจากเนื้อหาควรให้ความหมายที่ตรงคำ เมื่อแสดงเป็นท่าทางก็ไม่ควรใช้การเคลื่อนไหวที่มาก ใช้เพียงแค่การขยับร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้นในระหว่างการอ่าน เช่น เมื่อต้องการสื่อถึง “พลัง” นักแสดงหันหน้าซ้าย-ขวาพร้อมกันทั้งหมด (5 คน) นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งพร้อมๆ กันก็จะเกิดพลังในการเคลื่อนไหวขึ้นและไม่เป็นการรบกวนการฟังด้วย เป็นต้น

ส่วนการออกแบบท่าเต้นประกอบเพลงมักมีจุดประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศสนุกสนานให้แก่เพลงนั้นๆ หรือสร้างความสุขให้แก่ผู้ชม โดยท่าทางที่แสดงออกแต่ละท่านั้น จะเป็นท่าที่คิดค้นขึ้นมาเพื่อให้จำได้ง่าย สามารถเดินตามได้ ถ่ายทอดความรู้สึกภาพรวมของเพลงนั้นๆ โดยไม่จำเป็นว่าท่าที่สื่อออกมา นั้นจะมีความหมายตรงกับคำของเพลงนั้นๆ นอกจากนี้ท่าทางที่ประดิษฐ์ขึ้นนั้นจะใช้การเคลื่อนไหวทั้งตัวผู้แสดงจึงต้องมีทักษะพื้นฐานในการเดินที่ดีเพื่อให้

แสดงท่าทางออกมาได้สวยงาม

นักเต้นจะต้องมีการฝึกซ้อมร่างกายตนเองอยู่เสมอ เพื่อสร้างกำลังและความแข็งแรงของร่างกายให้สามารถทนต่อการเต้นในรูปแบบต่างๆ โดยไม่ทำให้เหนื่อยง่ายและไม่ทำให้ร่างกายเสื่อมสภาพจากการใช้งานหนัก นักเต้นต้องรู้จักบำรุงและถนอมร่างกายตนเองไม่ให้เกิดการบาดเจ็บจากการฝึกซ้อมหรือการแสดง ด้วยการอบอุ่นร่างกายก่อนและหลังการแสดง

สำหรับนักแสดงก็เช่นกัน จะต้องมีการฝึกซ้อมการแสดง การแสดงละครนั้นไม่สามารถเล่นได้ด้วยตนเองทั้งหมด ดังนั้นการฝึกซ้อมร่วมกันจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้นักแสดงร่วมเข้าใจอารมณ์ของตัวละครและสามารถรับส่งอารมณ์กันได้อย่างไหลลื่นสามารถที่จะพัฒนาอารมณ์ของตัวละครได้ร่วมกันมากขึ้น เพื่อให้สามารถถ่ายทอดบทบาทนั้นได้สมจริงและสร้างอารมณ์ร่วมให้เกิดขึ้นแก่คนดู

ในการแสดงทุกชนิดนั้น การซ้อมถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุด เพราะการซ้อมจะช่วยให้เกิดความแม่นยำในการจดจำ การรับส่งอารมณ์ร่วมกันของผู้แสดง ความแข็งแรงของร่างกาย และท่าทางที่เป็นธรรมชาติของนักแสดงแต่ละคนจะไม่ขัดเขินกับการแสดงออกในท่าทางแบบต่างๆ

ตาโบล ใจรักความซื่อ

คำว่า “ตาโบล วิวอง” (Tableau vivant/Tableaux vivants) เป็นศัพท์เฉพาะมาจากภาษาฝรั่งเศส หมายถึง “ภาพนิ่งมีชีวิต” ตาโบล วิวอง หรือเรียกกันสั้นๆ ว่า “ตาโบล” เป็นรูปแบบหนึ่งของการแสดง โดยนักแสดงทำท่าทางเป็นภาพนิ่งบนเวที มักใช้ในการสื่อสารทางละคร ช่วงเวลาที่นักแสดงทำท่าทางเป็นภาพนิ่งนั้นจะไม่เคลื่อนไหว ไม่พูดจา ให้ความรู้สึกต่อผู้ชมคล้ายการดูภาพถ่าย ภาพวาด หรืออนุสาวรีย์ ผู้ชมจะจินตนาการเหตุการณ์ต่อจากภาพที่เห็น

ตาโบล วิวองเป็นรูปแบบการแสดงที่นิยมกันมากในสมัยก่อนที่วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์จะเข้ามามีบทบาท นักเรียนการละครในประเทศอังกฤษในสมัยวิกตอเรียใช้เป็นรูปแบบหลักในการแสดงละคร และรูปแบบนี้เป็นที่นิยมสูงสุดในช่วงศตวรรษที่ 19 ปัจจุบันยังคงใช้กันอยู่ในการแสดงละครต่างๆ ไปเพื่อรวบรวมเวลาในการเล่าเรื่อง มักเรียกกันว่า “ภาพนิ่งเล่าเรื่อง”

การใช้ตาโบล วิวอง ช่วยให้การแสดงง่ายขึ้น เพราะไม่ต้องทำท่าให้เห็นเหตุการณ์ ตั้งแต่ต้นจนจบ เพียงแต่ตัดภาพที่ต้องการสื่อความหมายมาแสดงเป็นภาพนิ่ง เช่น หากในเรื่องมีการทะเลาะวิวาทและชกต่อยกัน นักแสดงสองคนก็ไม่จำเป็นต้องชกต่อยกันจริงๆ บนเวที แต่ให้นักแสดงคนหนึ่งทำท่าเง้อมกำปั้นชก ส่วนอีกคนก็ทำท่าหันหน้าเหมือนถูกชก เพียงง่ายๆ เท่านั้นก็สามารถสื่ออารมณ์ของการชกต่อยกันได้

ที่สำคัญคือการออกแบบท่าทาง ผู้ออกแบบควรเลือกภาพหรือเฟรมที่จะสื่อความหมายได้มากที่สุด การแสดงออกทางสีหน้าของนักแสดงต้องให้ความรู้สึกนั้นๆ ด้วย แต่ที่สำคัญยิ่งกว่า นั่นคือ นักแสดงจะต้อง “นิ่ง” การเคลื่อนไหวแม้เพียงเล็กน้อย ก็อาจส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ชมได้

เพิ่มเทคนิคละครใบ้

ในการแสดงรีดเดอร์ส เธียเตอร์ (RT) การแสดงอะไรก็ตามที่อธิบายไว้ในเนื้อเรื่อง ที่อ่าน ผู้อ่านควรพยายามทำหรือไม่ก็เสนอออกมาโดยใช้เทคนิคละครใบ้ (mime) ถ้าใครสักคนกำลังกินข้าว เราก็ควรเห็นการยกช้อนขึ้นไปตักปาก ถ้าใครสักคนกำลังห้อย อยู่กลางอากาศ เราก็ควรเห็นแขนถูกดึงตึงเหมือนลูกบอลลุนที่ลอยอยู่ ถ้าใครสักคนกำลัง ชี้อ่าแข่ง เราก็ควรเห็นเท้ามากำลังวิ่ง

คำสำคัญในที่นี้ก็คือ “สื่อให้เห็น” เพราะท่าทางการเคลื่อนไหวมักจะห่างไกลจาก ความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น มันลำบากที่จะถอดเสื้อออกมาจริงๆ ในเมื่อมือข้างหนึ่งต้อง ถือบทที่จะอ่านอยู่ นักอ่านจะเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วที่จะทำท่าหลังแบบนั่งตัวตรงโดยให้ ศีรษะโน้มไปทางด้านข้าง และการเดินอยู่กับที่เป็นวิธีการเดินทางที่นักอ่านชอบมากที่สุด

ถึงแม้ว่าเทคนิคละครใบ้ (mime) ที่เป็นแบบแผนนั้นไม่จำเป็น แต่มันก็ช่วยเพิ่มความ ประณีตให้การแสดง และมันย่อมดีเสมอที่จะใช้วิธีการที่ได้รับการพิสูจน์มาแล้วสำหรับการ เดินอยู่กับที่ การขึ้นลงบันได ไต่เชือกหรือราวไม้ การยกหรือลากวัตถุหนัก ทำบิ นการหล้ม และอื่นๆ ลองค้นดูหนังสือในห้องสมุดที่เกี่ยวกับเทคนิคละครใบ้ศึกษาดู

ส่วนหนึ่งของกลุ่มนักแสดงละครใบ้ที่ประสบความสำเร็จได้ก็คือ การตระหนักถึง สิ่งที่ไม่เห็น ถ้ามันหมายถึงเก้าอี้หรือโต๊ะ ก็ต้องมั่นใจว่าไม่มีใครจะเดินผ่านโต๊ะ! แม้แต่ประตูซึ่งมองไม่เห็น ก็ไม่ควรย้ายตำแหน่งขณะที่คนอื่น ๆ ผ่านเข้าไป ถ้าตัวละครสองคน ดูภาพบนผนัง พวกเขาจะต้องตกลงกันว่ามันอยู่ที่ไหนและมองไปตรงจุดเดียวกัน

สรีระศาสตร์ “หุ่น” ประกอบการแสดง

รีดเดอร์ส เรียบเตอร์ (RT) ก็เหมือนกับการเล่าเรื่องที่สามารถสร้างสรรค์ภาพต่างๆ โดยการเสนอภาพของสิ่งที่ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริงบนเวที ระยะเวลาสามารถทำให้สั้นลงหรือยืดขยายออกไปได้ คำพูดจากจินตนาการสามารถสร้างขึ้นได้ และการเดินทางอันน่าพิศวงก็สามารถนำมาแสดงได้เช่นกัน

แต่กรณีนำไปใช้กับเด็กเล็กๆ อาจต้องมีเครื่องช่วยในการสร้างจินตนาการ การประดิษฐ์อุปกรณ์เพิ่มเติมจะทำให้เด็กๆ เห็นภาพได้ชัดเจนและสนุกสนานมากขึ้น เช่น ประดิษฐ์หมวกเป็นรูปสัตว์ต่างๆ ให้เด็กสวม ใช้ภาพประกอบหรือนำหุ่นแบบต่างๆ มาช่วยสร้างสีสันเพิ่มขึ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กๆ

ในที่นี้จะแนะนำการประดิษฐ์หุ่นที่เน้นวิธีที่ง่ายๆ และประหยัดค่าใช้จ่าย 5 แบบ คือ

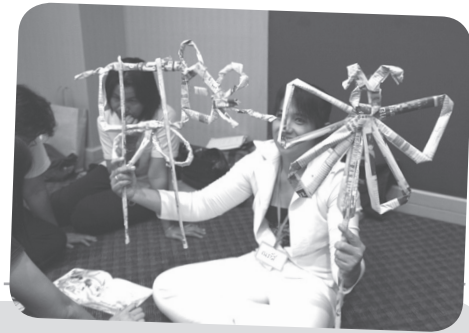
- หุ่นหนังสือพิมพ์
- หุ่นปากอ้า
- หุ่นสาย
- หุ่นนิ้วมือ
- หุ่นผ้าเจาะหน้า

หุ่นหนังสือพิมพ์

อุปกรณ์

1. กระดาษหนังสือพิมพ์
2. สกอตช์เทปใส
3. กรรไกร
4. ไม้ไผ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.5 นิ้ว ยาวประมาณ 2 ฟุต

ขั้นตอนการทำ

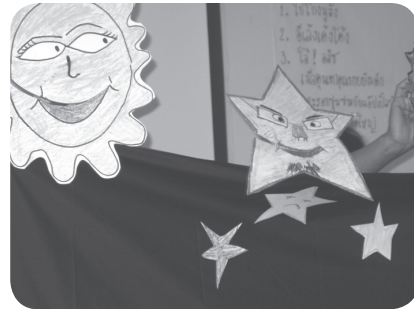
- ฉีกแบ่งกระดาษหนังสือพิมพ์
- ม้วนกระดาษหนังสือพิมพ์ตามแนวนอนให้มีเส้นผ่าศูนย์กลางเล็กที่สุดจนสุดกระดาษ และติดสกอตซ์เทปเพื่อยึดกระดาษให้ติดกัน
- ตัดม้วนกระดาษหนังสือพิมพ์ให้เป็นรูปร่างที่ต้องการ เช่น ช้าง คน เป็นต้น โดยติดสกอตซ์เทปเพื่อให้เป็นรูปร่างดังกล่าว
- นำไม้ไผ่มาวางพาดตัวหุ่นตรงกึ่งกลาง และติดสกอตซ์เทปเพื่อยึดให้ตัวหุ่นติดกับไม้ไผ่
- ลองขยับหุ่นตามอารมณ์ต่างๆ หากเกิดความไม่แข็งแรงให้ยึดสกอตซ์เทปให้แน่นหนาขึ้น

ขนาดของหุ่นไม่ควรใหญ่หรือเล็กเกินไป เพราะหากเล็กไปจะทำให้ไม่เห็นเส้นรูปร่างของหุ่นที่ชัดเจน และหากใหญ่เกินไปจะเกิดความอึดอัดและเคลื่อนไหวไม่สะดวกเวลาเซต และหากเลือกหนังสือพิมพ์หน้าที่มีสีสันทึบม้วน ก็จะทำให้หุ่นมีสีสันทึบมากขึ้น เช่นอยากได้หางของช้างเป็นสีเขียว ก็อาจเลือกหน้าโฆษณาที่มีสีนามหุ้ยาม้วน เพื่อใช้สีเขียวออกมาด้านนอก เป็นต้น

หุ่นปากอ้า

อุปกรณ์

1. กระดาษแข็งเทาขาว
2. สีน้ำหรือสีชอล์ก
3. กรรไกร
4. ดินสอ
5. กาว
6. กล่องนมขนาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า
7. คัตเตอร์

ขั้นตอนการทำ

- วาดรูปที่ต้องการลงบนกระดาษแข็งเทาขาว
- ตัดแบ่งช่วงตัวของหุ่นเป็น 2 ส่วน คือ ช่วงหัวถึงปาก และช่วงปากถึงขา
- ใช้คัตเตอร์กรีดกล่องนม 3 ด้าน และพับครึ่งให้ปลายด้านบนและด้านล่างเท่ากัน
- นำด้านหัวของกล่องนมมาทากาวติดบนรูปส่วนที่เป็นหัวถึงปาก โดยติดให้ชิดขอบปาก

- นำด้านท้ายของกล่องนมมาทากาวติดบนรูปส่วนที่เป็นปากถึงขา โดยติดให้ชิดขอบปาก
- ลองขยับหุ่นตามอารมณ์ต่างๆ หากไม่แข็งแรงให้ติดกาวให้แน่นหนาขึ้น

ขนาดของหุ่นไม่ควรใหญ่หรือเล็กจนเกินไป เพราะจะทำให้เชิดลำบากและกล่องนมอาจรับน้ำหนักไม่ไหว หากมีเวลาจำกัด การเลือกใช้สีชอล์กอาจเหมาะสมกว่า เพราะให้สีสันทึบสดใสในเวลาจำกัด

หุ่นสาย

อุปกรณ์

1. กระดาษแข็งเทาขาว
2. กาว
3. กรรไกร
4. สีน้ำหรือสีชอล์ก
5. โหมพรม

ขั้นตอนการทำ

- วาดรูปที่ต้องการลงบนกระดาษแข็งเทาขาว โดยวาดเป็น 2 ชั้นหน้า-หลัง แต่มีช่วงต่อกันที่ด้านหัวของหุ่น เช่น วาดคน 2 ด้าน คือด้านหน้าและด้านหลัง ให้มีส่วนเชื่อมกันที่หัว เมื่อพับครึ่งหุ่น 2 ชั้นจะทับกันสนิทเหลือหุ่นเพียงตัวเดียว โดยสามารถสอดไหมพรมเข้าได้ส่วนหัวซึ่งเชื่อมต่อกันได้ด้วย และระบายสีทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
- ตัดหุ่นตามรูปร่างและพับครึ่ง
- นำไหมพรมมาผูกเป็นวงกลม และสอดไหมพรมไว้ในช่วงที่กระดาษเชื่อมต่อกัน (ส่วนหัวของหุ่น)
- ติดกาวให้หุ่นทั้งสองด้านติดกัน
- ลองขยับหุ่นตามอารมณ์ต่างๆ

ขนาดของหุ่นไม่ควรใหญ่หรือเล็กเกินไป เพราะหากเล็กไปจะทำให้ผู้ชมมองไม่เห็น และหากใหญ่เกินไปไหมพรมจะรับน้ำหนักไม่ไหว หรืออาจแก้ด้วยการนำไหมพรมมาถักเป็นเปียก่อนที่จะทำเป็นเชือกสำหรับเชิดก็ได้ และเวลาระบายสีให้ระบายสีหุ่นด้านหลังก่อน เพราะหากระบายด้านหน้าก่อน เวลาระบายด้านหลังหุ่นจะเบื่อน หมดความสวยงาม

หุ่นนิ้วมือ

อุปกรณ์

1. กระดาษแข็งเทาขาว
2. กาวหรือสกอตช์เทปใส
3. กรรไกร
4. สีน้ำ สีชอล์ก หรือสีเมจิก
5. ผ้าเช็ดหน้ารูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสกว้าง
ประมาณ 1.5-2 ฟุต

ขั้นตอนการทำ

- วาดรูปที่ต้องการลงบนกระดาษแข็งเทาขาว โดยวาดเฉพาะส่วนหัวของหุ่น แล้วระบายสี
- ตัดหุ่นตามรูปร่าง
- ตัดกระดาษแข็งเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างประมาณ 2 นิ้ว ยาวประมาณ 5 นิ้ว และม้วนกระดาษทำเป็นแหวนครอบนิ้ว โดยวัดเส้นผ่าศูนย์กลางแหวนจากความกว้างของนิ้วชี้ของคนที่จะเชิดหุ่น
- ตัดแหวนที่ด้านหลังของหุ่น
- เจาะรูผ้าเช็ดหน้า 3 รู เพื่อใช้สอดนิ้วโป้ง นิ้วชี้ และนิ้วกลาง
- ลองสวมผ้าเช็ดหน้ากับมือผู้เชิด และลองสวมหุ่นส่วนหัวไว้ที่ปลายนิ้วชี้ ลองขยับหุ่นตามอารมณ์ต่างๆ

ขนาดของหัวหุ่นต้องมีความสูงปิดนิ้วชี้ของผู้เซิด มิฉะนั้นนิ้วชี้จะโผล่ออกมา ทำให้ไม่น่ามอง หากผู้สร้างสรรค์ไม่สะดวกที่จะวาดหัวหุ่นเอง อาจเลือกรูปนักแสดง ดารา นางแบบ มาใช้ตัดเป็นหัวหุ่นแทนก็ได้ โดยแปะทับลงบนกระดาษแข็งอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เกิดความแข็งแรง

หุ่นผ้าเจาะหน้า

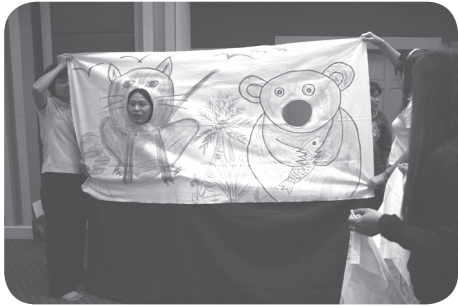
อุปกรณ์

1. ฟ้าดิบหน้ากว้างเกิน 1 หลา (90 เซนติเมตร) ยาวประมาณ 2-3 เมตร
2. สีน้ำ สีโปสเตอร์ หรือสีชอล์ก
3. กรรไกร

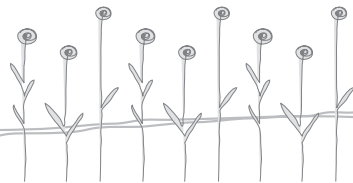
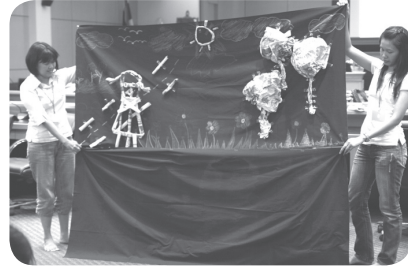
ขั้นตอนการทำ

- วาดรูปตามเรื่องราวที่ต้องการ โดยวาดส่วนหน้าของรูปต่างๆ เท่าขนาดหน้าของคนแสดงและระบายสี
- ใช้กรรไกรเจาะส่วนหน้าของหุ่นทิ้ง เพื่อใช้สอดใบหน้าของผู้แสดง
- ลองสอดใบหน้าของผู้แสดงเข้าไปในช่องที่เจาะ และลองขยับหน้าตามอารมณ์ต่างๆ

ควรวัดขนาดหน้าของผู้แสดงก่อนวาด และควรตัดขนาดเล็กก่อนแล้วลองสอดหน้าเข้าไปในช่องว่าง หากช่องว่างเล็กกว่าใบหน้าของผู้แสดงค่อยเล็มผ้าออกทีละนิด หุ่นผ้าเจาะหน้าสามารถเล่าเรื่องราวในหนังสือได้ครบถ้วน เช่น อาจทำผ้า 6 ผืนสำหรับเล่าเรื่องราว 1 เรื่อง และหุ่นแบบนี้มีเสน่ห์เวลาจัดแสดง สามารถดึงความสนใจของผู้ชมได้

หุ่นทั้ง 5 แบบควรมีผ้าสำหรับใช้ทำฉาก (เพื่อบังตัวผู้เชิด) โดยใช้ผ้าสีพื้นหรือผ้าถุงแบบลายไทย ตารางหมากรุก ขนาดกว้างประมาณ 1 หลา ยาว ประมาณ 3 เมตร แล้วใช้คน 2 คนจับปลายด้านซ้าย 1 คน ด้านขวา 1 คน ส่วนจะถือทั้งชายผ้าด้านล่าง หรือชูขึ้นด้านบน ขึ้นกับประเภทของหุ่นที่ใช้เชิด หุ่นที่เสนอมาทั้ง 5 แบบนี้จะเน้นถือชายผ้าทั้งด้านล่างเพื่อบังผู้เชิดหุ่น

ขอให้สนุกกับความมหัศจรรย์ของ

โรดเดอร์ส เชิงเตอร่าได้แล้ว...

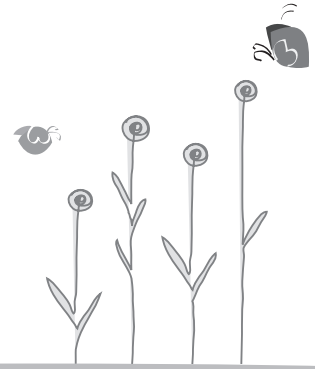

หลากหลายหลายวิธี
“เวปซี” ของนักอ่าน

โครงการรีดเดอร์ส เรียเตอร์ (RT) อาจใช้เวลาหลายวัน ขึ้นอยู่กับความยาวของเรื่องและจำนวนเวลาต่อวันที่แบ่งให้กับกิจกรรมการอ่าน โดยเฉลี่ยเวลาที่ใช้ต่อ 1 เรื่องประมาณ 5 วัน การนำ RT ไปปฏิบัตินั้นมีหลากหลายวิธีดังกล่าวแล้ว ว่ารูปแบบการนำไปปฏิบัติยังคงเกิดขึ้นเรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับการสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ของแต่ละคน

ก่อนเริ่มกิจกรรม RT มีคำแนะนำบางประการ ดังนี้

- ให้ผู้ร่วมกิจกรรมเลือกเรื่องจากหนังสือหรือบทของตัวละครที่ขึ้นอยู่กับความสนใจและความสามารถในการอ่านของพวกเขา
- กำหนดบทบาทการแสดง (เช่น ผู้บรรยาย ตัวละคร ผู้กำกับ)
- จัดเนื้อหาของเรื่องให้ผู้ที่อ่าน 1 ชุดต่อนักอ่าน 1 คน
- ให้นักอ่านอ่านเนื้อเรื่องในใจ
- พูดคุยกันและอธิบายถึงคำที่ยากหรือไม่คุ้นเคย

- ชักจูงให้นักอ่านนิกรภาพเกี่ยวกับตัวละคร (เช่น เขาน่าจะพูดเสียงอย่างไร? การแสดงสีหน้าของพวกเขาน่าจะเป็นอย่างไร? ท่าทางของตัวละครในตอนนี้น่าจะเป็นอย่างไร?)
- ให้นักอ่านอ่านบทของตัวเองด้วยการอ่านออกเสียงให้บ่อยครั้งมากที่สุดเท่าที่จำเป็น เพื่อสร้างความมั่นใจและให้เกิดความคล่องในการอ่านบทของตน
- ช่วยนักอ่านในการตัดสินใจว่าพวกเขาจะทำการอ่านบนเวทีให้ได้ได้อย่างไร (เช่น ผู้อ่านนั่งทั้งหมดหรือยืนทั้งหมด ผู้อ่านบางคนนั่งในขณะที่บางคนยืน ผู้อ่านทั้งหมดเรียงกันเป็นแถวตรง หรือผู้อ่านบางคนอยู่ด้านหน้าและบางคนอยู่ด้านหลัง)

ในช่วงของการแสดง RT มีเรื่องสำคัญที่ควรกล่าวถึง ดังนี้

- นักอ่านถือบทในขณะที่อ่าน หรือให้บทที่อ่านวางอยู่บนแท่นแบบที่วางโน้ตดนตรี
- นักอ่านอาจเลือกที่จะมองไปในจุดที่อยู่เหนือศีรษะของกลุ่มผู้ชม หรือถ้าไม่พวกเขาก็อาจจะตัดสินใจร่วมกันว่าน่าจะท่าแบบใดในการปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสม (เช่น มองไปที่ผู้อ่านอีกคนหนึ่งในขณะที่กำลังพูด เป็นต้น)
- กลุ่มผู้ชมจะนั่งและฟังอย่างตั้งใจ เพราะพวกเขาจะใช้จินตนาการให้สนุกไปกับการตีความจากเรื่องที่นักอ่านกำลังอ่าน

วิธีการนำ RT ไปปฏิบัตินั้นมีทั้งการอ่านในระดับฝึกอ่านเบื้องต้น การอ่านแบบรอบวง การอ่านแบบพร้อมใช้ในวันเดียว การอ่านแบบร่วมกันคิด การอ่านบนเวที ไปจนถึงแบบที่เพิ่มความซับซ้อนทางการแสดงมากขึ้นอย่างวิธีการแสดงของ แชมเบอร์ เอียเตอร์ และ สตอรี เอียเตอร์

โดยทั่วไปแล้ว การอ่านในระดับฝึกอ่านเบื้องต้น (Primary Reading) การอ่านแบบรอบวง (Circle Reading) การอ่านแบบพร้อมใช้ในวันเดียว (Instant Reading) และการอ่านแบบร่วมกันคิด (Cooperative Reading) นั้นมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับครูหรือผู้จัดกิจกรรมที่ต้องการวิธีการในการ “เสริมสร้างการอ่าน” ส่วนผู้ที่เน้นเรื่องของ “การแสดง” ก็พบว่าวิธีเหล่านี้มีประโยชน์เช่นกันสำหรับกระบวนการฝึกซ้อมการแสดงบนเวทีในช่วงต้นๆ เพื่อนำไปสู่การแสดงการอ่านบนเวที (Staged Reading)

สำหรับนักกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จัดกิจกรรมเป็นวาระ อาจเหมาะสมกับการอ่านแบบพร้อมใช้ในวันเดียว (Instant Reading) หรืออาจใช้การแสดงการอ่านบนเวที (Staged Reading) โดยอาจต้องเป็นผู้แสดงเอง วิธีนำไปปฏิบัติที่จะกล่าวถึงนี้อาจต้องนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรม

ต่อไปนี้เป็นคำอธิบายขั้นตอนวิธีการของ RT แบบต่างๆ ดังนี้

การอ่านในระดับฝึกอ่านเบื้องต้น (Primary Reading)

เมื่อใช้การอ่านกับกลุ่มผู้ที่เริ่มหัดอ่านในระดับประถมต้นหรือกลุ่มเด็กเล็ก สิ่งสำคัญคือการเลือกเนื้อเรื่องที่มีลักษณะสามารถคาดเดาเรื่องได้ และมีคำหรือวลีพิเศษที่ซ้ำๆ กันตลอดทั้งเรื่อง

ในการอ่านระดับฝึกอ่านเบื้องต้นส่วนใหญ่ นั้น ครู/ผู้จัดกิจกรรมจะรับบทเป็นผู้บรรยายหลัก ขณะที่เด็กๆ จะเข้าร่วมโดยการอ่าน (หรือการพูดซ้ำ) ด้วยคำ วลี โคลงและประโยคซ้ำๆ ง่ายๆ วิธีนี้คล้ายกับการเข้าร่วมฟังการเล่านิทานซึ่งเด็กๆ จะช่วยผู้เล่าในการเล่าเรื่อง โดยการฟังแล้วก็พูดซ้ำข้อความบางข้อความ

เพราะนักอ่านรุ่นเยาว์ซึ่งเชื่อว่าพวกเขาจะต้องกลายมาเป็นนักอ่านจริงๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทำสำเนาเนื้อหาของเรื่องและแจกให้กับเด็กๆ ทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความสามารถในการอ่าน สำเนาของเรื่องที่แจกนี้จะบรรจุถ้อยคำหรือข้อความทั้งหมดเพื่อช่วยให้เด็กๆ ใส่ใจกับเรื่องที่พวกเขาได้ยินจากการอ่านออกเสียงของถ้อยคำที่อยู่บนหน้ากระดาษ

ขั้นตอนดำเนินการ

- ทำสำเนาเนื้อหาของเรื่องที่จะอ่านและแจกทุกคน
  - อ่านเนื้อเรื่องให้ดังพอที่เด็กๆ ทุกคนได้ยิน และกระตุ้นให้เด็กๆ ทุกคนเข้าร่วมโดยการพูดซ้ำ **คำหรือวลีทั้งหมด** ที่คุณทำเครื่องหมายเอาไว้
- หลังจากอ่านเรื่องแล้ว 1 หรือ 2 รอบ คุณอาจจะต้องช่วยเด็กๆ ชีดเส้นใต้ **คำหรือวลีทั้งหมด** ที่ต้องพูดซ้ำ
- จากนั้นคุณและเด็กๆ ก็พร้อมที่จะอ่านซ้ำอีกครั้ง ชีให้เห็นแต่ละส่วนที่ถูกชีดเส้นใต้เมื่ออ่านถึงตรงนั้น
  - ถ้าจำเป็นต้องมีบทพูดเดี่ยวหรือบทของตัวละครก็จัดแจงมอบหมายหรือขอ

อาสาสมัคร ช่วยนักอ่านเหล่านี้ขีดเส้นใต้บทของพวกเขา และฝึกซ้อมบทนั้นๆ กับนักอ่านแต่ละคน

- อ่านเรื่องอีกครั้ง โดยนักอ่านทั้งหมดร่วมกันอ่าน
- กระตุ้นให้นักอ่านนึกภาพที่มาจากเนื้อหาของเรื่อง และให้พวกเขาเก็บสำเนาเรื่องที่แจกเข้าไปในแฟ้มสีของตัวเอง สำเนาเหล่านี้ก็นำกลับบ้านเพื่อไปอ่านซ้ำกับพี่น้องหรือผู้ปกครอง (หรือให้ผู้ปกครองอ่านให้ฟัง)

บทของตัวละครอาจมีการปรับเปลี่ยนบทกันตลอดช่วงการฝึกซ้อม และเรื่องก็ จะถูกอ่านซ้ำแล้วซ้ำอีก ให้นำเรื่องที่ชื่นชอบและฝึกซ้อมบ่อยที่สุด นำมาแสดงในวันพ่อ วันแม่ หรือวันครอบครัว ก็จะสร้างความประทับใจได้ไม่น้อย

หมายเหตุ: กรณีที่เป็นเด็กปฐมวัย อาจต้องเพิ่มอุปกรณ์ เช่น หุ่นแบบต่างๆ มาประกอบด้วย แต่ต้องมีหนังสือหรือเรื่องที่จะอ่านแจกให้เด็กคนละชุด แม้จะอ่าน ยังไม่ได้ แต่ให้เด็กรู้ว่าคำที่พูดหรืออ่านซ้ำๆ นั้นอยู่ในส่วนไหนของเรื่อง เด็กๆ จะจำได้

การอ่านแบบรอบวง (Circle Reading)

การอ่านแบบรอบวงนั้นเป็นการให้เด็กๆ ได้อ่านบทของตัวละครที่ต่างกันทั้งหมดในเรื่อง เป็นการทดลองกับเสียง และท้ายสุดก็เลือกบทที่ตัวเองชอบที่สุด วิธีนี้จะช่วยให้นักอ่านสร้างความมั่นใจได้ เพราะไม่ใช่การบังคับ ไม่มีการแข่งขัน และให้โอกาสแก่นักอ่านทุกคนที่จะได้อ่านเนื้อหาทั้งหมด

ขั้นตอนดำเนินการ

- ทำสำเนาเนื้อหาของเรื่องแจกให้กับนักอ่านทุกคน
- ให้นักอ่านของคุณอ่านตลอดทั้งเรื่องในใจ
- หลังจากนักอ่านทั้งหมดอ่านในใจแล้ว ก็ให้มาล้อมวงกันเป็นวงกลมวงใหญ่ ซึ่งรวมถึงตัวคุณด้วยถ้าเป็นไปได้
- ต่อไปก็เริ่มให้นักอ่านคนที่อยู่ซ้ายมือคุณอ่านส่วนของผู้อ่านคนแรก คนต่อมาอ่านส่วนที่สอง และคนต่อๆ ไปก็เช่นกัน ไม่มีการมอบหมายให้อ่านแบบบทเดียวคนเดียวในตอนี้ ผู้อ่านแต่ละคนจะผลัดกันอ่านรอบเป็นวงกลม คุณก็เข้าร่วมการอ่านนี้ด้วย
- เมื่อรอบวงจบเรื่องแล้ว ใช้เวลาพูดคุยถึงเรื่องที่อ่านว่าตัวละครแต่ละตัวมีลักษณะอย่างไร? บุคลิกของเขาควรเป็นแบบใด? เสียงของเขาควรเป็นอย่างไร? ตัวละครควรจะนั่งหรือยืน? ตัวละครน่าจะแต่งตัวอย่างไร?
- พูดถึงความสำคัญของผู้บรรยายแต่ละคน ตรวจสอบดูว่าผู้บรรยายน่าจะแนะนำเรื่องอย่างไร หารายละเอียดของการบรรยาย จัดอารมณ์ให้เหมาะสมกับการกระทำในเรื่อง และช่วยนักอ่านที่เป็นตัวละครวางท่าให้เหมาะสมในขณะที่อ่าน
- ทบทวนความหมายและการออกเสียงของคำที่ยาก
- ตอนนี้นำข้ออาสาสมัครจากนักอ่านของคุณเพื่ออ่านบท ให้อาสาสมัครแต่ละคน

ขีดเส้นใต้บรรทัดที่เขาจะต้องอ่าน จากนั้นก็อ่านแบบออกเสียงอีกครั้ง พลัดเปลี่ยนบทของตัวละครไปรอบๆ วงและอ่านซ้ำอีกครั้ง จนกระทั่งความสนใจลดลงหรือหมดเวลา

การอ่านแบบพร้อมใจในวันเดียว (Instant Reading)

การอ่านแบบพร้อมใจในวันเดียวเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาเพียงช่วงสั้นๆ ในหนึ่งวัน หรือแทรกเข้าไปโดยใช้เวลาเพียงไม่กี่นาทีในช่วงใดช่วงหนึ่งของวัน เช่น ในโรงเรียนอาจใช้ตอนเวลาเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน หรือห้องสมุดใช้เป็นช่วงหนึ่งของการจัดกิจกรรม เรื่องหนึ่งเรื่องอาจจะอ่าน 1 หรือ 2 ครั้งแล้วเก็บไว้ จากนั้นก็นำมาใช้ซ้ำอีกในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป ขั้นตอนที่จะกล่าวต่อไปนี้ คุณสามารถรวบรวมนักอ่านในกิจกรรมการอ่านที่มีความหมายนี้ได้ทันทีที่พร้อม

ขั้นตอนดำเนินการ

- ทำสำเนาเนื้อหาของเรื่องจำนวนเท่าที่จำเป็นเท่านั้น
- แจกสำเนาดังกล่าวให้กับเด็กๆ หรือขอให้ร่วมกันใช้เป็นคู่
- ให้นักอ่านอ่านเนื้อหาตลอดทั้งเรื่องในใจ เด็กเล็กอาจต้องให้คุณอ่านเรื่องให้ฟัง
- มอบหมายบทของตัวละครให้กับนักอ่าน ให้พวกเขาใช้เวลาไม่กี่นาทีขีดเส้นใต้บทของตัวเองที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นให้นักอ่านเขียนชื่อตัวละครและหมายเลขผู้อ่านไว้ที่หน้าแรกของสำเนา
- ตอนนี้นักอ่านที่ได้รับมอบหมายจะอ่านเรื่องแบบออกเสียงจากที่นั่งของตัวเอง แก่การออกเสียงให้ถูกต้อง อธิบายความหมายและขอให้นักอ่านบันทึกลงไปถ้า

จำเป็น อย่างไรก็ตาม พยายามให้การอ่านดำเนินต่อไป

- ต่อไปขอให้ให้นักอ่านชุดเดียวกับที่ได้รับมอบหมายมารวมตัวกันหน้าห้องสำหรับการอ่านรอบที่สอง
- เมื่อการอ่านจบแล้ว พูดอภิปราย (เนื้อเรื่อง การอ่าน หรือทั้งคู่กำหนดตัวนักอ่านในแต่ละบท (ตัวละคร) ใหม่อีกครั้ง สลับเปลี่ยนบท แล้วจึงเริ่มอ่านอีกครั้ง
- ดำเนินต่อไปจนกระทั่งความสนใจลดลง คุณอาจต้องให้มีรูปแบบการอ่านแบบนี้ในห้องสมุดเวลาจัดกิจกรรม

การอ่านแบบร่วมมือกัน (Cooperative Reading)

ถ้าคุณวางแผนที่จะรวมเด็กๆ ให้เป็นกลุ่ม การอ่านแบบร่วมกันคิดก็ทำได้ง่ายๆ เพียงทำสำเนาเนื้อหาของเรื่องตามจำนวนที่เหมาะสมของผู้ร่วมกิจกรรม (ส่วนมากจะใช้ผู้อ่าน 5-8 คนต่อ 1 เรื่อง ถ้าจำนวนผู้ร่วมกิจกรรมมี 25 คนและต้องการใช้ 5 เรื่อง ก็จะใช้ผู้อ่านเรื่องละ 5 คน เป็นต้น ส่วนบทของตัวละครมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนคนกลุ่มของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะทำอะไร)

ขั้นตอนดำเนินการ

- ให้ผู้ร่วมกิจกรรมรวมตัวกันเป็นกลุ่มแต่ละกลุ่ม แล้วแจกสำเนาเรื่องที่จะอ่าน
- ให้ทุกคนอ่านเนื้อหาทั้งเรื่องในใจ จากนั้นก็กำหนดพื้นที่สำหรับการฝึกให้แต่ละกลุ่ม ตอนนี้นักเรียนอาจจะแยกย้ายไปฝึกกันเองในพื้นที่ของตน
- ใช้เทคนิคแบบระดมสมอง (หรือจะใช้เทคนิคแบบใดก็ได้ที่คุณเห็นว่าเหมาะสม) แต่ละกลุ่มมอบหมายบทกันเองและฝึกซ้อมจากเนื้อเรื่องที่ได้รับข้อเสนอแนะ

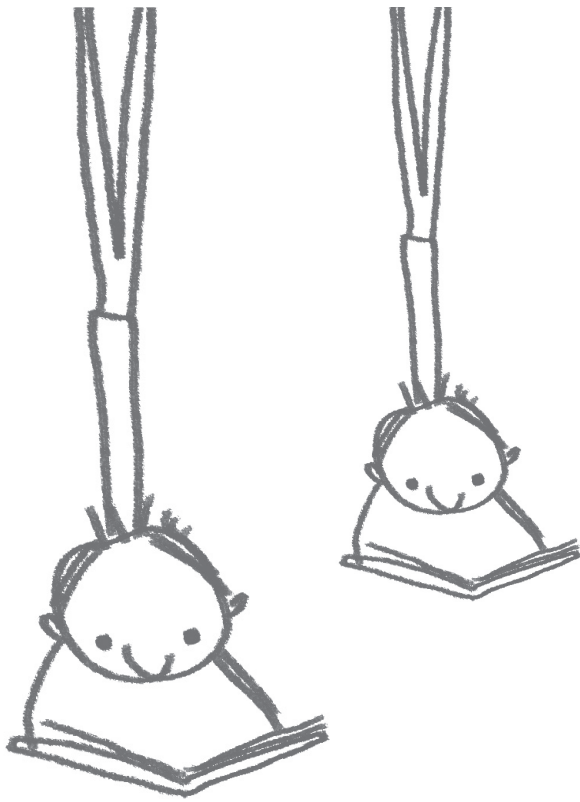

เพื่อการปรับปรุง การเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงใดๆ จะต้องมาจากกลุ่ม คุณอาจจะเดินไปมาจากกลุ่มหนึ่งไปอีกกลุ่มเพื่อกระตุ้นนักอ่าน

- ให้นักอ่านนำสำเนาเนื้อเรื่องที่ได้รับกลับบ้าน เพื่อว่าอาจมีการฝึกซ้อมเองที่บ้าน แนะนำให้มีการอ่านด้วยการอ่านออกเสียงให้สมาชิกในครอบครัวฟัง ให้แต่ละกลุ่มมีการฝึกซ้อม 2 หรือ 3 ครั้งหรือจนกระทั่งพวกเขาารู้สึกว่าพร้อมแล้วสำหรับผู้ชม
- จัดตารางให้มีการแสดงของแต่ละกลุ่ม คุณอาจกำหนดให้มีการแสดง 1 กลุ่มต่อ 1 วันในแต่ละสัปดาห์ หรือจัด “เทศกาลวันศุกร์ที่รรรษา” แล้วจัดให้ทั้งหมดแสดงในตอนบ่ายวันศุกร์ของสัปดาห์ต่อไป

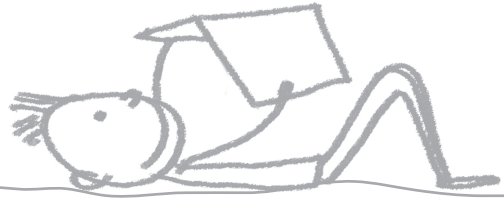
หมายเหตุ: คุณไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมในการแสดงการอ่านแบบร่วมกันคิดนี้ และกลุ่มที่ถูกคัดเลือกอาจจะต้องฝึกซ้อมการอ่านเพื่อการแสดงในวันสำคัญต่างๆ

หน้าอ่าน
บนเว็บไซต์

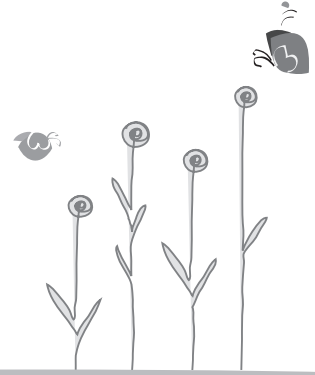

“ริตเตอร์ส เอ็งเตอร์เป็นกิจกรรมการอ่านที่สามารถเล่าเรื่องราวในรูปแบบที่
เกิดเพิ่คิดได้มากที่สุดวิธีหนึ่ง เป็นการแสดงการอ่านและนักแสดงก็ไม่ถูกงอให้
จำบทของพวกเขาดังง แต่พวกเขาจะถูกกระตุ้นให้ ‘เล่นอารมณ์ออกมา’ และใช้
ท่วงท่าของงเองเสียงและท่าทางที่เหมาะสมต่อตัวละครและคำพูดของตัวละคร...
เด็กๆ ชอบมาก และผมก็ชอบมากด้งเช่นกัน พวกเขาจะตื่นเต้นมากที่ได้พบ
ความสามารถในงเองตัวเอง... ผมขอสนับสนุนให้คุณใช้ริตเตอร์ส เอ็งเตอร์กับเด็กๆ...
คุณและเด็กๆ จะต้องชอบริตเตอร์ส เอ็งเตอร์มากงว่างแน่นอน”

(Aaron shepard)

สำหรับนักการละครแล้ว การอ่านบนเวทีเป็นการแสดงที่ต้องผ่านการฝึกซ้อม มีการขีดเคลาและมีการนำเสนอที่มากแบบหลากหลายสไตล์ ผู้อ่านจะถูกจัดตำแหน่งให้อยู่บน “เวที” ในจุดที่กำหนดซึ่งได้รับการออกแบบไว้ การเข้าและออกจากเวทีก็ต้องมีการวางแผนและฝึกซ้อม และที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษก็คือ **น้ำเสียง ทำทางการแสดงออกทางสีหน้า** และลักษณะทางการแสดงอื่นๆ ตามเนื้อหาของเรื่องทีเลือก

ในการแสดงการอ่านบนเวที (Staged Reading) ทีสมบูรณัแบบหนังสือหรือเรื่องทีจะนำมาอ่านควรดัดแปลงเป็น “สคริปต์” หรือบทสำหรับการอ่านบนเวที (ลักษณะเดียวกับบทละคร) คุณอาจตัดและเปลี่ยนแปลงบทในเรื่องได้ตามสะดวก ถ้าจะทำให้เรื่องของคุณดูมีชีวิตชีวามากขึ้นเข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือแสดงได้ง่ายขึ้น แต่ต้องมั่นใจว่าได้อ่านเนื้อเรื่องต้นฉบับโดยตลอด และตรวจดูแล้วว่าทุกอย่างในเรื่องยังคงสมเหตุสมผลและคงแก่นหรือสาระของเรื่องไว้เช่นเดิม

ผู้เชี่ยวชาญบางคนคัดค้าน แม้กระทั่งการเปลี่ยนจุดเล็กจุดน้อยในงานของผู้เขียน แต่ผู้เขียนมิได้เขียนขึ้นมาเพื่อการแสดง ถ้าคุณละเว้นการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมแล้ว งานของผู้เขียนอาจสื่อสารให้เข้าใจได้ยาก

ตัวอย่างง่ายๆ สำหรับการแปลงเนื้อหาจากหนังสือเพื่อเป็นบทสำหรับการแสดง (สคริปต์) เพื่อเพิ่มความเข้าใจความหมายของคำว่าริดเดอร์ส เขียเตอร์ ดังนี้

ผู้อ่าน 3 คนเดินเรียงแถวไปยืนหน้าห้อง หันหน้ามาทางผู้ชม มือถือแฟ้ม
บทที่จะอ่าน ทั้ง 3 คนเปิดแฟ้มพร้อมกัน แล้วเริ่มอ่าน
ผู้อ่านทั้ง 3 คน (พร้อมกัน) : ริดเดอร์ส เขียเตอร์ ริดเดอร์ส เขียเตอร์
ริดเดอร์ส เขียเตอร์

ผู้อ่าน 1 : ละครของคนอ่านหนังสือ ละครของนักอ่าน

ผู้อ่าน 2 : คืออะไรล่ะ?

ผู้อ่าน 1 : มันคือการอ่าน

ผู้อ่าน 3 : การอ่านบท...

ผู้อ่าน 2 : การอ่านในฐานะตัวละคร...

ผู้อ่าน 1 : การอ่านในฐานะคนเล่าเรื่อง

ผู้อ่าน 3 : มันคือละคร...

ผู้อ่าน 2 : แต่ไม่ต้องท่องจำบท

ผู้อ่าน 1 : และเราสามารถอ่านได้หลายๆ ตอน หลายๆ บท

ผู้อ่าน 2 (เสียงคนแก่) : ด้วยการเปลี่ยนเสียง...

ผู้อ่าน 3 (เสียงเด็ก) : ด้วยการเปลี่ยนเสียง...

ผู้อ่าน 1 (ทำท่าเศร้า-เสียงเศร้า) : ด้วยการเปลี่ยนอารมณ์...

ผู้อ่าน 2 (ทำท่าร่าเริง-เสียงรื่นเริง) : ด้วยการเปลี่ยนอารมณ์...

ผู้อ่านทั้ง 3 คน (พร้อมกัน) : ด้วยการอ่าน

นักอ่านทุกคนโค้งคำนับ ทุกคนยิ้ม แล้วเดินกลับที่นั่ง

ต่อไปนี้จะใช้คำว่า “สคริปต์” แทนความหมายของเนื้อหาจากหนังสือที่ได้รับการแปลงเป็นบทสำหรับการแสดงแล้ว

เล่นกับสคริปต์

สคริปต์จะต้องถูกใช้ และเห็นได้บนเวที เพราะนี่คือการแสดง “การอ่าน” แม้ว่าผู้อ่านจะจำบทสำหรับการแสดงได้แล้วก็ตาม นักแสดงจะปรากฏตัวเพื่ออ่านสคริปต์ของพวกเขา ปกติสคริปต์อาจถูกวางไว้บนที่วางโน้ตดนตรีหรือผู้อ่านถือไว้ในมือ เมื่อเลือกใช้การถือสคริปต์ด้วยมือก็ควรจัดการให้ดีในการพลิกหน้ากระดาษ และเมื่อใช้ท่าทางของร่างกายก็ต้องไม่ทำให้คนดูรู้สึกอึดอัด แพ้ที่เป็นปกแข็งจะมีประโยชน์ต่อการถือสคริปต์ได้ดี

วิธีเล่นกับสคริปต์ คือเพื่อที่จะจัดการให้สามารถหาสิ่งที่จะอ่านได้ง่าย แต่ไม่ได้หยุดการเคลื่อนไหวมากเกินไปหรือทำให้คนดูเสียอารมณ์ ผู้อ่านจะถือสคริปต์ด้วยมือเดียวและปล่อยให้มืออีกข้างว่างสำหรับการแสดง เพื่อการจับแพ้มแบบสบายๆ สันของแพ้มจะวางบนฝ่ามือ ถ้านักอ่านจะต้องเคลื่อนที่ไปรอบๆ หลายๆ ครั้ง พวกเขา ก็อาจจับที่ขอบบนของแพ้มแทน และส่วนหนึ่งของตัวแพ้มวางพิงอยู่บนท่อนแขนที่หงายขึ้น

ผู้ถนัดมือขวาถือสคริปต์ด้วยมือซ้าย และผู้ถนัดซ้ายถือด้วยมือขวา แต่บางครั้งนักอ่านอาจต้องสลับมือ ถ้ามือที่เจาะจงจำเป็นต้องใช้สำหรับการแสดง

นักอ่านจะเงยหน้าจากสคริปต์อยู่บ่อยๆ ถึงแม้ว่าไม่จำเป็นต้องท่องจำบท แต่พวกเขาก็ควรจะรู้ข้อความและบทที่ต้องแสดงของตนดีพอ เพื่อที่ว่าพวกเขาสามารถจะค้นหาข้อความจากสคริปต์ได้ในเวลาอันรวดเร็ว เมื่อมองลงไปทีสคริปต์ก็จะใช้เพียงสายตาเท่านั้น โดยยังคงรักษาศีรษะให้ตั้งตรง

นักอ่านจะต้องปรับตัวเกี่ยวกับการจัดการกับสคริปต์ ตัวละครที่ต้องมองเห็นข้างบน ในหลายๆ ฉากอาจต้องจำบางส่วนของสคริปต์ ผู้บรรยายที่มีคำพูดยาวๆ อาจต้องใช้มือข้างที่ว่างมาช่วยจับขอบแฟ้มเพื่อรักษาให้คงที่ นักอ่านที่มีมือจะไม่ว่างพลิกหน้ากระดาษ เพราะต้องใช้แสดง ก็สามารถไล่น้ำหนักในแฟ้มแบบกลับด้านเพื่อให้ได้ 2 หน้าชนกัน

ถ้าเป็นไปได้ ให้จัดเก็บสคริปต์ที่จะแสดงเอาไว้ในแฟ้มที่มีลิ้น แฟ้มที่เป็นลิ้นห้วง จะช่วยให้การเปิดพลิกหน้าได้สะดวกและหาง่าย ถ้าไม่มีแฟ้มแบบลิ้นห้วงก็อาจจะใช้วิธีเย็บสคริปต์เข้าไว้กับกระดาษแข็ง ให้รีดรอยพับที่ประมาณนิ้วจากด้านซ้ายมือจากนั้นจึงใช้ลวดเย็บ ซึ่งจะช่วยให้การเปิดหน้าสะดวกขึ้น

เตือนนักอ่านให้ถือแฟ้มให้ต่ำและห่างจากตัวพอประมาณ นักอ่านจะต้องทดลองหาตำแหน่งที่สบายและเหมาะสม เพราะการแสดงออกทางสีหน้านั้นผู้ชมจะต้องสามารถเห็นได้ และคำพูดที่อ่านออกมาจะต้องไม่ถูกปิดหรือบังโดยแฟ้ม

เมื่ออยู่บนเวที แฟ้มอาจจะกลายเป็นอุปกรณ์การแสดงไปด้วย เช่น แทนหนังสือ สมุดโน้ต หรือพิวหน้าโต๊ะ เป็นต้น

การจับเวที

นักอ่านมักจะถูกจัดให้นั่งอยู่บนเก้าอี้เป็นแถวเรียงหน้ากระดาน หรือยืนอยู่หลังแท่นที่วางโน้ตดนตรีกลางเวที และผู้บรรยายมักจะอยู่ด้านข้างเวทีด้านใดด้านหนึ่ง โดยทั่วไปนักอ่านจะแต่งกายด้วยชุดสีเดียวกันเพื่อให้ดูเป็นทีม นอกจากนี้ ยังทำให้ดูเป็นกลางไปด้วย ดังนั้นนักอ่านจึงสามารถเปลี่ยนตัวละครที่อยู่ในใจของผู้ชมได้ง่ายขึ้น

สำหรับฉากของการแสดง คุณไม่ต้องสร้างฉากสำหรับ RT คำบรรยายของผู้บรรยาย จะทำให้มีชีวิตชีวาขึ้นมาได้โดยการเคลื่อนไหวและการแสดงท่าทางของผู้อ่าน ถ้าผู้อ่านเปิดประตูเราก็เห็นมัน ถ้าผู้อ่านแขวนเครื่องประดับบนผนัง เราก็เห็นได้ว่ามันอยู่ที่ไหน

เก้าอี้ไม้เป็นเครื่องช่วยที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการเป็นฉาก และยังเป็นผู้ประกอบการแสดงที่ใช้ได้สะดวก เก้าอี้ไม้ 3 ตัววางในรูปครึ่งวงกลม สามารถเป็นห้องอาหาร เก้าอี้ไม้ 2 ตัววางชิดกัน อาจเป็นม้านั่งในสวนสาธารณะหรือสันบนหลังคาของบ้าน เก้าอี้ไม้ทรงสูงเดี่ยว 1 ตัว สามารถเป็นบัลลังก์ในราชสำนัก เก้าอี้สูงที่มีเก้าอี้เตี้ยวางติดกัน ก็อาจเป็นต้นไม้เพื่อให้ไต่ขึ้นหรือเป็นภูเขา พื้นที่ที่ไม่มีเก้าอี้สามารถเป็นอะไรก็ได้ทั้งนั้น

ก็เหมือนกับในโรงละครที่คุณเริ่มออกแบบ “ฉาก” ของคุณโดยการคิดว่าทำเลแบบไหนที่เนื้อเรื่องของคุณต้องการ จากนั้นคุณก็จัดตำแหน่งให้กับที่ตั้งเหล่านั้นบนเวทีของคุณ ด้วยการจัดแบบใดก็ได้ที่เห็นว่าเหมาะสมและดูดีที่สุด โดยต้องคำนึงถึงความสบายในการเคลื่อนไหวของนักอ่าน ความสมดุลของเวที และให้คนดูเห็นได้ชัด

การเปลี่ยนฉาก

นักอ่านอาจย้ายไปยังพื้นที่ต่างกันบนเวทีสำหรับฉากที่แตกต่าง หรือพวกเขาอาจอยู่ในพื้นที่เดิมและทำการ “เปลี่ยนฉาก” หรือให้ฉากย้ายมาที่พวกเขา ตัวอย่างเช่น ผู้อ่านอาจจะย้ายจากห้องหนึ่งไปยังอีกห้องหนึ่งภายในบ้าน โดยการเดินอยู่ในที่เดิม ขึ้นบันไดและเปิดประตูห้อง ทั้งหมดนี้ไม่ต้องย้ายฉากสักนิดเลย

การ “ออกจากฉาก” (offstage) นั้น นักอ่านไม่จำเป็นต้องออกไปจริงๆ จากเวที แต่ใช้การ “ถอยออกจากคนดู” (back to audience/BTA) แทน เป็นการแสดงให้คนดูเห็นว่าผู้อ่านได้ออกจากภาพไปแล้ว ถ้าผู้อ่านกำลังนั่งอยู่บนเก้าอี้ก็อาจเพียงแค่มุนตัวกลับหลัง ถ้ายืนอยู่ผู้อ่านก็อาจจะออกจากภาพนั้นได้โดยการย้ายไปที่ส่วนหลังของเวที ผู้บรรยายแทบไม่ต้องไปที่ BTA เลยแม้ว่าเขาจะไม่ได้อ่านอยู่ช่วงหนึ่งก็ตาม

ในละครทั่วไป ม่านหรือแสงไฟปรากฏขึ้นแสดงว่าเป็นการ “เปลี่ยนฉาก” คือ กระโดดข้ามเวลาและ/หรือสถานที่อย่างรวดเร็ว ใน RT การเปลี่ยนนี้แสดงให้เห็นได้ โดยการหยุดการเคลื่อนไหว ตัวอย่างเช่น นักอ่านทั้งหมดอาจจะ “ทำตัวนิ่ง” (freeze)

อยู่กับที่เหมือนรูปปั้น หรือพวกเขาอาจจะถอยไปที่ BTA แล้วทำตัวนิ่งจากนั้นจึงกลับเข้ามาอีกครั้ง หรืออาจทำตัวนิ่ง จากนั้นก็ข้ามไปอีกด้านหนึ่งของเวทีสำหรับฉากต่อไป ถ้าฉากใดในเรื่องสามารถลื่นไหลเข้าไปในฉากต่อไปได้อย่างราบรื่น ก็ไม่จำเป็นต้องหยุดอะไรเลย

การมองของฉากแสดง

จุดโฟกัส หมายถึง ที่ที่นักอ่านกำลังมองอยู่หรือพูดด้วย รูปแบบของการโฟกัส มี 3 แบบ คือ

1. *การโฟกัสในเวที (onstage focus)* เป็นรูปแบบที่ละครทั่วไปใช้ คือ นักแสดงใช้เมื่อพวกเขาต้องโต้ตอบกันเองบนเวที
2. *การโฟกัสที่คนดู (audience focus)* รูปแบบนี้ใช้สำหรับการบรรยาย ผู้บรรยายในฐานะผู้เล่าเรื่องจะพูดโดยตรงกับผู้ชม ซึ่งเป็นการเชื่อมระหว่างนักแสดงกับคนดู
3. *การโฟกัสนอกเวที (offstage focus)* รูปแบบนี้เป็นแบบที่ใช้ใน RT นักแสดงจะจินตนาการว่ามีตัวละครอื่นๆ อยู่ด้านหน้านอกเวที (out front) ในกลุ่มของคนดู และเพื่อที่จะให้ได้ผลดี ให้จินตนาการว่ามีกระจกที่ผนังด้านตรงข้ามกับเวที ที่ที่ผู้อ่านเห็นกันและกันในกระจก นั่นคือจุดที่จะโฟกัส

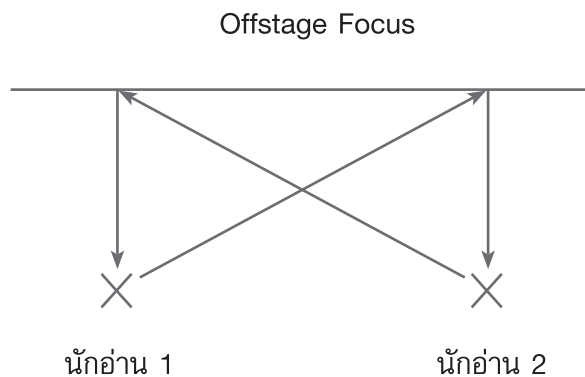
RT มีลักษณะพิเศษในการปรุงแต่งอรรถรสของถ้อยคำใส่เข้าไปในความคิดของผู้ชมที่เรียกว่าการโฟกัสนอกเวที (offstage focus) การโฟกัสนอกเวทีเป็นเทคนิคที่นักแสดงจินตนาการภาพของตัวละครในเรื่อง มากกว่าการมองโดยตรงไปที่เพื่อนนักแสดงบนเวที เมื่อใช้การโฟกัสนอกเวทีได้อย่างเหมาะสม คนดูก็จะไม่รู้สึกรัดบวมบางครั้งผู้แสดงอาจรู้สึกแปลกๆ ที่ใช้ในตอนแรก แต่แนวคิดและเทคนิคของมันนั้นเรียนรู้ได้ง่าย

จุดที่นักแสดงจะโฟกัสหรือมองไปนั้น ส่วนใหญ่แล้วก็ง่ายๆ กล่าวคือ ผู้บรรยายใช้ การโฟกัสที่คนดู (audience focus) คือจะมองตรงไปที่กลุ่มคนดู ตัวละครจะใช้ การโฟกัสนอกเวที (offstage focus) คือนักอ่านจินตนาการภาพของอีกคนที่กำลังพูดด้วย อยู่เบื้องหน้ามุมใดมุมหนึ่งของกลุ่มคนดู แทนที่จะพูดโต้ตอบกันเองโดยตรงพวกเขาจะพูด กับภาพจินตนาการแทน (บางที่การมองไปที่เหนือศีรษะของกลุ่มคนดูเล็กน้อยก็เป็น ประโยชน์ต่อนักแสดง)

แต่อาจมีบางเวลาเป็นกรณีพิเศษที่คุณจะทำลายกฎนี้ แล้วให้ตัวละครบนเวทีมอง กันเอง โต้ตอบกันเอง ที่เรียกว่า การโฟกัสในเวที (onstage focus) คือนักอ่านจะมองไปที่ตัวละครที่เขา กำลังพูดด้วย ซึ่งก็เหมือนกับในละครทั่วไปหรือในชีวิตจริง (กรณีของ แชมเบอร์ รีดเดอร์ส ตัวละครมักจะใช้การโฟกัสในเวทีเป็นส่วนใหญ่)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการโฟกัสนอกเวทีได้ถูกต้อง ผู้กำกับควรจะไปอยู่ท่ามกลางกลุ่มของ คนดู และยืนหันหน้าเข้าหาผู้อ่านแต่ละคนโดยตรง ซึ่งจะทำให้ผู้แสดงที่กำลังมีบทในขณะ นั้นได้ “เห็น” ตัวผู้แสดงคนอื่น หรือผู้กำกับอาจจะเขียนชื่อของตัวละครลงบนกระดาษ และติดไว้ในที่ที่เห็นว่าเหมาะสมบนผนังด้านหน้าของผู้อ่าน

ที่สำคัญที่สุดของการใช้การโฟกัสนอกเวที (offstage focus) คือช่วยสร้างภาพของความไกลหรือความสูง ตัวละครสองตัวบนเวทีเดียวกันแต่ใช้การโฟกัสนอกเวทีสามารถตะโกนและโบกมือให้กันและกันราวกับอยู่ห่างกันเป็นไมล์ ถ้าคนหนึ่งมองขึ้นข้างบนอีกคนมองลงด้านล่าง คุณมีคนแคระกำลังพูดคุยกับยักษ์หรือผู้หญิงที่หน้าตาต่างกำลังพูดคุยกับผู้ชายบนถนน

ตัวละครสามารถใช้โฟกัสที่คนดูได้ในบางครั้ง โดยการกล่าวข้อคิดเห็นโดยตรงต่อคนดู พวกเขาอาจจะใช้โฟกัสนี้ถ้าคนดูถูกดึงเข้ามาในเรื่อง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ยกตัวอย่างเช่น ถ้าทันทีที่กลุ่มคนดูกลายเป็นเนินเขาที่เต็มไปด้วยแมว เป็นต้น

การเปิดและปิดการแสดง

สคริปต์ของ RT อาจจะรวมถึงการแนะนำการเข้าสู่เวทีสำหรับนักแสดงการอ่านทั้งหมด โดยทั่วไปแล้วคำแนะนำว่านักแสดงจะเข้าเวทีอย่างไรไม่ใช่สาระสำคัญ เพราะผู้อ่านอาจจะเข้ามาจากพื้นที่ทางใดก็ได้จากนอกเวที (offstage) ไม่ต้องกังวลถ้าไม่มีพื้นที่นอกเวทีสำหรับนักแสดงของคุณ อาจจะให้นักอ่านเดินมาจากด้านหลังของห้องโดยเดินผ่านหรือเดินอ้อมกลุ่มคนดูก็ได้

แน่นอนว่าการเข้าสู่เวทีอย่างเป็นทางการนั้นไม่จำเป็น แต่จะต้องมีที่ที่จะพักตัวก่อนเข้าสู่การแสดงการอ่านบนเวที ถ้าทำได้อย่างถูกต้องแล้ว การเข้าสู่เวทีก็จะช่วยให้ผู้ชมระบุได้ชัดเจนถึงตัวละครที่สำคัญนี้ได้ เพื่อที่จะปรับอารมณ์ให้เข้ากับการอ่านทั้งหมด นอกจากนี้ ยังให้ภาพในทางบวกต่อกลุ่มนักแสดงด้วย

ต่อไปนี้เป็นกรเข้าสู่เวทีอย่างง่าย ๆ ซึ่งจะใช้กับการอ่านสคริปต์ต่างๆ ได้

- จัดนักอ่านด้านนอกเวทีให้เป็นลำดับตามรายชื่อตามที่ปรากฏบนหน้าสคริปต์

นักแสดงแต่ละคนจะถือสคริปต์ด้วยมือข้างที่ห่างจากกลุ่มคนดูเดินเข้าไปที่ส่วน
หลังของเวที

- เมื่อให้สัญญาณ นักแสดงทั้งหมดเดินเข้าไปในพื้นที่ส่วนที่จะแสดง เรียงกันเป็น
แถวหรือครึ่งวงกลมและหันหน้าเข้าหาผู้ชม และเมื่อได้รับสัญญาณอีกครั้ง
นักอ่านก็จะยกแฟ้มขึ้นมาสูงระดับอก แล้วเปิดสคริปต์ไปที่หน้าแรก
- ณ จุดนี้ ควรมีนักอ่านคนหนึ่งแนะนำเรื่อง อย่างน้อยที่สุดก็ชื่อเรื่องและผู้แต่ง
นอกจากนี้ อาจพูดบางอย่างเกี่ยวกับเรื่อง เกี่ยวกับผู้แต่ง หรือเกี่ยวกับการแสดง
แต่อย่าเผยแพร่ชื่อเรื่อง
- คุณอาจต้องการให้ผู้อ่านแต่ละคนแนะนำตัวเอง ผู้อ่านจะก้าวขาขึ้นมาข้างหน้า
ทีละคน “ผมชื่อสมชาย... ผมจะอ่านบทของพ่อมดครับ!” แล้วนักอ่านก็จะก้าว
ถอยหลังกลับเข้าไปในแถวเมื่อพูดจบ หลังจากการแนะนำตัวของคนสุดท้าย
เสร็จสิ้น นักอ่านรอนจนกระทั่งพวกเขาทั้งหมดเข้าประจำที่แล้วนิ่ง (freeze)
และคนดูเงียบ จากนั้นการอ่านก็เริ่มต้นขึ้น

ตอนปิดการแสดง คำพูดช่วงสุดท้ายจะพูดอย่างช้าๆ และเป็นจังหวะเพื่อให้คนดูรู้
ว่าเรื่องจบแล้ว ทุกคนจะรับรู้ได้ด้วยการจบที่ว่า “อย่าง...เป็นสุข - จาก...นั้น - ตลอด..
กาล” และผลลัพธ์เดียวกันก็สามารถประสบผลได้ด้วยคำพูดใดๆ ก็ตามที่อ่านแบบ
“ช้าๆ 3 จังหวะ”

เมื่อเรื่องจบแล้วผู้อ่านจะนิ่งสักครู่ (freeze) เพื่อยุติการแสดงจากนั้นพวกเขาก็จะ
ปิดสคริปต์ หันหน้ามาทางคนดูและโค้งพร้อมกันทั้งหมด คุณอาจต้องการมอบหมายให้
ผู้อ่านคนหนึ่งนำพิธีการปิดนี้ก็ได้

การเปิดและปิดการแสดงควรเชื่อมโยงพร้อมๆ กับการซ้อมเรื่อง เพื่อที่จะดูราบรื่น
กลมกลืนกัน

เมื่อเด็กๆ มีความเห็นว่าควรทำอะไรจึงจะเหมาะสม พวกเขาก็สามารถแสดงออก
มาได้เพราะเวทีนี้เป็นของพวกเขาจริงๆ แล้วพวกเขาจะเล่นเทคนิคละครไปได้ดีกว่า
ผู้ใหญ่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง โลกสมมุติเป็นส่วนหนึ่งของความชำนาญของเด็ก

บทของตัวละครในเรื่อง

ประการแรก ต้องศึกษาเรื่องที่คุณเลือกเพื่อระบุบทของตัวละคร มีแบบพื้นฐานอยู่ 2 แบบ คือ **ผู้บรรยาย** เล่าเรื่อง และ **ตัวละคร** ในเรื่อง (ในครั้งแรกหรือผู้บรรยายก็คือตัวละครตัวหนึ่งเช่นกัน) เพื่อช่วยให้ผู้อ่านของคุณเข้าใจ คุณอาจอธิบายว่าบทของตัวละครที่ปรากฏในเรื่องนั้นอยู่ภายในเครื่องหมายคำพูด (“ ”) ขณะที่บทของผู้บรรยายนั้นจะปรากฏอยู่ภายนอก

ถ้ากลุ่มที่คุณกำลังทำงานด้วยเป็นกลุ่มเล็กๆ และเรื่องอาจจะมี**บทของตัวละครมากกว่าผู้อ่าน**ที่คุณมี ในกรณีเช่นนี้ เรื่องอาจจะนำไปปฏิบัติได้ไม่ถนัดนักสำหรับคุณ แต่ก็มียุวิธีปรับให้เหมาะสมได้เสมอ

- กำหนดให้ผู้อ่านแต่ละคนมีบทมากกว่า 1 บท แต่ต้องมั่นใจว่าผู้อ่านไม่ได้อยู่บนเวทีด้วยบทที่มากกว่า 1 บทในเวลาเดียวกัน
- “ตัด” ตัวละครออก หรือรวบตัวละครนั้นกับตัวละครอื่น บทพูดของตัวละครตัวใดตัวหนึ่งก็สามารถเพิ่มเข้าไปให้กับตัวละครตัวอื่นได้
- ใช้การบรรยายด้วยตัวละครเองแทนที่จะมีผู้บรรยายแบบแยกออกไปเป็นอีกคนหนึ่ง วิธีนี้ตัวละครจะอ่านบทในส่วนของผู้บรรยายที่อ้างถึงพวกเขาหรือสะท้อนความคิดของตัวละครด้วยตัวพวกเขาเอง แบบนี้ต้องใช้ความคุ้นเคยสักหน่อยถึงแม้ว่าจะรู้สึกขัดและไม่เป็นธรรมชาติสักเท่าไรก็ตาม

แทนที่จะมีผู้อ่านน้อยเกินไป แต่คุณอาจมี**ผู้อ่านมากกว่าที่คุณต้องการ** นี่เป็นวิธีการบางอย่างที่จะรวมจำนวนผู้อ่านที่มากเกินไปนั้น

- ใช้ผู้บรรยาย 2 คนหรือมากกว่า อย่างนี้มักจะเหมาะกับผู้อ่านที่เป็นเด็กเล็ก
- แบ่งตัวละครออกเป็น 2 ตัวหรือมากกว่า บางครั้งตัวละครตัวหนึ่งอาจแปลง

เป็นกลุ่มของตัวละคร (a set of characters) ที่มีบทบาทแบ่งกันในกลุ่มของพวกเขา

- มอบหมายให้มีตัวละครเงียบ (silent characters) เรื่องต่างๆ มักจะมีตัวละครรองที่ไม่มีบทบาท คุณก็อาจมอบหมายบทเหล่านี้ให้ผู้อ่านที่เหลือ คุณอาจเพิ่มบทบาทให้พวกเขาด้วย ฉากที่มีคนมากๆ สามารถใช้ผู้อ่านเพิ่มเติมได้เสมอ

ต่อไปนี้เป็นบางอย่างที่คุณอาจต้อง “ตัด”

- *ข้อความส่วนท้ายประโยค* (Tag lines) คือส่วนของประโยคที่บอกเราว่า “เขาพูด” หรือ “เธอพูด” ในการแสดง คำพวกนี้แทบจะไม่ช่วยทำอะไร นอกจากหยุดการสั่นไหวของเรื่องและทำให้ผู้อ่านสะดุด แต่ให้คงไว้ในส่วนที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่คนดูจะต้องรู้เท่านั้น
- *การบรรยายที่ยาวๆ* เรื่องจำนวนมากประกอบด้วยส่วนที่บรรยายยาวๆ และการกระทำดำเนินไปอย่างเชื่องช้า พวกนี้อาจทำให้สั่นลงหรือแม้แต่ตัดทิ้งเลยก็ได้
- *ตัวละครรองหรือฉาก* การตัดพวกนี้สามารถทำให้การแสดงบนเวทีง่ายขึ้น และ/หรือปรับให้เข้ากับจำนวนผู้อ่านที่มีจำนวนน้อยคน แต่บทสนทนาหรือข้อมูลที่สำคัญมักจะถูกยกไปให้กับตัวละครอื่นหรือฉากอื่น

ต่อไปนี้เป็นส่วนอื่นๆ ที่คุณอาจทำการ *เปลี่ยนแปลง* ได้

- *การแบ่งหรือรวบตัวละคร* ดังกล่าวมาแล้วในตอนต้น คุณสามารถรวบตัวละครที่เหมือนๆ กัน 2 ตัวหรือมากกว่าให้เป็นตัวเดียวได้ หรือแบ่งตัวละครตัวหนึ่งออกเป็น 2 คนหรือมากกว่าก็ได้
- *การเพิ่มบทบาท* บางเรื่องตัวละครอาจไม่มีบทบาท หรืออาจจะอยู่บนเวทีเป็นเวลานานก่อนที่พวกเขาจะได้พูด ในกรณีนี้ คุณอาจต้องสร้างบทบาทสั้นๆ

ให้พวกเขา และเช่นเดียวกัน ถ้าบทบรรยายบอกเกี่ยวกับสิ่งที่ตัวละครพูด คุณก็อาจจะเปลี่ยนคำบรรยายนี้ให้เป็นคำพูดของตัวละครได้

- **บทกำกับเวที (stage directions)** คุณสามารถทำให้สคริปต์ดูราบรื่นมากขึ้นได้โดยเปลี่ยนบทบรรยายให้เป็นบทกำกับเวทีสำหรับตัวละคร (ระบุตำแหน่งและการเคลื่อนไหว)
- **ภาษาที่ยากหรือไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก** ถึงแม้ว่าผู้อ่านควรจะได้รับส่งเสริมให้อ่านในระดับที่ “สูงขึ้น” จากระดับของพวกเขา แต่สำหรับคำบางคำหากแทนที่ด้วยคำที่ง่ายขึ้นหรือแบ่งประโยคออกเป็น 2 ประโยค ก็จะทำให้ทั้งผู้อ่านและคนดูเข้าใจได้ง่ายขึ้น สำหรับเรื่องของต่างประเทศคุณอาจต้อง “แปล” คำที่ไม่รู้จัก
- **ภาษาที่หยาบคาย** พวกนี้ควรจะเปลี่ยนอย่างแนบเนียน ถ้าไม่เปลี่ยนแล้วเรื่องก็อาจจะไม่เหมาะสมกับเด็กๆ

การบรรยาย

ในบทหรือสคริปต์สำหรับนักอ่านรุ่นเยาว์นั้นจะดีมากหากมีผู้บรรยาย 2 คนหรือมากกว่า นอกจากเป็นการสร้างบทเพิ่มเติมแล้วมันยังช่วยกระจายความรับผิดชอบสำหรับหน้าที่ที่สำคัญมากนี้ด้วย การแบ่งกันบรรยายยังช่วยรักษาความสนใจของคนดูไว้ในช่วงที่มีบทบรรยายยาวๆ ด้วย

การแบ่งกันบรรยายสามารถทำได้ทั้งอย่างตรงไปตรงมาหรืออย่างมีกลวิธีตามแต่ที่คุณต้องการ วิธีที่ถือว่าดีที่สุดขึ้นอยู่กับว่าเรื่องนั้นเป็นอย่างไร ต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้

- **แบบมีผู้บรรยาย 2 คน** มอบหมายให้พวกเขาพลัดกันคนละย่อหน้า และ/หรือครึ่งย่อหน้า จะดีมากถ้าปรับแบ่งย่อหน้าเพื่อให้ผู้บรรยายคนที่ 1 เริ่มฉากใหม่ในแต่ละครั้ง การกำหนดขอบเขตของงานที่ได้รับ

มอบบหมายใหม่นี้จะกลายเป็นสิ่งที่จำเป็นเมื่อสคริปต์มีการเปลี่ยนแปลง ในภายหลัง เช่น การเพิ่มหรือลดบทพูดของผู้บรรยายคนใดคนหนึ่ง

- เปลี่ยนเป็นผู้บรรยายคนใหม่เมื่อเริ่มฉากใหม่ทุกครั้ง
- แบบผู้บรรยาย 2 คน ใช้การ “คอรัส” สลับกลับไปกลับมาระหว่างกัน ในแบบที่สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างที่มีพลังจังหวะของผู้เขียน หมายถึง การแลกเปลี่ยนคนละประโยคหรือแม้กระทั่งคนละวลี
- ใช้บทพูดแบบ “แซนด์วิช” คือ ผู้บรรยายคนหนึ่งพูดทั้งก่อนและหลัง ช่วงที่เป็นบทพูดของตัวเองละคร จากนั้นผู้บรรยายคนต่อมาทำในลักษณะเดียวกัน
- มอบบหมายให้ผู้บรรยายเป็นตัวละครแต่ละตัว ผู้บรรยายแต่ละคน อ่านบททั้งหมดที่เกี่ยวกับตัวละครที่ได้รับมอบบหมายหรือที่สะท้อนความคิดเห็นของตัวละครของพวกเขา

ให้เด็กๆ ทำสคริปต์เป็นทีม

การให้เด็กๆ สร้างสคริปต์ขึ้นมาเองก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ เด็กๆ ที่ทำงานร่วมกันเป็นทีมนั้นจะสามารถทำสคริปต์จากเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ ได้ต่อไปนี้เป็นแนวทางวิธีหนึ่ง

เริ่มแรก ให้อธิบายอย่างสั้นๆ เกี่ยวกับการระบุแบบของบท การปรับให้เหมาะสมกับจำนวนผู้อ่านที่มากกว่าหรือน้อยกว่า และการ “ตัด” ที่อาจเป็นไปได้ จากนั้นแบ่งผู้อ่านเป็น 2 ทีม ทีมละประมาณ 4 คน มอบบหมายเรื่องที่มี 1 หน้า กระจายให้แต่ละทีม ซึ่งทุกคนในทีมจะได้รับสำเนาคนละ 1 ชุด (นิทานจะเหมาะสมที่สุด)

สมาชิกทุกคนในทีมอ่านเรื่องของพวกเขาโดยละเอียด ระบุบทของตัวละคร และแบ่งบทระหว่างพวกเขาตัวเอง จากนั้นพวกเขาจะตัดสินใจว่าใครจะอ่านอะไร

ผู้อ่านแต่ละคนจะขีดเส้นใต้บทพูดของตัวเองด้วยดินสอ เพื่อที่จะแก้ไขได้
พร้อมกับขีดฆ่าอะไรก็ตามที่ทั้งทีมเห็นพ้องกันว่าจะตัด

โดยทั่วไปแล้ว นักอ่านรุ่นเยาว์จะมีเรื่อง 1 หน้ากระดาษที่พร้อมจะทดสอบ
การแสดง (try-out) ได้ภายใน 15 นาทีโดยไม่มีผู้ใหญ่ช่วยเลย

คำแนะนำสำหรับผู้ทำกิจกรรม

ก่อนที่คุณจะให้สคริปต์แก่นักอ่านของคุณ คุณอาจช่วยพวกเขาโดยการอ่านสคริปต์หรืออ่านเรื่องดั้งเดิมให้พวกเขาฟัง ตัวแบบที่มีประสิทธิภาพจะทำให้พวกเขาเริ่มต้นได้โดยไม่ลำบาก คุณอาจจะต้องพูดคุยถึงความแตกต่างระหว่างตัวละครและผู้บรรยายด้วย (บทของตัวละครอยู่ในเครื่องหมายคำพูดและบทของผู้บรรยายอยู่นอกเครื่องหมายคำพูด)

เพื่อช่วยให้นักอ่านของคุณมีพลังเสียงอย่างเต็มที่ ควรให้พวกเขาตรวจสอบการหายใจของตัวเองโดยการวางมือบนหน้าท้องและสูดลมหายใจเข้า ถ้าพวกเขาหายใจอย่างเต็มที่แล้วมือของพวกเขาจะ**ถูกผลักออก** (กล้ามเนื้อกระบังลมผลักที่หน้าท้องเพื่อให้ปอดส่วนล่างขยายตัว) ถ้ามือของพวกเขา**ถูกผลักเข้า** นั่นหมายความว่า เขากำลังหายใจด้วยปอดส่วนบนเท่านั้น

เพื่อช่วยให้นักอ่านของคุณยืดตัวตรง ก็ขอให้พวกเขาจินตนาการว่ามีเชือกรัดเขาอยู่ที่หน้าอกและกำลังถูกดึง การฝึกรัวลิ้น (tongue twisters) และการฝึกเปล่งเสียงอื่นๆ สามารถช่วยให้พวกเขาพูดได้ชัดมากขึ้น อันที่จริงคุณอาจจะต้องเตรียมตัว (warm up) ให้นักอ่านของคุณด้วยการฝึกเปล่งเสียงและยืดเสียง (stretches) ก่อนการฝึกซ้อมและการแสดงจริง

การทดสอบคัดเลือกนักแสดง (try-out)

- จัดให้มีสคริปต์เพียงพอและพร้อมสำหรับนักอ่านที่สนใจเข้าร่วมในการอ่านบนเวที อาจจะทำให้นักสคริปต์กลับบ้านเพื่อการฝึกซ้อมก่อนวันทดสอบการแสดงก็ได้
- ในวันทดสอบการแสดง จัดให้ผู้อ่านอยู่เป็นวงกลมตามที่อธิบายไว้ในส่วนของการอ่านแบบรอบวง (Circle Reading) ในข้อแนะนำชุดนี้ ทำการอุ่นเครื่องให้กับนักอ่านของคุณโดยจัดให้ทุกคนอ่านสคริปต์ใน “แบบรอบวง” และเป็นกันเองง่ายๆ สนุกสนาน ไม่มีการบังคับ
- เมื่อกลุ่มอุ่นเครื่องเสร็จแล้ว กำหนดบทของตัวละครและเจาะจงตัวผู้อ่าน จากนั้น

ก็ให้อ่านตลอดทั้งเรื่องอีกครั้ง กระตุ้นนักอ่านทั้งหมดให้สมัครใจเลือกบทที่เขาชอบมากที่สุด ให้ความสนใจต่อนักอ่านที่ขี้อายหรือไม่ค่อยกล้าแสดงออก อ่านสคริปต์โดยตลอดทั้งเรื่องซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกระทั่งนักอ่านทั้งหมดพึงพอใจ

- ถ้าเป็นไปได้ให้คัดเลือกนักอ่านเพื่อไปอ่านบนเวทีในตอนที่คุณนั่งอยู่ในวงกลม ขอให้ให้นักอ่านช่วยคุณคัดเลือกนักแสดง ถ้าจุดประสงค์ของคุณเพื่อความสนุก ทำไมคุณไม่ให้นักอ่านแต่ละคนเลือกบทที่เขาชอบล่ะ? ถ้าวิธีนี้เป็นไปไม่ได้ คุณก็อาจจะต้องตัดสินใจประกาศการคัดเลือกและติตรายชื่อผู้ถูกเลือกไว้ ณ ที่ใดที่หนึ่งในห้อง
- คุณควรจะติดตารางวันฝึกซ้อมไว้ด้วย เพื่อให้กลุ่มนักแสดงที่คุณเลือกรู้ว่าเมื่อไหร่และที่ไหนที่จะมีการฝึกซ้อม จำเป็นต้องใช้เวลาเท่าไร และรวมถึงวันที่ เวลา และสถานที่ที่จะมีการแสดงจริงด้วย

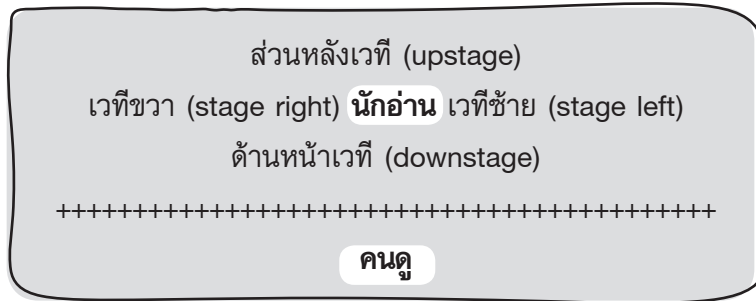
การฝึกซ้อมการแสดง

- ในการฝึกซ้อมครั้งแรกต้องแน่ใจว่านักอ่านแต่ละคนมีสคริปต์แล้ว ขอให้ให้นักอ่านของคุณเขียนชื่อตัวละครของพวกเขาและชื่อจริงไว้บนหน้าแรกของสคริปต์ จากนั้นก็ให้ผู้ที่แสดงไฮไลต์หรือขีดเส้นใต้บทของพวกเขา จัดเตรียมไฮไลต์สีปากกา ดินสอ หรือสีแบบต่างๆ ไว้เพื่อการนี้ด้วย
- เมื่อไฮไลต์เสร็จแล้ว ให้นักอ่านนั่งล้อมเป็นวงกลมและให้พวกเขาอ่านบทของตัวเองแบบออกเสียง ส่วนที่ระบุให้เป็นการอ่านแบบ “พร้อมกัน” คือนักอ่านทุกคนจะต้องอ่านขึ้นมาพร้อมๆ กัน (ด้วยวิธีการอ่านแบบประสานเสียง) และต้องให้ความสนใจกับการฝึกซ้อมนักอ่าน จนกระทั่งพวกเขาพัฒนาความรู้สึกเป็นจังหวะได้อย่างเหมาะสม และใช้คำหรือวลีไปได้อย่างลื่นไหล
- แนะนำให้นักอ่านตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นเกี่ยวกับการฉายภาพตัวเองออกมา การวางท่า วิธีการออกเสียง ท่วงทำนองของเสียง การแสดงสีหน้าและอื่นๆ โดยอ้างถึง **ตัวละคร** มิใช่ตัวจริงของผู้อ่าน และใช้การวิจารณ์ที่นุ่มนวล เช่น พยายามพูดว่า “นี่แม่มด! ใช้เสียงที่ดังที่สุดและน่ากลัวที่สุดของเธอตรงบรรทัดนั้น”

มากกว่าที่จะพูดว่า “พจมาน ครูไม่ได้ยินว่าเธอพูดอะไรเลย!”

- ขณะที่การฝึกซ้อมดำเนินไป พยายามที่จะฝึกในห้องที่คุณจะให้มีการแสดงจริงๆ ถ้าเป็นไปได้ก็ให้ทำเครื่องหมายบนพื้นซึ่งเหมือนกับพื้นที่เวทีหรือพื้นที่การแสดงที่จะใช้ในวันแสดงจริง จัดสถานที่ให้ผู้อ่านนั่ง ยืน หรือมีที่นั่งและยืน และจากนั้นก็มาดูเรื่องการแสดง
- เมื่อกำกับ ให้ใช้บทกำกับเวที (stage directions) ที่เหมาะสม เวทีขวาและเวทีซ้าย (stage right-stage left) คือข้างขวาและข้างซ้ายของนักอ่าน ไม่ใช่ของคนที่ยืนหันหน้าเข้าหานักอ่าน ส่วนหลังเวที (upstage) คือด้านหลังของนักอ่าน ด้านหน้าเวที (downstage) คือด้านหน้าของนักอ่านซึ่งก็คือด้านหน้าของคนดูด้วย

- ฝึกซ้อมการเข้า-ออก และการเคลื่อนไหวต่างๆ บนเวที จนกระทั่งพวกเขาดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและนักอ่านต้องรู้สึกสบายด้วย
- บางทีคุณอาจจะพบว่าการขาดการแสดงอารมณ์ของเสียงที่เปล่งออกมา (vocal projection) เป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุดในการฝึกซ้อม กระตุ้นให้ผู้อ่านแสดงออกด้วยเสียงที่ดังฟังชัด ถ้านักอ่านของคุณพูดเร็วหรือช้าจนเกินไปก็เตือนพวกเขาให้ไปฝึกที่บ้าน ให้ความสนใจมาที่การฝึกซ้อมในจุดนี้ โดยหมั่นมาดูให้พวกเขาฝึกซ้ำให้บ่อยจนคุ้นเคย รูปแบบของการสร้างความคุ้นเคยนี้ในที่สุดก็จะทำให้การแสดงดำเนินไปได้ด้วยดี
- ให้ถามความคิดเห็นของผู้แสดงเกี่ยวกับกระบวนการฝึกซ้อมทั้งหมด ให้เปิดรับข้อเสนอแนะเพื่อสร้างสรรค์เกี่ยวกับการฝึกและการแสดงทดลองการแสดง

แบบใหม่ๆ และขอความเห็นนักแสดงให้ช่วยตัดสินใจว่าอะไรเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

- ถ้าต้องมีเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การแสดง เสียงประกอบ หรืออุปกรณ์พิเศษใดๆ จะต้องเพิ่มเข้าไปในการแสดงก็ต้องเตรียมให้พร้อม อย่างน้อยก็ในการฝึกซ้อมครั้งสุดท้ายก่อนที่จะมีการแสดงจริง จัดแจงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่ฝึกซ้อม จากสิ่งที่เพิ่มเติมเหล่านี้ให้เรียบร้อยตลอดในช่วงของการฝึกซ้อม
- **เน้นการใช้เสียงในการให้ความหมาย** ฝึกซ้อมจนกระทั่งเห็นว่าส่วนนี้ดำเนินไปได้ราบรื่น แต่อย่าให้ผู้อ่านจำบท เพราะนี่ยังคงเป็นการแสดงของนักอ่าน
- ถ้าเป็นไปได้ จัดการฝึกซ้อมที่แต่งตัวแต่งเวทีเหมือนวันแสดงจริงและให้แสดงต่อหน้าคนดูอย่างน้อย 1 ครั้ง ถ้าอยู่ในโรงเรียน บางที่ชั้นเรียนอื่นอาจจะแสดงเป็นผู้ชม หรืออาจเป็นครูใหญ่หรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ร่วมชมการฝึกซ้อมด้วย จะเป็นการดีที่ได้แสดงต่อหน้าผู้ชมจริงๆ อย่างน้อย 1 ครั้งก่อนการแสดงจริง

ตลอดช่วงการฝึกซ้อม ผู้กำกับควรกระตุ้นให้นักอ่านสำรวจตัวละครแต่ละตัวอย่างลึกซึ้ง การใช้สายตา การใช้คำ พัฒนาการของตัวละคร การเคลื่อนไหวของร่างกายหรือเทคนิคละครใบ้ รวมถึงเทคนิคการแสดงต่างๆ จะช่วยให้การแสดงหรือการฝึกซ้อมประสบความสำเร็จด้วยดี

ช่วยนักอ่านตรวจสอบความรู้สึกของตัวละครแต่ละตัวว่าตัวละครรู้สึกอย่างไรในตอนต้นของเรื่อง? ทำไมความรู้สึกเหล่านั้นจึงเปลี่ยนไปเมื่อเรื่องดำเนินไป และเปลี่ยนไปอย่างไร? แบบไหนที่ผู้อ่านแต่ละคนน่าจะสื่อความรู้สึกเหล่านี้ให้กับผู้ฟังได้? กระตุ้นให้ใช้การเปลี่ยนน้ำเสียง ความดังของเสียง การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง และรูปแบบของจังหวะการพูดที่หลากหลาย

ส่งเสริมให้นักอ่านใช้จินตนาการของพวกเขา โดยเพิ่มองค์ประกอบในการแสดงการอ่านให้มากขึ้น (ถ้าต้องการ) เช่น หมวกชนิดพิเศษหรือเครื่องแต่งกายเล็กๆ น้อยๆ หน้ากาก อุปกรณ์การแสดงหรือเครื่องหมายต่างๆ ก็สามารถช่วยให้นักอ่านบอกเล่าเรื่องราวในรูปแบบที่ทำให้เป็นการละครมากขึ้น ทำส่วนเพิ่มเติมเหล่านี้ได้ง่ายๆ และต้องจำไว้ว่า

นักอ่านบางคนจะต้องถือแฟ้มสคริปต์ไว้ด้วยมือข้างหนึ่ง ในขณะที่จะต้องจัดการกับอุปกรณ์ประกอบเหล่านี้ด้วยมืออีกข้างหนึ่ง

ท้ายสุด ข้อเตือนใจเล็กๆ น้อยๆ สำหรับผู้กำกับ นั่นคือทำให้สนุกสนานและบอกกับนักอ่านของคุณว่าสิ่งที่พวกเขาทำลงทำนั้น **ดีแล้ว!**

คำแนะนำสำหรับนักแสดง

ต่อไปนี้เป็นคำแนะนำสำหรับนักอ่าน (นักแสดง) สามารถทำตามได้เพื่อที่จะเตรียมความพร้อมและสร้างความคุ้นเคยกับบทของตัวเองในสคริปต์

- ใช้ปากกาเน้นข้อความไฮไลต์ที่บทพูดของคุณในสคริปต์ ทำเครื่องหมายเฉพาะคำพูดที่คุณจะอ่าน ไม่ใช่ข้อความเสริมท้าย (role tags) หรือบทกำกับเวที (stage direction)
- ชีตเส้นใต้คำที่บอกว่าคุณจะต้องแสดงท่าทางออกมา ทั้งคำในบทกำกับเวที (stage direction) และในคำพูดของผู้อ่านคนอื่นๆ ถ้าคุณได้รับบทกำกับเวทีเพิ่มเติมอีกในภายหลัง ให้เขียนข้อความนั้นลงในขอบกระดาษส่วนที่ว่างด้วยดินสอ
- อ่านบทของคุณโดยตลอดด้วยการอ่านในใจ ถ้ามีคำที่คุณไม่แน่ใจให้เปิดพจนานุกรมหา ถ้ามีคำพูดที่คุณต้องจำว่าต้องเน้นเสียง (stress) ก็ให้ขีดเส้นใต้หรือถ้ามีที่ที่คุณจะต้องหยุด (pause) ก็ทำเครื่องหมายตรงนั้นด้วยสแลชคู่ (//) (ตัวอย่างเช่น คุณจะต้องหยุดเพื่อให้ผู้ฟังรู้ว่ามีการเปลี่ยนฉากหรือเปลี่ยนเวลาในเรื่อง)
- อ่านบทของคุณโดยตลอดด้วยการอ่านออกเสียง ถ้าคุณเป็นตัวละครก็ลองคิดว่าตัวละครจะมีเสียงอย่างไร ควรจะลองใช้เสียงตลกไหม? ตัวละครรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่เกิดขึ้นในเรื่อง? คุณสามารถพูดได้ราวกับว่าคุณก็รู้สึกเช่นนั้นหรือเปล่า?

- ลูกชิ้นยี่นและอ่านสคริปต์ของคุณโดยตลอดอีกครั้ง ทดสอบแสดงสีหน้าและการกระทำ คุณยี่นหรือเคลื่อนไหวไปได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะของตัวละครหรือไม่? คุณสามารถทำอย่างนั้นได้ไหม? ถ้าเป็นไปไดลองทำทั้งหมดนี้ที่หน้ากระจกดู

ต่อไปนี้เป็นข้อแนะนำที่นักอ่านควรจะทำทั้งในการฝึกซ้อมและในการแสดง

- ถือสคริปต์ที่ระดับความสูงอย่างคงที่สม่ำเสมอ แต่ต้องมั่นใจว่ามันไม่บังหน้าของคุณ ถ้าคุณไม่สามารถมองเห็นคนดูได้ นั่นแสดงว่าสคริปต์ของคุณนั้นสูงเกินไป
- ในขณะที่คุณพูด ต้องพยายามเงยหน้าขึ้นมองบ่อยๆ ไม่ใช่มองแค่สคริปต์ของคุณ และเมื่อคุณมองไปที่สคริปต์ก็ให้เคลื่อนไหวเพียงแค่สายตาของคุณและพยายามให้ศีรษะตั้งขึ้น
- พูดช้าๆ พูดแต่ละพยางค์อย่างชัดเจน
- พูดด้วยเสียงอันดัง คุณจะต้องพูดให้คนแก่หูเริ่มหนวกที่อยู่แถวหลังสุดได้ยิน!
- พูดด้วยอารมณ์ความรู้สึก คนดูชอบนักแสดงอารมณ์!
- ยี่นและนั่งตัวตรง ให้มือและเท้าอยู่นิ่งๆ ถ้าไม่ได้ทำอะไรที่เป็นประโยชน์!
- ถ้าคุณกำลังเคลื่อนที่ไปรอบๆ ให้หันหน้าไปทางคนดูให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตอนฝึกซ้อมให้นึกอยู่เสมอว่าคนดูจะอยู่ที่ไหน
- สำหรับตัวละคร ให้ระลึกอยู่เสมอว่าคุณคือตัวละครนั้นแม้ขณะที่ไม่ได้พูดอยู่ก็ตาม
- สำหรับผู้บรรยาย ต้องแน่ใจว่าคุณได้ใช้เวลาแก่ตัวละครเพียงพอสำหรับการแสดงของพวกเขา

ก่อนการแสดงจริงจะเริ่ม ให้ลองนึกว่า “ถ้า-เกิดอะไรขึ้น” แล้วควรทำอย่างไร

- ถ้าคนดูหัวเราะ ให้หยุดพูดจนกว่าพวกเขาจะเริ่มฟังคุณอีกครั้ง

- ถ้าใครสักคนในกลุ่มคนดูพูด อย่าไปสนใจ
- ถ้ามีคนเดินเข้ามาในห้อง อย่าไปมอง
- ถ้าคุณทำอะไรผิดพลาด ก็สร้างทำว่ามันถูก
- ถ้าคุณทำของตก พยายามทิ้งมันไว้อย่างนั้น อย่างน้อยก็จนกระทั่งคนดูมองไปทางอื่น
- ถ้าคนที่ต้องอ่านลืมอ่าน ดูว่าถ้าคุณสามารถอ่านบทของเขาแทนได้ก็ทำไปเลย หรืออาจจะข้ามมันไปเลย แต่ห้ามกระซิบบอกผู้อ่าน!
- ถ้าผู้อ่านหกล้ม ก็สร้างทำเป็นว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น

ในวันแสดงจริง ให้คิดในแง่ดีไว้ RT เป็นเรื่องสนุก ถ้านักแสดงสนุกแล้วผู้ชมก็จะสนุกไปด้วย *รับรองได้!*

การประเมินผล

เมื่อใดก็ตามที่คุณเลือกใช้รีดเดอร์ส เธียเตอร์ (RT) นักอ่านของคุณจะได้ประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากเนื้อหาที่อ่าน ถ้าพวกเขากระตือรือร้นที่จะ “ฝึกซ้อม” โดยการอ่านซ้ำๆ คำหรือวลีที่อาจจะอยู่เหนือระดับการอ่านของพวกเขา ก็จะค่อยๆ ซึมเข้าไปได้ด้วยการอ่านซ้ำๆ และพวกเขาจะนำคำเหล่านั้นไปใช้งานได้ง่ายขึ้น ถ้อยคำจะถูกดูดซึมโดยผ่านการฝึกซ้ำๆ นี้ ซึ่งไม่ใช่เป็นแบบการท่องศัพท์ตามรายการคำ แทนที่จะเป็น “แบบฝึกหัด” ก็กลายเป็น “การฝึกซ้อม” สำหรับการเล่าเรื่อง การเล่นกับถ้อยคำภาษา เป็นประสบการณ์ทางการละคร และส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่านได้

มีกิจกรรมบางอย่างที่ควรพิจารณาหลังการแสดง RT ดังนี้

- ให้นักแสดงพูดอภิปรายหรือเขียนเกี่ยวกับการแสดงของพวกเขาด้วยความเห็นส่วนตัวหรือประสบการณ์ที่ได้รับ
- ให้เวลาสำหรับกลุ่มย่อยโดยให้นักแสดงอภิปรายถึงผลสะท้อนจากการอ่านสคริปต์

- ประเมินผลนักแสดงเกี่ยวกับการอ่าน (เช่น ความดังและระดับเสียง การออกเสียง การตระหนักถึงพัฒนาการของตัวละคร การใช้ท่าทางและการแสดงสีหน้า การหยุดพักการพูดที่เหมาะสม (pause) ความตั้งใจ เป็นต้น)

การประเมินอาจวัดจากลักษณะของความคล่อง เช่น ความดังของเสียง ระดับเสียง อัตราเร็วของเสียง และจังหวะการออกเสียงตลอดการแสดง หรืออาจจะเน้นที่การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นอย่างไร การประเมินก็ยังสามารถวัดจากทักษะหรือแนวคิดต่างๆ ที่เป็นลักษณะพิเศษของสคริปต์ เช่น การทำตัวแสดงให้เหมือนจริงและองค์ประกอบต่างๆ ของเรื่อง การประเมินสามารถเป็นการประเมินโดยตรงด้วยตัวเอง โดยทำข้อมูลแบบสำรวจให้นักแสดงหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนกลับว่าพวกเขาได้เรียนรู้อะไรและพวกเขาต้องปรับปรุงอะไร นอกจากนี้ ยังรวมถึงการใช้การบันทึกเสียงหรือบันทึกวิดีโอเทปในกิจกรรม RT หรือการแสดงรอบสุดท้าย และเทปเหล่านี้ก็อาจนำมาเปิดซ้ำให้ผู้ร่วมกิจกรรมสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงของตนเอง

ตัวอย่างแบบประเมินผลรีดเดอร์ส เฮียเตอร์

ชื่อ _____ วันที่ _____

ให้ประเมินการทำงานของผู้ร่วมกิจกรรมในการฝึกซ้อมและการแสดงจริงของโครงการรีดเดอร์ส เฮียเตอร์ ตามหัวข้อข้างล่าง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

P = ต้องปรับปรุง (poor) A = ปานกลาง (average) G = ดี (good) และ E = ดีมาก (excellent)

ประเด็น	P	A	G	E
ทัศนคติในการทำงาน				
ให้ความร่วมมือกับผู้กำกับ				
ให้ความร่วมมือกับกลุ่ม				
ทำงานกับบทของตัวเองอย่างจริงจัง				

ประเด็น	P	A	G	E
ยอมรับฟังความคิดเห็น				
เตรียมข้อมูลมาพร้อมอย่างสม่ำเสมอ				
ให้ความช่วยเหลือกับสมาชิกทั้งหมด				
เสียง				
ปรับเสียงได้เข้ากับบทบาท				
ใช้ความดังของเสียงเพียงพอ				
พูดด้วยความเร็ว/ช้าเหมาะสม				
ออกเสียงได้ชัดเจน				
ออกเสียงได้อย่างถูกต้อง				
ท่าทาง				
แสดงสีหน้าเข้ากับบทบาท				
แสดงท่าทางได้สมบทบาท				
รักษาระดับการมองได้อย่างเหมาะสม				
ควบคุมการถือสคริปต์ได้ดี				
การแสดงให้เห็นอุปนิสัยของตัวละคร				
เข้าถึงบทบาทได้ดีเยี่ยมน่าเชื่อถือ				
คงความเป็นตัวละครนั้นได้ตลอดการแสดง				
ใช้การเคลื่อนไหวแสดงให้เห็นเจตนาของตัวละคร				
ถ่ายทอดอารมณ์ได้ดี				
ดูแล้วเป็นธรรมชาติ				

ความเห็นเพิ่มเติม: _____

_____

_____

_____

_____

เรื่องเล่า ของ ครูคนหนึ่ง

“รีดเดอร์ส เรียงเตอร์ (RT) ได้กลายมาเป็นที่นิยมกันจริงๆ ในช่วงไม่กี่ปีมานี้เอง เพราะเป็นวิธีฝึกที่ทำให้นักเรียนมีทักษะในการพูดและการอ่านคล่องขึ้นได้อย่างแท้จริง การนำ RT ไปใช้ในชั้นเรียนมีหลากหลายวิธี ฉันเคยได้ยินว่าครูบางคนใช้ RT ในกลุ่มเล็กๆ ในช่วงที่แนะนำเรื่องการอ่าน นักเรียนจะทำการฝึกตลอดชั่วโมง และจากนั้นก็แสดงให้นักเรียนทั้งชั้นได้ชมในตอนท้ายของชั่วโมงการอ่าน หรือมีการบันทึกเทปของพวกเขาก็ได้...”

ฉันให้นักเรียนประดิษฐ์สารคดีที่ระลึกสำหรับบทตัวละครของพวกเขา นักเรียนจะเขียนชื่อของตัวละครลงบนสารคดีนั้น จากนั้นพวกเขาก็จะแบภาพหรือสิ่งของที่แสดงถึงตัวละครตัวนั้นผูกติดไว้กับตัวดวง และฉันรู้สึกประหลาดใจมากจริงๆ ว่าความคิดบางอย่างที่พวกเขาทำขึ้นมานี้เป็นภาพที่ ‘ตรง’ กับความคิดของฉันเองที่เดียว”

(Mandy Gregory)

แมนดี้ เกรกอรี่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา เล่าประสบการณ์การนำรีดเดอร์ส เอียเตอร์ (RT) ไปใช้ในชั้นเรียนของเธอ เธออยากจะบอกคุณว่าเธอทำอย่างไร

เมื่อไม่กี่ปีก่อน เราเคยได้ยิน RT ในฐานะวิชาพิเศษ (เหมือนพลศึกษา วาดเขียน) ที่ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน บรรยายภาคดูน่าเกรงขาม แต่เด็กๆ ก็ชอบมาก ต่อไปนี้คือสิ่งที่ครูที่เราเชิญมา จัดเวลาไว้ใน 1 สัปดาห์ และฉันก็นำแบบกิจกรรมของเธอมาใช้ด้วย

ปกติฉันมักจะจัด RT เป็นกลุ่มย่อย เพราะว่ามีขนาดของชั้นเรียนเรามีอยู่ 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสคริปต์ที่ต่างกัน และโดยทั่วไปแล้ว ฉันจะเริ่ม RT ในวันจันทร์และพวกเราก็จะแสดงในวันศุกร์ ฉันเห็นว่า 1 สัปดาห์นั้นก็เป็นเวลาเพียงพอแล้ว และนักเรียนก็จะไม่รู้สึกเบื่อด้วย วันศุกร์มักจะเป็นวันที่เหมาะสำหรับชั้นเรียนอื่นๆ ที่จะมาดูการแสดง และตั้งแต่นั้นมาฉันก็ยินดีกับการจัดและจัดแบบนี้มาโดยตลอด

- **วันแรก** : ฉันแนะนำสคริปต์ ฉันชอบใช้สคริปต์ที่มาจากหนังสือภาพ (เช่นเรื่อง “พลัฟฟี เจ้าเม่นน้อย”) ช่วงแรกฉันจะอ่านจากหนังสือภาพและพูดคุยกันถึงเนื้อเรื่อง แล้วสลับไปที่ภาพที่น่าสนใจ จากนั้นก็จะอ่านสคริปต์โดยออกเสียงเป็นแบบให้เด็กๆ และเพื่อให้พวกเขารู้ว่าควรจะทำอย่างไรถ้ามีเวลาเหลือ เด็กๆ แต่ละคนก็จะได้รับสคริปต์และอ่านทั้งเรื่องด้วยตัวเอง

ฉันมักจะบอกเด็กๆ ว่า นักแสดงฝึกบทของเขาซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อให้ถูกต้อง พวกเขาจะพยายามพูดด้วยวิธีการที่แตกต่างกันเพื่อดูว่าเสียงควรจะเป็นอย่างไรมาก่อน พวกเราไม่จำเป็นต้องท่องจำสคริปต์เหล่านั้น แต่เสียงที่แสดงออกจะต้องเหมาะสมและถูกต้อง

- **วันที่ 2** : เด็กๆ นั่งกันเป็นวงกลมวงเล็กๆ (5 คนหรืออาจมากกว่านั้น) และอ่านสคริปต์ ไม่มีการมอบหมายบท พวกเขาเพียงแต่อ่านอะไรก็ตามที่บทจะเวียนมาถึงคนต่อไป มันค่อนข้างจะเป็นรูปแบบวนเป็นวงกลมแบบไม่ให้เด็กแต่ละคนตั้งตัว โดยปกติฉันจะไม่ทำวิธีแบบนี้ แต่เพื่อกิจกรรมนี้แล้วฉันคิดว่ามันเหมาะสมกับวัตถุประสงค์

ฉันตั้งใจไม่มอบหมายบทในตอนนี้อะ เพราะต้องการให้เด็กๆ ได้ฝึกอ่านทั้งหมดก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นตอนท้ายชั่วโมง ฉันจะพยายามให้เด็กๆ เลือกบทที่พวกเขาต้องการ บางครั้งเด็ก 2 หรือ 3 คนอาจจะต้องการบทเดียวกัน แล้วฉันก็จะให้พวกเขาเลือกหมายเลขระหว่าง 1-10 ถ้าเด็กคนใดได้หมายเลขใกล้เคียงที่สุดกับตัวเลขที่ฉันตั้งไว้แล้ว เขาก็จะได้รับบทนั้น

- **วันที่ 3 และ 4 :** *ฝึก ฝึก แล้วก็ฝึก!* เราฝึกการแนะนำตัวแบบละคร (ฉันมักจะให้นักเรียนมีบทแนะนำตัวให้สั้นที่สุด) ให้แนะนำตัวเองและบทของพวกเขา (ฉันชื่อ...ฉันจะแสดงบทของหมาป่าเจ้าเล่ห์) พร้อมลุกขึ้นยืนแล้วนั่งลงบนเก้าอี้ ฉันขอจัดเก้าอี้เป็นแถวตรง และเมื่อนักเรียนพูดบทของเขา เขาก็จะยืนขึ้น เราฝึกการยืนขึ้นก่อนแล้วจึงพูดบทของเรา

เพราะว่าฉันมีนักเรียนอยู่ 2 กลุ่มในเวลาเดียวกัน ฉันจะทำงานกับกลุ่มหนึ่งในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งฝึกอ่าน แล้วจากนั้นฉันก็จะสลับกลับไป

กิจกรรมที่อาจจะทำใน 2 วันนี่ก็คือ การอัดวิดีโอเทปการแสดงของแต่ละกลุ่ม (แต่ต้องแน่ใจว่าได้รับอนุญาตให้อัดวิดีโอเทปจากเด็กๆ แต่ละคนเสียก่อน) จากนั้นทั้งชั้นก็มาดูวิดีโอกัน ใช้เวลาเพื่อที่จะ “ชม” กันและกัน และพูดถึงสิ่งที่พวกเขาชอบ จากนั้นก็ให้เวลานักเรียนใช้วิธี *ระดมสมอง* เพื่อที่จะทำให้การแสดงนั้นดีขึ้น

- **วันที่ 5 :** *วันแสดง!* เราพยายามที่จะแสดงให้เด็กชั้นที่เล็กกว่าเป็นผู้ชม เช่น เด็กอนุบาลหรือนักเรียนชั้นประถม 1

เมื่อเทอมที่แล้ว ฉันอ่านบทความเกี่ยวกับการทำให้นักเรียนเกิดความคล่องในการอ่าน และฉันก็เคยได้ยินบ่อยๆ ถึงการใช้ RT แต่ก็ยังรู้สึกสับสนกับการใช้เทคนิคใหม่นี้อยู่ ครูมักจะให้สคริปต์แก่นักเรียนในวันจันทร์ แต่สคริปต์จะมีบทอยู่ 1 บทที่ทำไอลดีไว้ นักเรียนจะต้องนำสคริปต์กลับบ้าน และทำการฝึกในแต่ละคืนกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

ผู้ปกครองจะต้องลงชื่อว่าได้ฝึกแล้ว นี่เป็นการยืนยันว่าเด็กได้ฝึกแล้วจริงๆ จากนั้นในวันศุกร์ นักเรียนก็จะมีเวลาในช่วงสั้นๆ ร่วมกันคิด (10-15 นาที หลังจากรวมตัวกันแล้ว) แล้วหลังจากนั้นก็จะเป็นเวลาที่จะแสดง นักเรียนจะแสดง RT ให้กันและกันดู

เด็กๆ ดูท่าว่าจะสนุกสนานกับสิ่งนี้ เพราะพวกเขาชอบที่จะแสดง และมันก็ตื่นเต้นด้วย อย่างไรก็ตาม ครูที่เราเคยเชิญมาก็ยังมีโครงการ “นักเรียนเพื่อนร่วมอ่าน” (Students Buddy Read) และต้องอ่านข้อความให้เสร็จในเวลาที่กำหนด ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่า RT ส่งผลให้นักเรียนเกิดความคล่องและความเข้าใจในการอ่านได้จริงๆ

ดังนั้นฉันจึงคิดว่าที่จริงฉันก็สามารถทำได้ มันอาจจะต้องใช้เวลาลึกหน่อยในการนำไปปฏิบัติ ฉันจะส่งสคริปต์ให้เด็กๆ ในวันจันทร์ในช่วงที่พวกเราสามารถรวมกันในชั้นเรียน และให้เวลาพวกเขาพูดคุยกันเกี่ยวกับบทและฝึก (ให้เวลามากกว่า 10 นาที – เพราะเราจะมีงานพิเศษในไม่ช้า) จากนั้นสคริปต์ก็จะเป็นการบ้านในแต่ละคืน ฉันไม่ต้องการให้ใครได้สำเนาบทมากกว่าความจำเป็น (เพราะสคริปต์จะถูกเย็บรวมเข้าไว้กับ “สมุดจดการบ้าน” ของนักเรียน) ดังนั้นฉันจึงขอให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อใน “สมุดจดการบ้าน” ในแต่ละคืนที่เขาอ่านด้วย ถ้าเขาไม่อ่านหรือฝึกและไม่มีลายเซ็นก็จะถูกหักคะแนน (นี่เป็นระเบียบในการให้เกรด ไม่ทำการบ้าน=ถูกหักคะแนน) การจัดการแบบนี้ ฉันจะ...

- ทำสำเนาสคริปต์ให้กับเด็กๆ แต่ละคน คนละชุด ฉันจะไฮไลต์บท 1 บท (ตัวละคร) ต่อ 1 สคริปต์ ฉันจะพยายามเลือกสคริปต์ที่มีจำนวนบทหรือตัวละครน้อยเพื่อที่ฉันจะได้แบ่งกลุ่มได้ 2-3 กลุ่ม
- ส่งสคริปต์ให้พวกเขาในวันจันทร์ นักเรียนจะเย็บสคริปต์เข้ากับมุมซ้ายบนของ “สมุดจดการบ้าน” (ฉันแน่ใจว่ามันช่วยได้) ไม่ให้ดึงสคริปต์ออกจากสมุดจดการบ้านเพื่อไม่ให้หายไป
- ในวันอังคาร-ศุกร์ ฉันจะตรวจว่ามีลายเซ็นของผู้ปกครองในสมุดจดการบ้านหรือไม่ ถ้าไม่มีลายเซ็นก็จะมีการให้ฝึกในช่วงพัก เขาจะต้องฝึกขณะที่เด็กคนอื่นๆ ไปพัก
- ในวันศุกร์นักเรียนจะพบกันในกลุ่มประมาณ 15 นาที ก่อนที่จะรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่

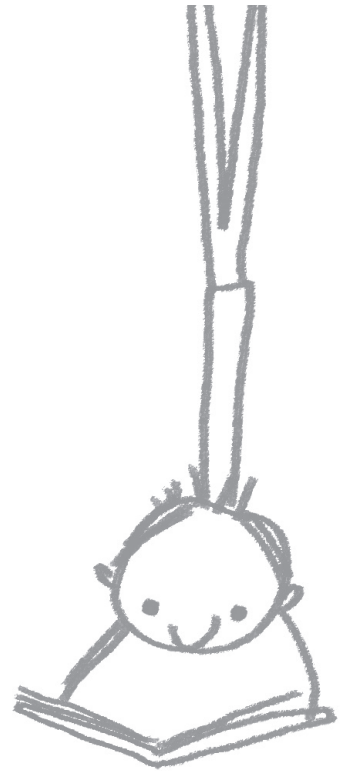

(อย่างไรก็ตาม ฉันใช้เวลาพวกเขาเพิ่มอีกเล็กน้อย
ด้วยการเดินไปมาระหว่างกลุ่ม)

- แล้วนักเรียนก็พร้อมที่จะแสดงให้กันและกันดู

เพราะว่าฉันสอนศิลปะการใช้ภาษาอยู่ 2 ชั้นเรียน เราจะ
สลับกันในแต่ละสัปดาห์ เพื่อลดการทำสำเนาสคริปต์ฉันจะ
ชวนครูคนอื่นๆ ที่สอนในระดับเดียวกับฉันมาร่วมทำกิจกรรมนี้
ด้วย ดังนั้นเราจึงสามารถแบ่งสำเนาสคริปต์กันได้ (ทั้งจำนวน
เรื่องและจำนวนการทำสำเนา)

สคริปต์ RT ส่วนใหญ่จะเป็นการดัดแปลงมาจากหนังสือ
ภาพ (เพราะมีความเหมาะสมและพร้อมมากที่สุด) ฉันคิดว่ามันคงจะดีถ้าได้ส่งต้นฉบับ
หนังสือภาพไปที่บ้านให้นักเรียนในเย็นวันใดวันหนึ่ง และจากนั้นก็ให้นักเรียนนำมาพลัด
เวียนให้ทุกคนได้อ่านก่อนการแสดง

โครงการ RT อาจใช้เวลาหลายวัน ขึ้นอยู่กับความยาวของสคริปต์และจำนวนเวลาต่อวันที่แบ่งให้กับการอ่าน โดยเฉลี่ยเวลาที่ใช้ต่อสคริปต์ 1 เรื่องในระดับประถมต้นนั้นประมาณ 5-10 วัน ต่อไปนี้เป็นโครงร่างวันต่อวันของโครงการ 5 วัน พร้อมคำอธิบายประกอบอย่างสั้นๆ

วันที่ 1

- แจกสำเนาสคริปต์ให้นักเรียนทุกคน
- อ่านชื่อเรื่องและชื่อผู้แต่งพร้อมกันกับนักเรียน
- ชักจูงให้นักเรียนเดาเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ตัวละคร ฯลฯ
- อ่านสคริปต์แบบออกเสียงให้นักเรียนฟังตาม
- ถามความคิดเห็นต่อเนื้อเรื่อง เช่น พวกเขาชอบเรื่องนี้ตรงไหนเรื่องนี้ทำให้พวกเขานึกถึงเรื่องอื่นๆ ไหม การเดาของพวกเราเป็นอย่างไรบ้าง ถูกไหม
- ให้ข้อมูลกับนักเรียน เช่น จัดทำรายการคำศัพท์จากสคริปต์ เขียนคำลงบนกระดาษหรือกระดาษแผ่นใหญ่ๆ และเก็บรายการคำศัพท์นี้ไว้ใช้ตลอดโครงการ ต้องอ้างอิงรายการคำศัพท์ทุกวัน โดยเน้นที่การออกเสียงและความหมายของคำ

วันที่ 2

- จัดแบ่งนักเรียนเป็นคู่ๆ มอบหมายจำนวนหน้าให้อ่าน (สคริปต์ยาวๆ อาจแบ่งได้เป็นหลายๆ ตอน) และกำหนดเวลาสำหรับการอ่านของทั้งคู่ นักเรียนอาจผลัดกันอ่านให้ครบทุกบทที่มีอยู่ในสคริปต์ ซึ่งตรงนี้ต้องมั่นใจว่าพวกเขาได้จำนวนข้อมูลที่อ่านเหมือนกัน ทั้งคู่อาจอ่านซ้ำอีกครั้งถ้าอ่านเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด
- ขณะที่นักเรียนกำลังอ่านสคริปต์ ให้เดินเวียนไปรอบๆ พวกเขาเพื่อช่วยในการออกเสียงของคำให้ถูกต้อง ให้อ่านด้วยความรู้สึกและ

อารมณ์ และอ่านด้วยความดังและระดับเสียงที่เหมาะสม

- ปิดประชุมโดยให้ทั้งกลุ่มอ่านสคริปต์เวียนกันไปรอบๆ ทุกคน หรือ โดยการมอบหมายบทและมีนักเรียนแสดงบางตอนของสคริปต์

วันที่ 3 และวันที่ 4

- ดำเนินการอ่านคู่ต่อ และเดินเวียนไปรอบๆ และทำเป็นแบบให้ดูจนกระทั่งนักเรียนอ่านสคริปต์ทั้งหมดจบ
- เมื่อนักเรียนคุ้นกับสคริปต์ พวกเขาก็สามารถเริ่มทำงานเป็นกลุ่ม 3-4 คน โดยสมาชิกในแต่ละกลุ่มอ่านตามบทที่ได้รับมอบหมาย

วันที่ 5

- **ทางเลือกที่ 1** มอบหมายให้นักเรียนบางส่วนแสดงอย่างไม่เป็นทางการในชั้นเรียนของตัวเองหรือให้ชั้นเรียนอื่นดู นักเรียนคนหนึ่งสามารถอ่านได้มากกว่า 1 ตัวละคร โดยเฉพาะถ้ามีบทน้อย ทุกคนควรได้รับโอกาสในการอ่านจากเนื้อหาของสคริปต์ให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ มิฉะนั้นนักเรียนที่มีบทน้อยอาจจะเห็นว่าตัวเองอ่านแยกว่าหรืออาจจะไม่สนใจและไม่กระตือรือร้น
- **ทางเลือกที่ 2** ในสถานการณ์เดียวกัน หากนักเรียนสามารถที่จะรับผิดชอบในการแสดงจริงได้ก็สามารถจัดได้โดยการมอบหมายบทเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นโรงละคร และเชิญนักเรียนชั้นอื่นๆ หรือผู้ปกครองมาดูการแสดงพิเศษนี้ การจัดให้เป็นละครนี้อาจแบ่งเป็น 2 หรือ 3 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มอ่านเรื่องที่ต่างกัน

บทการแสดง

“ละครบรรเลง บทเพลงหนังสือ”

แนะนำหนังสือที่มาของการแสดง จากหนังสือรวม 6 เรื่อง
นักแสดง กระจ่าย ลิง ประจำตำแหน่งต่างๆ บนเวทีก่อนเปิดไฟ
ไฟเปิดขึ้น เวทีเป็นสวนสาธารณะอันร่มรื่น
ดนตรีเพลงโลกกว้างขึ้น (ก่อนที่เด็กชายจะออกมา)

กระจ่ายกับลิง ร้องเพลงตามบทร้อยกรองโลกกว้างพร้อมกัน

โลกนี้ กว้างใหญ่ ไพศาล

อายุ เนิ่นนาน แคไหน

มากกว่า ปู่ย่า เท้าใด

เด็กชายเดินออกมาร้องต่อฉันนี้ เยาว์วัย ใครรู้

ใครสร้างดวงอาทิตย์ไว้

สร้างดวงจันทร์ให้เข้าคู่

สร้างดวงดาราน่าดู

สร้างเมฆที่อยู่เบื้องบน

กระจ่ายกับลิง

ใครสร้าง พืชพันธุ์ พฤษชา

สร้างสัตว์ นานา น่าฉงน

สัตว์น้ำ แหวกว่าย สายชล

สัตว์บก อยู่บน ดินดอน

ร้องพร้อมกัน

สัตว์ปีก บินใน อากาศ

แมลง เกล็ดนกลาด สลอน

ปวงสัตว์ เลื้อยคลาน ผ่านจร

มนุษย์ เร่ร้อน ทั่วไป

ครูออกมาร้องต่อ

อยู่ตาม แดนดิน ถิ่นฐาน

(หัวตะกร้าใส่หนังสือมา) ภาษา สื่อสาร ไฉน

แต่งตัว แตกต่าง อย่างไร

เด็กชาย

คิดแล้ว สงสัย สารพัด
ไม่มี ใครชอบ ตอบฉัน
ทุกวัน ครุ่นคิด ติดขัด
ฉันอยาก เป็นผู้ รู้ชัด
จึงหัด อ่านเขียน เรียนเออ...

ครูส่งหนังสือในตะกร้าให้เด็กชาย และมอบให้ตัวละครอื่นๆ ซึ่งต่างมีความยินดีที่ได้หนังสือ
ถูกใจ

เด็กชายมีความสุขที่ได้อ่านหนังสือ พุดเป็นร้อยกรอง ระหว่างที่พุด สัตว์ต่างๆ และต้นไม้
สอดแทรก เอออวย หรือแย้งได้ เพื่อความสนุก

หนังสือคือของรัก
อ่านเขียนเพียรศึกษา
แปลกแท้สิ่งแม่สอน
วันหนึ่งคำกลอนนั้น
นิทานแม่เคยเล่า
เห็นครูชูในมือ
เติบโตได้เรียนรู้
หนังสือสี่ขวอนเชิญ

ฉันประจักษ์ในคุณค่า
ค่อยเข้าใจในสิ่งสรรพ
ว่าเป็นกลอนไพเราะครั้น
ฉันอ่านได้ในหนังสือ
ยามฉันเข้านอนตาปรือ
เรื่องเดียวกันฉันอ่านเพลิน
สิ่งที่ครูชี้ทางเดิน
ให้อ่านเพลินเสริมปัญญา

ทุกคนเต้นระบำหนังสือพร้อมร้อง (แสงเป็นแบล็กไลต์)

ใครช่างสร้างหนังสือ	เป็นเครื่องมือดีหน้าหนา
ความคิดจิตปรีชา	ต่างสมัยได้สื่อสาร
หนังสือสี่พิเศษ	พาข้ามเขตแดนกันดาร
ท่องเที่ยวโลกไพศาล	ปลอบจิตใจให้รื่นรมย์ (ข้า)

ไผ่ดับหรือเปลี่ยนสีเพื่อเปลี่ยนอารมณ์ ครุ่นั่งบนม้านั่ง มีตัวละครต่าง ๆ รายล้อม ครูกำลัง
พลิกหนังสือเพื่อเล่านิทานจากหนังสือ

กระต่ายตัวหนึ่งวิ่งผ่านมา บิดขี้เกียจ เข้าไปนอนอึกมุมหนึ่ง

กระต่ายหลับดีกว่า กว่าเต่าจะมาถึงคงอีกนาน เราก็หลับได้หลายตื่น

ลิง (ตื่นเต้น) อ้าว นี่กระต่ายจากนิทานอีสป เรื่องเต่ากับกระต่ายนี่
ทำไมมานอนตรงนี้ล่ะ

เด็กชาย ครูครับ กระต่ายเขารู้ไหมว่าตอนจบของนิทานนะ กระต่ายแพ้

ลิง (ตะโกนให้กระต่ายได้ยิน) ก็ควรจะแพ้อยู่ร้อกกกกกกกก

กระต่ายกระโดดขึ้นด้วยความไม่พอใจ

กระต่าย ใคร ใคร ใครว่าฉันแพ้

ลิง ฉันนี่แหละ ก็ในนิทานเรื่องกระต่ายกับเต่า เธอน่าจะคิดว่ายังไง
 เต่าก็ไม่มีทางวิ่งตามเธอทัน เธอก็เลยนอนพัก เผลอหลับครอก
 จนเต่าไปถึงเส้นชัยก่อน เธอก็เลยแพ้ จริงไหมครับครู

ครู อย่าไปว่ากระต่ายเลยจ๊ะ

เด็กชาย ใช่ๆ บางทีเขาอาจจะไม่ได้มาจากเรื่องกระต่ายกับเต่าที่เรา
 รู้จักก็ได้ จริงไหมกระต่าย

กระต่าย (รีเข้าไปทำท่าคารวะเด็กชาย) อย่างนี้ลีเขาเรียกว่าเฉลียวฉลาด
 ฉันน่าจะไปเจอเต่าตัวหนึ่ง ฉันก็เลยทำเขาวิ่งแข่งกันแต่ว่าเขาไม่
 สนทำไม่รู้ไหม เพราะว่า (เน้นมาก) เขาจะบินนะลี

ครู เด็กชาย และลิงร้องพร้อมกัน เต่าจะบิน!

กระต่าย ฮือ มันเป็นเรื่องของเต่าไม่เจียมสังขาร

ลิง ไม่จริง เธอกล่าวหาเต่า

เด็กชาย มินิทานเรื่องนี้ด้วยหรือครับครู

ครู มีจ๊ะ พวกเราอยากฟังไหม ครูจะเล่าให้ฟัง...

ลิง (กระแอมทำท่าอยากเล่าเอง) กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว...อืมมม
 (สัตว์ทุกตัวคอยฟัง แต่ลิงเล่าต่อไม่ได้) มีครูสาวสวยใจดีจะ
 เล่านิทานให้พวกเราฟัง

กระต่ายและเด็กชายทำหน้าระอา

กระต่าย ซี้มี้ (หัวเราะ) ฮ่าๆๆๆ

ลิงหน้าจ้อย

ครู นิทานเรื่องนี้เป็นเรื่องของเต่าจิว ลูกเต่านาอาศัยอยู่ในพงอ้อ
 ริมบึงแห่งหนึ่ง เต่าตัวอื่นๆ พากันคลานตัวมเตี้ยมเพื่อไปหา
 อาหาร แต่เต่าจิวไม่ค่อยพอใจ อยากจะไปให้เร็วกว่าเต่าตัวอื่นๆ

เต่าจิวออกมากลางเวที

เต่าจิว

ป๋วย่าตายาย บรรพบุรุษของเราวิ่งแข่งชนะกระต่ายมาแล้ว (กระต่ายมีสีหน้าไม่พอใจ) พอมาถึงรุ่นของเราจะให้เสียชื่อไม่ได้เป็นอันขาด เรื่องวิ่งแข่งนะธรรมชาติไปเสียแล้ว เต่ารุ่นเรามันต้องบิน ฉันจะบิน...ฉันจะบิน...ฉันจะบินบินไป ไกลแสนไกลไม่หวั่น... I believe I can fly... ฉันไปหากบผู้เฒ่า เพื่อปรึกษาดีกว่า

เต่าคลานไปที่เด็กชาย เด็กชายแสดงเป็นกบผู้เฒ่า

กบผู้เฒ่า

เฮ่อๆ อยากจะบินเรอะ ก็ไปยืมปีกของแมลงปอสิ

เด็กชายส่งปีกแมลงปอให้กระต่ายเล่นแทน

(แมลงปอออกโบยบิน เต่าคลานไปหา)

เต่าจิว

แมลงปอจ๋า ฉันนะเนี่ยเหนื่อยเหนื่อยกับการคลานอย่างเชื่องช้า มาแสนนาน คราวนี้ฉันอยากจะบินกับเขาบ้าง ฉันจึงอยากจะขอยืมปีกใสๆ ของเธอหน่อยนะ ฉันจะได้บินไปบนท้องฟ้า

แมลงปอ

เสียใจจะเต่าจิว ปีกอันบางใสของฉันไม่ได้มีไว้ให้ใครยืม

แมลงปอบินถลาออกไป ครูโบยบินออกมาเป็นผีเสื้อ

กระต่ายขอเป็นผู้เล่าต่อ

เต่าจิวจึงไปหาผีเสื้อแล้วพูดว่า “แม่ผีเสื้อจะ ขอยืมปีกอันสวย
งามให้ฉันสักคู่เถอะ ฉันอยากจะบินเหมือนแม่ผีเสื้อนะจ๊ะ”
ผีเสื้อละจากเกสรดอกไม้ แล้วหันมาพูดว่า
“เธอนะหรือจะบิน แค่พยายามคลานให้เร็วกว่านี้ก็พอแล้วละ
มั้ง”

ลิงเล่าเสริมต่อ

เต่าจิวอ้อนวอนผีเสื้อต่อว่า “น่านะแม่ผีเสื้อ ในอดีตเต่ายังเคย
ชนะกระต่ายได้เลย แล้วทำไมเต่าอย่างฉันจะบินกับเขาบ้างไม่
ได้”

กระต่ายรีบเล่าต่อ

ผีเสื้อตอบว่า “ที่เต่าชนะได้นะ เพราะกระต่ายประมาท
หрокนะจ๊ะ จริงๆ แล้วไม่มีทางหрокจ๊ะ (ตัวอื่นๆ ทำท่าจะขัด)
แต่เอาเถอะ เธอลองไปหานกกระยางดูสิ ปีกของเขาใหญ่
และแข็งแรงกว่าฉันอีก”

ครูเปลี่ยนร่างกลายเป็นนกกระยาง พูดกับเต่าจิวอย่างเมตตา

นี่แน่เจ้าเต่าน้อย เป็นเต่านะสามารถเดินในโคลนตมและ
พงไพรได้อย่างทรหด อยาได้อยากบินไปเลย

เต่าจิว

แต่ฉันเป็นเต่าพัฒนานะ เต่าสมัยใหม่ต้องคิดอะไรไม่ธรรมดา
ให้สมกับที่เป็นเต่าแนว

ดนตรีประเภทฮิปฮอปดังขึ้น เต่าเต้น สัตว์อื่นๆ ก็เต้นอย่างคึกคักมอง รวมทั้งเด็กชายซึ่ง
มีว้าวสองอันอยู่ในมือด้วย กำลังเต้นกันอยู่มันส์ๆ เสียงนกหวีดของครูก็ดังขึ้น ดนตรีก็
หยุดลง ทุกคนกลับไปอยู่ในตำแหน่งเดิมของตัวเอง เหลือแต่ว้าวสองอันอยู่บนเวที
เต่าหันไปเห็น รีบเข้าไปนำเอาว้าวใส่หลังให้กลายเป็นปีก แล้วคลานขึ้นภูเขาสูง (ลิงกับ
กระต่ายแปลงเป็นภูเขาให้เต่าจิวบิน)

เต่าจิว

ที่สุดฉันก็มีปีก ฉันจะต้องบินให้ได้คราวนี้แหละ ฉันจะบินขึ้นไปบนภูเขาสูง แล้วคราวนี้แหละ สมใจนึกแล้วละ (ร้องเพลง) ฉันจะบิน...บินไป ไกลแสนไกลไม่หวั่น ภูเขาจะสูง หรือทางจะชัน ไม่หวาดไม่หวั่นไม่ไหว ฉันจะบิน I believe I can fly... (เต่าจิวทำท่าบิน แล้วก็หล่นตบลงด้วยความเจ็บปวด) โอ้ยยยย.... โอ้ย โอ้ย โอ้ย โชคดีนะที่ตกลงมาในโคลน ก็เลยไม่...ตาย ยิ่งไม่ได้ใส่หมวกกันน็อกซะด้วย (เต่าจิวคลานในโคลนอย่างชำนาญ) ทางนั้นมีน้ำด้วย ฉันว่ายน้ำเก่งจะตาย คลานในโคลนก็ไชยยยยเมื่อไหร่ ไม่เห็นจะต้องอยากบินเลย

ลิงสรูป

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า กระต่ายไม่สามารถคลานในโคลนได้ ว่ายน้ำก็ไม่ถนัด

กระต่าย

เฮ้ เรื่องอะไร นิทานเรื่องนี้ไม่เห็นเกี่ยวอะไรกับฉัน

ลิง

ก็ใครว่าเกี่ยว

กระต่าย

อ้าว แล้วเธอมาสรุปว่าฉันมีความสามารถน้อยกว่าเต่าได้ยังไง

ลิง

ก็เธอคลานในโคลนได้ไหมล่ะ

กระต่าย

เธอก็คลานไม่ได้เหมือนกัน

ครู

อย่าทะเลาะกันเลย ทุกคนมีดีไปคนละแบบ ข้อสำคัญต้องใช้

เด็กชาย

ครูยิ้มและพยักหน้า

เด็กชาย

สิ่งทีเรามีให้เกิดประโยชน์

ครูครับ ผมขออนุญาตเล่นกีตาร์บ้างได้ไหมครับ

(หยิบกีตาร์มาเตรียม) ครั้งหนึ่งนานมา สองชายชรา (ตัวละคร ร้องต่อ ตาอินกะตানা) ไช้ครับ ตานาตาอิน (เด็กชายทำท่าให้ กระต่ายกับลิงรู้ว่าทั้งสองต้องเล่นเป็นตากับตานา นักแสดง ทั้งสองคนเคลื่อนไหวตัวออกเป็นการแสดงด้วยเทคนิคดาโบล วิวอง) เป็นเพื่อนคู่หู อาศัยร่วมกัน ทำมาหากินด้วยกันมานาน ร่วมสามัคคี ยามยากยามมี เอื้อเฟื้อเจือจาน หนักนิตเบาหน้อย ก็คอยกล่าวขาน ไม่มุ่งประจาน ให้เสียน้ำใจ วันหนึ่งตากับ ตานาพบหนองน้ำแห่งใหม่

ครูเล่าต่อให้

สองเกลอรีบรุด มุ่งไปสู่จุด ไม่รอให้สาย ตานาว่านี่

คือที่มุ่งหมาย ทอดแห่เกิดนาย คงไม่ผิดหวัง

เด็กชาย

ตาอินมั่นใจ เหยิงแห่ทันใด ด้วยใจจริงจั่ง

น้ำแตกกระจาย สองชายซิงซัง ดิ่งแห่ขึ้นฝั่ง สมหวังได้ปลา

นักแสดงทั้งหมดร่วมกันร้องเพลงตาทินกับตานา ประกอบลีลาจนจบ โดยเด็กชายแสดง ทำท่าส่งสัญญาณให้เต่าจิวแสดงเป็นตาอยู่ และเดินเข้ามาขโมยปลาไปกิน

เต่าจิว (หัวเราะ) ฮ่าๆๆๆๆๆๆๆ
เด็กชาย คราวนี้รู้หรือยังละ ว่าอย่าทะเลาะกัน
ลิง คร้าบ..... สนุกจังเลยเนอะกระต่าย นิทานแต่ละเรื่องก็ต่างกัน
กระต่าย แต่ฟังแล้วก็มีความสุขเหมือนกัน
ลิง อ้าว แล้วใครว่าไม่ใช่ละ
เด็กชาย สมานฉันท์ สมานฉันท์กันเถอะนะ
ครู อย่าแปลกใจไปเลยพวกพวกเรา เรื่องปลุกเร้าว่าเรานี่เป็น พี่น้อง ยึดความดีสิ่งงดงามตามครรลอง เหมือนดั่งพองนิทานเก่าที่เล่ากัน
เด็กชาย ถึงแม้ต่างธรรมชาติประเพณี แต่เราถือความดีนี้ตั้งมั่น
เต่าจิว ถึงจะแยก
กระต่าย แผลกห่าง
ลิง ต่างเผ่าพันธุ์
กระต่าย/ลิง แต่เธอฉันมีรากเหง้าที่เล่าลือ
เต่าจิว เพียงเราเห็นค่านันต์กันทั้งสิ้น ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม
เด็กชาย ประณามชื่อ
ครู เพียงเราเห็นสิ่งดีที่รำลือ นั่นแหละคือการเห็นค่าราคากัน

จัดบล็อกกิจกรรมให้ทุกคนมีความสุขใจ และร่วมเรีงรำพร้อมร้องเพลงเป็นการอำลาผู้ชม และอำลากันและกัน ทุกคนเปลี่ยนลีลาเป็นนก และร่วมร้องเพลง

ฉันจะเป็นนกสีขาวพราวเวหา
รอเวลาถึงคราได้พบกัน
จะคะนึ่งถึงตำนานนิทานดี
จะมาพบเพื่อนรักสลักใจ

ย้อนกลับมาแดนดินถิ่นสวรรค์
ไม่มีใครมาขีดคั่นพรมแดนใจ
ขึ้นชีวีรอรอเวลาวันฟ้าใหม่
ใช้อื่นไกลเราทั้งฟองฟีน้องกัน

สร้างสรรค์บทการแสดงในงานโดย ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์
ลดทอนบทเพื่อการสัมภาษณ์ โดย กุสุมา เทพรัักษ์

• บทการแสดงนี้แต่งขึ้นจากการเชื่อมร้อยหนังสือรวม 6 เรื่องคือ ร้อยกรองของหนูน้อย เล่ม 1 และเล่ม 2 (2546) โดย ชูปะปะนิย์ นาครทรรพ และ กิตยวดี บุญเชื้อ เต่าจะบิน (2544) โดย ส.พุ่มสุวรรณ ตาอินกะตানা (2541) โดย สมบูรณ์ คิงฆมานันท์ จัดพิมพ์โดยองค์การค้าของคุรุสภา และ นิทานอีสป นิทานบทกวี ระบายสายธาร ตำนานมอแกน (2550) จัดพิมพ์โดย สาขาสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

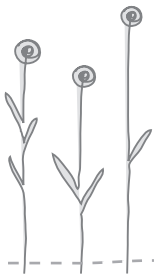
บทละครฉบับกระชับ เรื่อง “บีตัก”

ดัดแปลงจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “บีตัก ดาวดวงนั้นระหว่างน้ำกับฟ้า” ของกยา กัลาทะเล สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก, 2547 รางวัลหนังสือยอดเยี่ยม “รักลูก อวอร์ด” ปี 2548

การแสดงมีลักษณะเป็นละครเด็ก ที่เล่าเรื่องโดยใช้คอรัสและอาศัยเทคนิคภาพนิ่งเล่าเรื่อง (Tableaux Vivants) ผสมกับการใช้เทคนิคแสง

เป็นเรื่องของชาวอูรักลาไวย ในการแสดง คำที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางภาษาจะคงคำเดิม เช่น “กู” คือ ฉัน “เกา” คือ เธอ เป็นต้น

เวทีมีลักษณะโล่งว่าง ผนังด้านหลังมีฝ้าดำซึ่งอยู่เป็นฉากหลัง บนฝ้ามีดาวเรืองแสง ดวงเล็กๆ ติดอยู่อย่างกระจัดกระจาย เวลาไฟสว่างจะมองไม่เห็นดาวเหล่านั้น ขณะที่ไฟดับ ดวงดาวเหล่านั้นจะทอแสงระยิบระยับ ลักษณะของการใช้พื้นที่บนเวทีจะสลับกันระหว่าง ฝั่งซ้ายกับฝั่งขวา

ฉากที่ 1

เปิดเรื่องด้วยเพลงพื้นถิ่นของชนเผ่าอุรักลาไวยคลอเบาๆ พอให้ได้บรรยากาศ ประมาณ 2 นาที

ฝั่งซ้าย

ไฟค่อยๆ สว่างขึ้น
มีคนนั่งดีดกีตาร์
มีคอร์สปราศกฏกายขึ้น
แต่งตัวลักษณะแฟนตาซี
คล้ายภูติในเทพนิยาย

คอร์ส 2   ฟากกว้างใหญ่ จรดปลายฟ้า
มีดวงดาวเรียงราย ระยิบระยับ
ส่องแสงจ้าแพรวพราว วาววับ

ฝั่งขวา

ฝั่งซ้าย

- คอรัส 1 เหลือคนนับ คณะได้
ฟ้าเอ๋ย ส่งดาวลงมา
ดวงดาวแห่งฟากฟ้ากว้างใหญ่
ดวงดาวที่เป็นแก้วตาดวงใจ
ดวงที่ใครๆ ต่างเฝ้าคอย
- คอรัส 2 ดาวน้อยเอ๋ย เจ้าลงมาแล้ว
จงเป็นดาวที่เพริศพร้อย
งดงาม สุดสอย
- คอรัส 1 เป็นดาวระหว่างน้ำกับฟ้า
ตลอดไป
ดาวระหว่างน้ำกับฟ้า
ดาวที่มีชื่อว่า บีตีก
- คอรัส 2 เด็กที่เรากำลังจะพูดถึงมีชื่อ
ว่า บีตีก
- คอรัส 1 บีตีกเกิดในทะเล
- คอรัส 2 ไข่ เกิดในทะเล
- คอรัส 1 (ชี้ไปทางฝั่งขวา)
นั่นนะ ครอบครัวของบีตีก

ฝั่งขวา

ไฟสว่างขึ้น

Tableau Vivant เป็นภาพปะ ฮาติ
พี่ชายของบีตีก และมะซึ่งกำลัง
ท้องแก่ยืนเรียงกันยิ้มแจ่ม
ให้ความรู้สึกเหมือนถ่ายรูปหมู่

ฝั่งชาย

- คอรัส 2 อ้าว แล้วบีตี๊กหายไปไหนล่ะ
คอรัส 1 (ตบหัวคอรัส 2 เบาๆ แล้วชี้ไป
ฝั่งขวา)
ก็อยู่ในนั้นไง ในท้องของมะ
ไฟดับลง
- คอรัส 2 ครอบครัวของบีตี๊กก็มีความ
สุขดีอยู่หรอก จนกระทั่ง...
คอรัส 1 มะของบีตี๊กเกิดปวดท้อง
คอรัส 2 บนเรือ
คอรัส 1 กลางทะเล
คอรัส 2 แต่ตอนนั้นบีตี๊กยังไม่ครบ
เก้าเดือนเลยนี่นา
คอรัส 1 ยังเหลืออีกตั้งสองเดือน
คอรัส 2 (ถามย้ำ) สองเดือน
คอรัส 1 (ตอบหนักแน่น) สองเดือน
คอรัส 2 บีตี๊กก็เลยต้องคลอดกลางทะเล
คอรัส 1 กลางทะเล

ฝั่งขวา

ไฟสว่างขึ้น

Tableau Vivant เป็นภาพมะ

นอนหันลำตัวด้านข้างให้ผู้ชมกำลังเบ่ง

ท้องคลอดขณะที่บีอยู่ตรงปลายขา

เพื่อรอรับบีตี๊ก มีฮาคิยีนร้องไห้อยู่

แข่งภาพ 3 วินาที

ไฟดับลง

ฝั่งซ้าย

(เสียง) อุแว้ๆๆๆ
คอรัส 2 แต่ปีตักก็ปลดกัย
คอรัส 1 แต่มะนะะลิ
คอรัส 2 (เสียงเศร้า) จากปีตักไป
ไม่หวนคืน

Sound ดนตรีบรรเลงเศร้าๆ
อาจเป็นเพลงพื้นถิ่นหรือเพลงบรรเลง
จากกีตาร์ก็ได้ เพื่อแสดงถึงการเปลี่ยน
เวลาคอรัส 1 และ 2 เดินย้ายไปฝั่งขวา
ไฟค่อยๆ ดับลง

ฉากที่ 2

ฝั่งซ้าย

ฝั่งขวา

ฝั่งขวา

ไฟสว่างขึ้น
คอรัส 1 และ 2 ยืนเรียงหน้ากระดานอยู่

ฝั่งซ้าย

ไฟสว่างขึ้น

Tableau Vivant เป็นภาพชาติ
กำลังนั่งเหลาตุ๊กตารูปตัวเอง
ที่พื้นมีตุ๊กตารูปปิศาจอยู่
ส่วนบีตีกก็กำลังนั่งเหลาตุ๊กตาของตัวเอง

ฝั่งขวา

คอรัส 2 บีตีกเป็นลูกชาวเล
อย่างแท้จริง
คอรัส 1 (พูดด้วยความภูมิใจ) เป็น
อูร์กลาไว้อย
คอรัส 2 เป็นไทยใหม่
คอรัส 1 พรุ่งนี้จะมีพิธีลอยเรือแล้ว
คอรัส 2 อยากไปพิธีลอยเรือบ้างจัง
คอรัส 1 ว่าแต่...มีตุ๊กตาไม้ระกำ
หรือยัง
คอรัส 2 (หยิบตุ๊กตาออกมา) มีแล้ว
คอรัส 1 (หยิบตุ๊กตาออกมา) ฉันก็มี
คอรัส 2 งั้นมัวร์อะไรอยู่ล่ะ
(ดึงคอรัส 1 ให้ลุกขึ้น)
คอรัส 1 เดี่ยว แล้วบีตีกละ มีตุ๊กตา
หรือยัง

คอรัส 2 สงสัยจะมีแล้วมั้ง
ไฟดับลง

ฝั่งชาย

คนในภาพนิ่งเริ่มเคลื่อนไหว

- บีตัก** (ชูตุ๊กตาตัวเองขึ้นดู)
ทำไมของกูมันบูดเบี้ยวจัง
- ฮาดิ** ค่อยๆ ทำเดี๋ยวก้สวย
- บีตัก** พอลอยเรือเสร็จ เราชวนป๊ะ
ไปดูรองเง็งกันไหม
- ฮาดิ** คงไม่มั้ง เห็นป๊ะบ่นว่าปวดท้อง
- บีตัก** ทำไมช่วงนี้ป๊ะปวดท้องบ่อยจัง
- ฮาดิ** เอาไว้ว่างๆ กูจะตามโຕ้ะซามา
มาดูป๊ะ
- บีตัก** (พนมมือไหว้) ขออย่าให้ป๊ะ
เป็นอะไรเลย
- ฮาดิ** เอาน่า (หยิบตุ๊กตาป๊ะขึ้นมา)
เดี๋ยวเอาตุ๊กตาใส่เรือไป ป๊ะ
ก็ไม่ใช่เป็นอะไรแล้ว
(ลุกขึ้นยืน) เออ เกา เดี่ยวกูไป
หาลิมาก่อนนะ เกากลับบ้านไป
ก่อนแล้วกัน
- บีตัก** ลิมาแล้วแล้ว เดี่ยวนี้เกานะ
อะไรๆ ก็ลิมา
- ฮาดิ** กูรักลิมา แล้วก็อยากให้เกานะ
รักลิมาด้วย
- บีตัก** ไม่เอานะ กูไม่ยอม กูมีพี่ชาย
คนเดียว เกาต้องรักกูคนเดียว

ฝั่งขวา

ฝั่งซ้าย

บีตักวิ่งออกไป
ไฟค่อยๆ ดับลง

ฝั่งขวา

 ฉากที่ 3

ฝั่งซ้าย

ฝั่งขวา

ไฟค่อยๆ สว่างขึ้น

คอรัส 1 ริ่งเหน้อยหอบเข้ามา
คอรัส 1 แยมแล้วๆๆ บีตัก
หายไ้ ใครก็ได้ช่วย
ตามหาที
คอรัส 2 (วิ่งออกมา) บีตักไปไหน
คอรัส 1 หนีเข้าป่า
คอรัส 2 (ตะโกน) เข้าป่า ทำไมละ
คอรัส 1 เขาน้อยใจฮาดิ ที่กำลัง
จะไปขอลิมา

ฝั่งซ้าย

ไฟสว่างขึ้น

Tableau Vivant เป็นภาพบีตีก

หลบอยู่ในโพรงไม้ มะซึ่งมี

วงแหวนอยู่รอบหัวซึ่งดูเหมือน

เป็นนางฟ้า ยืนอยู่บนปลายโพรงไม้

มะ บีตีก ออกมาเถอะลูก
บีตีก มะ มะจริงๆ ด้วย (ร้องไห้)
ฮาดิจะทิ้งกูไป ทุกคนจะทิ้งกู
มะ ไม่มีใครทิ้งเกาไปหอรอกลูก
พีเขาโตเป็นผู้ใหญ่ เขาก็ต้อง
แต่งงาน พอเกาโต เกาก็ต้อง
แต่งงานเหมือนกัน แต่ถึงเขา
จะแต่งงานไป เขาก็ยังรักเกา
เหมือนเดิมมะลูก
บีตีก (โอบกอดมะ ร้องไห้)
มะ มะอย่าทิ้งกูไปอีกนะ

ฝั่งขวา

คอรัส 2 ก็เขาหวงของเขานี้
คอรัส 1 ป่านนี้ไม่รู้เป็นไงบ้าง
คอรัส 2 (พนมมือไหว้) ขออย่าให้
บีตีกเป็นอะไรไปเลย
มะจำ ช่วยตามหา
บีตีกด้วยนะ

คอรัส 1 มะ มะมาแล้ว

ไฟดับลง

ฝั่งซ้าย

มะ มะไม่เคยทิ้งเกานะลูก
แค่เกาไม่เห็นมะ
ใช้ว่ามะจะไม่อยู่ด้วย
มะอยู่กับเกาตลอดเวลา
และมะก็ยิ่งรักเกาเหมือนเดิม
แล้วก็จะรักตลอดไป

บีตักร้องไห้เสียงดังกว่าเดิม จนทำให้ฮาติ

และคนที่ออกตามหาได้ยินเสียง

(เสียงฮาติ) บีตัก บีตัก

มะแกะมือของบีตักที่โอบกอดอยู่

แล้วจากไปในความมืด

บีตัก (ตะโกน) มะ มะ

ฮาติและคนอื่นๆ วิ่งเข้ามา

(คนละทางกับที่มะจากไป)

ฮาติ (วิ่งเข้ามาอกอด) บีตักๆ

บีตักจริงๆ ด้วย

บีตัก ฮาติ ป๊ะ เมื่อกี้...

ฮาติ (สวนทันควัน) บีตัก กูสัญญา

ว่ากูจะไม่หายไปไหน

กูมีน้องคนเดียว

ถึงกูจะแต่งงานไป แล้วต้องไป

อยู่บ้านของลิมา แต่กูก็จะกลับ

มาหาเกาบ่อยๆ

บีตัก (ร้องไห้) กูขอโทษ

ฝั่งขวา

ฝั่งซ้าย

ทั้ง 3 คนกอดคอกันร้องไห้

บีตีก (นึกขึ้นได้) เมื่อกี้กูเห็น
มะ มะบอกกูว่ามะไม่เคยจาก
กูไปไหน มะอยู่กับกู อยู่กับฮาดิ
อยู่กับป๊ะ

ป๊ะ (ยิ้ม) มะอยู่กับเราเสมอ บีตีก

ไฟค่อยๆ ดับลง

ฝั่งขวา

ฉากที่ 4

ฝั่งซ้าย

ฝั่งขวา

ไฟค่อยๆ สว่างขึ้น

คอรัส 1 ในเวลาต่อมา สมาชิก
ในครอบครัวของบีตีก

ฝั่งซ้าย

ฮาดิกับบีตีกก็เลยพาไป
โรงพยาบาลที่ในเมือง

ฮาดิประคองป๊ะเข้ามานอนในเวท

ฝั่งขวา

ก็เพิ่มขึ้น ฮาดิกับลิมา
มีลูกสาวชื่อว่า ยาโก๊ะ
แปลว่าฝักข้าวโพด
ก็ย้ายหนูนะทั้งอ้วนทั้ง
กลมเหมือนข้าวโพดเลย
ช่วงนี้ฮาดิก็เลยเหนื่อย
หน่อย ดูแลทั้งเมีย
ทั้งลูก แล้วยังดูแลป๊ะ
เพราะช่วงนี้ป๊ะไม่
ค่อยสบาย

คอรัส 2

วิ่งเข้ามา

คอรัส 2

แยแล้วๆ

คอรัส 1

อะไรแย

คอรัส 2

ก็ป๊ะนะสิ อ้วนใหญ่เลย

คอรัส 1

แล้วหมอว่าไงบ้าง

คอรัส 2

หมอบอกว่าป๊ะเป็น
มะเร็งที่กระเพาะอาหาร
ระยะสุดท้าย

คอรัส 1

นั่นไง ป๊ะกลับมาแล้ว

คอรัส 2

ป๊ะพอมมากเลย

คอรัส 1

ผมป๊ะชาวโพลนไปหมด

ฝั่งซ้าย

บ๊ยะ (จับมือบ๊ิตัก) บ๊ยะอยากดูทะเล
เวลาได้ยินเสียงคลื่นแล้วบ๊ยะ
สบายใจ เมื่อกกลางวัน
มะมารับบ๊ยะ แต่บ๊ยะขอรอ
บ๊ิตักกลับจากโรงเรียนก่อน
เวลาบ๊ยะไม่อยู่ บ๊ิตักต้องซื้อฟัง
ฮาดินะลูก (มองไปทางท้องฟ้า)
มะมาแล้ว มะมารับบ๊ยะไปอยู่ด้วย
อย่างลัวไปเลยลูก บ๊ยะกับมะไม่ได้
จากไปไหน จะอยู่ใกล้ๆ เสมอ
(มือบ๊ยะร่วงลง)

บ๊ิตัก บ๊ยะ บ๊ยะ บ๊ยะ

ไฟค่อยๆ ดับลง

ฝั่งขวา

คอรัส 2 ดูบ๊ยะเจ็บปวดและ
ทรมานมาก

คอรัส 1 บางครั้งบ๊ยะก็ร้องไห้

คอรัส 2 (บ๊ิตักวิ่งเข้ามา) วันนี้พอ
บ๊ิตักกลับมาจากโรงเรียน
บ๊ิตักไม่เห็นบ๊ยะบนเตียง
จึงตกใจมาก

คอรัส 1 แล้วบ๊ิตักก็พบว่า

คอรัส 2 บ๊ยะนอนอยู่บนเสื้อที่
ริมหาด โดยมีฮาดิ
กับลิมานั่งอยู่ใกล้ๆ
ไฟค่อยๆ ดับลง

ฉากที่ 5

ฝั่งชาย

ไฟค่อยๆ สว่างขึ้น

บ๊ิดก็กับฮาดียืนร้องไห้ในงานศพ

คอร์ส 1 และ 2 เดินจากฝั่งขวามา

ฝั่งซ้าย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของแขก

ในงานศพ

คอร์ส 1   ในงานศพ มีคนมาช่วย
อาบน้ำให้ป๊ะ แล้วสวม
เสื้อผ้าให้ป๊ะ

คอร์ส 2   (ทำท่าผูกผ้าขาวห่อศพ)
ก่อนใช้ผ้าขาวห่อตัวป๊ะ
(ทำท่าแบกศพลงโลง)
แล้วช่วยกันอุ้มร่างของป๊ะ
ลงไปนอนในโลง

ฮาดิ   (หยิบพริ้วใส่ลงไปโลง)
นี่พริ้วของป๊ะนะ ที่ป๊ะชอบ

ฝั่งขวา

ฝั่งชาย

ใช้มันทำทุกอย่าง
(กอดน้อง) บีตัก เดี่ยวเรา
ไปซุดหลุมให้ปีะอยู่ใกล้
กับมะ แล้วจะซุดให้ปีะอยู่
สบายที่สุดเลย ปีะลำบาก
มามากแล้ว ตอนนีปีะคง
สบายที่ได้นอนใกล้ทะเลอีก

ฮาดิกับบีตักช่วยกันซุดหลุม

Sound เพลงพื้นถิ่นเศร้าๆ

คอรัส 1 คนที่มาร่วมงานช่วยกันนำ
ทรายกลบหลุมปีะ (กำทราย
โยนลงหลุม 1 กำมือ)

คอรัส 2 แล้วโตะซาม่าก็เอาน้ำ
มะพร้าวเทลงในหลุม

คอรัส 1 พอปลงศพเสร็จ ทุกคนจะ
เอาน้ำในกะละมังล้างมือ
(เอาน้ำล้างมือ) ล้างเท้า
(เอาน้ำล้างเท้า) เพื่อไม่ให้ปีะ
ตามเขาไป

คอรัส 2 แต่บีตักกับฮาดิไม่ทำ
เพราะพวกเขาอยากเจอปีะ
ไม่ว่าจะยามตายหรือยามเป็น
บีตัก กูรู้สึกเหมือนคลั่งในทะเล

ฝั่งขวา

ฝั่งซ้าย

มันหายไป (แหงนดูท้องฟ้า)
แต่ก็สัญญาว่ากูจะเข้มแข็ง
กูจะเป็นหนึ่งเดียวกับผืนฟ้า
และท้องทะเล และพร้อมจะ
เผชิญกับการเปลี่ยนแปลง
แห่งวิถีชีวิตอย่าง
ลูกอูร์กลาไว้อย

ไฟค่อยๆ ดับลง

คอรัส 1 และ 2 เดินย้ายไปเวทีฝั่งขวา

ฝั่งขวา

ไฟค่อยๆ สว่างขึ้น

คอรัส 1 ต่อมาไม่นานบีตก็
กลับมาเข้มแข็ง

คอรัส 2 บีตก็ไม่อ่อนแรง
แม้เหนื่อยล้า

คอรัส 1 บีตก็รู้ บีตก็สู้ ทุกเวลา

คอรัส 2 บีตก็พร้อมก้าวไปข้างหน้า
เพื่อเผชิญ

คอรัส 1 และนี่คือเรื่องราวของบีต

คอรัส 2 ดวงดาวที่มีมะอยู่บนฟ้า

คอรัส 1 ที่มีปิ๊ะอยู่ในน้ำ

คอรัส 2 แล้วก็มียบีตก็อยู่ตรงกลาง
ระหว่างคนทั้งสอง

ฝั่งซ้าย

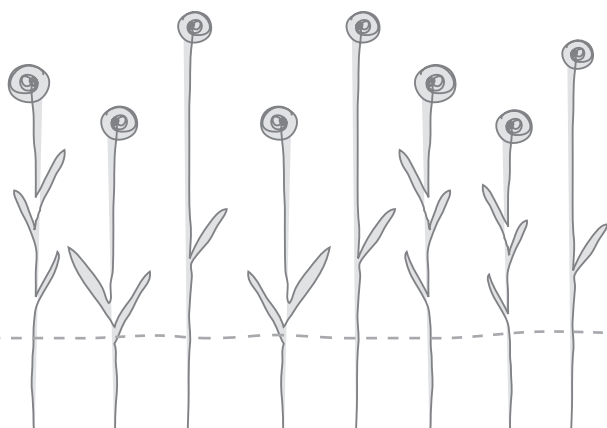

ฝั่งขวา

พร้อมกัน (มองไปที่บีดักทางด้านซ้าย
ของเวที) และนี่คือบีดัก
ลูกรักลาไว้อย
ดนตรีพื้นถิ่นบรรเลงคลอเบาๆ
ไฟค่อยๆ ดับลง

โดย กุสุมา เทพรัักษ์

พลังของบทกวี

คริสตี้ พอร์ตเตอร์ ใช้เวลาช่วงหนึ่งเพื่อยกกล่องแคนตาลูปเป็นลังๆ นำไปแจกให้กับครอบครัวคนงานร่อนแร่ที่รับจ้างทำไร่ ในหุบเขาโคซเซลลาทางตอนใต้ของแคลิฟอร์เนีย เห็นได้ชัดว่าเป็นงานหนัก ผู้อำนวยการองค์การการกุศลวัย 48 เติบโตจากเพลลิกะเพราะข้อเข่าอักเสบและต้องรับน้ำหนักมากเกินไป แขนของเธอมีรอยเมงมูกัดเป็นจุดๆ และขาของเธอก็มีรอยเปื้อนคราบน้ำมันจากการพยายามซ่อมรถยกของตัวเอง

แม้จะทุลักทุเลแต่พอร์ตเตอร์ก็ไม่มีท่าทางสะทกสะท้าน เสมือนเรือที่ล่องไปบนลำน้ำที่มีฝูงจระเข้รังควานในบึงเอฟเวอร์เกต เธอขับเรือเร็วกว่าคนอื่นๆ เสียด้วยซ้ำ เพราะอะไรหรือ? ไม่ใช่เพราะฝึกสมาธิทุกวันหรือกินยากระตุ้นประสาทใดๆ แต่เพราะบทกวี ภาพและท่วงท่าของบทกวีที่มีอยู่ในใจของเธอ ได้เปลี่ยนสิ่งที่รายล้อมรอบตัวเธอทุกวัน ให้ดูเป็นสิ่งใหม่และสดใส

อุณหภูมิรอบๆ สูงถึง 120 องศา แต่ก็แน่นอนว่ามีได้โหดร้ายขนาดจะเผาโลกได้ ดังที่เจอร์ราร์ด แมนลี่ ฮีฟกิ้นส์ กล่าวไว้ “เพียงแสงย้อนสะท้อนกลับ เมื่อขยับสันแผ่นฟอยล์”

จริงอยู่ บางครั้งเธอก็พักหลบแดดที่ใต้บันไดของโกดังเก็บของข้างทาง แต่ก็น่าประหลาดเมื่อเธอนึกถึงบทกวีของเอมิลี ดิกสัน ที่ว่า “คนที่หลบซ่อนตนบนทุ่งหญ้า”

เธอถามว่า “คุณรู้จักแผ่นกรองแสงที่ช่างภาพใช้เวลาที่แสงจ้าเกินไปไหม?” แล้วเธอก็ถอดหมวกฟาง สบัตผมสีบลอนด์พร้อมกับบอกว่า “บทกวีก็เป็นแบบนี้แหละสำหรับฉัน”

อันที่จริงมีการใช้บทกวีเพื่อการรักษามานานแล้ว เพราะบทกวีมีลักษณะพิเศษที่สามารถช่วยปลอบและบรรเทาให้สบายใจได้ เช่นเดียวกับบทสวดมนต์และเพลงของพวกอินเดียนแดงเผ่าโอโรควอย เมื่อต้องเผชิญกับความเศร้าหลังจากสูญเสียคนที่รักไปก็จะใช้คาถาปลอบใจตัวเองท่องซ้ำไปซ้ำมา ในอียิปต์โบราณเยียวย่าโดยการเขียนโคลงกลอนลงบนแผ่นกก แล้วนำไปต้มละลายน้ำเพื่อนำมาดื่ม

ทุกวันนี้มีการนำเอาบทกวีมาใช้ในการรักษาทางการแพทย์บ้างแล้ว ราฟาเอล แคมโปหมอที่รักษาด้วยบทกวีที่ฮาวาร์ด ผู้เขียน “ศิลปะในการรักษา : กระเป๋ายาของหมอบทกวี” ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการอ่าน เขียน หรือท่องบทกวีสามารถบำบัดโรคได้ ในทางปฏิบัติเขามักจะแนบแผ่นที่บรรจุข้อความของบทกวีไปพร้อมกับใบสั่งยาและแผ่นพับอื่นๆ ที่เขามอบให้คนไข้

แคมโปเชื่อว่า บทกวีสามารถช่วยให้คนไข้มองความเจ็บป่วยในทางที่แตกต่าง (ตามทฤษฎีแผ่นกรองแสงของช่างภาพ) และจะช่วยให้พวกเขาอยู่ต่อไปอย่างราบรื่นท่ามกลางชีวิตที่ถูกแมงมุมกัดหรือรถยกของเสีย

ขณะที่เขาแน่ใจว่าบทกวีมีผลดีต่อคน แต่เขาก็ไม่สามารถบอกคุณได้ชัดๆ ว่าทำไม “เราเพิ่งอยู่ในขั้นเริ่มต้นในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกการทำงานที่อาจเป็นไปได้” เขาบอก “แต่บทกวีน่าจะส่งผลต่อคนโดยเริ่มจากระดับของเซลล์ประสาทในก้านสมอง เมื่อคนไข้อ่านหรือท่องบทกวี พบว่า จังหวะการเต้นของหัวใจและความถี่ในการหายใจดีขึ้น” อันที่จริงผลการวิจัยนี้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการโรคหัวใจนานาชาติ ที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อกลุ่มอาสาสมัครอ่านบทกวีด้วยการออกเสียงเป็นเวลา 30 นาที อัตราการเต้นของชีพจรจะต่ำลง มากกว่ากลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมในวงสนทนาโดยไม่ได้อ่านบทกวี

อุปสรรคที่แคมโปพบก็คือ การทำให้คนไข้ผ่านพ้นช่วง “หวาดผวาด้วยการเจ็บ” ซึ่งบทกวีกระตุ้นได้ในบางคน “คนไข้จำนวนมากขยาดบทกวีตั้งแต่ตอนเรียนในโรงเรียน” เขาบอก “แต่มันเป็นรูปแบบการใช้คำในระดับพื้นฐานที่สุดที่เรามี และบทกวีก็มีใช้สิ่งแปลกปลอมอะไรเลย”

เป็นไปได้ที่จะพิชิตโรคขาดบทกวีในทุกกลุ่มอายุ แต่ประสบการณ์ด้านบวกที่มีต่อศิลปะในรูปแบบนี้มาตั้งแต่วัยเยาว์มีส่วนช่วยได้มาก แค่มไปจำได้ว่าคุณพ่อของเขาอ่านบทกวีที่เกี่ยวกับการรักชาติของโจเซ มาร์ตี ให้เขาฟังด้วยภาษาสเปนตอนเขาอายุ 3 ขวบ “มันให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล เหมือนเพลงกล่อมเด็ก” เขาบอก

พอร์เตอร์ก็เช่นกันที่โชคดีหลงใหลบทกวีมานานโดยไม่เคยกลัว เธอเติบโตที่เมืองถ่านหินในเคนตักกี ตอนอายุ 5 ขวบเธอสนใจหนังสือคำกลอนสำหรับเด็กเรื่อง “บ้านและสวนที่ดึกดำ” คุณพ่อของเธอเป็นคนงานเหมืองถ่านหินที่มีการศึกษาระดับเกรด 3 และชอบให้เธอท่องบทกวีให้ฟัง ทั้งพ่อลูกรู้สึกตื่นเต้นขนลุกและจดจ่ออยากรู้เมื่ออ่าน “โจรข้างทาง” ของอัลเฟรด โนฮิส และประโยคที่จำฝังใจใคร่รู้ เช่น “ไอ้จันทราตั้งนาวาอันน่ากลัว”

“ฉันไม่รู้ด้วยซ้ำว่า นาวา คืออะไร” พอร์เตอร์ย้อนนึกถึงวัยเด็ก “ฉันค้นหาคำนี้ อ้อมันเป็นคืนที่มีดและมีฝนฟ้าคะนอง และพระจันทร์ก็เปรียบเหมือนเรือที่ท่องไปบนท้องฟ้าเมื่อคุณยังเด็กนั่นเป็นเรื่องที่น่าตื่นเต้นมาก คุณจะเริ่มคิดว่านี่เป็นวิธีบรรยายที่แนบเนียนมิใช่หรือ?”

พอร์เตอร์ไม่จำเป็นต้องเข้าใจตัวบทกวีทั้งหมดเพื่อที่จะรักเสียงและพลังของบทกวี มักมีผู้เคลงใจและเชื่อว่าการซาบซึ้งในบทกวีนั้นต้องแปลความหมายของเนื้อหาที่ไม่ชัดเจนนั้นให้ออก แท้จริงแล้วอิทธิพลของบทกวีขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของการสร้างภาพและจังหวะแบบง่าย ๆ “เนื้อหาไม่ใช่สิ่งสำคัญมากเสมอไป” แค่มไปกล่าวว่า “บทกวีสามารถเข้าไปในตัวเราได้โดยผ่านทางความรู้สึกลึกๆ ภายใน ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการรับรู้ด้วยเหตุผล”

เมื่อเราอ่านบทประพันธ์ของยิปส์และรู้สึกแน่นหน้าอกขึ้นมาทันที บทกวีกำลังเลี้ยงการใช้จิตในการวิเคราะห์ของเราและกระทำต่อร่างกายโดยตรง “บทกวีที่ดีเพียงมาแผ่ร่องในตัวคุณเท่านั้น” พอร์เตอร์บอก

มีสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นกับพอร์เตอร์ตอนเธออย่างเข้าสู่วัยรุ่น และบทกวีที่เคยตรึงใจเธอในวัยเด็กก็เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในชีวิตของเธอ คุณพ่อเริ่มตีหมอนกและพ่อแม่อีกที่ย่ำร้าง ชีวิตของพอร์เตอร์เหมือนดั่งพรวดลงทันที

ครูที่สอนเธอในระดับเกรด 7 คงจะสังเกตเห็นความต้องการในปัญหาของเด็กสาว จึงได้นำเอาสำเนาเรื่อง “ฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วง : ถึงเด็กวัยเยาว์” ของเจอร์ราด แมนลีย์ อีธพกินส์ เข้ามาแจกในชั้นเรียน พอร์ตเตอร์กลับคืนสู่สภาพเดิมอีกครั้งจากข้อความที่เกี่ยวกับความสูญเสียในบทกวี (“มาร์กาเร็ตเธอเศร้าโศกทุกวินาที อยากย้อนให้ไกลเดินโกรทไม่จากไป?”) เธอค่อยๆ ตามร่วมไปกับความเศร้าเช่นเดียวกับความรู้สึกของตัวเอง และประหลาดใจว่าตัวเองรู้ซึ่งถึงสิ่งที่กวีต้องการสื่อจริงๆ มาร์กาเร็ตช่างไร้เหตุผลที่ร้องไห้พึมพาย ในเมื่อใบไม้ที่ร่วงหล่นไปยังมีใบใหม่ๆ อีกมากมายที่กำลังจะผลิใหม่ตามมา

ตอนที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยพอร์ตเตอร์ก็ยิ่งลุ่มหลงในบทกวี เธอทิ้งแบบเรียนทั้งหมดของเธอหันมาสนใจแต่หนังสือของเดนิส เลเวทอฟ และของกวีคนอื่นๆ “เลเวทอฟคิดว่าบทกวีเป็นเสมือนบทสวดมนต์ตอนเช้า และบทกวีก็เริ่มทำให้ฉันรู้สึกเช่นนั้นด้วย” เธอว่า “บทกวีเป็นเพียงสิ่งที่คนธรรมดาซึ่งขณะหนึ่งเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งเขียนขึ้น บทกวีที่ดีจะส่งผ่านความเข้าใจที่แจ่มแจ้งนั้นมาให้คุณ”

ทุกวันนี้เพื่อนร่วมงานที่บางครั้งเห็นใบประวัติของพอร์ตเตอร์ก็ล้อเกี่ยวกับชีวิตในมหาวิทยาลัยของเธอที่ใช้ไปกับการเรียนบทกวี “ฮะ” พวกเขาทำเสียงแปร้น “*บทกวี* ให้อะไรดี ๆ กับเธอมากเลยหรือ?”

ใช่ ให้มากจริงๆ

อย่างเช่นครั้งหนึ่งเมื่อพอร์ตเตอร์ติดค้างอยู่ที่สนามบีนโอแฮร์ในชิคาโกเพราะมีพายุหิมะ เธอกำลังจะไปเยี่ยมคุณพ่อซึ่งป่วยด้วยโรคปอดติดเชื้อและกำลังจะจากไป เธอนึกถึงบทกวีของเอมิลี ดิกสัน ที่ว่า “ให้หนึ่งเฉยสู่งบของชีวิต ไม่มีแล้วรุ่งอรุณของพรุ่งนี้” ในสนามบีนที่อลหม่านและรายรอบด้วยผู้โดยสารที่ตกค้าง เธอกลับรู้สึกถึงความนิ่งสงบจากการปลอบประโลมของบทกวี

“บทกวีทำให้ฉันสงบ” พอร์ตเตอร์พูด “ฉันรู้ว่าควรคาดหวังอะไร เพราะฉันเชื่อมั่นในตัวเอมิลี ดิกสันจริงๆ เธอเคยถูกมาแล้วหลายครั้งก่อนหน้านี้”

เดี๋ยวนี้พอร์ตเตอร์จะเก็บบทกวีไว้ใกล้ๆ มือ เช่น บทกวีของเวนเดล เบอริร์วางไว้ที่หิ้งในโกดังเก็บของ และรวมผลงาน 101 บทกวีคัดสรรเก็บไว้ที่ได้เบาะในรถส่งของคันเก่าๆ ของเธอ

แต่บทกวีส่วนใหญ่อยู่ในตัวเธอ “มีบทกวีที่มักถูกเขียนเข้าไปเข้ามาในหัวของฉันเสมอ” เธอบอก “บทกวีจะกลับมาหาฉันได้ทันทีเหมือนบทสวด แคร่รู้สึกว่ามีบทกวีอยู่ด้วย ฉันก็รู้สึกสบายใจแล้ว”

สวัสดีความคุ้นเคยกับบทกวี

สำหรับพวกเราส่วนใหญ่แล้ว บทกวีมักเป็นสิ่งที่เราทิ้งไปตั้งแต่เรียนจบจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย ต่อไปนี้เป็นวิธีง่ายๆ ที่จะนำเอาบทกวีกลับเข้ามาในชีวิตเราอีกครั้ง ย้อนความจำหาจุดเริ่มต้น

พยายามนึกถึงสิ่งที่คุณเคยชอบอ่านตอนเด็ก อะไรก็ได้ เช่น กลอนของมาเธอร์กูสเซล ซิลเวอร์สเทน บทสวดมนต์ หรือเพลงกล่อมเด็ก จังหวะทำนองที่จะนำเอาวัยเด็กของคุณกลับมาหาคุณได้ในตอนนี้ คุณจะรู้สึกถึงความแจ่มใส ความอบอุ่นแห่งวัยเยาว์

อ่านด้วยหู

บทกวีเข้าถึงเราได้โดยผ่านทางหูมากกว่าด้วยสายตา สร้างประสบการณ์นี้ได้ด้วยการเข้าฟังการอ่านบทกวี ฟังจากเทปหรือซีดีที่ผู้ประพันธ์อ่านบทกวีของตัวเองหรือผู้มีน้ำเสียงงดงามอ่าน หรือตามที่เดนิส เลเวทอฟ เคยแนะนำไว้ครั้งหนึ่งว่า เข้าไปในห้องน้ำและอ่านบทกวีด้วยเสียงดังๆ ด้วยตัวเอง

หาสิ่งที่เหมาะกับคุณ

“มีบทกวีสำหรับทุกคน เช่นเดียวกับมีเพลงสำหรับทุกคน” คริสตี้ พอร์ตเตอร์ บอกไว้อย่าล้มเลิกเพราะคุณเกลียดฮ็อปกินส์ หรือไม่ชอบเลเวทอฟ ถ้าใช้ภาษาที่เข้าใจยากไม่เหมาะกับคุณ ก็ลองหาบทกวีที่ใช้ภาษาพูดง่ายๆ อย่างของแมรี โอลิเวอร์ หรือ บิลลี คอลลินส์ ครูกวีของสหรัฐในอดีต

จำให้ขึ้นใจไว้สักบท

ไม่มีอะไรจะเหมาะสมไปกว่าการมีบทกวีดีๆ สักบทบันทึกไว้ในสมองของคุณ

ให้พร้อมจะใช้งานได้ทันที ใช้ช่วงที่คุณรู้สึกผ่อนคลาย เช่น ตอนไปเดินเล่นหรือไต่เขา
จำบทกวีสักบทหรือไม่กี่บรรทัดจากบทกวี บทกวีที่จำขึ้นใจคือ “เครื่องรางวิเศษ” ดังที่
ราฟาเอล แคมโปกล่าวไว้ “ปิดเข้าความพุ่งชันที่มากกระทบขณะที่คุณกำลังบินอยู่บน
เครื่อง หรือใช้ท่องออกเสียงขณะที่คุณฝึกโยคะในห้องนั่งเล่น”

เขียนขึ้นมาด้วยตัวเอง

คุณไม่จำเป็นต้องเขียนบทกวีในฐานะเป็นรูปแบบงานศิลปะวรรณกรรมที่มีฉันทลักษณ์
แต่ถ้าคุณทำได้ก็ลองเขียนดู แคมโปแนะนำให้อ่านหนังสือพวกนี้ คือ การแพทย์บทกวีและ
ศิลปะการรักษาโรคด้วยการเขียนบทกวีของจอห์น ฟอกซ์ และการเขียนในฐานะวิธีแห่ง
การรักษาโรคของหลุยส์ เดอ ซาลโว

จาก Alternative Medicine Magazine (December 2006)

ปฐกการอ่าน- ผ่านลีลาละคร :
สร้างเสริมทักษะสื่อสาร
รักการอ่าน

"...ขอบคุณผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านที่สะท้อนเสียงแห่งความสุข ความพึงพอใจ ในการเข้าร่วมสัมมนา ทั้งยังให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับสร้างสรรค์พันธกิจ การอ่านสำหรับเด็กและเยาวชนร่วมกันให้เกิดผลภาพจิงๆ ขึ้นต่อไป เหนืออืหนัด ของอบคุณเด็กๆ และหนังสือดีทุกเล่ม เพราะโลกนี้มีชีวิตที่เบิกบานของเด็ก และมีสิ่งที่จะ ทำให้ชีวิตนั้นเบิกบานสู่สิ่งที่ตั้งามจิงงั้น คือหนังสือ..."

(กิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์ และคณะวิทยากร)

หนังสือ มีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้าง พัฒนาการของเด็กและเยาวชนในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งด้านจิตใจโดยรวม ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการเจริญ เติบโตทางกาย การอ่านหนังสือไม่ว่ารูปแบบใดๆ ด้วยความ เพลิดเพลินจะมีผลต่อการจัดระเบียบทางความคิดของ เด็กและเยาวชน

แต่การที่จะเปิดประตูสู่กระบวนการอ่านหนังสือ รักการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความต้องการอ่าน หนังสือ เกิดพฤติกรรมการอ่าน มีหนังสือเป็นเพื่อน มีการอ่านเป็นชีวิตจิตใจ ประการหนึ่งที่จำเป็นคือ จะต้อง ส่งเสริมบทบาทของผู้ที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ พี่เลี้ยงเด็ก ครู นักการศึกษาและ

นักกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดและชุมชน ที่สามารถสื่อสารกับเด็ก เพื่อ
โน้มนำให้เด็กเกิดอุปนิสัยรักการอ่าน มีการอ่านเป็นกัลยาณมิตร

“เรา” เชื่อในพลังของละคร และเชื่อว่าการปลูกการอ่านหนังสือด้วยวิธีการของ
การละคร จะมีพลังเป็นทวีในการสร้างกระบวนการลูกโซ่ของการอ่านที่เชื่อมโยงไปเรื่อยๆ
และแผ่ขยายเป็นตาข่ายในสังคม

“ปลูกการอ่าน-ผ่านลีลาละคร” จึงก่อรูปขึ้นเป็นโครงการวิจัยปฏิบัติการเชิง
สร้างสรรค์ (Creative Action Research) เรื่อง การสร้างเสริมนักสื่อสารรักการอ่าน เพื่อ
ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์รณรงค์สร้าง “พฤติกรรมกรอ่าน” โดยการสนับสนุนจากแผนงาน
สื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ให้การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรม

กรอบแนวคิดที่สำคัญคือ การนำความรู้ด้านการสื่อสารการแสดง (Performing
Art) ไปสร้างเสริมศักยภาพของบุคลากร/องค์กรในการขับเคลื่อนพฤติกรรมกรอ่านของ
เด็กและเยาวชน

เราประมวลความรู้ที่เรียกว่าเทคนิค “รีดเดอร์ส เธียเตอร์” อันเป็นศิลปะการละคร
เพื่อส่งเสริมการอ่านมาสร้างสรรค์เป็นกิจกรรม ด้วยความหวังว่าจะเป็นกุศโลบายที่ดึงดูด
ใจและก่อให้เกิดความอึดอุมใจจากการเชื่อมโยงหนังสือกับเด็กและเยาวชนด้วยศิลปะ
การละครอย่างง่าย ๆ มาจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้ใหญ่เพื่อทำหน้าที่สื่อสารสู่
เด็ก นำเด็กให้สู่พฤติกรรมกรอ่าน เป็นการส่งเสริมบทบาทของครูพี่เลี้ยงเด็ก เจ้าหน้าที่
ส่งเสริมการศึกษาของ อบต. เทศบาล ครูอาจารย์ระดับประถม-มัธยมศึกษา และบุคลากร
ของห้องสมุดทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ที่จะทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครรัก
การอ่าน ให้สามารถนำเข้าไปเสริมกระบวนการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้

การสัมมนาปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เทคนิค “รีดเดอร์ส เธียเตอร์ : การละคร
ของนักอ่าน” เกิดขึ้นด้วยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานซึ่งส่งข่าวให้บุคลากรมาเข้า
ร่วมการสัมมนาฯ รวมถึงการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ทำให้มีบุคลากรจากทุกภูมิภาคเข้าร่วม
การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์ในการจัดสัมมนาปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนักสื่อสารรักการอ่าน เพื่อให้ผู้เข้าสัมมนารู้จักเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย รู้จักเทคนิคการแสดงแบบง่ายๆ โดยใช้ศิลปะการแสดง เช่น การทำเสียง หรือทำหุ่นเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง และนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานของตน ในกรณีที่ทำงานกับเด็กเล็กก็นำไปประยุกต์ใช้ ครูก็นำไปใช้ในการสอนปกติในชั้นเรียนได้ ห้องสมุดก็นำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมได้

การสัมมนา จัดขึ้น 2 รุ่น รุ่นแรกวันที่ 2-4 เมษายน 2551 ณ สวนเงินมีมา กรุงเทพมหานคร จำนวนผู้เข้าสัมมนา 60 ราย และรุ่นที่ 2 วันที่ 28-30 เมษายน 2551 ณ ห้องประชุมสภาเทศบาล จ.ฉะเชิงเทรา จำนวนผู้เข้าสัมมนา 63 ราย ใช้เวลาในการอบรมรุ่นละ 3 วัน

ผู้เข้าสัมมนาจาก 15 จังหวัด

ผู้เข้าสัมมนาจาก 15 จังหวัด* มีทั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ อบต. เทศบาล และกรุงเทพมหานคร และจากโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) มหาวิทยาลัย และภาคประชาสังคม

ทั้ง 2 รุ่น รวม 123 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 94) มีอาชีพครู/อาจารย์/พี่เลี้ยงเด็ก และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด/บรรณารักษ์ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 48 และร้อยละ 47 ตามลำดับ) ที่เหลือเป็นนักวิชาการศึกษา เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ในสังกัดของ อบต. และนักกิจกรรมชุมชนจากภาคประชาสังคม

ครูที่เข้าสัมมนาฯ ส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนในระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา (ประมาณ 3 ใน 4 ของกลุ่มครู) และส่วนใหญ่เป็นครูสอนวิชาภาษาไทย และครูบรรณารักษ์ ส่วนครูที่สอนวิชาอื่นๆ เช่น สังคมศึกษา นาฏศิลป์ หรือภาษาอังกฤษ จะมีหน้าที่ช่วยดูแลห้องสมุดของโรงเรียนด้วย สำหรับครูที่สอนในระดับปฐมวัยหรือครูพี่เลี้ยง ซึ่งมีประมาณ 1 ใน 4 ของกลุ่มครู เป็นบุคลากรที่ทาง อบต. จัดส่งเข้ารับการอบรม

ครูปฐมวัยหรือครูพี่เลี้ยงเด็ก เป็นครูจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดของ อบต. อาจเป็นไปได้ว่าโรงเรียนในสังกัดของ อบต. คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนในระดับที่สูงขึ้น (ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา) ยังไม่ได้โอนเข้ามาอยู่ในสังกัดของ อบต. และ/หรือ อบต. ให้ความสำคัญกับระดับปฐมวัยมาก ประกอบกับขาดบุคลากรที่จะดูแลงานด้านการศึกษาโดยตรง จึงให้อยู่ในความรับผิดชอบของครู ส่วนบุคลากรจากเทศบาล ที่เข้าสัมมนาฯ มีทั้งเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาของเทศบาลที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์และครูของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล

กลุ่มบรรณารักษ์จำนวนครึ่งหนึ่ง มาจากกลุ่มงานพัฒนาห้องสมุดประชาชน กองนันทนาการ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ประจำอยู่ตามห้องสมุดประชาชนในเขตต่างๆ

* กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี ภาพสินธุ์ ฉะเชิงเทรา เชียงใหม่ ตาก นครปฐม นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ยะลา ระยอง สงขลา สมุทรสงคราม อ่างทอง และอุดรธานี

ของกรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดเคลื่อนที่ ที่ใช้รถตระเวนตามชุมชนต่างๆ ในเขตชุมชน/โรงเรียน ส่วนกลุ่มบรรณารักษ์อีกครึ่งหนึ่งมาจากต่างจังหวัด และส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

งานหน้าที่หลักประการหนึ่งของบรรณารักษ์ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค คือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยจัดขึ้นในวันหยุดหรือตระเวนไปตามโรงเรียนและชุมชนต่างๆ ส่วนกลุ่มครูนั้น ในโรงเรียนต่างๆ จะมีโครงการนักเรียน-โรงเรียนรักการอ่าน ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ดำเนินการต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546 จากโครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ หน้าที่ของครูนอกจากการสอนในห้องเรียนที่เป็นงานประจำแล้ว จึงอาจต้องรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนด้วย

ประมาณ 3 ใน 5 ของผู้เข้าสัมภาษณ์ เป็นผู้ที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งเข้าสัมภาษณ์ และจำนวน 1 ใน 5 ทราบจากหนังสือเชิญชวนของโครงการ ที่เหลือทราบจากแหล่งอื่นๆ เช่น ผู้นำชุมชน/บุคคล/เพื่อนร่วมงานแนะนำ และทราบจากเว็บไซต์ เป็นต้น

ในภาพรวมส่วนใหญ่ต้องการนำความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไปประยุกต์ใช้ประกอบการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 50) และเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ (ร้อยละ 41) ที่เหลือระบุว่า เห็นว่าเป็นเทคนิคใหม่น่าสนใจ และต้องการนำไปเผยแพร่ต่อให้เพื่อนร่วมวิชาชีพหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ และเมื่อแยกรายละเอียด กลุ่มครูส่วนใหญ่ระบุว่าต้องการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ส่วนใหญ่ระบุเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

ทัศนคติต่อหนังสือและการอ่าน

จำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้เข้าสัมมนาฯ ประเมินความเป็นผู้รักการอ่านของตนเองในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52) รักการอ่านในระดับมาก ร้อยละ 31 และมากที่สุด ร้อยละ 11 ที่ระบุว่าน้อย ร้อยละ 2 และที่เหลือไม่ระบุ

สื่อที่นิยมมากที่สุดคือ โทรทัศน์ (ร้อยละ 29) รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 26) สอดคล้องกับที่วิทยากรสอบถามบางกลุ่มในช่วงสัมมนาว่าแต่ละวันอ่านหนังสือหรือรับสื่อประเภทหนังสือเท่าใดเมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ ผู้เข้าสัมมนาระบุว่าประมาณ 40-50% เมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ

สภาพปัญหาประการหนึ่งที่บรรณารักษ์บางรายระบุ คือ อยากจะอ่านหนังสือแต่มีข้อจำกัดเนื่องจากข้อบังคับขององค์กร ไม่สามารถอ่านได้ในเวลางาน

จากการให้คำอุปมาเกี่ยวกับหนังสือ ผู้เข้าสัมมนาเกินกว่าครึ่งมองหนังสือในเชิงแหล่งปัญญา/ความรู้ (ร้อยละ 57) และมองว่าหนังสือคือประสบการณ์ชีวิต/โลกกว้าง (ร้อยละ 16) หนังสือคือมิตรแท้ (ร้อยละ 14) ที่เหลืออุปมาหนังสือในแง่ของการอ่านว่าเป็นสิ่งดีมีประโยชน์

พฤติกรรมการรวมการอ่านของเยาวชน

ผู้เข้าสัมมนาจำนวนมากกว่าครึ่งทำงานอยู่ในองค์กรปัจจุบันมากกว่า 10 ปี และจำนวน 3 ใน 4 ของผู้เข้าสัมมนาทั้งหมด ทำงานเกี่ยวข้องกับเยาวชนอายุ 6-12 ปี และ 12 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 42 และ 33 ตามลำดับ) ส่วนผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเยาวชนอายุ 3-5 ปีมีจำนวน 1 ใน 4 ของผู้เข้าสัมมนา ลักษณะพฤติกรรมการอ่านของเยาวชนที่ผู้เข้าสัมมนาเกี่ยวข้องกับ สรุปลงได้ดังนี้

อายุ	พฤติกรรมกรรมการอ่าน
3-5 ปี	<ul style="list-style-type: none"> • ชอบหนังสือที่มีรูปภาพ ตัวหนังสือน้อย สนใจภาพ ชอบดูภาพ • อ่านไม่ได้แต่จะพูดเล่าเรื่องตามจินตนาการของภาพที่ดู • ชอบเล่าเรื่องจากภาพเองตามจินตนาการ • เปิดดูภาพ ทำทำอ่านและพูดเล่าเรื่องตามความคิดของตนเองจากภาพที่เห็น • ช่างซักถาม ดูภาพ สังเกตแล้วนำมาพูดเป็นคำถาม • ชอบให้อ่านให้ฟัง และให้เล่าเรื่องโดยมีการถาม-ตอบ สนใจการแสดงบทบาทสมมุติ • สนใจที่ครูอ่าน/เล่าให้ฟัง เมื่อจำได้ก็จะเปิดหนังสือเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง
6-12 ปี	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่ชอบอ่านหนังสือ อ่านน้อย • ชอบดูรูปภาพ สนใจหนังสือการ์ตูนเป็นส่วนมาก • ชอบเล่นเกมหรือกิจกรรมบันเทิงมากกว่าอ่านหนังสือ • สมารถอ่านหนังสือไม่เกินครึ่งชั่วโมง สนใจเล่นเกมอินเทอร์เน็ตมากกว่า • ชอบการเล่านิทาน ชอบหนังสือที่มีรูปภาพประกอบเป็นเรื่องเล่า • (ห้องสมุด) เด็กส่วนมากจะมีผู้ปกครองมาด้วย คอยชี้แนะและอ่านให้ฟัง หรือบางครั้งก็อ่านเอง • อ่านหนังสือพอได้แต่อ่านไม่คล่อง และบางครั้งตีความจากเรื่องที่อ่านไม่ได้ • จะสนใจอ่านเมื่อได้รับแรงกระตุ้นและการดูแลอย่างใกล้ชิด • เด็กประถมฯ ชอบหนังสือนิทานภาพมากกว่าหนังสือความรู้

อายุ	พฤติกรรมกรรมการอ่าน
12 ปีขึ้นไป	<ul style="list-style-type: none"> • อ่านน้อย จำนวนผู้อ่านไม่มาก • ไม่ชอบอ่าน ชอบเล่น ชอบคุย เข้าห้องสมุดน้อย • ชอบอ่านหนังสือที่ได้รับการจัดทำเป็นภาพยนตร์/ละคร • เน้นนวนิยายวัยรุ่นและเรื่องบันเทิงโดยเฉพาะดารา นักร้อง และการเลือกนิยายก็จะเลือกเรื่องที่มีรูปการ์ตูนหน้าปกสวย • ชอบอ่านการ์ตูน วรรณกรรมเยาวชนเกาหลี ญี่ปุ่น • ชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อ่าน/ค้นคว้าเฉพาะเรื่องที่ต้องการเท่านั้น ชอบค้นคว้าจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ชอบใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า • สนใจอ่านหนังสือประเภทเสริมบทเรียน อ่านเฉพาะที่ครูให้อ่านหรือที่เกี่ยวกับหมวดวิชาเรียน • อ่านหนังสือเพราะโดนบังคับ • ใช้ห้องสมุดน้อย ประมาณ 30% เข้าห้องสมุด อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือเยาวชน • คนที่อ่านหนังสือจะอ่านประจำแต่มีจำนวนน้อยมาก คนที่ไม่อ่านส่วนใหญ่จะสนใจกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่า • ขาดทักษะการอ่านสรุปความ อ่านเว้นวรรคไม่ถูก • อ่านเฉพาะเรื่องสั้นๆ • 11-13 ปี ชอบอ่านวรรณกรรมขนาด 20-60 หน้า 14-17 ปี ชอบอ่านหนังสือเรื่องยาวโดยเฉพาะวรรณกรรมเด็ก

ปัญหาในการส่งเสริมการอ่าน

ผู้เข้าสัมมนาฯ มองว่าปัญหาในการส่งเสริมการอ่านคือ เยาวชนไม่สนใจรักการอ่าน (ร้อยละ 19) เยาวชนนิยมสื่ออื่นๆ มากกว่า เช่น เกม คอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 13) ผู้ปกครองไม่สนับสนุน/ไม่มีเวลา (ร้อยละ 10) และ ไม่มีผู้มีประสบการณ์หรือผู้นำ กิจกรรม/ห้องสมุดมีหนังสือน้อย หนังสือไม่หลากหลาย การเดินทางไม่สะดวก/จัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่ตรงจุด ไม่ต่อเนื่อง ฯลฯ

ส่วนการแก้ปัญหา ประมาณ 1 ใน 4 ของผู้เข้าสัมมนาฯ ระบุว่า ต้องจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน (ร้อยละ 26) ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดความสนใจ (ร้อยละ 13) ต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการอ่าน (ร้อยละ 10) จัดบุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อศึกษาเทคนิคต่างๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน (ร้อยละ 9) ฯลฯ

"เมื่อต้นเดือนเมษายน มีโอกาสได้เข้าไปสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องเทคนิครีดเดอร์ส เธียเตอร์ โครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนักสื่อสารรักการอ่าน... เมื่อครั้งหนังสือเชิญมาก่อนข้างจะงงๆ เพราะเกิดมาเพิ่งเคยได้ยืนเทคนิคนี้เป็นครั้งแรก ส่วนสถานที่ก็สร้างความงุนงงให้อีกครั้งเพราะไปอบรมที่สวนเงินมีมา เมื่อไปถึงทางเข้าก็ต้อง งอีกครั้งเพราะทางเข้าจะอยู่ใต้ตึกแถวที่ผนังทะลุเข้าไป พอเดินทะลุเข้าไปก็จะพบกับความ ร่มรื่นและบรรยากาศแบบสบายๆ

พอถึงเวลาสัมมนาเชิงปฏิบัติการก็เข้าห้องสัมมนาซึ่งเป็น "ห้อง" จริงๆ เพราะโล่ง มีเบาะรองนั่งวางที่มม และพวกเราก็ต้องหายง เพราะตลอด 3 วัน พวกเราใช้พื้นที่นั้นนั่ง นอน ยืน ร้องหรือแม้กระทั่งเลือกกลิ้งโลดเล่นไปตามวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการของ "ครู" ทั้งหลาย เริ่มจากการแนะนำโครงการ อาจารย์ได้บอกความหมายซึ่งสรุปสั้นๆ ว่ารีดเดอร์ส เธียเตอร์ หรือ Readers Theatre (RT) หรือการละครของนักอ่าน เป็นการนำเสนอ

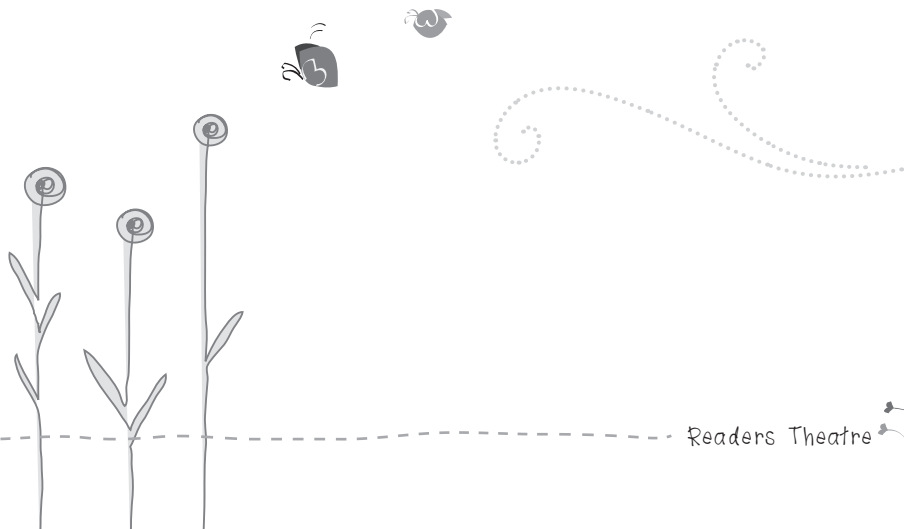
เรื่องราวอย่างง่าย ๆ แต่เป็นการทำให้เกิดภาพขึ้นในความนึกคิด เป็นละครแห่งจินตนาการ
กลับจากงานนั้นลองเข้าไปค้นในกูเกิล จะเห็นกิจกรรมแบบนี้ในโรงเรียนและห้องสมุดอยู่
มากมาย แต่ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ในเมืองไทยพูดถึง ทำให้เราหูตาสว่างขึ้น ได้ข้อสรุปกับ
ตัวเองว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่านทำได้หลายแบบจริงๆ และเป็นเรื่องของทุกคนที่ต้อง
ตระหนักและไม่มีศาสตร์สาขาใดเป็นเจ้าของ เพียงแต่ว่าศาสตร์สาขาใดจะเข้าไปสนับสนุน
ตรงแง่มุมไหน

การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบตัวจริงเสียงจริง เริ่มจากการฝึกสมาธิไปทำงานแสดง
สร้างความเชื่อให้กับตัวเองว่าเรากำลังสวมบทบาทนั้นอยู่ การใช้ท่าทางและลีลา
การใช้เสียง ดนตรีและการใช้หุ่นนาซนิต แต่ละวันเหนื่อยอ่อนแต่ทุกคนก็สนุกและใจสู้
วันสุดท้ายให้แต่ละกลุ่มเลือกหนังสือในดวงใจของกลุ่มมาทำเป็นละคร

กลับมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง ทุกคนต่างพูดเสียงเดียวกันว่ากรรมสนองกรรม เพราะ
เรื่องแบบนี้พวกเราชอบหนักหนาทำให้เด็กในค่ายห้องสมุดสุดหรรษาทำละครตอนอำลาค่าย
แต่ครั้งนั้นเราทำแบบใช้ความรู้สึก ส่วนครั้งนี้ทำแบบมีระบบระเบียบทางศาสตร์ของ
การละคร...”

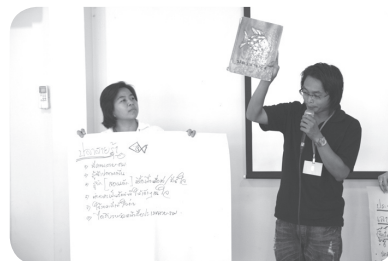
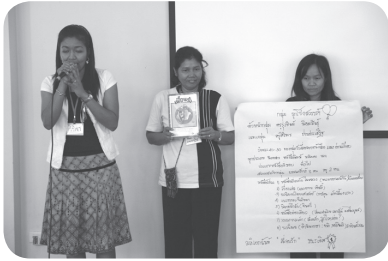
เปอง-มหาวิทยาลัยศิลปากร : รวมพลคนรักเด็ก

<http://gotoknow.org/blog/lovelylibrary/199521>

สัมมนาเชิงปฏิบัติการเทคนิค “รีดเดอร์ส เรียเตอร์”

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเทคนิค “รีดเดอร์ส เรียเตอร์ : การละครของนักอ่าน” ดำเนินไปตลอด 3 วันตามเนื้อหาหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังนี้

วันแรก

ภาคเช้า

- เปิดการสัมมนา แนะนำภาคีส่งเสริมการอ่านแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และแนะนำโครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนักสื่อสารรักการอ่าน (ปสอ.) และคณะวิทยากร

- บรรยายนำ “หนังสือคือชีวิต : นำความคิดและความฝันจากโลกของการอ่าน” และ “พัฒนาการแห่งวัยวาร์ : อ่านหนังสือ อ่านโลก”
- แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เข้าร่วมสัมมนา (แบ่งเป็น 6 กลุ่มย่อย มีวิทยากรประจำกลุ่ม) พูดคุยเกี่ยวกับหนังสือดีที่ตนเตรียมมา
- ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอหนังสือดี/แรงบันดาลใจจากการอ่าน

ภาคบ่าย

- แนะนำศิลปะวิธีการแห่งการอ่าน “Readers Theatre (RT) : การละครของนักอ่าน”
- ชมการแสดงชุด “ละครบรรเลง บทเพลงหนังสือ” และเสวนากับวิทยากรนักแสดง ผู้กำกับการแสดง
- วิเคราะห์มิติ/ประเมินหนังสือกับองค์ประกอบของการแสดง (จิต-รู้สึกนึกคิด, เสียง-อ่านวินิจสาร, ท่วงทีลีลา-อวัจนสาร, เทคนิคการละคร-ทุกคนทำได้)
- กิจกรรมฝึกความผ่อนคลายของกายและจิตเพื่อการแสดงอย่างง่าย ๆ

วันที่สอง

ภาคเช้า

- มิติที่หนึ่งของ RT (การละครของนักอ่าน) “ศิลปะแห่งเสียง : หลักการใช้เสียงในการสร้างสรรค์การอ่าน”
  - ก. หลักการหายใจ/การอ่านออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน/การอ่านตีความ
  - ข. การใช้บทกวี ดนตรี เพลง ส่งเสริมการอ่าน

ภาคบ่าย

- มิติที่สองของ RT (การละครของนักอ่าน)
  - ก. เทคนิคการใช้ร่างกายเพื่อการแสดงอย่างง่าย ๆ

ข. เทคนิคการแสดงแบบภาพนิ่ง (Tableau Vivant)

- มิติที่สามของ RT (การละครของนักอ่าน)
  - ก. การสร้างสรรค์และประดิษฐ์หุ่นมือ และการใช้อุปกรณ์
  - ข. รูปแบบการแสดงอื่นๆ ประกอบศิลปะแห่งการอ่าน
- ปฏิบัติการสร้างสรรค์สู่การแสดง (6 กลุ่ม)

วันที่สาม

ภาคเช้า

- ฝึกซ้อมและนำเสนอกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการอ่าน (6 กลุ่ม)
- การวิจารณ์และเสนอแนะโดยคณะวิทยากร

ภาคบ่าย

- สาธิตการแสดงจากรวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง “ปีศาจ ดาวดวงนั้นระหว่างน้ำกับฟ้า”
- เสวนาว่าด้วยการแสดงเพื่อส่งเสริมการอ่าน จากหนังสือสู่การแสดงจากละครของนักอ่านสู่ศิลปะแห่งการละคร
- สรุปและปิดการสัมมนา

ในการสัมมนา นอกจากบรรยายตามเนื้อหาที่จัดตารางไว้ คณะวิทยากรได้สอดแทรกกิจกรรมต่างๆ รวมถึง 28 กิจกรรม แทรกตลอดช่วงการสัมมนาทั้ง 3 วัน เป็นกิจกรรมทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาโดยตรง และกิจกรรมที่สอดแทรกเพื่อผ่อนคลายและดึงความสนใจของผู้เข้าสัมมนา ให้ไม่รู้สึกเบื่อ การอบรมทักษะต่างๆ เน้นที่ผู้เข้าอบรมได้ทดลองปฏิบัติจริงมากกว่าการบรรยายเป็นเนื้อหาโดยตรง

วิทยากรจะเน้นเรื่องการเชื่อมโยงการแสดงกับหนังสือทุกครั้งที่มีการสาธิตการแสดง ทั้งจากการแสดงของวิทยากรเองและของผู้เข้าร่วมสัมมนาและหนังสือสำหรับเยาวชนที่ผู้ร่วมสัมมนา นำมาคนละ 10 เล่ม เป็นองค์ประกอบสำคัญของการสัมมนา ตั้งแต่วันแรกที่ต้องแนะนำหนังสือที่ตนเองนำมา คัดเลือกมาจัดนิทรรศการและการจัดทำอุปกรณ์ประกอบต่างๆ จนถึงวันสุดท้ายของการสัมมนาที่ต้องนำเสนอการแสดงของกลุ่ม

ประสบการณ์ที่เราได้

ผู้เข้าสัมมนาเชิงปฏิบัติการเทคนิคครีเดอรัล เรียวเตอร์ประมาณครึ่งหนึ่งไม่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าอบรม/ปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน (ร้อยละ 52) และพบว่าผู้ที่เคยเข้าอบรมส่งเสริมการอ่านเป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุด (ทั้งกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด, และครูโรงเรียนในกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ ครูในสังกัดของ อบต. และเทศบาลที่เคยเข้าอบรมการส่งเสริมการอ่านมาก่อนมีน้อยมาก

และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าอบรม/ปฏิบัติการด้านการละครหรือการแสดงมาก่อน (ร้อยละ 89) ผู้ที่ระบุว่าเคยเข้าอบรมด้านการละครมาก่อนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครู และส่วนหนึ่งเป็นประสบการณ์ที่มีมาตั้งแต่สมัยเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดสัมมนาฯ ส่วนหนึ่งอาจวัดได้จากการรับรู้ ความเข้าใจ รู้จักนำทักษะต่างๆ ที่วิทยากรถ่ายทอดไปใช้ ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ถ่ายทอดหรือไม่ รวมถึงความคิดเห็นต่างๆ จากผู้เข้าสัมมนาต่อการจัดสัมมนานั้นๆ

ผู้ร่วมสัมมนาปฏิบัติการรายหนึ่ง เล่ากระบวนการเกี่ยวกับการจัดการแสดงของกลุ่มที่นำมาแสดงในวันสุดท้ายของการสัมมนาฯ ว่า

“จากประสบการณ์ที่อยู่มา 3 วัน กระบวนการทำงานของกลุ่มคือกลุ่มของเราจะมีหนังสือ 3 เรื่อง แล้วร้อยเรียงให้เป็น 1 เรื่อง ความจริงแล้วพวกเราคิดมากกว่า 3 เรื่อง แต่ด้วยความที่เมื่อวานนี้มีเวลาน้อยแต่ถามว่าทำไมต้องเอาหนังสือทั้ง 10 เรื่องเข้ามา เพื่อเราจะต้องมาตอบโจทย์ที่อาจารย์บอกว่าจะต้องมีกระบวนการที่ร้อยเรียงเข้ามา ก็เลยคิดขึ้นมา เรื่องแรกที่นำมาคือเรื่อง “เดินป่า” เรื่องเดินเล่นในป่ามีมาย เราก็ดูว่าใน 10 เรื่องมีเรื่องอะไรที่มีมายก็มีมายเช้า คือเรื่อง “กระตู่กระตัก” เนื่องจากเรื่องเดินเล่นในป่าเป็นกลอนสี่แต่เรื่องยายเช้าเป็นบทบรรยาย เราก็ต้องแปลงจากเรื่องยายเช้าให้เป็นกลอนสี่แล้วเรื่องยายเช้าก็มีสัตว์ต่างๆ นานา เราจะจบด้วยเรื่องนก ก็จึงมาที่ “ซาดาโกะกับนกกระเรียนพันตัว” มาต่อ มาเรียงร้อยกันขึ้นมาเลยเป็นการแสดงเรื่องนี้”

ความคิดเห็นของผู้เข้าสัมมนา หลังจากชมการแสดงในชุดสุดท้าย “ปีติ๊ก ดาวดวง นั้นระหว่างน้ำกับฟ้า” ที่นำเสนอโดยคณะวิทยากร บรรณารักษ์รายหนึ่งบอกว่า

“ก่อนอื่นอยากจะบอกว่าทิ้งในความสามารถ... สิ่งที่ยากจะพูดก็คือ อยากจะบอกว่า ถ้าเราสามารถทำได้อย่างนี้ ในทั่วทุกแห่งทั่วประเทศไทย มันจะทำให้เกิดวัฒนธรรมการอ่าน เพราะดิฉันมองว่า เราจะเกิดนิสัยอะไรที่เป็น นิสัยถาวร มันต้องเกิดมาจากความประทับใจอะไรบางอย่าง เรามั่นใจอย่างนั้น แต่ลักษณะอย่างนี้ บรรยากาศแบบนี้ มันจะเกิดขึ้นได้มากน้อยแค่ไหน พอย้อนกลับมาดูตัวเอง เอ๊ะ...จะไปเดินแรงเดินกาแบบนี้จะเหมาะหรือเปล่า หลายๆ อย่าง อยากจะบอกว่าทิ้งในความสามารถ และคิดว่าเราจะกลับไปทำที่บ้านเราให้เป็นแบบนี้ บรรยากาศแบบนี้ได้อย่างไร รับรองว่าถ้าเราทำได้ห้องสมุด เราไม่ต้องใช้นางกวัก กวักมือให้เข้าห้องสมุดอย่างแน่นอนค่ะ” (จังหวัดสงขลา)

ส่วนความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการสัมมนา ที่แสดงให้เห็นว่าจะมีการนำทักษะที่ได้จากการสัมมนาไปประยุกต์ใช้ ตัวอย่างเช่น

“(ดิฉัน) มีหน้าที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกวันอาทิตย์ เปิดบริการกับเด็กๆ วัยที่มากับครอบครัว ผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ไม่กำหนดเพศ วัย อายุ คุณพ่อ คุณแม่ก็เล่นกับลูกได้ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเน้นที่การส่งเสริม ภาษาไทย คนที่ดำเนินรายการก็คือตัวดิฉันคนเดียว ไม่มีทีมเวิร์ก จัดเวทีเอง คืองานมีวันอาทิตย์ วันศุกร์ก็บริการยืม-คืนไป พิมพ์งานเอกสารไปแล้วก็วิ่งไปติด ลูกโป่ง เอาโต๊ะมาวาง ปูพรม นี่พรมของดิฉันนะ ห้ามเดิน พอเด็กมาอ่าน เวทีก็ฟัง ทุกอย่างต้องเริ่มต้นใหม่ พยายามจัดเวทีในลักษณะที่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ก็ทราบว่างบประมาณเป็นอย่างไร ทรัพยากรมีเท่าไรก็ใช้เท่านั้น พอเด็กๆ มาวันศุกร์ ก็บอกให้ช่วยเป่าลูกโป่งหน่อย เด็กก็ฉลาดบอกถ้าจ้างพวกเราเราจะ ยินดีมาก บอกให้ทำอะไรก็รู้ทันเรา... ปัญหาอยู่ที่มุกเริ่มต้นแล้ว เพราะว่าดำเนิน

รายการเพียงคนเดียว... บางทีก็เกิดอาการท้อ ท้อในมุมมองของคนทำงาน การได้มาศึกษาดูงานก็เหมือนกำไรของชีวิต พอมาเจอตรงนี้ (การแสดง) ประทับใจมาก นั่งคิดเพื่อฝัน ฉันจะเล่นเป็นแมวได้ไหม...” “จากวันแรกที่บอกว่ามีปัญหาที่ได้ชี้แจงไป คิดว่าวันนี้มาคุ้ม คุ้มจริงๆ เพราะดิฉันได้มาหมดเลย และไม่ใช่ว่าดิฉันจะได้เพียงคนเดียว เด็กๆ ที่รอดิฉันอยู่ก็จะได้ด้วย” (จังหวัดนครปฐม)

วันนี้วันที่สามแล้ว มาไกลค่ะ... อยากทำงานกับเด็กๆ ทำงานกับประชาชนที่เป็นรากหญ้า อยากพาเขามาห้องสมุด แล้วให้เขาได้ใช้ มีความรู้สึกชอบที่หนังสือถูกรื้อกระจายกระจาย ถูกจับยับเยิน ชอบมาก จะไม่หวงเลย ขอแต่ว่าเขาหยิบหนังสือไปอ่าน ที่นี้ทางโครงการฯ ส่งหนังสือมาก็ไม่คิดว่าตัวเองจะได้หนังสือเพราะไม่ได้อยู่ในส่วนของ กศน. หรือ อบต. เป็นห้องสมุดประชาชนเทศบาล เขามองเห็นตรงนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยท้องถิ่นได้ คิดว่ามีประโยชน์มาก เราได้ความรู้เราจะเอากลับไปใช้อย่างแน่นอน ให้เด็กๆ ดู” (จังหวัดอุดรธานี)

“ตอนที่อาจารย์ได้รับคำสั่งให้มาอบรมที่นี่ มีความรู้สึกว่าร่อง ‘ยี่’ เลย เบื่อ... ปิดเทอม ไม่อยากมา อยากว่าง แต่ว่าพอได้มาแล้วชอบบอกว่าคุ้มค่ามาก แล้วก็เสียดายถ้าไม่ได้มา สามวันที่อยู่กลุ่มนี้นักกลุ่มนี้ได้รับรู้ถึงความรู้สึกของเราทุกคนที่มีต่อวิทยากร มันเป็นความรู้สึกที่ตรงใจ ขอขอบคุณในความทุ่มเทของคณะวิทยากรทุกท่าน พวกเราจะนำเจตนารมณ์ของคณะวิทยากรทุกท่านไปต่อยอดให้สมดังเจตนารมณ์ เอาไปใช้ให้เกิดประโยชน์และคุณค่ามากที่สุด...” (จังหวัดฉะเชิงเทรา)

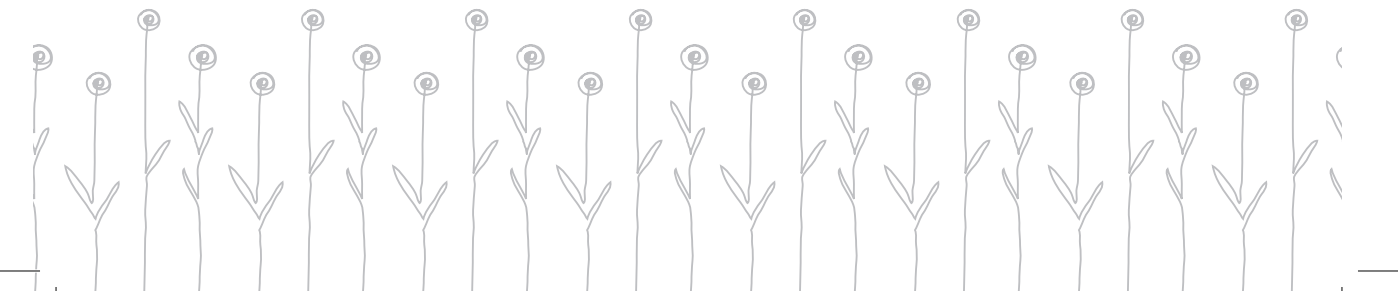

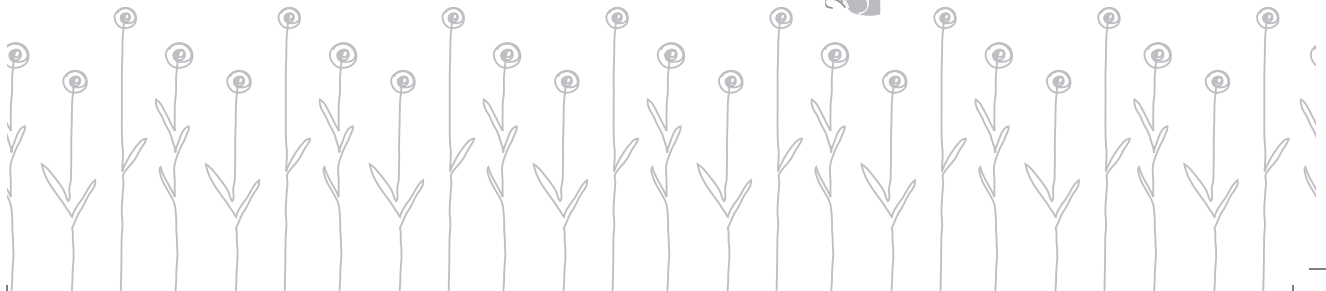

จากการประเมินความพึงพอใจต่อการสัมมนา ผู้เข้าสัมมนาฯ พึงพอใจในความสามารถของวิทยากรมากที่สุด ส่วนการรับรู้และความเข้าใจในเนื้อหาว่าตรงตามจุดประสงค์และมีการโยงเรื่องหนังสือกับการแสดงหรือไม่ อย่างไร อาจต้องพิจารณาเป็นรายๆ ไป

ผลลัพธ์จากการสัมมนาฯ อาจสรุปได้ว่า ผู้เข้าสัมมนาฯ ประทับใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านมากขึ้น ได้เทคนิคแปลกใหม่เพิ่มขึ้นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเชื่อว่าผู้เข้าสัมมนาฯ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำได้ การนำศิลปะการแสดง/ละคร และสื่อประกอบต่างๆ เช่น หุ่น ดนตรี เพลง ฯลฯ ซึ่งมีความตื่นตาตื่นใจและทำให้เพลิดเพลิน คนส่วนใหญ่มักจะชอบ แต่นักสื่อสารรักการอ่านต้องรักการอ่านหนังสือด้วย และคอยกระตุ้นให้ผู้ชม/ผู้ร่วมกิจกรรมได้ตระหนักถึงหนังสือและการอ่านหนังสือด้วยเช่นกัน

“ฉันจะเป็นนกสีจาวพราวเวนา
รอเวลาถึงคราได้พบกัน
จะคะนึงถึงตำนานอันแสนดี
จะมาพบเพื่อรักสักกั๊กใจ

ง้อหนักับมาแดนดินถิ่นสวรรค์
ไม่มีใครมาจับคั่นพรหมแดนใจ
ซึ่งชีวิตรอเวลาวันฟ้าใหม่
ใช้ฮือโลกเราทั้งผองพี่น้องกัน”

๗๖ กวีสาวโบยบิษ

แล้วบทเพลงนกสีจาว (จากหนังสือและซีดี “ระบำสายธาร ตำนานมอแกน”) เพลง
แห่งการอำลาที่ตั้งกระท่อมในช่วงสุดท้ายของการสัมมนาฯ เราสัญญากันว่า จะพบกันอีกใน
โลกที่มีเด็ก ๆ ในโลกที่มีหนังสือ โลกที่เรา กำลังจะไปสร้าง ไปเสริม โลกแห่งการอ่านหนังสือ
เหล่า นกสีจาวโบยบินกลับรัง พร้อมทั้งจะนำอาหารกลับไปป้อนสู่ลูกน้อยๆ ของตน...

จากนั้นอีกประมาณ 2-3 เดือน การติดตามขยายผลจากการสัมมนาก็เกิดขึ้น เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการและการอบรมสัมมนา ว่าบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด มีการนำสิ่งที่ได้จากการสัมมนาไปประยุกต์ใช้หรือขยายผลอย่างไร รวมถึงเพื่อทราบสภาพปัญหาและข้อคิดเห็นต่างๆ จากนักร้องสรรรักการอ่าน (ต่อไปนี้จะเรียกผู้ผ่านการอบรมสัมมนาว่า “นักร้องสรรรักการอ่าน”) โดยใช้การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (Mailed Questionnaire) ให้นักสรรักการอ่านจำนวน 123 ราย ผลตอบรับจากแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 54 จากจำนวนทั้งหมด

นอกจากนี้ เพื่อให้การประเมินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้มีการติดต่อสนทนาทางโทรศัพท์กับนักร้องสรรรักการอ่าน และติดตามเว็บไซต์ขององค์กรที่ส่งบุคลากรมาร่วมสัมมนาปฏิบัติการ ตลอดจนได้ตอบสนองการขยายผลของหน่วยงานบางแห่ง ด้วยการจัดกิจกรรมอบรมให้แก่เยาวชนแกนนำรักการอ่าน ได้แก่ ที่ประชาคมอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีเยาวชนระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายมาร่วมรับการอบรมจำนวน 70 คน และมีครูจากโรงเรียนในสังกัด อบต. ประมาณ 15 คน เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2551 ณ ห้องประชุมโรงเรียนวิสุทธิรังษี ได้รับความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจมาก

ในการประมวลผลได้จัดแยกนักร้องสรรรักการอ่านออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ คือ

- ครูที่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่การศึกษาของ อบต.
- ครูประถม-มัธยม
- เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ กทม.
- เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในต่างจังหวัด

ครูที่เลี้ยง เป็นครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. ส่วนเจ้าหน้าที่การศึกษาของ อบต. ในที่นี้หมายถึงนักวิชาการศึกษาและนักพัฒนาชุมชนในสังกัดของ อบต.

ครูประถม-มัธยม คือครูที่สอนระดับประถมศึกษาขึ้นไป ซึ่งครอบคลุมถึงครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โรงเรียนรัฐบาลและเอกชน ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ กทม. คือบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในสังกัดกอง
นันทนาการ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว ที่กระจายอยู่ตามเขตต่างๆ
ในกรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเคลื่อนที่ของ กทม.

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในต่างจังหวัด คือบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด/
นักจัดกิจกรรมชุมชนของเทศบาล อุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ศูนย์การศึกษาออก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) มหาวิทยาลัย และห้องสมุดเอกชน
(ภาคประชาสังคม) ที่อยู่ตามจังหวัดต่างๆ นอกเหนือจากกรุงเทพมหานคร

หนังสือสารวัตรการอ่าน : ปฏิบัติการ “ปลูก”

นักสื่อสารรักการอ่านนำทักษะที่ได้จากการสัมมนาฯ ไปปรับใช้ตามลักษณะงานที่
ตนรับผิดชอบ กล่าวคือ ครูพี่เลี้ยงนำไปใช้ในการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย เจ้าหน้าที่
การศึกษาของ อบต. นำไปจัดกิจกรรมและบรรจุเป็นโครงการในแผนของ อบต. ส่วน
ครูประถม-มัธยม นำไปใช้ทั้งในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
ของโรงเรียนในระดับที่เท่ากัน

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด นำไปใช้ในการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่าน ทั้งการจัดที่ห้องสมุดและจัดเคลื่อนที่ไปตามโรงเรียนและชุมชนต่างๆ
นอกจากนี้ห้องสมุดบางแห่งยังนำวิธีประดิษฐ์หุ่นแบบต่างๆ ไปใช้สอนในช่วงการจัดกิจกรรม
ด้วย บางแห่งจัดอบรมเทคนิคการเล่นิทานและการผลิตสื่อิทานเป็นหุ่นแบบต่างๆ
ให้กับครูในพื้นที่ด้วย

นอกจากนี้ มีการนำสิ่งที่ได้จากการสัมมนาฯ ไปถ่ายทอดในรูปแบบอื่นๆ เช่น เล่าสู่
กันฟังเกี่ยวกับเทคนิคครีเอเตอร์ส เรียเตอร์ ในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู
บรรณารักษ์ อาสาสมัครห้องสมุด ลูก ฯลฯ นำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงานหรือ
ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับทราบ นำบทความที่เป็นเอกสารประกอบการสัมมนาไปเผยแพร่

ต่อให้ผู้ปกครองนักเรียนในวันมอบตัว เป็นต้น

หลังจากการสัมมนาฯ ได้จุดประกายให้บางหน่วยงานนำไปริเริ่มโครงการใหม่ๆ เช่น จัด “ศูนย์รักการอ่าน” ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริการแก่ผู้ปกครองในชุมชน จัดตั้งชุมนุม “ดาราทาอ่าน” ขึ้นในโรงเรียน เป็นต้น

ผลจากการสัมมนาฯ ยังส่งผลทางอ้อมแก่ผู้เข้ารับการอบรมด้วย “หลังจากการอบรมสัมมนาแล้วทำให้ผมกล้าแสดงออกขึ้น เมื่อผมกล้าแสดงออกแล้วทำให้ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการและสอนนักเรียนเป็นไปด้วยดี ขอขอบคุณโครงการดีๆ เช่นนี้ที่มุ่งพัฒนาคนเพื่อไปพัฒนาคนอื่นต่อไป” (ครูบรรณารักษ์)

“ปลูกการอ่าน” กันอย่างไร

การนำทักษะที่ได้จากการสัมมนาฯ ไปใช้ ในภาพรวมแล้วส่วนใหญ่ใช้การจัดแสดงละคร/ละครการอ่าน/แสดงบทบาทสมมุติประกอบการอ่าน (ร้อยละ 23) ให้เด็กอ่านนิทานประกอบการแสดงท่าทาง (ร้อยละ 18) ข้อแตกต่างคือ ประการแรกเป็นการแสดงเป็นทีม ส่วนประการหลังเป็นการแสดงเดี่ยว

นอกจากนี้ ผู้จัด/ครูใช้การอ่านหรือเล่านิทานประกอบการท่าทาง (ร้อยละ 15) และอ่านหรือเล่านิทานประกอบหุ่นมือ (ร้อยละ 13) และนำไปใช้ในลักษณะอื่นๆ เช่น เกมเน้นบทบาทการเปิดซีดีเพลง/นิทาน แนะนำหนังสือ แข่งขันตอบปัญหา ให้เด็กวาดภาพเล่าเรื่อง เป็นต้น แต่เมื่อแยกตามรายกลุ่ม วิธีการที่ใช้มีรายละเอียดแตกต่างกัน

ครูพี่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่การศึกษา อบต.

“ในห้องเรียนศูนย์เด็กเล็ก มีนักเรียนประมาณ 20 คนและครู 1 คน ครูใช้วิธีการอ่านหรือเล่านิทานให้เด็กฟังโดยใช้เทคนิคการใช้เสียง และบางครั้งก็ให้เด็กๆ ได้แสดงท่าทางประกอบการเล่านิทานตามจินตนาการของตัวเองด้วย”

ครูที่เลี้ยงใช้วิธีอ่านหรือเล่านิทานประกอบท่าทาง และวิธีให้เด็กแสดงบทบาทสมมุติ ประกอบการอ่านของครู มากที่สุดในระดับเท่ากัน (ร้อยละ 33 เท่ากัน) ลักษณะการให้เด็กๆ แสดง ส่วนใหญ่จะใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ทำเป็นหมวกหรือมงกุฎเป็นรูปหัวสัตว์ต่างๆ ให้เด็กสวมแล้วแสดงท่าทางตามเรื่องที่เล่า ส่วนการอ่านหรือเล่านิทานของครูก็เพิ่มสีสัน โดยแสดงท่าทาง สีหน้า น้ำเสียง หรือใช้หุ่นแบบต่างๆ (หุ่นนิ้วมือ หุ่นปากอ้า หุ่นหนังสือ พิมพ์) มาประกอบการเล่า ตัวอย่างคำตอบ เช่น

- นำไปใช้ในการเรียนการสอน โดยประดิษฐ์สื่อต่างๆ มาประกอบการเล่านิทาน ในกิจกรรมตามตารางประจำวัน เช่น เล่านิทานก่อนนอน โดยครูออกท่าทาง สีหน้า คำพูดให้ชัดเจน เพื่อให้เด็กสนุกสนานไม่เบื่อกับการอ่านนิทานของครู เลยๆ บางครั้งก็นำซีดีมาประกอบในการแสดงนิทานของเด็ก โดยทำสื่อขึ้นมา ใช้ในการแสดง โดยให้เด็กๆ ประดิษฐ์หมวกแบบต่างๆ เช่น สัตว์ คน รถ และนำมาแสดงบทบาทสมมุติการแสดงละคร ก่อนเริ่มแสดงครูจะเล่านิทานให้เด็ก ฟัง และให้เด็กรวมกลุ่มกันคิดว่าจะช่วยกันแสดงเรื่องนี้อย่างไร โดยครูเป็นผู้อ่าน นิทานให้ฟังและให้เด็กปฏิบัติตามบทบาทที่ตนได้รับ
- ใช้การอ่านและเล่านิทานให้เด็กปฐมวัยในความรับผิดชอบฟัง เล่าด้วยเสียงพากย์ ปรับเสียงเป็นตัวละครนั้นๆ และมีอุปกรณ์ประกอบ เช่น สื่อทำด้วยวัสดุ หนังสือพิมพ์ กลองนม ฯลฯ รวมถึงการแสดงด้วยการใช้บทบาทสมมุติ โดยการ ใช้หัวโขนหรือหัวสัตว์ต่างๆ ที่เด็กๆ ชอบ
- จัดทำสื่อการเรียนการสอนเป็นพยัญชนะ ก-ฮ เน้นการสอนอ่านพยัญชนะ เพราะ เด็กยังเล็ก “สื่อที่จัดทำเป็นตัวอักษรที่มีสีสันสดใส เด็กจะสนใจมาก” และนำทักษะ การแสดงมาใช้ในห้องเรียน โดยให้เด็กเล่นละครตามนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง “นิทานสั้นและสนุก ง่าย โดยทำเป็นรูปสัตว์ติดหัวของเด็ก เพื่อให้เด็กจินตนาการ ตามความคิดของตนว่าเป็นสัตว์อะไรที่ตนชอบและอยากเป็นมากที่สุด” และกำลังจะจัดทำ “ศูนย์รักการอ่าน” ในศูนย์พัฒนาเด็กฯ เป็นศูนย์ที่มีหนังสือ หลากหลายมาบริการแก่ผู้ปกครองในชุมชน
- ใช้วัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์สื่อการเรียนการสอน และเทคนิคการใช้เสียง

เพราะอยู่กับเด็กเล็กๆ ต้องใช้เสียงมาก อ่านนิทานประกอบการแสดงโดยใช้
หุ่นมือ “เด็กจะมีความสนใจ ตื่นเต้นกับตัวละครต่างๆ เมื่อถึงกิจกรรมการเล่านิทาน
เด็กจะชอบมาก และทำให้เด็กอยากมาโรงเรียนเพื่อมาฟังคุณครูเล่านิทาน”

- อ่านนิทานประกอบการเรียน “โดยจะใช้สำเนียง ลีลาการพูดสูง-ต่ำ มีหลาย
เสียง ทำให้เด็กๆ ชอบและสนใจการเรียนการสอนมากขึ้น” และได้วิธีการทำ
สื่อการสอนมาจากการสัมมนาฯ โดยใช้กระดาษโบรชัวร์มาทำเป็นหุ่นหนังสือพิมพ์
และหุ่นปากอ้า และอ่านนิทานประกอบการเรียนการสอนโดยใช้หุ่น เช่น บทเรียน
เรื่องประโยชน์และโทษของยา ก็ทำหุ่นเป็นรูปยาต่างๆ เป็นต้น
- ใช้การอ่านประกอบการแสดง โดยให้เด็กสวมหัวสัตว์ต่างๆ ตามเนื้อเรื่อง เช่น
เรื่องคุณหมอยีราฟ จะให้สวมหัวสัตว์ เช่น หัวยีราฟ หัวยักษ์ ฯลฯ
- ไม่สามารถจัดเป็นการแสดงละครได้ ก็เลยใช้ภาพและหุ่นมาแทนโดยการเล่า
นิทานประกอบหุ่นมือ อ่านนิทานประกอบภาพ “เด็กๆ จะสนใจหุ่นมือ
เพราะเวลาเล่านิทาน พอถึงหุ่นมือตัวไหนพูดหุ่นตัวนั้นก็ขยับ เด็กๆ ก็จ้องมอง
เป็นที่สนใจของเด็กๆ มาก”

ส่วนเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาของ อบต. ได้นำไปกำหนดเป็นโครงการในแผนของ
อบต. และนำทักษะจากการสัมมนาไปถ่ายทอดต่อกับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้
นี้ยังมีการจัดเป็นกิจกรรมการอ่านในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับครูด้วย

- จะจัดโครงการ “หนูน้อยร้อยลีลาทำประกอบนิทาน” โดยกำลังจะบรรจุไว้ในแผนของ
อบต. ในงบประมาณปี 2552 และนำความรู้ไปถ่ายทอดให้ครูผู้ดูแลเด็กเล็กของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด อบต. ใช้เป็นเทคนิคในการเล่านิทานและอ่านหนังสือ
ต่างๆ (เทคนิคการใช้เสียง) ให้เด็กในศูนย์เด็กฟัง
- จัดกิจกรรมการอ่านชื่อ “โครงการคำศัพท์น่าอ่าน” ในหน่วยงานของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก โดยนักพัฒนาชุมชนและหน่วยงาน อบต. จัดส่งเสริมและร่วมกันทำสื่อ
ประกอบให้เด็กอ่าน มีการแสดงละครส่งเสริมการอ่าน โดยบุคลากรในองค์กร
ช่วยกันฝึกซ้อมการทำท่าทาง การแสดงสีหน้า และคำพูด นอกจากนี้ยังช่วยครู

ประดิษฐ์สื่อต่างๆ ประกอบการแสดงของเด็ก และเป็นวิทยากรพิเศษในการสอนร่วมกับครูในการประดิษฐ์สื่อต่างๆ เช่น หมวกผีเสื้อ หมวกมงกุฏ และการใช้กระดาษตัดเป็นเสื้อผ้าประกอบ

ครูประถม-มัธยม

ปัจจุบันโรงเรียนต่างๆ มีโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นโครงการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ดำเนินมาตั้งแต่ปี 2546 จากการประกาศให้วันประถมศึกษาแห่งชาติ (25 พฤศจิกายน 2545) เป็นจุดเริ่มต้นของปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้

โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งของยุทธศาสตร์ปรับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2550-2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) ซึ่งดูแลสำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) และสำนักงานบริหารงานคณะ

กรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) 3 หน่วยงานเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบโครงการ

กิจกรรมที่โรงเรียนนำไปปฏิบัติในการส่งเสริมการอ่านมีหลายรูปแบบหลายชื่อโครงการ อาทิ กิจกรรมวางทุกคน-อ่านทุกคน โครงการรักการอ่าน ยอดนักอ่าน ค่ายการอ่าน เล่านิทาน ไต่วาที่เกี่ยวกับหนังสือ แข่งขัน Reading Rally เป็นต้น ดังนั้นครูจึงมีบทบาทในการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยการจัดกิจกรรมควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในเวลาปกติด้วย

การนำทักษะจากการสัมมนาเทคนิครีดเดอร์ส เธียเตอร์ ไปสู่ภาคปฏิบัติของครูจึงมีลักษณะประยุกต์ใช้ทั้งในการเรียนการสอน และในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน

ครูประถม-มัธยม ใช้การจัดแสดงละคร/ละครการอ่าน/ให้เด็กแสดงบทบาทสมมุติประกอบการอ่าน และให้เด็กอ่านนิทานประกอบการแสดงท่าทาง (แสดงเดี่ยว) เป็นวิธีที่ใช้มากที่สุดเท่ากันทั้ง 2 ลักษณะ (ร้อยละ 30 เท่ากัน) ตัวอย่างคำตอบ เช่น

- จัดละครส่งเสริมการอ่านในวันสำคัญ เช่น วันสุนทรภู่ วันภาษาไทย และในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ได้ใช้การอ่านแบบต่างๆ เช่น การใช้นิทาน การเล่าเรื่อง สอดแทรกในการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสนใจมากขึ้น
- นำเทคนิคที่ได้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนละครสร้างสรรค์ในวิชานาฏศิลป์
- ใช้ในโครงการรักการอ่านและในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยการอ่านนิทานประกอบการแสดง เลือกนิทานสั้นๆ ที่นักเรียนสนใจและมีการจัดอุปกรณ์ต่างๆ เป็นฉาก
- นำไปจัดอบรมโครงการรักการอ่านร่วมกับเครือข่ายสมาชิก 17 โรงเรียนในเขตเทศบาล โดยมีโรงเรียนละ 4 คน และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนวิชาภาษาไทย นำเทคนิคการใช้น้ำเสียงในการอ่านนิทาน และให้นักเรียนแสดงนิทานโดยใช้หุ่นประกอบการเล่านิทานให้เพื่อนฟัง นอกจากนี้ ได้ตั้งชุมนุม “ดาราพาด่าน” โดยฝึกนักเรียนให้รู้เทคนิคต่างๆ ของรีดเดอร์ส เธียเตอร์ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
- นำไปใช้ในกิจกรรมวางทำงาน-อ่านทุกคน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการรักการอ่านของโรงเรียน “ให้นักเรียนอ่านนิทาน/เรื่องสั้น แล้วนำมาแสดงละครให้เพื่อนๆ ดูผ่านโทรทัศน์วงจรปิด ทุกคนสนใจมาก”
- ใช้ในการสอนภาษาไทย “เวลาอ่านเรื่องที่มีตัวละครจะสอนให้เด็กหัดพูดเป็นตัวละครที่ตัวเองเป็น ซึ่งทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานและให้ความสนใจในการอ่านมากขึ้น” และในชั้นเรียนยังมีการอ่านนิทานประกอบการแสดง นักเรียนไปอ่าน

เรื่องที่กำหนดมาโดยจำลักษณะที่ตัวเองต้องแสดง คนที่มีหน้าที่อ่านก็ไปฝึกอ่าน มาจนคล่อง ครูคอยเสริมเรื่องน้ำเสียง

- ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จัดแสดงละครจากหนังสือที่เลือก เดือนละ 1 ครั้ง ที่เวทีในโรงอาหาร ท้ายการแสดงมีการตอบปัญหา ให้ผู้ร่วมกิจกรรมเล่าเรื่อง จากหนังสือที่นำมาแสดงละคร
- จัดกิจกรรมโครงการรักการอ่าน ห้องสมุดมีชีวิต โดยเล่นนิทานประกอบการแสดง โดยใช้เทคนิคที่ได้รับจากการอบรม ส่วนในการเรียนการสอนนั้น นำเกมมาสอน หรือเล่นเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียน จัดแสดงละครบทบาทสมมุติสั้นๆ ระหว่างการสอน “ปกติจะจัดละครในห้องเป็นประจำ แต่ได้เทคนิคจากการอบรม มาทำให้การจัดกิจกรรมง่ายขึ้นและชัดเจนขึ้น ได้นำเกมหรือนันทนาการมาถ่ายทอดให้นักเรียน ปรากฏว่าเป็นสื่อที่ดีมาก เด็กสนุกและกระตือรือร้นในการเรียน มากขึ้น”
- ใช้ในการสอนวิชารักการอ่าน อ่านนิทานโดยให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าจะอ่าน แบบใด เล่นนิทานและแสดงละครโดยการใช้หุ่น
- จัดกิจกรรมอ่านความรู้ด้วยความสุข โดยนำตัวละครในหนังสือชุดวีรชนไทย มาทำเป็นตัวการ์ตูน แล้วให้เด็กๆ ไปค้นหาว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นใคร โดยมีรางวัล ล่อใจ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนโปรแกรมภาษาอังกฤษ โดยนักเรียน เล่าเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ มีตัวละครทำท่าทางประกอบและให้นักเรียนดูใน หอประชุม ส่วนการเรียนการสอน ได้นำเทคนิคการเพิ่มพลังของน้ำเสียง การฝึก หายใจเข้า-ออกด้วยการเป่าทิชชู การใช้เสียงตามลักษณะของตัวละครมาสอน ให้นักเรียนอ่านบทสนทนา นำเกมต่างๆ จากการสัมมนามาประยุกต์ใช้เข้าสู่ บทเรียน และนำบทความที่เกี่ยวกับพ่อแม่กระตุ้นลูกอ่านหนังสือจากเอกสาร ประกอบการสัมมนาฯ ไปแจกเผยแพร่แก่ผู้ปกครองนักเรียนในวันมอบตัว
- ใช้ทั้งในโครงการรักการอ่าน โครงการอ่านทุกวันสร้างสรรค์ปัญญาและใช้ใน ห้องเรียน โดยการเล่นนิทานประกอบการทำทาง ให้นักเรียนอ่านนิทานแล้วแสดง

บทบาทสมมุติ นำการประดิษฐ์หุ่นแบบต่างๆ มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน
ให้นักเรียนจัดเซตหุ่นแบบต่างๆ ประกอบนิทานที่อ่าน และในการอบรมนักเรียน
ในช่วงโมงวิถีพุทธ วิถีธรรม ให้นักเรียนฝึกสมาธิ สร้างจินตนาการตามพื้นฐานการ
ละครที่ครูได้อบรมมา นอกจากนี้ ได้ส่งนักเรียนประกวดโครงการส่งเสริม
พัฒนาศักยภาพการพูด โดยนำเทคนิคการแสดง การอ่านเข้ามาใช้

- นำไปใช้ในกิจกรรมแนะนำหนังสือน่าอ่าน โครงการโรงเรียนรักการอ่าน
ใช้เทคนิคการอ่านแบบรีดเดอร์ส เอเยเตอร์ อ่านนิทานประกอบการแสดง โดยมี
ผู้นำเยาวชนรักการอ่านเป็นผู้ดำเนินการ แสดงที่หน้าเสาธงในวันสำคัญต่างๆ
และกิจกรรมช่วงพักเที่ยงที่ห้องสมุด “นักเรียนมีความสุขกับการชม”
ส่วนการนำไปใช้ในห้องเรียน นำเทคนิคการอ่านแบบรีดเดอร์ส เอเยเตอร์ มา
ประกอบการอ่านนิทานในกลุ่มสาระภาษาไทย โดยวิธีเล่าเรื่องบางตอนที่น่าสนใจ
แล้วให้อ่านเพิ่มเติม ให้นักเรียนบันทึกการอ่านวันละ 1 เล่ม
- ใช้ในโครงการโรงเรียนรักการอ่าน จัดการอ่านนิทานประกอบการแสดง และใช้
ในการเรียนการสอนในห้องเรียน “การอ่านออกเสียงให้เด็กฟังจะใส่อารมณ์ไป
ด้วย ทำให้เด็กตื่นเต้นและสนุกสนานในแบบที่ครูอ่านให้ฟังทำให้เกิดการกระตุ้น
อยากแสดงละคร อยากอ่านหนังสือ”
- ใช้ในโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จัดกิจกรรมการอ่านนิทานทุกวันจันทร์ใน
ช่วงพักกลางวัน โดยนักเรียนตัวแทนแต่ละระดับชั้นตั้งแต่ ป.4 - ม.2 เป็นผู้อ่าน
จัดละครส่งเสริมการอ่าน (RT) ในกิจกรรมตลาดนัดหนังสือของโรงเรียน
และใช้ในกิจกรรม English Camp ส่วนในด้านการเรียนการสอน ครูให้ค้นคว้า
ข้อมูลสั้นๆ จากเรื่องที่กำหนด แล้วนำเสนอให้เพื่อนๆ ฟังหน้าชั้นเรียนโดยการ
อ่านแบบ RT มีการแสดงละครประกอบการเล่านิทาน “ใช้ระดับเสียงและสีหน้า
ในการเรียนการสอน ซึ่งทำให้นักเรียนให้ความสนใจในวิชาที่เรียนและเข้าใจ
เพิ่มมากขึ้น” นอกจากนี้ ยังมีการใช้เกม เพลง และกิจกรรมจากการอบรมมา
ดึงดูดความสนใจในขณะที่เรียนด้วย
- ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้นักเรียนแสดงท่าทางประกอบสุภาษิต คำพังเพย

สำนวนโวหาร แล้วให้เพื่อนๆ ในห้องทายว่าผู้แสดง แสดงตรงกับสุภาษิต คำพังเพยใด

- ในโครงการ “สังคมดี มีคุณธรรม เลิศล้ำภาษาไทย” ได้นำทักษะจากการสัมมนาฯ ไปจัดแสดงละครประกอบการเล่านิทานในกิจกรรม “พี่เล่าน้องฟัง” ส่วนด้านการเรียนการสอน เป็นการอ่านนิทานประกอบท่าทางและการแสดงบทบาทสมมุติ นอกจากนี้ยังได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับวิชา ลูกเสือและเนตรนารีด้วย

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ กทม.

กลุ่มงานพัฒนาห้องสมุดประชาชน กองนันทนาการ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่าเป็น “แหล่งเรียนรู้ทันสมัย ส่งเสริมการอ่านคนทุกวัย เพื่อสังคมไทยพัฒนา” และเพื่อสนองนโยบายการพัฒนากรุงเทพมหานครในมิติ “มหานครแห่งการเรียนรู้” จึงมีนโยบายพัฒนาห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครให้ทันสมัย และเพิ่มจำนวนห้องสมุดประชาชนให้มากขึ้น นอกเหนือจากห้องสมุดในลักษณะที่เป็นอาคารแล้ว ยังมีห้องสมุดเคลื่อนที่และบ้านหนังสือ ที่กระจายไปยังชุมชนต่างๆ ในลักษณะการดำเนินงานเชิงรุกมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดหรือบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ กทม. นำทักษะจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเทคนิค “รีดเดอร์ส เฮียเตอร์” ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการ 3 ลักษณะ ในระดับมากเท่ากันคือ การอ่านหรือเล่านิทานประกอบท่าทาง การอ่านหรือเล่านิทานประกอบหุ่นมือและการจัดแสดงละคร/ละครการอ่าน/ให้เด็กแสดงบทบาทสมมุติประกอบการอ่าน (ร้อยละ 14 เท่ากัน)

- สอนการประดิษฐ์หุ่นลักษณะต่างๆ และนำไปสาธิตประกอบการเล่านิทานให้กับเด็กและเยาวชนโดย “ทางห้องสมุดได้นำการพับกระดาษเป็นรูปสัตว์มาประยุกต์ในการทำหุ่น เช่น หุ่นนิ้วมือ หุ่นถุงกระดาษ เป็นต้น สร้างความสนใจให้แก่เด็กได้เป็นอย่างมาก”
- ใช้เทคนิคการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ โดยให้เด็กๆ แบ่งกลุ่มแตงนิทาน และออกมาเล่านิทานประกอบบทบาทการแสดง มีหุ่นมือประกอบ และใช้เทคนิคหุ่นนิ่งให้เด็กๆ คิดสร้างสรรค์ในเกมั้นนทานการ
- เล่านิทานประกอบให้เด็กแสดง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในโครงการฯ
- นำไปใช้ประกอบกิจกรรมโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด ซึ่งจัดทุกวันเสาร์ และโครงการคุณหนูรักการอ่าน มีกิจกรรมอ่านนิทานประกอบการแสดง เล่านิทานประกอบหุ่นมือ ฟังนิทานประกอบการเล่นเกม แนะนำหนังสือโดยเล่าเรื่องหนังสือที่น่าสนใจ “เทคนิคที่ใช้ส่วนใหญ่คือ การใช้พลังเสียงในการเรียกความสนใจ และเทคนิคการเล่าที่ใช้เสียงเปลี่ยนไปตามอารมณ์ต่างๆ”
- นำเทคนิคการเล่าเรื่องจากหนังสือและแสดงท่าทางประกอบตัวละครไปใช้ในการเล่านิทาน และการแนะนำหนังสือที่น่าสนใจโดยการเล่าพร้อมแสดงประกอบ
- นำไปใช้ในโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เรื่องเชิดหุ่น โดยสร้างเป็นละครใช้ภาพระบายสีประกอบหุ่นมือ ให้เด็กๆ ระบายสีภาพในละครบางส่วน ผลมการใช้หุ่นมือที่ทำจากกระดาษหนังสือพิมพ์ ประกอบรวมในเรื่องเดียวกัน
- ใช้ในโครงการส่งเสริมการอ่านห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดไปแล้ว 6 ครั้ง มี “การจัดแสดงละครส่งเสริมการอ่าน ให้เด็กอ่านเรื่องจากนิทานที่ชอบ และแบ่งกลุ่มแสดงละครเป็นเรื่องราว กิจกรรมนี้เด็กจะสนใจและชอบเพราะตัวเองมีส่วนร่วมในกิจกรรม บางคน (ผู้ชม) ก็จะสนใจหาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพราะการแสดงจะไม่จบทั้งเรื่อง จะเหลือจุดที่น่าสนใจไว้ให้อ่านต่อ” และ “อ่านนิทานประกอบการแสดง ตัวผู้อ่าน (เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมและผู้ดำเนินการ) อ่านนิทานประเภทกลอนสี่ หรือโคลง หรือเนื้อเรื่องให้เป็นที่น่าสนใจ มีดนตรี

อ่านไปเรื่อยๆ โดยไม่สนใจว่าจะมีผู้ฟังหรือผู้ชมหรือไม่ แต่เมื่อจบเรื่องจะมีคำถามถึงกิริยาของตัวแสดง หรือคำถามจากเนื้อเรื่อง เป็นการนำไปสู่การอ่านเพิ่มเติมสำหรับผู้ฟังหรือผู้ที่ไม่ได้สนใจตลอดทั้งเรื่อง”

- นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมพื้นฐานของห้องสมุดที่ประกอบด้วย การวาดภาพระบายสี การประกวดอภิปราย การประดิษฐ์ของใช้ และการเล่านิทาน โดยให้เด็กวาดรูปและออกมาอภิปรายโดยแบ่งเป็นกลุ่มๆ ให้เด็กประดิษฐ์หุ่นนิ้วมือและหุ่นอื่นๆ เล่านิทานให้เด็กฟังประกอบท่าทาง มีการแสดงละคร โดยให้แต่ละกลุ่มคิดการแสดงในเรื่องต่างๆ แล้วออกมาแสดง ให้เด็กออกมาแสดงลักษณะเหตุการณ์ต่างๆ เปิดซีดีนิทานให้เด็กฟังแล้วออกมาพูดสรุปให้เพื่อนๆ ในแต่ละกลุ่มฟังหรือร้องเพลงประกอบท่าทางและแข่งขันการอ่านบทกลอน และ “ใช้ในกิจกรรมละลายพฤติกรรมก่อนที่จะทำกิจกรรมหรือใช้เป็นนันทนาการ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความสุข สนุกสนาน มีสมาธิและมีความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรม”
- ให้เด็กและเยาวชนเขียนภาพและแต่งเรื่องจากภาพที่เขียน จากนั้นนำมาเล่านิทานประกอบการแสดง และนำซีดีเพลงของโครงการ ปสอ. มาเปิดเวลามีกิจกรรม “ทำให้ได้บรรยากาศที่น่ารักและเป็นกันเอง และเนื้อหาในเพลงสอดคล้องกับสถานที่ที่จัดกิจกรรม”
- นำไปใช้โดยการให้เด็กเลือกกลุ่มเอง กลุ่มละเท่าๆ กัน แล้วเลือกหนังสือนิทานที่ชอบ 1 เรื่อง ออกมาเล่าเรื่องพร้อมแสดงท่าทาง มีอุปกรณ์ให้ตกแต่งร่างกายตามเนื้อหา และแจกรางวัลให้กับกลุ่มผู้ชนะ และนำไปใช้ในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขั้นพื้นฐานประจำเดือน โดยการเล่านิทานประกอบเรื่องต่างๆ เป็นการเล่าคนเดียว
- นำเทคนิคการอ่านนิทาน การออกเสียง การใช้เสียง และการแสดงหุ่นมือไปใช้ และสอนการประดิษฐ์หุ่น ให้เยาวชนประดิษฐ์ตุ๊กตาหุ่นมือ

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในต่างจังหวัด

บรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในต่างจังหวัดที่เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เทคนิค “รีดเดอร์ส เอเยเตอร์ : การละครของนักอ่าน” มีทั้งจากห้องสมุดในสังกัดของเทศบาล อุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดเอกชน (ภาคประชาสังคม) ซึ่งมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานที่ และบางแห่งจัดกิจกรรมในลักษณะเคลื่อนที่ โดยไปจัดตามโรงเรียนต่างๆ ในชุมชนด้วย

ลักษณะการนำทักษะจากการสัมมนาไปใช้ ส่วนใหญ่ผู้จัดกิจกรรมใช้การอ่านหรือเล่นิทานประกอบท่าทาง (ร้อยละ 23) และใช้การอ่านหรือเล่นิทานประกอบหุ่นมือเป็นลำดับรองลงมา (ร้อยละ 19) การจัดแสดงละคร/ละครการอ่านมีใช้ในบางแห่ง

- จัดงานสัปดาห์หนังสือห้องสมุดประจำปี มีการสาธิตตัวอย่างการแสดงละคร รีดเดอร์ส เอเยเตอร์ โดยทีมงานห้องสมุด และจัดประกวดการแสดงรีดเดอร์ส เอเยเตอร์ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมและมัธยม โรงเรียนในเขตเทศบาล และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูและนักเรียนที่มีความสนใจเข้าร่วมการประกวดได้ศึกษาหาข้อมูลในเรื่องการแสดงละครรีดเดอร์ส เอเยเตอร์ เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ได้นำเอกสารวิธีการแสดงรีดเดอร์ส เอเยเตอร์ ซึ่งเป็นเอกสารประกอบการสัมมนาฯ ไปเผยแพร่ให้โรงเรียนต่างๆ ด้วย
- นำความรู้ที่ได้จากการสัมมนาฯ ไปใช้ในโครงการเติมชีวิตให้ห้องสมุด โดยจัดอบรมให้กับคณะครูผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ เนื้อหาของกิจกรรมที่อบรม ได้แก่ เทคนิคส่งเสริมการอ่าน และเวิร์กช็อปหุ่นหนังสือพิมพ์ หุ่นปากอ้า หุ่นนิ้วมือ และหุ่นผ้าเจาะหน้า และใช้ในโครงการอบรมการเล่นิทาน จัดให้กับครูเช่นกัน นอกจากนี้ ได้ใช้ในการจัดกิจกรรมการเล่นิทานส่งเสริมการอ่านให้กลุ่มผู้ใช้บริการทุกวันเสาร์-อาทิตย์ มีปฏิบัติการการผลิตสื่อนิทาน สอนเยาวชนให้ผลิตหุ่นเพื่อใช้ประกอบการเล่นิทาน

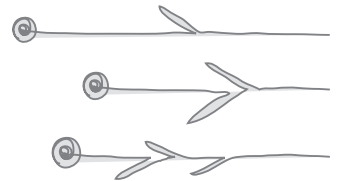
- นำทักษะที่ได้จากการอบรมไปใช้ในโครงการนิทานเล่มเล็ก ซึ่งเป็นการอ่านนิทานเล่มเล็กของผู้ร่วมกิจกรรม โดยการเน้นเสียงตามอารมณ์ของตัวละครในนิทาน การอ่านนิทานคำกลอนที่มีจังหวะในการอ่าน และใช้ในกิจกรรมต่อภาพตามจินตนาการ
- นำเทคนิคจากการอบรมสัมมนาไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมที่จัดประจำในห้องสมุด คือการเล่านิทานให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กๆ แสดงบทบาทสมมติ โดยใช้เทคนิคจากการอบรมคือสร้างหุ่นขึ้นมา นอกจากนี้ ได้นำความรู้จากการสัมมนาไปถ่ายทอดให้เครือข่ายที่เป็นครูในศูนย์เด็กเล็กของ อบต. ด้วย
- นำไปปรับใช้ในโครงการพัฒนาห้องสมุดให้มีชีวิต และนำไปใช้ในการเล่าเรื่องจากหนังสือที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ใช้ในโครงการครอบครัวรักการอ่าน โดยการเล่านิทานประกอบการแสดง แสดงบทบาทสมมติตามนิทานที่อ่าน
- นำไปประยุกต์ใช้ในโครงการ “วันเดียวเที่ยวห้องสมุด” มีการเล่านิทานประกอบการแสดง สาธิตการประดิษฐ์หุ่นมือ การเชิดหุ่นมือ
- นำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรม “80 นิทานสร้างสถานคุณธรรม” โดยใช้วิธีการเล่านิทานประกอบการแสดง ใช้น้ำเสียงประกอบการเล่าและใช้วัสดุประกอบการแสดง
- ใช้ในกิจกรรม “พี่เล่าน้องวาด” เป็นกิจกรรมอ่านนิทานประกอบการทำทางการแสดงให้ผู้รับบริการและกลุ่มเด็กนักเรียนที่มาใช้บริการฟัง และให้เด็กจินตนาการว่าผู้อ่านกำลังแสดงท่าทางของตัวละครใดในเรื่องที่เล่าให้ฟัง กิจกรรม “ยอดนักอ่าน” ให้นักศึกษาอ่านหนังสือและสรุปเรื่องจากการอ่านที่ชื่นชอบมากที่สุดมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง และกิจกรรม “นักวาดน้อย” ให้เด็กวาดภาพจากหนังสือที่อ่าน และเล่าให้เพื่อนๆ ฟังว่าทำไมถึงชอบและวาด โดยถ่ายทอดความรู้สึกจากการอ่านให้เพื่อนๆ ฟัง กิจกรรมอีกอย่างคือ “กิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เยาวชนอ่านออกเสียงสลับกับการแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่องที่อ่าน ฟิกเล่าเสียงคนแก่ เด็ก ตัวละครในเรื่อง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนุกสนานจากการเล่าและการ

ร่วมกิจกรรม”

- นำไปใช้ในโครงการวาด-ปั้นจากการอ่าน ให้ผู้ร่วมกิจกรรมเลือกหนังสือมาอ่าน แล้วสรุปเรื่องโดยวาดภาพ/ปั้นตัวละครในเรื่องจากหนังสือ แล้วเล่าเรื่องให้เพื่อนๆ ฟัง “เป็นกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ ทำร่วมกับ อบต. และเทศบาล ตำบล”
- ได้ใช้ในการจัดกิจกรรมเยาวชนรักการอ่าน โดยการกำหนดภาพของตัวละครเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความอยากรู้ แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอ่านนิทานที่มีตัวละครนั้นๆ จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตอบคำถามที่กำหนดให้
- จัดโครงการ “แบ่งปันปันอ่าน” เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกับโรงเรียนประถม 12 โรงเรียน “ใช้เทคนิคบางอย่างที่ได้จากการอบรมไปออกแบบกิจกรรมร่วมกับกิจกรรมศิลปะ ดนตรี การประดิษฐ์ โดยนำเทคนิคจากการสัมมนาฯ ไปใช้ประกอบการเล่าเรื่อง เช่น ใช้การทำหุ่นต่างๆ ประกอบ

การเล่าเรื่อง/อ่านนิทาน และนำเทคนิคครีเดอรัล ธียเตอร์ไปใช้ในการทำกิจกรรมของห้องสมุดช่วงบ่ายวันเสาร์-อาทิตย์ “ถ้าเด็กๆ พร้อมก็ใช้เทคนิคครีเดอรัล ธียเตอร์ เช่นให้อ่านด้วยกัน แล้วเล่นพากย์เป็นตัวละครขณะอ่าน เป็นการทดลองเอาไปกระตุ้นให้เด็กอยากอ่าน”

เทคนิค RT ที่ประยุกต์ใช้

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเทคนิค “รีดเดอร์ส เธียเตอร์ : การละครของนักอ่าน” มีเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ในการอบรมประกอบด้วย เทคนิคการใช้เสียง การใช้บทกวี ดนตรี เพลงประกอบการอ่าน เทคนิคการใช้ร่างกาย/ท่าทางประกอบการอ่าน เทคนิคการแสดงแบบภาพนิ่ง (Tableau Vivant) การประดิษฐ์และการใช้หุ่นแบบต่างๆ ประกอบ การอ่าน/เล่า และการแสดงละครการอ่าน นอกจากนี้ยังมีการแทรกเกมนันทนาการต่างๆ ในระหว่างกิจกรรม

จากรายละเอียดลักษณะ/วิธีการที่นักสื่อสารรักการอ่านนำไปใช้ในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหรือประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สรุปได้ว่าเทคนิคจากการสัมมนาฯ ที่นำไปใช้มากที่สุดคือ เทคนิคการใช้เสียง/อ่านออกเสียงแสดงอารมณ์ (ร้อยละ 31) รองลงมาคือเทคนิคการใช้ร่างกาย/การแสดงท่าทางประกอบการอ่าน และเทคนิคการแสดงละครการอ่าน (ร้อยละ 21 เท่ากัน)

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มครูประถม-มัธยม ใช้เทคนิคการแสดงละครการอ่านมากกว่าเทคนิคอื่นๆ (ร้อยละ 30) ขณะที่กลุ่มครูพี่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่การศึกษา อบต. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ กทม. และในต่างจังหวัด ใช้เทคนิคการใช้เสียงแสดงอารมณ์มากกว่าเทคนิคอื่น (ร้อยละ 33, 28 และ 41 ตามลำดับ) ทั้งนี้ อาจเนื่องจากครูประถม-มัธยม มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจน คือสามารถมอบหมายให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ จึงสามารถใช้เทคนิคการแสดงละครการอ่านซึ่งต้องใช้ผู้แสดงมากกว่า 1 คน โดยการจัดแสดงละคร/ละครการอ่าน/การแสดงบทบาทสมมุติประกอบการอ่าน ได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ

ส่วนครูพี่เลี้ยง และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทั้งของ กทม. และในต่างจังหวัดส่วนใหญ่ ต้องดำเนินการคนเดียว จึงต้องใช้เทคนิคประเภท “โซว์เดี่ยว” บทเวที (เทคนิคเสียง/ท่าทาง/อุปกรณ์) มากกว่ากิจกรรมที่ต้องใช้หลายคนแสดง

อย่างไรก็ตาม พบว่าในส่วนของคุณพี่เลี้ยงของคุณย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต. ก็นำเทคนิค

การละครไปใช้กับเด็กด้วย โดยครูเป็นผู้อ่าน และให้เด็กๆ สวมหัวหุ่นต่างๆ แล้วแสดงบทบาทสมมติ

ลักษณะงานที่นำ RT ไปใช้

ครูที่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่การศึกษา อบต.

- ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน 50%
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 38%
- อื่นๆ 12%

ครูประถม-มัธยม

- ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน 42%
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 42%
- อื่นๆ 16%

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ กทม.

- จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 83%
- อื่นๆ 17%

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในต่างจังหวัด

- จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 74%
- อื่นๆ 26%

เทคนิค/วิธีการที่ใช้

ครูที่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่การศึกษา อบต.

- (ครู) อ่าน/เล่านิทานประกอบท่าทาง 33%
- เด็กแสดงละคร/บทบาทสมมติ โดยครูเป็นผู้อ่าน 33%
- (ครู) อ่าน/เล่านิทานประกอบหุ่นมือ 28%
- เล่นเกมนันทนาการ 6%

ครูประถม-มัธยม

- จัดแสดงละคร/ละครการอ่าน/แสดงบทบาทสมมุติ 30%
- ให้เด็กอ่านนิทานประกอบการแสดงท่าทาง 30%
- เล่นเกมนันทนาการ 12%
- แนะนำหนังสือที่น่าสนใจ 8%
- (ครู) อ่าน/เล่านิทานประกอบท่าทาง 7%
- อื่นๆ (หุ่นมือ/แข่งขันตอบปัญหา ฯลฯ) 13%

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ กทม.

- (ผู้จัด) อ่าน/เล่านิทานประกอบท่าทาง 14%
- (ผู้จัด) อ่าน/เล่านิทานประกอบหุ่นมือ 14%
- จัดแสดงละคร/ละครการอ่าน/แสดงบทบาทสมมุติ 14%
- ให้เด็กอ่านนิทานประกอบการแสดงท่าทาง 12%
- สอนการประดิษฐ์หุ่นแบบต่างๆ 10%
- เล่นเกมนันทนาการ 10%
- แนะนำหนังสือที่น่าสนใจ 7%
- อื่นๆ (วาดภาพเล่าเรื่อง เปิดเพลง/นิทาน ฯลฯ) 19%

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในต่างจังหวัด

- (ผู้จัด) อ่าน/เล่านิทานประกอบท่าทาง 23%
- (ผู้จัด) อ่าน/เล่านิทานประกอบหุ่นมือ 19%
- จัดแสดงละคร/ละครการอ่าน/แสดงบทบาทสมมุติ 12%
- ให้เด็กอ่านนิทานประกอบการแสดงท่าทาง 12%
- สอนการประดิษฐ์หุ่นแบบต่างๆ 12%
- อื่นๆ (แข่งขันตอบปัญหา/วาดภาพเล่าเรื่อง ฯลฯ) 22%

เทคนิคจากการอบรมที่นำไปประยุกต์ใช้

ครูที่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่การศึกษา อบต.

- เทคนิคการใช้เสียงแสดงอารมณ์ 33%
- การประดิษฐ์/การใช้หุ่นแบบต่างๆ 26%
- การแสดงละครการอ่าน (RT) 22%
- เทคนิคการใช้ร่างกาย ท่าทาง 15%

ครูประถม-มัธยม

- การแสดงละครการอ่าน (RT) 30%
- เทคนิคการใช้เสียงแสดงอารมณ์ 28%
- เทคนิคการใช้ร่างกาย ท่าทาง 22%
- เกม การฝึกสมาธิ ฯลฯ 12%

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ กทม.

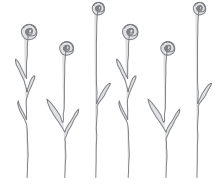
- เทคนิคการใช้เสียงแสดงอารมณ์ 28%
- เทคนิคการใช้ร่างกาย ท่าทาง 25%
- การประดิษฐ์/การใช้หุ่นแบบต่างๆ 19%
- การแสดงละครการอ่าน (RT) 14%
- เกม เพลง ดนตรี ฯลฯ 12%

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในต่างจังหวัด

- เทคนิคการใช้เสียงแสดงอารมณ์ 41%
- เทคนิคการใช้ร่างกาย ท่าทาง 22%
- การประดิษฐ์/การใช้หุ่นแบบต่างๆ 19%
- การแสดงละครการอ่าน (RT) 11%

“จากป่าจนเป็นเมือง
อันรุ่งเรืองอยู่ลาวัลย์
ด้วยแรงแห่งคนนั้น
แหละคือคน ผู้ทำทาง”

(เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
บางตอนจาก “คนทำทาง”)

เล็ยบ่อบอกความพึงใจ

เราสอบถามถึงความพึงพอใจต่อผลงานของตนเองที่ได้นำไปปฏิบัติว่าความสนใจของผู้รับบริการ คุณภาพการอ่าน ปริมาณการอ่าน และความพึงพอใจต่อผลงานโดยรวมแล้วให้นักสื่อสารรักการอ่านประเมินตนเองว่าจะประเมินอยู่ในระดับใด โดยแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด แล้วหาค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดโดยใช้เกณฑ์เฉลี่ย 3.5 เป็นเกณฑ์มาตรฐาน

โดยรวมแล้วนักสื่อสารรักการอ่านประเมินอยู่ในระดับที่พึงพอใจมาก คือสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานทุกประเด็น โดยเฉพาะประเด็นความสนใจของผู้รับบริการและความพึงพอใจต่อผลงานโดยรวม ส่วนประเด็นด้านปริมาณการอ่าน และด้านคุณภาพการอ่าน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่อนมาทางปานกลางเล็กน้อย

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	SD
• ความสนใจของผู้รับบริการ	4.25	.53
• คุณภาพการอ่าน	3.84	.67
• ปริมาณการอ่าน	3.88	.67
• ความพึงพอใจต่อผลงานโดยรวม	4.17	.60

*เป็นการประเมินผลงานของตนเอง ความพึงพอใจมี 5 ระดับ จากน้อยที่สุด (1) – มากที่สุด (5)

บางส่วนแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ดังนี้

“การจัดกิจกรรมในห้องสมุด ผู้ร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ต่างกัน ทำให้การวัดผลประเมินอาจคลาดเคลื่อน” (จังหวัดตาก)

“ระหว่างจัดกิจกรรมเด็กก็จะให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของการอ่าน แต่เมื่อประเมินผลแล้ว เด็กก็ยังมาอ่านหนังสือไม่มากเท่าที่ควร ทำอย่างไรถึงจะให้การอ่านเข้าไปอยู่ในจิตสำนึกของเด็กๆ ได้ตลอดไป ต้องการให้เด็กอ่านทุกวัน อ่านทุกคน อ่านทุกเรื่อง อ่านเพื่ออ่าน แต่ไม่ต้องเก็บไว้ในสมองทุกเรื่อง” (กรุงเทพมหานคร)

“จากการนำเทคนิคต่างๆ จากการอบรมมาจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทำให้เกิดทักษะใหม่ๆ ที่ไม่เคยจัดกิจกรรมมาก่อน ผู้ร่วมกิจกรรมพึงพอใจในการจัดกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดให้” (จังหวัดสงขลา)

“เทคนิคที่ได้รับช่วยทำให้การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งประหยัดค่าใช้จ่าย และนักเรียนหรือเด็กๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมให้ความสนใจเพิ่มขึ้น สนุกสนานได้รับประโยชน์มากกว่าเดิม มากกว่าในการจัดกิจกรรมคราวก่อนๆ” (กรุงเทพมหานคร)

อย่างไรก็ตาม การประเมินความพึงพอใจในที่นี้ คงสรุปได้เพียงว่ามี การนำเทคนิค/วิธีการที่ได้รับจากการสัมมนาฯ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และเป็นเทคนิคที่ดึงดูดความสนใจของผู้ร่วมกิจกรรมได้ แต่การวัดผลที่ชัดเจนในการโยงถึงเรื่องหนังสือและการอ่าน คงต้องศึกษาในเชิงลึกในระยะยาวต่อไป

ปัญหาคืออะไร

จากการนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ประยุกต์สู่ภาคปฏิบัติ ประมาณ 3 ใน 4 ของนักสื่อสารรักการอ่าน ระบุถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดจากบริบทของลักษณะงาน ผู้ร่วมกิจกรรม และตัวผู้จัด แต่ประมาณ 1 ใน 4 ของนักสื่อสารรักการอ่านระบุว่าไม่มีปัญหา

ครูพี่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่การศึกษาของ อบต. ระบุเรื่องเด็กยังเล็ก สมาธิสั้น เป็นปัญหามากที่สุด ส่วนกลุ่มครูประถม-มัธยม ระบุปัญหาเรื่องเวลาในการจัดกิจกรรม เนื่องจากเด็กมีกิจกรรมมากเป็นลำดับสูงสุด รองลงมาคือเด็กชั้นประถม 1-3 ยังอ่านหนังสือไม่คล่อง/ยังไม่พร้อม เด็กไม่กล้าแสดงออก และผู้นำกิจกรรมขาดทักษะ/ประสบการณ์

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดทั้งของ กทม. และต่างจังหวัด พบปัญหาเดียวกัน คือ บุคลากรไม่เพียงพอ เป็นอุปสรรคมากที่สุด นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในต่างจังหวัดยังพบอีกปัญหาหนึ่งในระดับมากพอๆ กัน คือ กลุ่มเป้าหมายไม่มาห้องสมุด ส่วนใหญ่มาเยี่ยมหนังสือแล้วกลับ

อย่างไรก็ตาม บางส่วนระบุถึงปัญหาและได้อธิบายประกอบไว้น่าสนใจ เช่น

“ที่ทำงานของดิฉันเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะมีเด็กวัย 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ เวลาใส่หัวรูปสัตว์เด็กจะชอบเดินและวิ่ง และชอบใช้เสียง จะปฏิบัติค่อยเป็นค่อยไปตามขั้นตอนของแต่ละตอน จะต้องใช้เวลา” (จังหวัดฉะเชิงเทรา)

“การแสดงละคร เด็กชอบ แต่เรื่องราวต้องเตรียมตัวเด็กเพราะเด็กที่มาค้นคว้าห้องสมุด จะมาค้นแล้วได้ข้อมูลก็กลับบ้าน ต้องใช้ความร่วมมือจากโรงเรียนหรือชุมชนใกล้เคียง เพราะเป็นห้องสมุดประชาชนไม่ใช่โรงเรียน” (กรุงเทพมหานคร)

“ปัญหาคือการเสนอรูปแบบกิจกรรมและเวลาในการฝึกซ้อมปฏิบัติน้อย เนื่องจากบางทีถ้าจะขอความร่วมมือจากท่านอื่นๆ บางทีท่านก็ไม่ว่างฝึกซ้อม หรือเสนอขึ้นไปก็ต้องตัดออก เนื่องจากปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น บุคลากร เวลางานประจำ ฯลฯ จึงต้องพยายามประยุกต์โดยใช้คน 1 หรือ 2 คน”
(กรุงเทพมหานคร)

“ตอนที่เริ่มต้นจัดกิจกรรมติดขัดนิดหน่อย เพราะทำคนเดียวแต่ต้องกำกับ ทั้งเสียง เรื่องราวที่จะนำมาพูดคุย และสังเกตความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม แต่เมื่อกิจกรรมเริ่มขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ สายตาจ้องมองมาที่เรา โอเค ผ่าน”
(จังหวัดสงขลา)

“เทคนิคบางอย่างไม่สามารถแสดงหรือถ่ายทอดให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ เพราะห้องสมุดประชาชนจะไม่มีกลุ่มเด็กเล็กๆ มาร่วมกิจกรรม ดังนั้น บรรณารักษ์จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากโรงเรียนหรือสถานเด็กเล็กให้มาร่วมกิจกรรม”
(จังหวัดสงขลา)

“ต้องเอาเทคนิคมาปรับให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมายและลักษณะกิจกรรม ปัญหา มี 2 ประการ คือ 1) กิจกรรมในโรงเรียน เนื่องจากเด็กเยอะ เวลาจัดน้อย ส่วนใหญ่ใช้วิธีสาธิต เด็กไม่ค่อยมีโอกาสทำเอง 2) กิจกรรมที่ห้องสมุด เนื่องจากเด็กมีหลายวัย ความสนใจต่างกัน ต้องหาโอกาสเหมาะสมๆ (ขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กด้วย) ในการชวนเด็กมาทำกิจกรรม บรรยากาศที่ไม่เป็นทางการทำให้ออกแบบกิจกรรมยาก ปัญหาหลักๆ น่าจะเป็นการที่เด็กส่วนใหญ่ที่เราไปจัดกิจกรรมด้วยจะอยู่ระดับ ป.3-5 เป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการปลูกฝังเรื่องการอ่านมา ตั้งแต่เล็กๆ จึงดึงความสนใจยาก ปัญหาอีกอย่างคือ เด็กๆ เกิน 50% อ่านหนังสือไม่ค่อยออก มักกลายเป็นขอให้พี่เลี้ยงอ่านให้ฟัง แต่ไม่ค่อยอ่านเอง”
(จังหวัดเชียงใหม่)

แต่เราจะพบอีกไหม

นักสื่อสารรักการอ่านได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40) เห็นว่าควรจัดการอบรมสัมมนาแก่ผู้สนใจอีก และเห็นว่าโครงการ ปสอ. เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานนำไปประยุกต์ใช้ได้ดี

นอกจากนั้น ระบุว่าอยากให้วิทยากรไปจัดที่หน่วยงานหรือทำโครงการเคลื่อนที่ อยากให้จัดสัมมนาที่เน้นเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ อยากให้มีการผลิตคู่มือเป็นหนังสือการสัมมนาฯ ทำให้ผู้เข้าอบรมมีความกล้ามั่นใจตัวเองมากขึ้น เป็นต้น

ความคิดเห็นต่างๆ เช่น

- “ควรมีการจัดอบรมลักษณะนี้บ่อยๆ เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการอ่าน เพื่อสร้างสังคมการอ่านให้เกิดขึ้น” (กรุงเทพมหานคร)
- “เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดีอีกรูปแบบหนึ่ง ที่จะทำให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน น่าจะมีการขยายผลให้แก่ครู-บรรณารักษ์ต่างจังหวัดในภูมิภาคต่างๆ ได้กระจายและนำเทคนิคดีๆ แบบนี้ไปใช้ในโรงเรียนทุกๆ แห่ง” (จังหวัดอุดรธานี)
- “การจัดอบรมเทคนิคต่างๆ ที่ส่งเสริมการสื่อสารรักการอ่าน ต้องทำเป็นระยะๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ได้มากขึ้น” (จังหวัดยะลา)
- “อยากให้มีการอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง และเชิญคณะครูเข้าร่วมให้มากกว่าเดิม เพราะกิจกรรมส่งผลต่อนักเรียนดีมาก” (กรุงเทพมหานคร)
- “เป็นกิจกรรมที่ดีมากๆ อยากให้ครูภาษาไทยและครูบรรณารักษ์ทุกคนได้อบรม ได้เรียนรู้ด้วย” (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)
- “โครงการที่ได้จัดขึ้นเป็นโครงการที่ดีมากต้องการให้จัดอีก อาจจะมีเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านมากยิ่งขึ้น” (จังหวัดฉะเชิงเทรา)

- “โครงการ ปสอ. ได้ให้ความรู้และเทคนิคที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างดีเยี่ยม” (กรุงเทพมหานคร)
- “การสัมมนาฯ ครั้งนี้ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีหลายรูปแบบ ได้นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน” (กรุงเทพมหานคร)
- “ในการอบรมสัมมนาครั้งนี้มีประโยชน์มาก เกิดความคิดสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้กับงานได้หลากหลายรูปแบบ” (กรุงเทพมหานคร)
- “โครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนักสื่อสารรักการอ่าน (ปสอ.) มีประโยชน์ต่อเยาวชนอย่างมาก การนำไปใช้ไม่ยุ่งยาก เพราะไม่ต้องหาอุปกรณ์จากที่อื่นหรือที่มีราคาแพง เพราะเป็นเทคนิคที่สามารถนำไปใช้ได้โดยเฉพาะวิชาศิลปะและภาษาไทย” (จังหวัดตาก)
- “การสัมมนาฯ ได้รับความรู้ นำไปปรับกับการอบรมอื่นๆ ได้” (จังหวัดฉะเชิงเทรา)
- “กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะได้นำเอาเทคนิคที่อบรมมาใช้ ขอยืนยันว่าการอบรมทำให้เรามีความกล้าที่จะแสดงออกมา ไม่ว่าจะรูปแบบใด” (กรุงเทพมหานคร)
- “ในฐานะของครูผู้สอนและนำสิ่งที่ได้รับจากการอบรมมาปฏิบัติจริง เห็นว่าเป็นการสร้างความมั่นใจอันดีที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีสอนอ่านให้มีความน่าสนใจขึ้น” (กรุงเทพมหานคร)

และความคิดเห็นที่ชวนให้พิจารณาเพิ่มเติม

“เทคนิคและวิธีการจากการสัมมนาเหมาะกับห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ห้องสมุดสามารถจัดกิจกรรมได้เป็นครั้งคราวไป” (จังหวัดอ่างทอง)

“จากการประเมินเพื่อนครูที่ไปอบรม ครูบางคนสอนวิชาแกนธุรกิจ เช่น บัญชี น่าจะไม่ค่อยมีโอกาสนำไปใช้ ถ้ามีก็น้อย(มาก)” (จังหวัดฉะเชิงเทรา)

“อยากให้นำนักเรียนเข้ารับการฝึกอบรมด้วย” (กรุงเทพมหานคร)

“ในการนำเอาเทคนิคครีเดอรัส เธิยเตอร์ ไปใช้ ต้องปรับวิธีการ/กระบวนการ

เพิ่มขึ้นถ้าจะให้ถึงเป้าหมายคือเด็กอ่านมากขึ้น แต่เทคนิคนี้ประสบความสำเร็จมากที่สุดในการดึงให้เด็กมาสนใจร่วมกิจกรรม เพราะโดยธรรมชาติ เด็กๆ ชอบ ฟัง/ดู/ชม ละคร นิทาน การแสดงอยู่แล้ว แต่จะโยงให้ไปถึงการอ่านอย่างไร ต้องปรับกระบวนการอีกมากและทำให้ต่อเนื่อง” (จังหวัดเชียงใหม่)

ความส่อท้าย

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า

ครูที่เลี้ยงหรือครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้เพื่อส่งเสริมการอ่านของเด็ก อย่างไรก็ตาม มีข้อจำกัดในทัศนะของครูก็คือเด็กปฐมวัยมีสมาธิสั้นมาก ส่วนเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาของ อบต. มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบาย/แผนของตำบล โดยการกำหนดโครงการต่างๆ ไว้ในแผนพัฒนาตำบล กรณีต้องการให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมการอ่านก็อาจบรรจุโครงการและกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านได้ แต่ไม่ได้มีบทบาทโดยตรงในการสื่อสารกับเด็ก ผู้ที่มีบทบาทโดยตรงคือครูที่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ครูประถม-มัธยม มีกลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสารเพื่อส่งเสริมการอ่านได้อย่างชัดเจน ครูอาจไม่จำเป็นต้องเป็นผู้แสดงเอง แต่รู้เทคนิคเชิงละคร และสามารถมอบหมายให้นักเรียนหรือกลุ่มเป้าหมายให้นำไปปฏิบัติได้ สภาพการณ์ของโรงเรียนคือปัญหาเรื่องเวลาในการจัดกิจกรรมหรือโรงเรียนมีกิจกรรมมาก อย่างไรก็ตาม ครูมีทางเลือกที่จะประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียนได้

บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ทั้งของกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด ได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้เสริมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แต่มีข้อจำกัดเรื่องจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมประเภทละคร กอปรกับกลุ่มเป้าหมายมีความหลากหลายและมีลักษณะมายืมหนึ่งหนังสือแล้วกลับ บรรณารักษ์อาจต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์

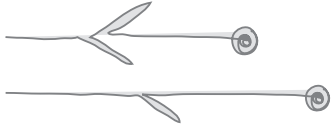

และทำงานในเชิงประสานงานมากขึ้น โดยอาจขอความร่วมมือจากโรงเรียนในชุมชนในการจัดกิจกรรม เป็นต้น

เราขอชื่นชมนักสื่อสารรักการอ่าน ที่มุ่งมั่นและต้องการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน กลไกขององค์กรอาจมีข้ออุปสรรคสำคัญเกินกว่าความตั้งใจของนักสื่อสารรักการอ่าน ขบวนการ “ปลูกการอ่าน-ผ่านลีลาละคร” หรือการนำพื้นฐานด้านศิลปะการแสดงไปช่วยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการเสริมพลังได้ แต่ต้องขึ้นอยู่กับทัศนคติส่วนตัวคือความรักและเต็มใจในการอ่าน ผนวกกับความเชื่อมั่นในพลังของศิลปะการแสดง

รักการอ่านหนังสือ รักคนอ่านหนังสือ และจิตใจที่มุ่งมั่นและทุ่มเท เป็นสิ่งจำเป็น ประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติจะทำให้เกิดความชำนาญแม้ปฏิบัติการเพียงคนเดียว และไม่ว่าจะอยู่ในองค์กรลักษณะใดก็ตาม

แหล่งอ้างอิง

- ข้อมูลจากวิทยากรโครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนักสื่อสารรักการอ่าน (ปสอ.)
- เอกสารประกอบการสัมมนาเทคนิค “รีดเดอร์ส เรียเตอร์ : การละครของนักอ่าน”
  1. เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ “รักอ่าน-รักเขียน” “คนไม่อ่านหนังสือ” และ “กินอาหารอ่านหนังสือ” จาก หยุดสักนิตคิดสักหน่อย หมุดหมายเลข 1 (2543)
  2. ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ “สร้างนิสัยไฟรู้ให้ลูก” จาก ปัญหาวันๆ ของเจ้าตัวเล็ก (2530) “เปิดหนังสือให้ลูกน้อย” และ “สร้างมุมนิทานในบ้าน” จาก เลี้ยงลูกให้ประสบความสำเร็จ (2538)
  3. สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข “วัยของเด็กกับพฤติกรรมการอ่าน” จาก เขียวชาญชีวิต ฉลาดคิดสร้างสรรค์ (2548)
  4. พิรุณ อนวัชศิริวงศ์ (แปล) “รู้หนังสือ รักการอ่าน เริ่มจากในบ้าน สานต่อในโรงเรียน และชุมชน”
  5. พิรุณ อนวัชศิริวงศ์ (แปล) “Readers Theatre : การละครของนักอ่าน เทคนิคส่งเสริมการอ่านด้วยศิลปะการละครอย่างง่ายๆ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต”
  6. ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ สร้างสรรค์บทการแสดง กุสุมา เทพรักษ์ ลดทอนบท “บทการแสดง ละครบรรเลง บทเพลงหนังสือ”
  7. วิทวัส สังสะกิจ “พื้นฐานการแสดง : การเตรียมความพร้อมของร่างกาย จิตใจ และสมอง เพื่อเข้าสู่โลกแห่งหนังสือ”

8. สุกัญญา สมไพบูลย์ “ศิลปะการใช้เสียงเพื่อการสื่อสารและอ่านนิจสาร”
9. ณัฐกรณ์ รัตนชัยวงศ์ “เวทีนี้มีเสียงดนตรี : การสร้างสรรค์เสียงดนตรีเพื่อการแสดง”
10. พิรุณ อนวัชศิริวงศ์ (แปล) “ปรับสมดุลให้ชีวิต พิชิตได้ด้วยบทกวี”
11. ปอรรชัม ยอดเนร “กระบวนการถ่ายทอดความคิดผ่านการแสดงลีลา”
12. พิรุณ อนวัชศิริวงศ์ (แปล) “เทคนิคการแสดง Readers Theatre”
13. กุสุมา เทพรัักษ์ “การประดิษฐ์หุ่นแบบต่างๆ”
14. กุสุมา เทพรัักษ์ “บทละครฉบับกระซิบ เรื่อง บีตีก” ดัดแปลงจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง บีตีก ดาวดวงนั้นระหว่างน้ำกับฟ้า ของกาย่า กล้าทะเล
15. กาย่า กล้าทะเล (สุกัญญา สมไพบูลย์) “ระบำสายธาร ตำนานมอแกน” นิทานบทกวีและซีดีเสียง
16. ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ “ซาดาโกะกับนกกระเรียนพันตัว” วรรณกรรมเยาวชน

• ข้อมูลต่างประเทศ

- Alternative Medicine Magazine (December 13, 2006) Balancing Act -- The Poetry Cure
<http://www.revolutionhealth.com/healthy-living/natural-health/healing/poetry/>
- Bale, Cara. (2003) Reader's Theater : A Reason to Read Aloud (Education World September 22, 2003) http://www.education-world.com/a__curr/profdev/profdev082.shtml
- Carrick, Lila. (2001) Internet resources for conducting Readers Theatre. http://www.readingonline.org/electronic/elec__index.asp?HREF=carrick/index.html
- Curriculum Based Readers Theatre <http://www.rosalindynn.com/RdrsThtr.html>
- Department of Education, Tasmania, School Education Division Readers Theatre <http://wwwfp.education.tas.gov.au/English/readers theatre.htm>
- Florida Online Reading Professional Development (November 9, 2006) FOR-PD's Reading Strategy : Reader's Theater <http://forpd.ucf.edu/strategies/stratReadersTheater.html>
- Gregory, Mandy. Using Reader's Theater Instructionally in the Classroom http://www.mandygregory.com/readers__theater.htm
- Guignon, Anne. (2002) Reading Aloud -- Are Students Ever Too Old? (Education World) http://www.education-world.com/a__curr/curr081.shtml and <http://readers theatre-digest.com/archives/x13rtineducation.htm>
- Laughlin, Mildred K. Black, Peggy T. and Loberg Margery K. Social Studies Readers Theater <http://www.teachervision.fen.com/drama/social-studies/6535.html>
- Literacy Begins at Home <http://literacyconnections.com/LiteracyBeginsAtHome.php>
- Prescott, Jennifer O. Teaching and Learning : The Power of Reader's Theater <http://www.readers.org/readerstheater.htm>
- Prescott, Jennifer O. The Power of Reader's Theater <http://teacher.scholastic.com/products/instructor/readerstheater.htm>
- Put Reading First - Fluency Instruction <http://www.ni.gov/partnershipforreading/publications/PFRbooklet.pdf>
- Readers Theatre : Concepts and Elements <http://www.comm.unt.edu/histofperf/rt2.htm>

Readers Theatre : From Theory to Practice http://www.readwritethink.org/lessons/lesson__view.asp?id=172

Reader's Theatre Basics <http://bms.westport.k12.ct.us/mccormick/rt/RTHOME.htm>

Readers Theatre Evaluation <http://www.humboldt.edu/~jmf2/oss/rt-eval.html>

Reading Agency, The. Read <http://www.readingagency.org.uk/adults/>

Reading Aloud <http://literacyconnections.com/ReadingAloud.php>

Saskatchewan Education, Canada Readers Theatre <http://www.sasked.gov.sk.ca/docs/mla/speak028.html>

Saskatchewan Education, Canada Sample Assessment for Readers Theatre <http://www.sasked.gov.sk.ca/docs/ela20/teach2.html>

Sebesta ,Sam. Readers Theatre <http://www.teachervision.fen.com/literature/theater/6526.html>

Scriptsforschools. Readers Theater : Why Rreaders Theater? <http://www.scriptsforschools.com/96.html>

Scriptsforschools. What is Choral Speaking? <http://www.scriptsforschools.com/90.html>

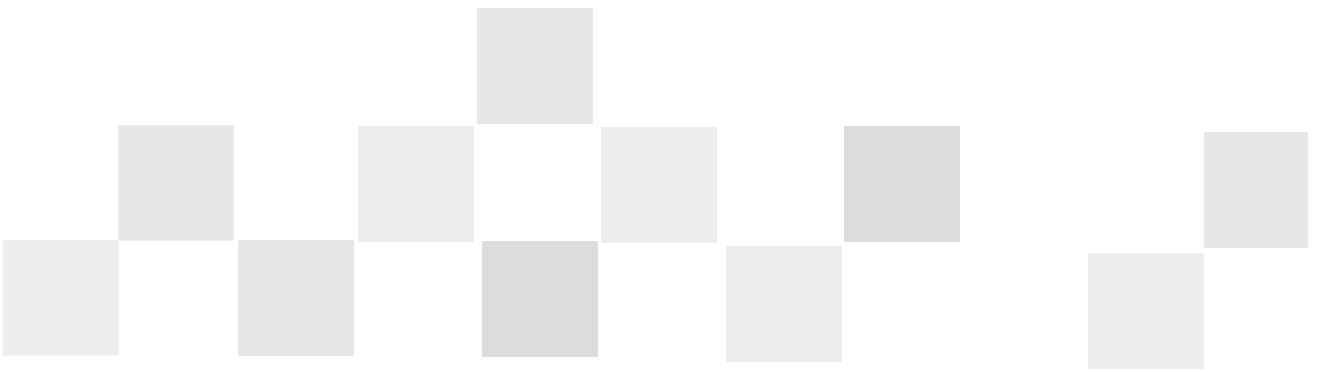
Scriptsforschools. What is Readers Theater? <http://www.scriptsforschools.com/68.html>

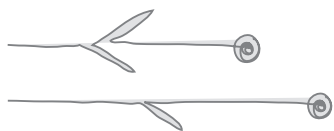
Shepard, Aaron. (2004) Readers On Stage. Los Angeles : Shepard Publications. <http://www.aaronshp.com/rt/index.html>

Stump, Walter Ray. Oral Interpretation + Readers Theatre = Performance (Readers Theatre Digest Issue #13, Fall 2006) <http://readerstheatredigest.com/archives/x13stump.htm>

Talking About Books With Your Students <http://literacyconnections.com/TalkingAboutBooksWithYourStudent.php>

Walker, Lois. Readers Theatre : Teacher's Guide ("Readers Theatre in Elementary Classroom" and "Strategies for Reading : Readers Theatre in Middle School") <http://www.loiswalker.com/catalog/teach.html>

การคนขงก

โครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ดำเนินการโดย

สาขาสื่อสารการแสดง (ระดับปริญญาตรี-โท)

ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร่วมกับภาคี

การประชุมเสวนาวิชาการระดับจังหวัดกรมวิชาการอำเภอ

เรื่อง โครงการวิจัยปฏิบัติการเชิงสำรวจ
เพื่อส่งเสริมวิชาชีพสื่อมวลชนอำเภอ

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551
ณ ห้องประชุม สำนักงาน ส.ส.อำเภอ

พิธีฉลองความสำเร็จของนักศึกษาที่ 1 (2-4 เมษายน 2551)

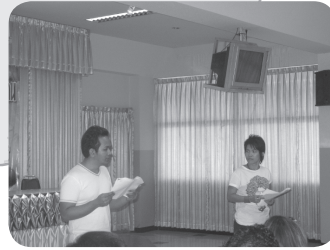
កម្រិតវគ្គបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់សិស្ស ២ (28-30 ខែ 1418 ២៥៥៤)

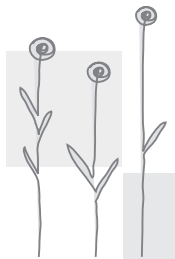
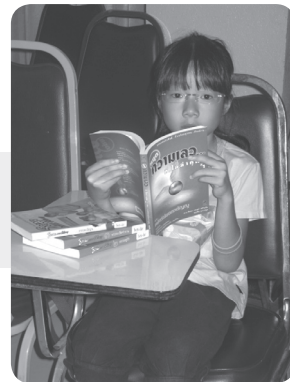
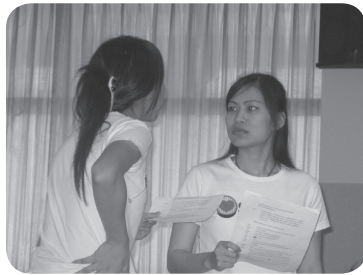

โครงการ

อบรมเชิงปฏิบัติการเยาวชน พลังสื่อสร้างสรรค์

[17 กรกฎาคม 2551] อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี

ขอขอบคุณ

แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

กลุ่มงานพัฒนาห้องสมุดฯ กองนันทนาการ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว
กรุงเทพมหานคร

ฝ่ายบริหารโครงการวิชาการ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (องค์การมหาชน)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล จังหวัดนนทบุรี

เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

แผนกสื่อเทคโนโลยี องค์การค้ำของ สก.สค.

ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชาศิลปะการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์ศิลปะการละครเพื่อการพัฒนา สถาบันคลังสมองของชาติ

เครือข่ายนักวิชาการศิลปะการแสดงแห่งประเทศไทย

เครือข่ายสร้างเสริมผู้ผลิตสื่อสร้างสรรค์ (สส.สส.)

สถาบันการ์ตูนไทย มูลนิธิเด็ก

รายการ “สื่อสันติภาพ จับจ้องมองสื่อ” โดยโครงการสื่อสันติภาพ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และสถานีวิทย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และ องค์กรและบุคลากรที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

คณะผู้ดำเนินโครงการ :

กลุ่มหนุ่มสาวสื่อสันติภาพ ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์
อาจารย์สุกัญญา สมไพบุลย์
อาจารย์ชุตินา มณีวัฒนา เปล่งซ่า
อาจารย์กุสุมา เทพรักษ์
อาจารย์วิทวัส สังสะกิจ
อาจารย์ปอรรักษ์ ยอดเนร
อาจารย์ณัฐภรณ์ รัตนชัยวงศ์
คุณเกรียงไกร ฟูเกษม
อาจารย์ประภัสสร จันทร์สถิตพร
อาจารย์ธันซ์ ถิ่นวัฒนานุกูล
คุณสุรชัย มีดำ
คุณสถาพร พลวัฒน์
คุณสมใจ วิเชียรชม
คุณนันทศิริ ญาณจันทร
คุณสุดใจ พรหมเกิด
คุณพิรุณ อนวัชศิริวงศ์
และนิสิตสาขาสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ร่วมปฏิบัติงานในโครงการ

ที่ปรึกษาโครงการ / ผู้อำนวยการสัมมนา
ผู้ประสานงาน / วิทยากร / นักแสดง
วิทยากร
วิทยากร / นักแสดง / ผู้กำกับ
วิทยากร / ผู้กำกับ
วิทยากร / นักแสดง
วิทยากร / นักแสดง
นักแสดง / วิทยากรสมทบ
ฝ่ายกิจกรรม / วิทยากรสมทบ
ฝ่ายกิจกรรม
ฝ่ายกิจกรรม / นักแสดง
ฝ่ายเทคนิค
ฝ่ายสำนักงาน
ฝ่ายธุรการ / ผู้ช่วยนักวิจัย
วิทยากรสมทบ / ฝ่ายบรรณาธิกรณกิจ
ฝ่ายวิชาการ / ฝ่ายบรรณาธิกรณกิจ

เสียงจากผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ RT

จากการนำเทคนิคต่างๆ
จากการสัมมนาไปจัดกิจกรรมการอ่าน
ทำให้เกิดทักษะใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำมาก่อน
ผู้ร่วมกิจกรรมพึงพอใจในการจัด
กิจกรรมที่ห้องสมุดจัดให้...

ระหว่างจัดกิจกรรมเด็กก็ให้ความสนใจ
และเห็นความสำคัญของการอ่าน...
ต้องการให้เด็กอ่านทุกวัน อ่านทุกคน
อ่านทุกเรื่อง อ่านเพื่ออ่าน แต่ไม่ต้อง
เก็บไว้ในสมองทุกเรื่อง

เสียงจากผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ RT

เทคนิคที่ได้รับช่วงทำให้
การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งประหนึ่ง
คำชี้แจง และเด็กๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรม
ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น สุขุขาน
ได้รับประโยชน์มากกว่าเดิม
มากกว่าในการจัดกิจกรรม
คราวก่อนๆ

เมื่อต้นเดือน...มีโอกาสร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่องเทคนิครีดเดอร์ส เร็วเซอร์... เมื่อครั้งแรกได้หนังสือ
เชิญมาก่อนบ้างงๆ เพราะเกิดมาเพิ่งเคยได้จับเทคนิคนี้
เป็นครั้งแรก... ทำให้ดูตาเราว่างั้น ได้อธิบายกับตัวเองว่า
กิจกรรมส่งเสริมการอ่านทำได้หลากหลายแบบจริงๆ และเป็นเรื่องของทุก
คนที่ต้องตระหนัก และไม่มีศาสตร์สาขาใดเป็นเจ้าของ เพียงแต่ว่า
ศาสตร์สาขาใดจะเข้าไปสนับสนุน
ตรงแง่มุมไหน...

สนับสนุนโดยแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

